GUACANAGARI
MONTEZUMA
GUATIMOTZIN
POWHATAN
POCAHONTAS
SAMOSET
MASSASOIT
KING PHILIP
UNCAS
TEDYUSKUNG
PONTIAC
CAPTAIN PIPE
LOGAN
CORNPLANTER
JOSEPH BRANT
RED JACKET
LITTLE TURTLE
TECUMSEH
OSCEOLA
SEQUOYA
SHABONEE
BLACK HAWK
KEOKUK
SACAGAWEA
BENITO JUAREZ
MANGUS COLORADAS
LITTLE CROW
SITTING BULL
CHIEF JOSEPH
GERONIMO

TO PERPETUATE THE HISTORY AND DEVELOPMENT OF THE PEOPLE REPRESENTED BY THE ABOVE CHIEFS AND WISE MEN THIS COLLECTION HAS BEEN GATHERED BY THEIR FRIEND

EDWARD EVERETT AYER

AND PRESENTED BY HIM
TO
THE NEWBERRY LIBRARY
1911

C. E. Otto.
1907.

100 Timer i Grønlandsk,

en Lærebog i det grønlandske Sprog,

udarbejdet

af

P. H. Sørensen,
Missionær i Grønland.

Udgivet med Understøttelse af Ministeriet for
Kirke- og Undervisningsvæsenet.

København.

I Kommission hos Boghandler Jakob Lund's Eftf.

A. Rosenbergs Bogtrykkeri.

1900.

THE NEWBERRY LIBRARY
CHICAGO

I 8015

Ved at fremlægge dette første Forsøg paa en systematisk Lærebog i det grønlandske Sprog, maa jeg med faa Ord gøre Rede for den Plan, der er fulgt. Bogen, der tildels er udarbejdet efter Ollendorffs Methode, er ikke særlig beregnet paa Selvstudium, hvad der vil fremgaa af, at der kun er givet nogle ganske faa Regler for Udtalen af Sproget; men skal være et Hjælpemiddel til at lære Grønlandsk, enten under kyndig Vejledning herhjemme, eller ogsaa først efter Ankomsten til Landet, naar Sproget kan høres af de Indfødtes Mund. Saaledes skulde de grønlandske Alumner ved allerede hernede under Lektors Vejledning at lære Bogen, ved deres Ankomst til Landet være i Stand til at træde i Forbindelse med de Indfødte og kunne benytte den Hjælp, en grønlandsk Kateket kan yde; medens de, der gaa op til Landet uden at kende noget til Sproget, vil finde de Ord og Sætninger de til at begynde med, have mest Brug for, idet de første Timer i jævnt fremadskridende Rækkefølge indeholder de Ord og Udtryk, der maa benyttes overfor Tjenestefolkene, der saa vil kunne korrigere den Danskes Udtale. Med andre Ord: Den Nysankomne vil netop behøve de Gloser, der findes i første Del af Bogen, og vil strax kunne benytte dem i sit Samkvem med Grønlænderne, og ved jævnt fremadskridende Læsning af Bogen vil han stadig faa Lejlighed til at overføre det lærte i Praxis. — Bogen er bygget paa en grammatisk Basis, hvad Sprogets særegne Dannelsesmaade gør absolut nødvendig, da Sproget overhovedet ikke kan læres uden Tilegnelse af de grammatiske Former. En Regel for den, der vil benytte Bogen, bør det imidlertid være ikke at forlade en Time som lært, før han virkelig har tilegnet sig Indholdet saaledes, at han kan baade huske og benytte det. En Ting, der er lagt særlig Vægt paa, er at give de Udtryk og Vendinger, man i det daglige Liv har Brug for, og som efter Sagens Natur vanske-

ligere kan faaes, selv om man har et Lexicon ved Haanden, da dér selvfølgelig kun kan findes det mere almindelige (i flere analoge Tilfælde brugelige) Udtryk.

Medens Time 1—81 indeholder, hvad der i den almindelige daglige Omgang med Befolkningen kan være Brug for, har jeg tænkt mig, at Missionærer og Læger paa deres specielle Omraade kunde ønske nogen særlig sproglig Støtte, der da er søgt givet i Time 82—93; efter Sagens Natur kan en saadan ikke være udtømmende, men dog forhaabentlig danne et Grundlag, paa hvilket de selv kan arbejde videre, eftersom Trangen føles i den praktiske Virksomhed. Det er mit Haab, at de, der vil komme til at benytte Bogen, ved Hjælp af den vil kunne tilegne sig det vanskelige grønlandske Sprog uden ret at føle de store Vanskeligheder, Sproget ellers frembyder for Begyndere; og i saa Tilfælde vil det Maal, jeg har sat mig, være naaet.

For velvillig Bistand ved Korrekturlæsningen skylder jeg d'Hrr. Lektor Jørgensen og Pastor emeritus J. Kjer, samt særlig Pastor Chr. Rasmussen i Lynge min bedste Tak. Ligeledes en Tak til dem, der har ydet mig Hjælp ved Udarbejdelsen, saaledes til Distriktslæge Kjær ved Jakobshavn for Assistance ved Udarbejdelsen af Afsnittet „Lægevæsen“.

København i April 1900.

P. H. Sørensen.

I.

Han (hun, den, det) er god, godt, duer.	ajúngilaĸ.
Han osv. er ond, ondt, daarlig, daarligt, duer ikke.	ajorpoĸ.
Vejret [1]).	sila.
Vinden.	anore.
Vejret er godt.	sila ajúngilaĸ.

Han osv. har, der er.	-ĸarpoĸ [2]).
Jeg har.	-ĸarpunga.
Du har.	-ĸarputit.
Han har.	-ĸarpoĸ.
Vi have.	-ĸarpugut.
I have.	-ĸarpuse.
De have.	-ĸarput.
Hus.	igdlo.
Vi have et Hus.	igdloĸarpugut.

Spørgende.	
Har du?	-ĸarpit?
Har han, er der?	-ĸarpa?
Have I?	-ĸarpise?
Have de?	-ĸarpat?

---

[1]) Paa Grønlandsk findes ingen Artikel, hverken bestemt eller ubestemt.

[2]) -ĸarpoĸ er et Affix (Tilhængsord), som føjes til substantiviske og adjectiviske Ord og kun bruges i Forbindelse med disse. Tegnet - betyder, at -ĸarpoĸ føjes til den sidste Vokal i de Ord, det forbindes med. (Rasmussens Grammatik § 49—52 om Affixer og § 63, 45).

Fader.	atâta.
Moder.	anâna.
Barn.	ĸitornaĸ, mêraĸ.
Have I Børn?	ĸitornaĸarpise?
De have Børn.	ĸitornaĸarput.
Jeg har en Fader.	atâtaĸarpunga.

Vandtønde, Vandspand.	ĸátaĸ.
Vand.	imeĸ.
Øl.	ímiaĸ.
Indhold.	imaĸ.
Tallerken.	pûgutaĸ.
Hund.	ĸingmeĸ.
Uhr.	nalunaerĸutaĸ.
Eddike.	sêrnartoĸ.
Rulletobak.	siligtoĸ (tupa).
Mad.	nerissagssat (Flertal).
Har du Hunde el. en Hund?	ĸingmeĸarpit?
Ja, jeg har Hunde.	âp, ĸingmeĸarpunga.
Have I Mad?	nerissagssaĸarpise?
Vi have Mad.	nerissagssaĸarpugut.
Er der noget i Vandtønden?	ĸátaĸ imaĸarpa?
Ja, der er noget i den.	âp, imaĸarpoĸ.
Har han et Uhr?	nalunaerĸutaĸarpa?
Er der Eddike i den?	sêrnartoĸarpa?

Og.	lo el. dlo[1]).
Men.	le el. dle.
Ja.	âp.
Nej.	nâgga.
Det ved jeg ikke.	asukiaĸ.
Øl og Eddike.	ímiaĸ sêrnartordlo.
For Spøg, for Intet.	asulînaĸ.

---

[1]) lo og le, dlo og dle ere Tilhængspartikler og føjes altid til det sidste Bogstav i det Ord, de forbindes med. lo og le føjes til de Ord, der ende paa en Vokal (Selvlyd), dlo og dle til de Ord, der ende paa en Konsonant (Medlyd). Er Endekonsonanten ĸ, forandres den til r, er den k til g, før dlo eller dle føjes til.

Øvelse 1.

Er der Vand? Ja, der er Vand. Vandet er godt. Er der Vand i Vandtønden? Ja, der er Vand i den. Vejret er daarligt. Vinden er god. Have de et Hus? Ja, de have et Hus. Har du Børn? Ja, jeg har Børn. Har han Hunde? Det ved jeg ikke. Jeg har et Uhr. Har du et Uhr? Ja, jeg har et Uhr. Vi have Hunde. Have I Hunde? Ja, vi have Hunde. Have de Hunde? Nej. Er der en Tallerken? Ja, der er en Tallerken. Har hun Mad? Ja, hun har Mad. Vi have Mad. Øllet er godt. Eddiken duer ikke.

Om Udtalen.

ĸ er et gutturalt k og lyder i Begyndelsen af en Stavelse som „k“ med en svag r-lyd.

t udtales med en Lyd henimod d.

´ over en Vokal gør denne skarp og fordobler den følgende Konsonant f. Ex. ímiaĸ udt. im-miaĸ, kátaĸ udt. kat-taĸ.

^ over en Vokal gør dens Udtale bred, f. Ex. „a“ i âp udtales som a i grave, ê som „æ“ i sær, tvær o. lign., î som „i“ i Svin eller „e“ i mere, ô som aa i haard, Gaard og lign., û som „o“ i Snog og Bog.

~ over en Vokal gør denne bred og fordobler den følgende Konsonant f. Ex. asulĩnaĸ udt. asulēn-naĸ.

asulĩnaĸ udt. asulēn-narkr, nâgga udt. nāg'ha, ímiaĸ udt. im-miarkr, sêrnartoĸ udt. særnartorkr.

2.

Er han osv. god, godt, det duer?	ajúngila?
Er han osv. ond, ondt, daarlig, daarligt, det duer ikke?	ajorpa?
Er Vejret godt?	sila ajúngila?
Er Vinden daarlig?	anore ajorpa?

Kniv.	savik.
Vandglas.	imertarfik.
Ølglas.	ímiartorfik.

Kop, Thekop.	tîtorfik.
Kedel.	ũnaivik.
Lysestage.	nanerûserfik.
Terrin.	niutsivik.
Bord.	nerrivik.
Stol.	igsiavik.
Har du en Kniv?	saveкarpit?
De have et Bord.	nerriveкarput[1]).
Er der et Ølglas?	ímiartorfeкarpa?
Ja, der er et Ølglas.	âp, ímiartorfeкarpoк.

Han, hun, den, det.	una.
Hvem?	kina?
Hvad?	suna?
Hvor?	sume el. nauk?
Hvor er han?	sumĩpa?
Hvor er du?	sumĩpit[2])?
Hvor har du været?	sumĩkavit? el. sumĩpit?
Hvor have I været?	sumĩkavse? el. sumĩpise?
Hvem er han?	kina-una?
Hvad er det?	suna-una?
Hvor er Stolen?	igsiavik sumĩpa?
Hvor er Ølglasset?	nauk ímiartorfik?
Hvor ere de?	sumĩpat?
Hvorledes, hvad (adv.)?	кanoк?
Hvorledes har du det?	кanoк-ípit?
Hvorledes har han det?	кanoк-ípa?
Hvorledes have I det?	кanoк-ípise?
Hvorledes have de det?	кanoк-ípat?
Han har det godt.	ajúngilaк el. sûvángilaк.

---

[1]) e og i ere paa Grønlandsk det samme Bogstav. e bruges foran к og r, samt som Endebogstav, ellers bruges altid i. o bruges paa samme Maade som e, og u som i, da ogsaa o og u ere det samme Bogstav.

[2]) sumĩpoк og кanoк-ípoк bøjes paa samme Maade, men bruges næsten kun i Spørgeform: sumĩpit, sumĩpa, sumĩpise, sumĩpat og кanoк-ípit, кanoк-ípa, кanoк-ípise, кanoк-ípat.

Maaske.	ímaĸa.
Værs'go!	ak.
Tak!	kujanaĸ.
Mange Tak!	kujanarssuaĸ.
Saa! (begynd nu el. nu er det Tid)!	taimáitoĸ, tássa.
Endnu.	sule.
Omsider.	kîsa.
Endelig dog.	kîsame.
Farvel! (du).	inûvdluarit el. inûvdluarna.
Farvel! (I).	inûvdluaritse.
Tag det!	tigûk, tiguvdlugo.
Tag dem!	tigúkit, tiguvdlugit.
Tag det bort!	pêruk, pêrdlugo.
Tag dem bort!	pīkit, pêrdlugit.
Tag Stolen bort!	igsiavik pêruk.
Tag Terrinen!	niutsivik tigûk.
Tag Maden bort!	nerissagssat pêrdlugit.
Tag Barnet!	mêraĸ tigûk.
Her er den.	âjuna.

Øvelse 2.

Har du en Kniv? Ja, jeg har en Kniv. Er den god? Ja, den er god. Nej, den duer ikke; hvor er den? Det ved jeg ikke. Har du en Terrin? Hvor er Hunden? Er den god? Hvordan er Maden? Er der en Lysestage? Ja, der er en Lysestage. Kedelen duer ikke. Have I en Kedel? Ja, vi have en Kedel. De have Ølglas. Hvad er det? Det er en Rype[1]). Hvem er han? Det ved jeg ikke. Hvor har du været henne? Hvor er Barnet? Hvordan har du det? Hvordan har han det? Han har det godt. Er Vandet godt? Nej. Værs'go. Mange Tak! Tag Tallerkenen bort! Tag Uhret! Tag Eddiken bort! Hvor er Vandet? Det ved jeg ikke. Hvor er Uhret? Her er det. Tag Terrinen ud! Hvordan have I det? Lev vel, lever vel!

Om Udtalen.

kina-una udt. kinauna.	kanoĸ-ípa udt. kanorípa.
suna-una — sunauna.	nerrivik — ner'hrivik.

[1]) aĸigsseĸ.

3.

Tobak.	tupa.
Faar.	sava.
Tobak i Eje.	tupaut[1]).
Faar i Eje.	savaut.
Hans Faar (et).	savautâ.
Hans Faar (flere).	savautai.
Kød.	neke.
Dens Kød, Kødet paa den.	nekâ.
Hans Kød (det han ejer).	nekiutâ.
Spæk, dens Spæk.	orssok, orssua.
Spæk i Eje.	orssût[2]).
Det Spæk, han ejer.	orssûtâ.
Penge.	aningaussat.
De Penge, han ejer.	aningaussautai.
Søm, et.	kikiak, Fl. kikíssat.
Søm i Eje.	kikiaut.
Lever.	tinguk.
Lever i Eje.	tingût.
Har du Tobak.	tupakarpit el. tupautekarpit.
Der er Kød paa den.	nekekarpok.
Han har Kød (i Eje).	nekiutekarpok[3]).
Dens Kød er godt.	nekâ ajúngilak.
Kødet, han har, duer ikke.	nekiutâ ajorpok.
Har du Spæk (med el. hjemme)?	orssûtekarpit?
Er der Spæk paa den?	orssokarpa?
Have I Søm?	kikiautekarpise?
Ja, vi have Søm.	kikiautekarpugut.

Ser du det?	issigaiuk?
Saa du det?	takuviuk?
Ser du det ikke?	issigíngiliuk?
Saa du det ikke?	takúngiliuk?

1) -ut er et Affix, som betyder: i Eje, hans tilhørende og bruges som det ses af Exemplet Kød og Kød i Eje til at betegne, at noget hører til en Ting, er i en Persons Eje.

2) Hvor -ut skal føjes til Vokalen u, sammentrækkes de til et u med ^ = û.

3) Naar -karpok skal føjes til Ord, der ende paa t, indskydes efter t et e, før -karpok føjes til.

Jeg ser det.	issigâra.
Jeg saa det.	takuvara.
Jeg ser det ikke.	issigíngilara.
Jeg saa det ikke.	takúngilara.
Ser du Huset?	igdlo issigaiuk?
Nej, jeg ser det ikke.	nâgga, issigíngilara.
Saa du ikke Huset?	igdlo takúngiliuk?
Nej, jeg saa det ikke.	âp, takúngilara[1]).
Har du ikke set Kniven?	savik takúngiliuk?
Jo, jeg har set den.	nâgga, takuvara.
Hører du (el. har du hørt) det?	tusarpiuk?
Hører du det ikke.	tusángiliuk?
Jeg hører det.	tusarpara, tusâvara.
Jeg hører det ikke.	tusángilara.
Har du ikke hørt det? Jo jeg har hørt det.	tusángiliuk? nâgga, tusarpara.
Forstaar du det?	pâsiviuk?
Forstaar du det ikke?	pâsíngiliuk?
Jeg forstaar det.	pâsivara.
Jeg forstaar det ikke.	pâsíngilara.
Jeg forstaar dig (hvad du siger).	pâsivavkit.
Jeg forstaar dig ikke.	pâsíngilavkit.

Øvelse 3.

Har du Spæk? Nej, jeg har Lever. Har du Penge? Ja, jeg har Penge. De have Faar; hvor ere de? Det ved jeg ikke. Have I Tobak? Ja, vi have Tobak. Er der Spæk paa den? Ja, der er Spæk paa den. Er dens Spæk godt? Nej, det duer ikke. Har du set dens Kød? Nej, jeg har set det Kød, han har. Har du ikke set Barnet? Jo, jeg har set det. Jeg forstaar det ikke. Jeg forstaar dig ikke. Endelig forstaar jeg dig. Har du ikke hørt det? Nej, jeg har ikke hørt det endnu; jo, jeg har hørt det. Forstaar du det ikke? Nej, jeg forstaar det ikke. Har du set Hunden? Nej, jeg har ikke set den. De have en Hund. Jeg har ikke set den. Begynd saa! Forstaar du det? Maaske.

---

1) Ved Spørgsmaal, der indeholde en Nægtelse, svare Grønlænderne Ja, naar vi svare Nej og omvendt, f. Ex. saa du ham ikke? Svar: Ja, jeg saa ham ikke âp, takúngilara eller modsat: Nej, jeg saa ham nâgga, takuvara.

4.

Spiseske.	alugssaut Flertal -tit.
Øxe.	ulimaut — —
Viskestykke.	atdlarut — —
Sav.	pilagtût — —
Synaal.	merĸut — —
Lys.	nanerût — —
Kakkelovn.	kíssarssût — —
Pibe.	pujortaut — —
Vej.	avĸut — —

Jeg.	uvanga.
Du.	ivdlit.
Min.	-ga el. -ra [1]).
Mit Hus.	igdluga.
Øje.	isse.
Mit Øje.	issiga.
Tjener, Tjenerinde.	kivfaĸ.
Min Tjener el. Tjenerinde [2]).	kivfara.
Arm.	taleĸ.
Navn.	ateĸ.
Lampe.	ĸutdleĸ.
Min Arm.	talera.
Mit Navn.	atera.
Min Lampe.	ĸutdlera.
Seng.	sinigfik.
Min Seng.	sinigfiga.
Pibe.	pujortaut.
Broder el. Søster.	ĸatángut.
Ven.	ikíngut.
Min Pibe.	pujortautiga.
Min Broder el. Søster.	ĸatángutiga.
Min Ven.	ikíngutiga.
Har du set min Broder?	ĸatángutiga takuviuk?

[1]) -ga el. -ra føjes til Ordets sidste Vokal. Ved Ord, der ende paa ĸ tilføjes -ra, ellers -ga, dog ved Ord, der ende paa t, iga, idet et i indskydes efter t før -ga føjes til.

[2]) Paa Grønlandsk er der ikke forskjellige Former for han og hun.

Har du hørt mit Navn?	atera tusarpiuk?
Har du ikke set min Synaal?	merĸutiga takúngiliuk?
Nej, jeg har ikke set den.	âp, takúngilara.
En Gryde.	iga.
Gør Gryden ren!	iga saligdlugo, saliguk.
Dør.	mato.
Luk Døren!	mato matuvdlugo.
Luk Døren op!	mato magperuk.
Flaske.	puiaussaĸ el. ervngusеĸ.
Skyl Flasken!	puiaussaĸ el. ervngusеĸ errortordlugo.
Tønde.	nápartaĸ.
Vinge.	suluk.
Tørv.	ivssut Fl.
Hent nogle Tørv!	ivssuisorit.

Ved du det ikke?	naluviuk?
Ved du det?	nalúngiliuk?
Jeg ved det ikke.	naluvara el. asukiaĸ.
Jeg ved det.	nalúngilara.

Hvad siger du?	ai? ĸanoĸ oĸarpit?
Et Ord.	oĸausеĸ.
Hans Ord.	oĸausê (Flertal).

Øvelse 4.

Have I en Øxe? Nej, vi have en Kniv. Hvor er Viskestykket? Det ved jeg ikke. Hvor ere Spiseskeerne? Du og jeg, vi have Hunde. Har Du set min Søster? Nej, jeg har ikke set hende endnu. Har du set min Broder? Ja, jeg har set ham. Hvor har du været henne? Kender du Vejen? Nej, jeg kender den ikke. Hvordan er Synaalen? Den er god. Er der Lys i Lysestagen? Det ved jeg ikke. Har du set min Sav? Nej. Hvor er min Tjenerinde? Jeg har ikke set hende. Tag Gryden bort! Gør Gryden ren! Tag Flasken! Skyl Flasken! Hent nogle Tørv! Skyl Tønden.! Hvad siger du? Jeg forstaar det ikke. Mit Øje og min Arm. Hvordan er Lampen? Den duer ikke. Ved du ikke, hvem det er? Nej, jeg ved det ikke; jo, jeg ved det. Tobak og Pibe. Lys og Lampe. Hvor er Vingen? Det ved jeg ikke.

5.

Idag.	uvdlume.
Imorges.	uvatsiaĸ.
Igaar.	igpagssaĸ.
Iforgaars.	igpagssâne.
Forleden.	ivssaĸ.
Imorgen.	aĸago.
Iovermorgen.	aĸaguago.
Strax.	ernīnaĸ el. erngīnaĸ.
For nylig.	tássa-tauva.
Hvornaar (om det forbigangne)?	ĸanga?
Hvornaar (om det tilkommende)?	ĸaĸugo?
Hvorfor?	sôĸ?
Hvad for noget!	sunauvfa.
Det tror jeg ikke.	tássaĸa.
Hvornaar saa du det?	ĸanga takuviuk?
Jeg saa det igaar.	igpagssaĸ takuvara.
Hvornaar skal du rejse?	ĸaĸugo autdlásavit?

Jeg siger el. sagde[1]).	oĸarpunga.
Du siger el. sagde.	oĸarputit.
Han siger el. sagde.	oĸarpoĸ.
Vi sige el. sagde.	oĸarpugut.
I sige el. sagde.	oĸarpuse.
De sige el. sagde.	oĸarput.
Spørgende.	
Siger el. sagde du?	oĸarpit?
Siger el. sagde han?	oĸarpa?
Sige el. sagde I?	oĸarpise?
Sige el. sagde de?	oĸarpat?

---

1) Saaledes bøjes alle Verber (Gerningsord), der ende paa rpoĸ. Disse Verber kalde vi Verber af 1ste Klasse. Alle Verber anføres i 3die Person Enkelttal i Indicativ.

Rejser.	autdlarpoĸ.
Gaar hjem, rejser hjem.	angerdlarpoĸ.
Handler.	pisiniarpoĸ (N)[1] niuverpoĸ (S).
Koster.	akeĸarpoĸ.
Gaar el. er gaaet itu.	aserorpoĸ.
Er bleven borte.	támarpoĸ.
Gaar paa Besøg.	pulârpoĸ.
Rejser paa Besøg.	tikerârpoĸ.
Laver Kaffe.	kavfiliorpoĸ.
Drikker Kaffe.	kavfisorpoĸ.
Laver The.	tîliorpoĸ.
Drikker The.	tîtorpoĸ.
Henter Vand.	imertarpoĸ.
Henter Brænde.	ĸissugtarpoĸ.
Henter Kul.	aumarûtigssaisorpoĸ N., aumarssuaisorpoĸ S.
Kul.	aumarûtigssat N., aumarssuit S.
Brænde.	ĸissuk Flertal ĸissuit.
Er færdig.	inerpoĸ.
Er undervejs.	aggerpoĸ.
Læser.	atuarpoĸ.
Leger.	pínguarpoĸ.
Dækker Bord.	nerriviliorpoĸ.
Er fuld (et Kar el. lign.).	ulivkârpoĸ.
Det regner.	siagdlerpoĸ.
Det blæser.	anordlerpoĸ.
Det blæser Norden.	avangnerpoĸ.
Her ere de.	âjuko.
Det blæser Sydvest.	kigángarpoĸ N., niggerpoĸ S.
Sydvestvind.	kigángaĸ N., nigeĸ S.

Menneske, Grønlænder.	inuk	Flert. inuit.
Mand.	angut	— angutit.
Kvinde.	arnaĸ	— arnat.

[1]) N. ɔ: Nordgrønland, S. ɔ: Sydgrønland.

Barn.	kitornaĸ Flert. kitornat.
	mêraĸ — mêrĸat.
Hans el. hendes Børn.	kitornai el. mêrai.

Øvelse 5.

Hvor er Kivfakken (Tjeneren)? Han henter Kul. Hvordan er Vejret idag? Det blæser Norden. Hvordan var Vejret igaar? Det blæste Sydvest. Idag regner det. Hvor ere Mandfolkene? De ere rejste. Børnene lege. Kvinderne drikke Kaffe. Er Vandtønden fuld. Tjenerinden er ved at samle Brænde. Min Tjenerinde dækker Bord. Min Broder rejste forleden paa Besøg. Igaar gik Stolen itu. Hvor er Tjenerinden? Hun er gaaet hjem. Hvad koster Gryden? Min Kniv er bleven borte, jeg har ikke set den idag. Endelig er han da færdig. Pigen laver Kaffe. Har du ikke set min Synaal? Jo, jeg saa den fornylig. Hvornaar skal du rejse (autdlásavit)? Iovermorgen. Har du set min Fader? Jeg saa ham igaar. Min Moder dækker Bord. Hvad hedder hun? Det ved jeg ikke. Hvornaar skal du læse (atuásavit)? Imorgen. De handle. Har du handlet idag? Hvad siger du? Tag Koppen bort. Er du færdig? Ja, jeg er færdig. Lave I The? Ja, vi lave The. Farvel. Er Gryden fuld? Hvorfor gaar han hjem? Ved du det? Nej, jeg ved det ikke.

6.

Stræber at, vil.	..niarpoĸ [1]).
De vil drikke Kaffe.	kavfisorniarput.
Hvornaar? strax.	ĸaĸugo? ernīnaĸ.
..niarpoĸ bruges i Bydeform som en Høflighedsform.	
Sæt dig ned!	inginiarit.
Kom ind!	iserniarit.
Vil I lave Kaffe?	kavfiliorniarpise?
Ja, vi vil gærne lave Kaffe.	kavfiliorniarumagaluarpugut.
Vil du paa Besøg?	pulârniarpit?
Ja, jeg vil gaa paa Besøg.	âp, pulârniarpunga.
Kom herhen!	ĸainiarit.

[1]) ..niarpoĸ føjes til Verber. Tegnet .. betyder at det Affix, det staar foran, altid føjes til sidste Vogstav i Verbets næstsidste Stavelse, hvad enten dette er en Konsonant eller en Vokal. Er Konsonanten g, bliver den dog foran ..niarpoĸ og andre Affixer, der begynde med m og n, til ng, og Vokalen a i Verber paa aoĸ bliver altid til i.

Rør ikke ved det!	agtoĸinago.
Rører ikke ved det!	agtoĸinasiuk.
Saadan maa du ikke bære dig ad for Fremtiden.	kingorna taimailioĸinak.
Hent det!	aiguk, aivdlugo, ainiaruk.
Hent dem!	áikit, aivdlugit, ainiákit.
Hvor skal jeg lægge det?	sumut ilísavara.
Hvorhen?	sumut?
Hvorfra?	sumit?
Hvormed?	sumik?
Lægen.	nakorsaĸ.
Præsten.	palase.
Bestyrer (Købmand).	niuvertoĸ.
Assistent og Volontær.	niuvertugssaĸ.
Udligger.	niuvertugssaĸ N., niuvertoruseĸ S.
Kateket.	ajoĸe, ajoĸît.
Tømmermand.	sanassoĸ.
Smed.	sagfiortoĸ el. sagfiôĸ.
Bødker.	nápaja el. náparsissoĸ.
Jordemoder.	ernisugsiortoĸ.
Forstander.	pârssissoĸ.
Fanger.	piniartoĸ.

Her.	mâne, tamâne.
Der.	tássane.
Han osv. er her.	mânīpoĸ, tamânīpoĸ[1]).
Vi ere her.	tamânīpugut.
Ere Børnene her?	mêrĸat tamânīpat?
Han osv. er der.	tássanīpoĸ[1]).

Øvelse 6.

Hvor er Lægen? Det ved jeg ikke, jeg har ikke set ham idag. Hent Kødet! Hvor er det? Udliggeren vil rejse hjem. Hvornaar? Maaske i Morgen. Har du ikke set Bødkeren i Dag?

[1]) mânīpoĸ, tássanīpoĸ og lign. bøjes som sumīpoĸ.

Jo, jeg saa ham imorges. Er han her endnu? Maaske. Hvad sagde Præsten? Jeg hørte det ikke. Kom hid! Saadan maa du ikke bære dig ad for Fremtiden. Rør ikke ved Bordet! Hent min Lampe! Tag Viskestykket bort! Kom ind! sæt dig ned!

Hvor ere Børnene? De lege paa Isen (sikume). Hent dem! Vil du rejse? Ja, jeg vil rejse. Hvornaar? Imorgen. Bestyreren er rejst bort paa Besøg. Hvorhen? Det ved jeg ikke. Jeg saa (takuváka) hans Børn igaar. Jeg forstaar dig ikke, hvad siger du? Jeg vilde gærne drikke Kaffe. Jeg vilde gærne rejse imorgen. Jeg vilde gærne gaa paa Besøg. Jeg vilde gærne gaa hjem. Forstanderen vilde gærne rejse hjem. Tag Lampen bort! Hvor er Hunden? Den er derhenne, hent den! Rører ikke ved Hunden! Hans Penge ere blevne borte. Hvor skal jeg sætte Lysestagen? Paa Bordet (nerrivingmut). Bestyreren og Assistenten vil rejse.

7.

Handler.	pisiniarpoĸ N., niuverpoĸ S.
Butik.	pisiniarfik N., niuvertarfik S.
I Butikken.	pisiniarfingme N., niuvertarfingme S.
Han er i Butikken.	pisiniarfingmīpoĸ N., niuvertarfingmīpoĸ S.
Jeg er i Butikken.	pisiniarfingmīpunga N., niuvertarfingmīpunga S.
Du er i Butikken.	pisiniarfingmīputit N., niuvertarfingmīputit S.
Han er i Butikken.	Se ovenfor.
Vi ere i Butikken.	pisiniarfingmīpugut N., niuvertarfingmīpugut S.
I ere i Butikken.	pisiniarfingmīpuse N., niuvertarfingmīpuse S.
De ere i Butikken.	pisiniarfingmīput N., niuvertarfingmīput S.
Fra Butikken.	pisiniarfingmit N., niuvertarfingmit S.

Til Butikken.	pisiniarfingmut N., niuvertarfingmut S.
Skolen.	atuarfik, ilíniarfik.
Kirken.	oкalugfik.
Skrivebord.	agdlagfik.
Seng.	sinigfik.
Sovekammer.	sinigtarfik.
Bord.	nerrivik.
Spisestue.	nerissarfik.
Værksted.	sánavik.
Smedie.	sagfiorfik.
Spækhus.	orssivik.
Køkken.	iggavik.
Thedaase.	tîlivik.
Kaffedaase.	kavfilivik.
Lygte.	naneruarfik.
Hvorfra? Fra Spækhuset.	sumit? orssivingmit.
Hvor mon jeg skal lægge det?	sumut ilísanerpara?
I Køkkenet.	iggavingmut.
Er du i Værkstedet?	sánavingmīpit?
Er han i Skolen?	atuarfingmīpa?
Ere I i Spisestuen?	nerissarfingmīpise?
Ere de i Smedien?	sagfiorfingmīpat?
Hus.	igdlo.
I sit Hus.	igdlumine.
Er han i sit Hus? Er han hjemme?	igdluminīpa?
Værelse.	ine.
I sit Værelse.	inimine.
Er han paa sit Værelse?	iniminīpa?
Ja, han er paa sit Værelse.	âp, iniminīpoк.
Jeg vilde gærne handle.	pisiniarumagaluarpunga N., niuverniarumagaluarpunga S.
Hvad vil De have?	susiniarpit el. sumik?
Hvad koster det?	кanoк akeкarpa?
Har du noget (med dig), at sælge?	nuisitaкarpit?
Nej, jeg har ikke noget at sælge.	nâgga, nuisitaкángilanga.

Har du noget, du vil sælge?	nuisitagssaĸarpit?
Hvo, hvem.	kina.
Hvilke.	kíkut.
Hvem ere de?	kíkut-uko?
Hvad.	suna.
Hvilke (Ting).	sût.
Hvad er det for Ting?	sût-uko?
Hvem er du?	kinauvit?
Han, hun, den det.	una (demonstrativ).
De, disse.	uko.
Han osv.	táuna (relativt).
De —	táuko.
Det er ham.	unauvoĸ, táunauvoĸ.
Det er dem.	ukũput, táukũput.
Han er[1]).	-uvoĸ[1]).
Han er Præst.	palasiuvoĸ.
Han er Læge.	nakorsauvoĸ.
Han er Bestyrer.	niuvertûvoĸ.
Han er Forstander.	pârssissûvoĸ.
Det begynder at[2]).	-lerpoĸ[2]).
Det begynder at regne.	siagdlilerpoĸ.
Han er ved at rejse.	autdlalerpoĸ.
De begynde at lege.	píngualerput.
Kvinderne begynde at drikke Kaffe.	arnat kavfisulerput.
Først nu.	aitsât.

Øvelse 7.

Har du ikke set Bestyreren? Nej, jeg har ikke set ham, men jeg saa Assistenten for nylig. Hvor er han? I Spækhuset. Børnene læse i Skolen. Hvor er Smeden? Han er hjemme; han er i Smedien. Hvad hedder Lægen? Det ved jeg ikke. Hvor er Udliggeren? Han er i Køkkenet. Min Tjenerinde er i Spisestuen. Læser hans Børn? Det ved jeg ikke. Hvem er det? Det ved jeg ikke.

---

[1]) -uvoĸ er et Affix, som føjes til Navnord, til sidste Vokal; er denne u, sammentrækkes den med u i uvoĸ til û.
[2]) -lerpoĸ føjes til Verber, til sidste Vokal.

Har du set Præsten idag? Ja, imorges. Hvor? I Kirken. Er Lægen hjemme? Han er paa sit Værelse; han er i Spisestuen. Hvorledes har Kateketen det? Han har det godt. Hvem er du? Det er mig. Hvordan er Skrivebordet? Jeg har ikke set det endnu. Jeg har set det, det er godt. Hvor er Tallerkenen? Den staar paa Bordet; hvor? I Spisestuen. Tag den bort! Gør Tallerkenen ren! Tømmermanden er i Værkstedet. Har du set Stolen? Det er først nu, at jeg ser den. Lampen staar paa Skrivebordet. Hvor ere I henne? Vi ere i Smedien. Hvor ere Kvinderne? De koge Kaffe. Hvem ere de? Det ved jeg ikke.

Han er Assistent, han er Udligger. Hun er Jordemoder. Han er Forstander. Jeg vilde gærne handle idag. Hvem er du? Anton (Antût). Hvorfra? Fra Igíniarfik. Hvad vil du have? Har du noget at sælge? Nej; har Du Penge? Ja. Har du noget, du vil sælge? Ja, Lever. Er der The i Thedaasen? Ja. Er Lægen her? Nej, han er derhenne. Er Forstanderen hjemme? Det tror jeg ikke. Hvor er min Tjenerinde? Hun henter Brænde. Hvem henter Kul? Tjenestekarlen. Tjenerinderne ere i Køkkenet. Hvem dækker Bord? Marie (Mâria eller Mâlia). Hvor rejste Smeden hen? Til Arssivik. Det begynder at blæse. Har du begyndt at dække Bord? Det er færdigt.

Udtalen.

kíkut-uko udt. kíkun-uko. sût-uko udt. sûn-uko.

8.

Verber af 2den Klasse have Endelsen gpoĸ.

Adlyder.	nâlagpoĸ.
Er rask.	perĸigpoĸ.
Sover.	sinigpoĸ.
Er varm.	kiagpoĸ.
Er vred.	kamagpoĸ.
Er vaad.	masagpoĸ, ĸauserpoĸ.
Er nok.	nāmagpoĸ.
Er skarp.	ipigpoĸ.
Er slem.	sualugpoĸ.
Lægger til (Land).	tulagpoĸ.
Er tørstig.	imerusugpoĸ, ĸilalerpoĸ.

Er sulten.	kâgpoĸ, perdlilerpoĸ.
Danser.	taparpoĸ S., kitigpoĸ N.
Det ser ud til Regn.	sialugpalugpoĸ.

Jeg adlyder.	nâlagpunga.
Du adlyder.	nâlagputit.
Han adlyder.	nâlagpoĸ.
Vi adlyde.	nâlagpugut.
I adlyde.	nâlagpuse.
De adlyde.	nâlagput.

Spørgende:

Adlyder du?	nâlagpit?
Adlyder han?	nâlagpa?
Adlyde I?	nâlagpise?
Adlyde de?	nâlagpat?

Baad.	umiatsiaĸ.
Din Fader.	atâtat.
Hvordan har din Fader det?	atâtat ĸanoĸ-ípa?
Din Moder.	anânat.

Verber af 3die Klasse have Endelsen ´-poĸ.

Staar op, er staaet op.	makípoĸ.
Rejser sig op.	nikuípoĸ.
Er kommen.	tikiúpoĸ, ¦ tikípoĸ.
Er for kort.	náipoĸ.
Det er tyk Luft, det regner el. sner.	nivtáipoĸ.
Er grundt.	íkápoĸ.
Er let (af Vægt).	oĸípoĸ.
Er tung.	oĸimáipoĸ.
Er.	ípoĸ.
Og i Sammensætninger med ípoĸ f. Ex. Er hvor.	sumĩpoĸ.
Er sløv.	ivkĩpoĸ.
Er rigtig stegt (el. kogt).	ũpoĸ.

Jeg er staaet op.	makípunga.
Du er staaet op.	makíputit.

Han er staaet op.	makípok.
Vi ere staaet op osv.	makípugut osv. ligesom nâlagpok.
Hvordan er Vejret? Det sner.	sila kanok-ípa? nivtáipok el. kangnerpok.
Knivene ere sløve.	savît ivkĩput.
Endelig er du da kommen.	kîsame tikiúputit.

I Nord [1]).	avane.
Nordfra.	avánga.
Nordpaa.	avunga.
Norden om.	avûna.
Mod Nord.	avangnamut.
I Syd.	kavane.
Sydfra.	kavánga.
Sydpaa.	kavunga.
Sønden om.	kavûna.
Mod Syd.	kujámut.
I Vest.	samane.
Vesterfra.	samánga.
Vesterpaa.	samunga.
Vesten om.	samûna.
Mod Vest.	kímut.
I Øst.	pavane.
Østerfra.	pavánga.
Østerpaa.	pavunga.
Østen om.	pavûna.
Mod Øst.	kangimut.
Gaar nordpaa.	avungnarpok [2]).
Gaar sydpaa.	kavungnarpok.
Gaar vestpaa.	samungnarpok.
Gaar østpaa.	pavungnarpok.
Er i Nord.	avanĩpok.
Er i Syd.	kavanĩpok.
Er i Vest.	samanĩpok.
Er i Øst.	pavanĩpok.
Hvor skal du hen?	sumungnarniarpit?

[1]) R. Gram. § 28. [2]) R. Gram. § 69, 71.

Hvem skal du hen til?	kimungnarpit?
Skal I sydpaa.	kavungnarniarpise?
Det blæser Søndenvind.	{ kavángarpoĸ. kujasigpoĸ.

Øvelse 8.

Ere Børnene tørstige? Nej, de ere sultne. Hvordan har Grønlænderne det? De ere raske allesammen (tamarmik). Sover Bestyreren endnu? Nej, han er staaet op. Hvordan have I det? Vi ere raske. Vi have det godt. Er du vaad? Ja, jeg er vaad. Alle Børnene ere vaade. Have de begyndt at danse? Danse de endnu? Hvor? I Værkstedet. Hvor mon jeg skal lægge Saven? Ved du det ikke? Nej, jeg ved det ikke; læg den[1]) paa Bordet. Farvel. Luk Døren! Nu er det nok! Hvor lagde I til?

Er Lægen kommen? Han kom imorges. Endelig kom han da. Ere de tunge? Nej, de ere lette. Rejste I Eder op? Ja, vi rejste os op. Sømmet er for kort. Sømmene ere for korte. Lysene ere for korte. Er Vejret daarligt? Ja, Luften er tyk, det ser ud til Regn. Er Præsten kommen? Ja, jeg saa ham for lidt siden. Er det rigtig stegt? Nej. Hvor er din Fader? Han er hjemme, men min Moder henter Brænde. Hvorfor er hun kommen? Det ved jeg ikke. Har du Kød? Ja, vi have Kød.

Hvor er Baaden? Den er deroppe i Nord. Ser du den? Nej. Hvor rejse de hen? Nordpaa. Hvor ere I komne fra? Sydfra. Hvor skal du hen? Til Butikken. Hvor ere de? Derude vesterpaa. De gaa norden om. Nej, de gaa sønden om. De begynde at gaa sydpaa. Hvem skal du hen til? Til Lægen (nakorsamut). Vinden er sydlig, det begynder at blæse Sydvest. Lægen vil rejse sydpaa imorgen.

9.

Verber af 4de Klasse ende paa voĸ.

Gaar ud.	anivoĸ.
Fanger.	anguvoĸ.
Har fanget.	angusimavoĸ.
Græder.	kiavoĸ.
Er død.	toĸuvoĸ.
Laver.	sanavoĸ.
Vil.	piumavoĸ.

[1]) iliguk.

Sker, faar.	pivoĸ.
Er sket.	pisimavoĸ.
Er rejst.	autdlarsimavoĸ.
Er kommen.	tikísimavoĸ, tikiúsimavoĸ.
Er drukken.	putorĸavoĸ. putumavoĸ. kángorpok (1ste Klasse).
Er mild.	saimavoĸ.
Er dyr.	akisuvoĸ.
Er hvem.	kinauvoĸ.
Gør hvad.	suvoĸ.
Er syg.	náparsimavoĸ.
Elsker.	asavoĸ.
Falder.	ordluvoĸ.
Beder.	ĸinuvoĸ.
Er fortrinlig.	pitsauvoĸ.
Hvem have fanget?	kíkut angusimápat?
Slæde.	ĸamutit (Flertal).
Slæden er itu.	ĸamutit aserorput.
Skærp Kniven!	savik ipigsaruk.
Tænd Lampen!	kutdleĸ ikiguk.

Jeg gaar ud.	anivunga.
Du gaar ud.	anivutit.
Han gaar ud.	anivoĸ.
Vi gaa ud.	anivugut.
I gaa ud.	anivuse.
De gaa ud.	aníput.

Spørgende.

Gaar du ud?	anivit?
Gaar han ud?	aniva?
Gaa I ud?	anivise?
Gaa de ud?	anípat?
Alle Mændene gik ud.	angutit tamarmik aníput.

Til Lykke! (Du).	pivdluarit el. pivdluarna.
Til Lykke! (I).	pivdluaritse.
Glædelig Jul.	jôrdlime (jûtdlime) pivdluarit, pivdluarna el. inûvdluarit.

Glædelig Nytaar.	ukiortâme pivdluarit, pivdluarna el. inûvdluarit S.
Tak iligemaade.	ivdlitdlo (Du), ilivsilo (I).
Kom ind og spis!	neriartorit.
Sig: kom ind og spis.	neriartoríngôĸ.
Kommer ind at spise!	neriartoritse.
Der siges: kommer ind at spise.	neriartoritsigôĸ.
Hvad ønsker du?	suna perĸuviuk el. piumaviuk?
Hvad ønsker du af mig?	ĸanoĸ perĸuvinga sumik piumavfigainga? sumik uvavnut tunerĸuvit?
Hvad vil du?	suvit?
Væk med dig!	pêrit.
Væk med Jer!	pêritse.
Følg lidt med mig!	áiparitsiánga.

Øvelse 9.

Smeden døde imorges. Er Bødkeren syg? Min Kniv er sløv, skærp den! Er Præsten paa sit Værelse? Nej, han er gaaet ud. Det er første Gang, jeg ser dette Menneske, hvem er han? Hvem er det? Hvem er du? Hvad hedder du? Jeg vilde gærne rejse. Børnene græde, hvorfor græde de? Det ved jeg ikke. Vandet er varmt. Hvor er Viskestykket? Det ligger paa Bordet. Hvordan er Kødet? Det er udmærket. Hvem har fanget idag? Det har Forstanderen. Have I fanget? Ja, vi fangede igaar. Hvornaar skete det? Iforgaars. Vil han ikke? (piumángila?) Jo, han vil. Hvordan var han? Han var mild. Hvad koster det? Det er dyrt.

Hvad ønsker du? Jeg vilde gærne handle. Kom ind og spis! Tak. Tænd Lampen! Faldt han? Ja, han faldt. Var han fuld? Maaske er Tønden fuld. Det tror jeg ikke. Hvor er Slæden? Den staar i Værkstedet. Hent nogle Tørv! Hent Slæden! Hvem kommer? Glædelig Nytaar. Der siges: kommer ind at spise. Han er Tømmermand. Bordet er itu. Lygten er fortrinlig.

10.

Nominalparticipiet.

Læser.	atuarpoĸ.
Den, som læser; at han læser.	atuartoĸ.

[1]) Nominalparticipiet dannes af Verber af 1ste Klasse paa rpoĸ ved at forandre dette til rtoĸ. 2den Klasse forandrer gpoĸ til gtoĸ. 3die ´poĸ til ´toĸ el. tsoĸ. 4de voĸ til ssoĸ. Nominalparticipiet bøjes som Indicativ.

Sover.	sinigpoĸ.
Den, som sover; at han sover.	sinigtoĸ.
Er kommen.	tikípoĸ.
Den, som er kommen, } At han er kommen. }	tikítoĸ.
Laver.	sanavoĸ.
Den, som laver, Tømmermand, } At han laver. }	sanassoĸ.

Nominalparticipium bøjes paa følgende Maade.

atuartunga, sanassunga.
atuartutit, sanassutit.
atuartoĸ, sanassoĸ.
atuartugut sanassugut.
atuartuse, sanassuse.
atuartut, sanassut.

Nominalparticipium bruges baade som Substantiv og Adjectiv, samt i Sætninger med „at“ uden Suffix.

Tømmermanden er syg.	sanassoĸ náparsimavoĸ.
Jeg hørte, at Tømmermanden var syg.	sanassoĸ tusarpara náparsimassoĸ.
Hvad for noget ere de døde?	sunauvfa toĸúpat?
Jeg hørte, at du var kommen igaar.	tusarpavkit igpagssaĸ tikísimassutit.

3die Person Enkelttal af Nominalparticipiet kan forbindes med -karpoĸ i Betydningen „der er nogen, som, f. Ex. atuartoĸarpoĸ = der er nogen, som læser. Til dette kan endvidere føjes -ngilaĸ med Betydningen „der er ingen, som“.

Er der nogen, der har fanget?	angusimassoĸarpa?
Nej, der er ingen, der har fanget.	nâgga, angusimassoĸángilaĸ.

Ikke [1]).	-ngilaĸ.
Jeg læser ikke.	atuángilanga.

[1]) -ngilaĸ er et Affix, der føjes til Verber og forbindes med den sidste Vokal af det Ord, det knyttes til. — foran et Affix betyder, at det føjes til paa denne Maade.

Du læser ikke.	atuángilatit.
Han læser ikke.	atuángilaĸ.
Vi læse ikke.	atuángilagut.
I læse ikke.	atuángilase.
De læse ikke.	atuángitdlat.

Spørgende.

Læser du ikke?	atuángilatit?
Læser han ikke?	atuángila?
Læse I ikke?	atuángilase?
Læse de ikke?	atuángitdlat?
Har du ikke dækket Bord?	nerriviliúngilatit?
Nej, jeg har ikke dækket Bord endnu.	âp, sule nerriviliúngilanga.
Ere Børnene komne?	mêrĸat tikípat?
Nej, de ere ikke komne.	nâgga, sule tikíngitdlat.

-ngilaĸ i Nominalparticipium hedder -ngitsoĸ[1]).

Hvad for noget, er han ikke staaet op?	sunauvfa makíngitsoĸ?
Har du hørt, at han endnu ikke er rejst?	sule autdlángitsoĸ tusarpiuk?

1. Person autdlángitsunga.
2. — autdlángitsutit.
3. — autdlángitsoĸ.
1. Pers. Flert. autdlángitsugut.
2. — — autdlángitsuse.
3. — — autdlángitsut.

Er Præsten rejst? Nej, han er ikke rejst.	palase autdlarsimava? nâgga, autdlarsimángilaĸ.

Øvelse 10.

Har du set den syge? Ja, jeg saa ham igaar. Hvordan har han det? Han har det daarligt. Er der nogen, der har fanget idag? Nej, der er ingen, der har fanget idag? Er der nogen paa Besøg? Ja. Hvem? Anton. Hvad er det? Det er en Rype. Er der nogen, der danser? Nej, der er ingen, der danser. Er der nogen i Værkstedet? Det tror jeg ikke. Er Bestyreren i Butikken? Nej, han er ikke i Butikken. Har du hørt, at Smeden er død?

[1]) Bøjes som de øvrige Nominalparticipier.

Nej, det har jeg ikke hørt. Har du hørt, at Lægen er undervejs? Det har jeg hørt.

Sover du? Nej, jeg sover ikke. Han er ikke Fanger. Er han ikke staaet op? Han er maaske ikke staaet op, jeg har ikke set ham endnu. Har du ikke hentet Kul? Jo, jeg har hentet Kul. Det begynder at se ud til Regn. Er du ikke vred? Nej, jeg er ikke vred. Er der ingen Vand? Nej, der er ikke. Sig: kom ind og spis. Tak. Til Lykke! Hvad ønsker du af mig? Hvad ønsker du? Følg lidt med mig! Farvel! Tak iligemaade! Regner det ikke? Nej, det regner ikke. Er det nu nok? Nej, det er ikke nok endnu. Er der Øl i Flasken? Nej, der er ingen Øl i den. Saa du ikke, at Kateketen faldt? Nej, jeg saa det ikke. Er han Forstander? Nej, han er ikke Forstander. Hvor er Brændet? Se her er det. Er der ingen, der drikker The? Nej, vi drikke Kaffe. Have I ingen Øxe? Nej, vi har ingen (pekángilagut).

II.

Transitive og intransitive Verber paa rpoĸ og gpoĸ i Indicativ og Interrogativ med 3die Person Enkelttals Suffix.

Bruger.	atorpoĸ.
Han bruger det.	atorpâ.

Indicativ.

Enkelttal.

1ste Person. Jeg bruger det.	atorpara.
2den — Du bruger det.	atorpat.
3die — Han (osv.) bruger det.	atorpâ.

Flertal.

1ste — Vi bruge det.	atorparput.
2den — I bruge det.	atorparse.
3die — De bruge det.	atorpât.

Interrogativ.

Enkelttal.

2den Person. Bruger du det?	atorpiuk?
3die — Bruger han det?	atorpâ?

Flertal.

2den Person. Bruge I det?	atorpisiuk?
3die — Bruge de det?	atorpât?

Hjælper ham.	ikiorpâ.
Hører det.	tusarpâ.
Søger efter det.	ujarpâ.
Betaler det.	akilerpâ.
Slaar det itu.	aserorpâ.
Aabner det.	magperpâ, angmarpâ.
Tager det med.	nagsarpâ.
Vasker det el. ham N.	errorpâ.
Vasker ham (i Ansigtet).	ermigpâ.
Skyller det.	errortorpâ.
Fylder det.	ímerpâ.
Skærper det.	ipigsarpâ.
Pudser det.	ĸivdlarigsarpâ, saligpâ.
Tørrer det af.	atdlarterpâ.
Gør det istand.	ârĸigssorpâ, iluarsarpâ.
Bereder det.	piarêrsarpâ.
Tager det bort.	pêrpâ.
Tager noget bort fra det.	pîarpâ.
Har du taget af Bordet?	nerrivik pîarpiuk?
Har du skyllet Flasken?	puiaussaĸ errortorpiuk?
Have I taget Hunden med?	ĸingmeĸ nagsarpisiuk?
De have betalt Kedelen.	ũnaivik akilerpât.
Hvad søger du?	susiorpit?
Hvad skal det tjene til? / Hvad kommer der ud af det?	sugssaĸ-una? / sumut iluaĸutauva?
Det gør ikke noget.	soĸutáungilaĸ.
Glemmer det.	puiorpâ.

2den Klasse. Transitive Verber med 3die Person Enkeltt. Suffix.

Adlyder ham [1]).	nâlagpâ.
Har tabt det.	katagpâ.

[1]) Ordene af 2den Klasse bøjes ligesom de af 1ste, saaledes: nâlagpara, nâlagpat, nâlagpâ, nâlagparput, nâlagparse, nâlagpât.

Forlader ham el. det.	ĸimagpâ.
Gaar til ham.	ornigpâ.
Renser det.	saligpâ.
Renser det for Sod el. lignende.	pauiarpâ (1ste Klasse).
Spænder den for. / Binder den.	pitugpâ.
Vasker den.	assagpâ.
Bærer det (paa Ryggen).	nangmagpâ.
Forærer ham (noget).	pajugpâ.
Skorsten.	anilârfik N., pujôrfik S.
Kakkelovn.	kíssarssût.
Kakkelovnsrør.	kíssarssûtip pujôrfia S., kíssarssûtip anilârfia N.
Komfur.	iggavik, igavfik S., kigdlût N., kigdlut.
Rens Kakkelovnsrøret!	kíssarssûtip anilârfia (el. pujôrfia) pauiaruk!
Har du bundet Hunden?	ĸingmeĸ pitugpiuk?
Er mæt.	ĸârsitdlarpoĸ.
Er du sulten?	ĸâgpit, perdlilerpit?
Er du dygtig sulten?	perdlilerpit, perdlileĸaut?
Nej, jeg er mæt.	nâgga ĸârsitdlarpunga.
Har du vasket Gulvet?	nateĸ assagpiuk?

Øvelse 11.

Bruger du Ølglasset? Ja, jeg bruger det. Hvad søger du efter? Min Kniv; har du ikke set den? Jo, jeg har set den ligge paa Bordet. Har du lukket Døren op? Ja, jeg har lukket den op. Have I betalt Rulletobakken? Ja, vi have betalt den. Hjalp du den syge Bødker? Hun hjalp ham. Han hjalp hende. Hun slog Terrinen itu. Han gjorde Stolen istand. Har du gjort Bordet istand? Ja, det er færdigt. Har du taget af Bordet? Ja, jeg har taget af Bordet. Hørte I Ordet? Ja, vi hørte det. Tog du Uhret med? Nej, men jeg tog Hunden med. Har du pudset Komfuret? Ja, jeg har pudset det. Rens Skorstenen! Have I pudset Kakkelovnen? Nej, jeg har pudset Lampen. Have I vasket Gulvet? Nej, vi have taget af Bordet. Har han skyllet Flasken? Det tror jeg ikke. Skyl Flasken! Skærp Øxen! Har du tørret Bordet af? Ja. Hjælper du din Moder? Jeg hjælper min Fader.

Skeen er itu. Det gør ikke noget. Hvor er Vandglasset? Jeg har slaaet det itu. Har du stoppet Piben? Hvad skal det gøre godt for? Har du begyndt at tørre Bordet af? Grønlænderne have gjort Vandtønden istand. Maden er færdig, kom ind og spis! Tak, jeg er mæt. Jeg er meget sulten, er Maden ikke færdig endnu? Nej, den er ikke færdig endnu. Har Lægen (nakorsap) besøgt den syge? Det ved jeg ikke, han er først kommen nu. Er du ikke mæt endnu? Nej, jeg er ikke mæt endnu. Han bærer Spækket paa Ryggen. Jeg har tabt Laaget. Jeg forærede ham en Kniv (savingmik). Bandt du Hunden? De bandt den. Gør Bordet rent. Forlod du ham? Ja. Hvor? I Butikken. Hun tabte Viskestykket. Hvor tabte hun Synaalen? I sit Værelse. Hvad ønsker du af mig?

12.

Transitive Verber af 3die Klasse med 3die Person Enkelttals Suffix.

3die Klasse, Verber paa -́pok.

Tænder det [1]).	ikípâ.
Slukker det.	kamípâ.
Sender ham, lader ham rejse.	autdlartípâ.
Giver ham at drikke.	ímípâ.
Træffer ham.	nâpípâ.
Lukker ham ind, bringer det ind.	isertípâ.
Lukker ham ud, bringer det ud.	anisípâ.
Bringer det.	ãpâ, aggiúpâ, tikiúpâ.
Bringer det ned.	arkúpâ.
Bringer det op.	majũpâ.
Gaar uden om det.	avarkúpâ [2]).
Gaar bag om det.	tunorkúpâ.
Gaar norden om det.	avûnarkúpâ, avangnarkúpâ.
Gaar sønden om det.	kavûnarkúpâ, kujarkúpâ.
Gaar vesten om det.	samûnarkúpâ, kitáupâ.
Gaar østen om det.	pavûnarkupâ, kangerkúpâ.
Gør Ende paa det.	nungúpâ.

---

[1]) Verber af 3die Klasse bøjes som Verber af 1ste og 2den Klasse. I Indicativ: ikípara, ikípat, ikípâ, ikíparput, ikíparse, ikípât. I Interrogativ: ikípiuk? ikípâ? ikípisiuk? ikípât?

[2]) -rkúpâ er et Affix der betyder: passerer ad den Side. Se N. Gr. § 69, 69.

Har du lukket Hunden ud?	kingmek anisípiuk?
En Ø.	kekertak.
Gaar du bag om Øen?	kerkertak tunorkúpiuk?
Ja, vi gaa bag om den.	âp, tunorkúparput.
Et Skær.	íkardluk.
Vil I gaa sønden om Skæret?	íkardluk kujarkúniarpisiuk?
Ja, det vil vi rigtignok.	sôruna, sô.
Hvormange?	kavsit?
Hvad er Klokken?	kavsíngorpa?
Det er Middag.	uvdlok kiterarpok el. nalunaerkutak arkanek (isigkanek) mardlúngorpok.
Er hvormange.	kavsíngorpok.
Vi alle.	tamavta.
I alle.	tamavse.
De alle, dem alle.	tamarmik (som Subject), tamaisa (som Object).
Brød (haardt).	timiussak N., ivik S.
Brød (blødt).	timiussiak N., igfiak S.
Bager Brød.	timiussiorpok N., igfiorpok S.
Last (i et Fartøi el. lign.).	use.
Har Last.	usekarpok.

Transitive Verber af 4de Klasse med 3die Person Enkelttals Suffix.

4de Klasse, Verber paa vok.

Saa det.	takuvâ [1]).
Tager det.	tiguvâ.
Ved det ikke.	naluvâ.
Trækker det op (et Uhr, en Baad paa Land el. lign.)	amôrpâ.
Laver det.	sanavâ.
Ender det.	nâvâ.
Kalder paa ham.	kaerkuvâ.
Indhenter ham.	anguvâ.

[1]) Verber af 4de Klasse bøjes som de foregaaende Klasser. I Indicativ: takuvara, takuvat, takuvâ, takuvarput, takuvarse, takuvât. I Interrogativ: takuviuk? takuvâ? takuvisiuk? takuvât?

Svarer ham.	akivâ.
Forstaar det.	pâsivâ.
Lægger det.	ilivâ.
Faar det.	pivâ.
Henter det.	aivâ.
Finder det.	nanivâ.
Hælder det ud.	kuivâ.
Giver ham, sælger det.	tunivâ.

-'ngilaĸ med 3die Persons Enkelttals Suffix. Exempel takúngilâ — han har ikke set det.

Indicativ.

Enkelttal.

1ste Person.	Jeg ser det ikke.	issigíngilara.
	Jeg har ikke set det.	takúngilara.
2den —	Du ser det ikke.	issigíngilat.
3die —	Han ser det ikke.	issigíngilâ.

Flertal.

1ste —	Vi se det ikke.	issigíngilarput.
2den —	I se det ikke.	issigíngilarse.
3die —	De se det ikke.	issigíngilât.

Interrogativ.

Enkelttal.

2den Person.	Ser du det ikke?	issigingiliuk?
	Har du ikke set det?	takúngiliuk?
3die —	Ser han det ikke?	issigíngilâ?

Flertal.

2den Pers.	Se I det ikke?	issigíngilisiuk?
3die —	Se de det ikke?	issigíngilât?

Har du ikke brugt min Kniv? Nej, jeg har selv en Kniv.	saviga atúngiliuk? âp, nangminеĸ saveĸarpunga.
Har du gjort Kedelen istand?	ũnaivik âгĸigssorpiuk, el. iluarsarpiuk?

Nej, jeg har ikke gjort den istand.	nâgga, årkigssúngilara, el. iluarsángilara.
Det er umuligt, det kan ikke lade sig gøre.	sapernarpok, sapernakaok, ajornarpok, ajornakaok.
Det er aldeles umuligt.	sapernardluínakaok, ajornardluínakaok.

Øvelse 12.

Har du slukket Lampen? Ja, jeg har slukket den. Har du tændt Lyset? Nej, jeg har ikke tændt det endnu. Hvad er Klokken? Det er Middag. Klokken er 12. Hvornaar lod du ham rejse? Han rejste iforgaars. Have I givet Barnet at drikke? Nej, der er ingen Vand. Have de begyndt at bage? Det tror jeg ikke. Have I Brød endnu? Nej, vi have fortæret det. Have I lukket Hunden ud? Nej, vi have bundet den. Have Kivfakkerne bragt Vandtønden? Ja, de bragte den igaar. Er der endnu haardt Brød? Det ved jeg ikke. Ere I alle raske? Ja, vi have det alle godt. Ere de rejste allesammen? Ja, allesammen. Vi gik sønden om Øen. Gik I norden om den? Nej, vi gik bag om Skæret. Han gik uden om det. Har Baaden Last? Det tror jeg ikke.

Jeg har tabt min Pibe. Her er den, jeg har fundet den. Er du bleven færdig med det? Jeg er ikke kommen til Ende med det endnu. Forstaar du det? Ja, jeg forstaar det. Har du begyndt at lave Bordet? Det er færdigt; jeg begyndte at lave det igaar. Have I hentet Øllet? Vi have bragt det. Have Børnene taget Laaget? Nej, jeg tog det. Hvor er det? Det ligger paa Bordet. Har hun trukket Uhret op idag? Nej, men jeg trak det op igaar. Fik I den? Ja, vi fik den. Indhentede de Baaden? Hun hældte det ud. Hvad fandt I? Vi fandt Uhret.

Fik han den ikke? Nej, han fik den ikke idag. Jeg vilde gærne handle; det kan ikke lade sig gøre idag, det er aldeles umuligt. Have I taget Baaden paa Land? Nej, vi have ikke trukket Baaden paa Land. Har du endnu ikke besøgt den syge? Har hun hentet Øxen? Nej, hun har ikke hentet den. Bringe de ikke Øllet? Det ved jeg ikke. Jeg har ikke kaldt paa ham. Vi naaede ham ikke. Han fik ikke Hunden. De tog den ikke.

13.

Subjectiv og Flertal.

De grønlandske Substantiver have ingen særlig Kønsbetegnelse, og saavel den bestemte som den ubestemte Artikkel mangler.

Substantiverne have to Tal: Enkelttal og Flertal. Land — nuna hedder i Flertal nunat.

I Enkelttal have Substantiverne 2 Former: Objectiv nuna og Subjectiv: nunap, hvilken sidste Form bruges som Nominativ[1]) og Genitiv paa andre Sprog.

I Flertal ere Objectiv og Subjectiv sammensmeltede til et.

1ste Declination.

	Enkelttal. Objectiv.	Subjectiv.	Flertal. Objectiv og Subjectiv.
1. Land, Jord	nuna[2])	nunap	nunat.
Øje	isse	issip	issit.
Dør, Laag	mato	matup	matut.
2. Kvinde	arnaĸ[3])	arnap	arnat.
Hund	ĸingmeĸ	ĸingmip	ĸingmit.
Skolebarn	atuartoĸ[4])	atuartup	atuartut.
Tømmermand	sanassoĸ[4])	sanassup	sanassut.
3. Himmel	ĸilak[5])	ĸilaup	ĸilait.
Kniv	savik	saviup	savît.
Menneske, Grønlænder	inuk	inûp	inuit.
4. Redskab	sánat[6])	sánatip	sánatit.
Mand	angut	angutip	angutit.
5. Ladestok	ímît	ímîsip	ímîsit.
Proptrækker	simêrsit	simêrsisip	simêrsisit.

Objectivformen[7]) f. Ex. nuna kan være baade Nominativ og Accusativ, fordi den bruges som Subject ved intransitive Verber (Verber uden Suffix), f. Ex. nuna masagpoĸ Jorden er

[1]) Nominativ: Nævneform. Genitiv: Ejeform.
[2]) Ord, der i Objectiv ende paa a eller en anden Vokal, tilføje i Subjectiv p og i Flertal t.
[3]) Ord, der ende paa ĸ og gaa efter 1ste Declination, bortkaste ĸ og tilføje i Subjectiv p og i Flertal t.
[4]) Saaledes gaa alle Nominalparticipier.
[5]) Ord, der ende paa k, bortkaste dette og tilføje i Subjectiv up og i Flertal it.
[6]) Ord paa t tilføje i Subjebtiv ip og i Flertal it; dog bliver t mellem to i-er til s, imît i Subjectiv imîsip.
[7]) R Gram. § 77.

vaad; men tillige som Object for transitive Verber f. Ex. nuna kimagpâ: han forlader el. forlod Jorden.

Subjectivformen f. Ex. inûp er enten Nominativ eller Genitiv, idet den bruges som Subject ved transitive Verber f. Ex. inûp savik tiguvâ: Manden tog Kniven, og tillige kan udtrykke Ejeforholdet, f. Ex. angutip savautai: Mandens Faar (egl. Mandens, hans Faar). Flertalsformen kan være baade Nominativ, Accusativ og Genitiv, baade Subject og Object.

Hvad hedde følgende Ord i Subjectiv Enkelttal og i Flertal?

Landet.	nuna.
Gryden.	iga.
Vingen.	suluk.
Tjeneren, Tjenerinden.	kivfaĸ.
Kirken.	oĸalugfik.
Tændstikken.	ikitsit, ikítartoĸ, ingneĸ (Fl. ingnerit).
Aaren.	iput.
Kokken.	igassoĸ.
Lægen.	nakorsaĸ.
Lægemidlet.	nakorsaut.
Præsten.	palase.
Købmanden, Bestyreren.	niuvertoĸ.
Assistenten.	niuvertugssaĸ.
Smeden.	sagfiortoĸ, sagfiôĸ.
Butikken.	niuvertarfik, pisiniarfik.
Dagen.	uvdloĸ.
Aftenen.	únuk.
Sæben.	ĸaĸorsaut.
Laxen.	eĸaluk.

---

nunap, nunat. igap, igat. sulûp, suluit. kivfap, kivfat. oĸalugfiup, oĸalugfît. ikitsisip, ikisisit. ikítartup ikítartut. igassup, igassut. nakorsap, nakorsat. nakorsautip, nakorsautit. palasip, palasit. niuvertup, niuvertut. niuvertugssap, niuvertugssat. sagfiortup, sagfiortut. sagfiûp, sagfiût. niuvertarfiup, niuvertarfît. uvdlup, uvdlut. únûp, únuit. ĸaĸorsautip, ĸaĸorsautit. eĸalûp, eĸaluit.

Rensdyret.	tugto.
Jakobshavneren.	iluliarmio.
Bordet.	nerrivik.
Skæret.	íkardluk.
Synaalen er bleven borte.	merĸut támarpoĸ.
Tjenerinden fandt Synaalen.	kivfap merĸut nanivâ.
Manden er vaad.	angut masagpoĸ.
Manden bandt Hunden.	angutip ĸingmeĸ pitugpâ.
Mændene tog Bordet.	angutit nerrivik tiguvât.
Jeg saa Mændene.	angutit takuváka.
Grønlænderne kalde paa Kateketen.	inuit ajoĸe el. ajoĸît ĸaerĸuvât.
Brødet er godt.	timiussiaĸ el. igfiaĸ ajúngilaĸ.
De have ikke fortæret Brødet.	timiussiaĸ el. igfiaĸ nungúngilât.
Skynd dig!	tuaviorniarit, ĸâ ĸâ.
Ti stille!	nipangerit.
I Søndags.	sapâtiungmat.
Paa Søndag.	sapâtiugpat.
Hver Dag.	uvdlut tamaisa.
Hveranden Dag.	uvdloĸ avdlortardlugo.
Hele Dagen.	uvdloĸ nâvdlugo.
Uhret vinder.	nalunaerĸutaĸ sujuartarpoĸ.
Uhret taber.	nalunaerĸutaĸ kinguartarpoĸ.

Øvelse 13.

Mandens Faar. Faarets Kød. Kokkens Kød (det Kød, han ejer). Lægens Kniv. Bestyrerens Penge. Præstens Børn. Smedens Søm. Bødkerens Tobak. Fangerens Spæk. Assistentens Ord. Stolen er itu. Stolene ere itu. Tønden er fuld. Tønderne ere fulde. Ere Tønderne fulde? Ja, de ere fulde allesammen. Hvor mange Gryder er der i Køkkenet? Dag og Nat. Dage og Nætter. Ladestokkene ere for korte. Bødkerens Børn ere ikke komne. Vingerne ere vaade. Præster og Læger. Jakobshavnerne rejste igaar. Hundene dø. Knivene ere sløve. Hvor ere Ølglassene? Kedlerne ere paa

---

tugtup, tugtut. iluliarmiup, iluliarmiut. nerriviup, nerrivît. íkardlûp, íkardluit.

Komfuret. Lysestagerne staa paa Bordet. Vejene ere daarlige. Synaalene ere for korte. Spiseskeerne. Venner og Brødre.

Besøgte Lægen den syge? Det ved jeg ikke. Har du taget Sæben? Nej, Pigen tog den. Hvor har hun lagt den? Paa Bordet. Redskaberne ere alle i Værkstedet. Har Tømmermanden gjort Bordet istand? Ja, han gjorde Bordet istand igaar. Hvor ere Tændstikkerne? De ligge paa Bordet. Assistenten kalder paa Bødkeren. Bødkerne drikke Kaffe. Saa I Rensdyret? Nej, vi saa det ikke. Har Marie slukket Lampen? Nej, hun har ikke slukket den endnu. Har Karlen renset Skorstenen? Nej, han har ikke renset den endnu. Hvornaar saa Forstanderen ham? Forstanderen saa ham ikke igaar. Lægen lukkede (matuvâ) Døren. Fangerne gik bag om Skæret.

Bødkeren forlod Huset. Hvornaar? I Søndags. Du skal tage (tigussásavat) Medicinen hveranden Dag. Hvad er Klokken? Det ved jeg ikke, mit Uhr taber. Men mit Uhr vinder. Hvem (kia) har fyldt Tønden? Kivfakkerne have fyldt den. Kateketen betalte Brødet. Pele lukkede ikke Døren. Have Skolebørnene fundet Spiseskeen? Ja, de fandt den igaar. Kvinderne ere ikke komne. Hvorfra? Fra Butikken. Hvor gaa I hen? Til Værkstedet. Hvad siger du? Ti stille! Bort med dig! Hvorfor ere Børnene her? De ere maaske sultne. Er du sulten? Nej. Hvad vil du? Hvad ønsker du? Hvad ønsker du af mig?

14.

Transitive Verber af 1—4de Klasse med 3die Person Flertals Suffix[1]) i Indicativ og Interrogativ.

1ste Klasse.	tusarpai.	Han hører dem.
2den —	nâlagpai.	Han adlyder dem.
3die —	ĸamípai.	Han slukker dem.
4de —	tiguvai.	Han tager dem.

Jeg bruger dem.	atorpáka.
Du bruger dem.	atorpatit.

[1]) Endelserne i Indicativ Enkelt. ere 1 Pers. áka og i Flertal 1 Pers. avut.
2 — atit i — 2 — ase.
3 — ai i — 3 — ait.
og i Interrogativ Enkelttal 1 — áka og i — 1 — avut.
2 — igit i — 2 — isigik.
3 — ai i — 3 — ait.

Han bruger dem.	atorpai.
Vi bruge dem.	atorpavut.
I bruge dem.	atorpase.
De bruge dem.	atorpait.

Spørgende.

Bruger du dem?	atorpigit?
Bruger han dem?	atorpai?
Bruge I dem?	atorpisigik?
Bruge de dem?	atorpait?
Bruge I Redskaberne?	sánatit atorpisigik?
Nej, vi bruge dem ikke.	nâgga, atúngilavut.

Det koger.	kalagpoĸ, kalârpoĸ.
Det er kogt.	kalápoĸ.
Hun koger det.	kalápâ, igavâ el. kalagtípâ.
Koger Maden?	nerissagssat kalârpat el. kalagpat?
Ja, den er kogt.	âp, kaláput.
Pigen koger Kødet.	kivfap neĸe igavâ el. kalagtípâ.
Har du kogt dem?	kalagtípigit?
Saa du dem ikke?	takúngiligit?
Jo, jeg saa dem allesammen.	nâgga, tamaisa takuváka.
Steger det.	sujápâ [1]).
Det er stegt.	sujarêrpoĸ, sujápoĸ.
Steger du Flæsket?	pûlukip orssua sujápiuk?
Bespiser ham, fodrer den.	nerisípâ, nerdlerpâ.
Prøver det, undersøger det.	misiligpâ.
Skal [1]).	˗́savoĸ udt. i N. sôĸ og i S. saoĸ [2]).
Han skal adlyde.	nâlásavoĸ af nâlagpoĸ og ˗́savoĸ.

Indicativ uden Suffix.

Enkelttal.

1ste Person.	Jeg skal adlyde.	nâlásaunga i N. nâlásûnga.
2den —	Du skal adlyde.	nâlásautit — nâlásûtit.
3die —	Han skal adlyde.	nálásavoĸ — nâlásôĸ.

---

[1]) u mellem s og j udtales som i; sujápâ udt. sijápâ.

[2]) ˗́savoĸ føjes til den sidste Vokal af Verbet, efterat Endelsen er bortkastet.

Flertal.

1ste Person.	Vi skal adlyde.	nâlásaugut i N. nâlásûgut.
2den —	I skal adlyde.	nâlásause — nâlásûse.
3die —	De skal adlyde.	nâlásáput — nâlásáput.

Interrogativ.

Enkelttal.

2den Person.	Skal du adlyde?	nâlásavit? i N. nâlásuvit?
3die —	Skal han adlyde?	nâlásava? — nâlásuva?

Flertal.

2den —	Skal I adlyde?	nâlásavise? — nâlásuvise?
3die —	Skal de adlyde?	nâlásápat? — nâlásápat?

I det hele taget bøjes -savoĸ som et Verbum af 4de Klasse f. Ex. tiguvâ.

Skal adlyde.	nâlásavoĸ.
Skal ikke adlyde.	nâlásángilaĸ[1]).
Hvornaar skal du rejse?	ĸaĸugo autdlásavit?
Jeg skal rejse imorgen.	aĸago autdlásaunga.
Hvornaar skal vi betale Brødene? Iovermorgen.	ĸaĸugo timiussiat akilísavavut? aĸaguago.
Hvornaar kom du? Igaar.	ĸanga tikiúpit? igpagssaĸ.
Hvornaar fik du dem?	ĸanga pivigit?
Børnene skal ikke hente dem.	mêrĸat áisángilait.
Vil I selv hente dem?	nangmineĸ ainiarpisigik?
Kivfakkerne skal ikke begynde at bage idag.	uvdlume kivfat timiussiulísángitdlat el. igfiulísángitdlat.
Jeg har faaet dem.	perêrpáka.
Er, har,	..simavoĸ[2]).

Øvelse 14.

Har du gjort Slæden istand? Nej, jeg har ikke faaet den lavet istand endnu. Hvornaar skal du lave den? Maaske imorgen. Have Kivfakkerne bragt Tønderne? Nej, de have ikke renset dem endnu. Pigerne have slaaet alle Kopperne itu. Kokken har gjort alle Gryderne rene. Have I fundet Pengene? Ja, Marie fandt

---

[1]) Sammensat af nâlagpoĸ -savoĸ og -ngilaĸ.

[2]) ..simavoĸ føjes til det sidste Bogstav, efterat Verbets Endelse er bortkastet; det betegner den fuldendte Handling og svarer til Perfectum.

dem. Har du fodret Hundene idag? Nej, men jeg fodrede dem igaar. Bestyreren kaldte paa dem, der vare ved at rejse. Fik han dem? Nej, han fik dem ikke. Gav I Børnene noget at drikke? Ja. Have I fortæret al Maden? Nej, der er noget endnu. Har du givet Tjenestefolkene noget at spise? Naaede I Fangerne? Nej, vi naaede dem ikke. Vi undersøgte det altsammen; det duede ikke. Have I pudset alle Kakkelovnene? Ja, de ere færdige. Har du renset Kakkelovnsrøret? Ja, jeg rensede det igaar. Pele har lukket Hundene ud. Have I skyllet Flaskerne? Nej, vi vaske Kopperne.

Koger Vandet? Det koger ikke endnu. Koger du Kødet? Er Flæsket stegt? Det tror jeg ikke. Hvor have I været? Ude (silame). Hvad for noget, er du her! Hvornaar kom du? Hvornaar rejser du hjem? Jeg skal ingen Kaffe have. Det vil (skal) ikke være nok. Hvor skal vi lægge til? Idag maa (skal) I ikke danse. Du skal ikke gaa nordpaa idag. Hvorfor græder du? Du skal ikke græde. Det skal ikke ske. Følg lidt med mig. Der siges: kommer ind at spise. I skal bage imorgen.

Du skal hjælpe min Broder. Du maa ikke slaa Glassene itu. Har du lukket Dørene op? Nej, skal jeg lukke dem op? Ja skynd dig! Du skal tage af Bordet. Han skal ikke betale dem. De skal fylde Vandtønden. Hvad skal det tjene til? Det ved jeg ikke. Pigen skal tænde Lamperne. I skal slukke alle Lysene. Skal vi pudse Lysestagerne? Ja, imorgen. Du skal begynde at fodre Hundene. Du maa ikke slukke Lamperne. I skal gaa bag om Skærene. Du maa ikke forlade dem.

15.

Talordene [1]).

Hovedtallene.

1	atausek.	10	kulit el. kuligdlit.
2	mardluk.	11	isigkanek, isigkanigdlit el. arkanek, arkanigdlit.
3	pingasut.	12	isigkanek mardluk el. arkanek mardluk.
4	sisamat.	13	isigkanek pingasut el. arkanek pingasut.
5	tatdlimat.	14	isigkanek sisamat el. arkanek sisamat.
6	arfinek, arfinigdlit [2]).		
7	arfinek mardluk.		
8	arfinek pingasut.		
9	arfinek sisamat, kulailuat.		

[1]) R. Gram. § 19—22.
[2]) Formerne med dlit bruges, naar Tallet staar adjectivisk.

15 isigkaneĸ ťatdlimat el. arĸaneĸ tatdlimat.	18 arfersaneĸ pingasut.
16 arfersaneĸ el. arfersanigdlit.	19 arfersaneĸ sisamat.
17 arfersaneĸ mardluk.	20 inuk nâvdlugo el. mardlungnik ĸuligdlit.

Over tyve bruges som Regel de danske Talbenævnelser; dog mærkes:

100 untrite, untritigdlit.	1000 tûsinte, tûsintigdlit.

Dagene i Ugen ere[1]):

Søndag.	sapât.
Mandag.	atausíngortoĸ.
Tirsdag.	mardlúngortoĸ.
Onsdag.	pingasúngortoĸ.
Torsdag.	sisamángortoĸ.
Fredag.	tatdlimángortoĸ.
Løverdag.	arfiníngortoĸ.
Paa Mandag.	atausíngorpat.
I Mandags.	atausíngormat.
Om Mandagen.	atausíngortúkut el. atausíngorângat.
I Tirsdags.	mardlúngormat.

De tilsvarende Benævnelser for de øvrige Dage i Ugen dannes paa samme Maade; dog mærkes:

I Søndags.	sapâtiungmat.
Paa Søndag.	sapâtiugpat.
Om Søndagen.	sapâtíkut, sapâtiugângat.

Han blev syg i Onsdags.	pingasúngormat náparpoĸ.
Bliver, er bleven.	-́ngorpoĸ.
Har faaet saa mange.	-rârpoĸ.
Gør saa mange Gange.	-riarpoĸ.

[1]) Dagene i Ugen ere dannede af Tallene fra 1—6 med Affixet -́ngorpoĸ bliver, er bleven, f. Ex. atauseĸ, atausíngorpoĸ, som i Nominalparticipium hedder atausíngortoĸ.

Hvormange er Klokken?	nalunaerĸutaĸ ĸavsíngorpa?
Klokken er 4.	nalunaerĸutaĸ sisamángorpoĸ.
Hvormange fik du?	ĸavserârpit?
Jeg fik 8.	arfineĸ pingasorârpunga.
Jeg har set ham en Gang.	atausiardlugo takuvara.
Faar intet.	susârpoĸ.
Torsk.	ûvaĸ Flertal ûvkat.
Gaar paa Torskefangst.	ûvarniarpoĸ.
Fanger Torsk.	ûvarpoĸ.
Rype.	aĸigsseĸ.
Gaar eller er paa Rypejagt.	aĸigssiliarpoĸ el. aĸigsserniarpoĸ.
Har faaet Ryper.	aĸigsserpoĸ.
Maage.	nauja.
Gaar eller er paa Maagejagt.	naujangniarpoĸ.
Har faaet Maager.	naujagpoĸ.
Alk.	agpa.
Gaar eller er paa Alkejagt.	agpániarpoĸ.
Har faaet Alker.	agpápoĸ.
Ederfugl.	miteĸ Flertal merĸit.
Gaar el. er paa Ederfuglejagt.	miterniarpoĸ.
Har faaet Ederfugle.	miterpoĸ.
Hvormange Torsk fik du? én.	ĸavsinik ûvarpit? atautsimik.

En Gaas.	nerdleĸ Flert. nerdlerit.
En And.	ĸêrdlutôĸ.
En Taterat, tretaaet Maage.	tâterâĸ.
En Fiskeand.	pâĸ.
En Falk.	kigssaviarssuk.
En Ravn.	tuluvaĸ Flert. tuluvkat.
En Ugle, Sneugle.	ugpik Flert. ugpingit.
En Søpapegøje.	ĸilángaĸ.
En Struntjæger.	isúngaĸ.
En Hare.	ukaleĸ Flert. ukatdlit.
Et Rensdyr.	tugto.
Hvad er det? Det er en Tejst.	suna-una? serfaĸ-una.
Det er Ryper.	aĸigssit-uko.

Hvormeget skal jeg betale for dem?	kanok agtigissumik akilísaváka[1])?
En med 8 Øre.	atausek ôrinik[1]) arfinek pingasunik.
Hvad skal jeg betale dem med?	sumik akilísaváka?
Med Penge, med Brød.	aningaussanik, timiussiamik.

Øvelse 15.

Hvad er Klokken? Klokken er 11. Hvormange Børn bespise I? 17. 11 Mænd og 14 Kvinder. Hvad betalte du Hundene med? Med Penge. Hvormeget gav du for dem? 12 Kroner (korûninik), Hvornaar skyllede I Flaskerne? I Fredags. Hvad Dag er det idag? Det er Onsdag. Hvornaar skal du paa Rypejagt? Paa Torsdag. Var du paa Ederfuglejagt igaar? Ja. Hvormange fik du? 15. Fik du Alke? Nej, jeg fik ingenting. Hvem ere gaaede paa Maagejagt? Jens og Anton. Hvormange have de faaet? 19.

Vi gik paa Rypejagt allesammen; Bødkeren fik 2, Assistenten fik 4 og jeg fik 3. Hvornaar kom I? Klokken 7. Har du hørt, at Jens ikke er bleven Forstander. Hvem er bleven Forstander? Søren (Sûlut el. Sôrut). Kender du ham (ilisaraiuk)? Jeg har set ham én Gang. Hvornaar skal du hjem? Kl. 10. Hvem er bleven Kateket? Det ved jeg ikke. Hvad koster Alkerne? Hvormeget skal jeg give for dem? Hvad skal jeg betale dem med? Det maa du selv om (iluarisarnik el. piumassarnik). Er det Gæs? Nej, det er Ænder. Har du ikke faaet Harerne? Jo, jeg har faaet dem. Jeg vil betale Dig 50 Øre for Stykket af dem. Det er godt. Værsgo'! Tak. Farvel. Vi mødte Fangerne imorges. Var der nogen, der havde fanget? Ja, Forstanderen havde faaet 2.

16.

Vor (ene)[1]).	. put[1]).
Eders (ene).	. se.
Deres egen (ene).	. tik.
Vort Hus.	igdlorput.

[1]) Med 1. atautsimik, med 2.mardlungnik, med 3. pingasunik, med 4 sisamanik, med 5.tatdlimanik, med 6.arfinilingnik, med 7.arfinek mardlungnik osv.

[1]) R. Gram. § 10 og 11. Disse 3 Suffixer føjes til Navneordenes sidste Konsonant. Er denne k, skal den forandres til r før de føjes til; er den k, forandres den til g; ved Ord, der ende paa en Vokal, tilføjes et r og ved Ord, der ende paa t, tilføjes er.

Eders Tjener.	kivfarse.
Deres egen Kniv.	savigtik.
Vor Fader.	atâtarput.
Eders Synaal.	merĸuterse.
Deres Øxe.	ulimautertik.
Vi mødte Eders Barn.	ĸitornarse nâpíparput.
De fandt deres Hund.	ĸingmertik nanivât.
Have I set Eders Læge.	nakorsarse takuvisiuk?
Det har vi rigtignok.	sôruna.
Hvem er det, der er rejst?	kina autdlartoĸ?
Det er Assistenten her.	niuvertugssarput.

Hellefisk.	ĸaleralik Flertal ĸaleragdlit.
Helleflynder.	natârnaĸ — natârnat.
Kabliau.	sârugdlik — sârugdlît.
Rødspætte.	oĸûtaĸ — oĸũtat.
Ulk.	kanioĸ — kaníssut.
Lodde.	angmagssak — angmagssat.
Lax.	eĸaluk — eĸaluit.
Haj.	eĸalugssuaĸ — eĸalugssuit.
Hvidfisk.	ĸilaluvaĸ — ĸilaluvkat.
Fanger en Hvidfisk.	ĸilaluvarpoĸ.
Er paa Laxefangst.	eĸalungniarpoĸ.
Laxefiskere.	eĸalungniat.
Er paa Rensjagt.	tugtúniarpoĸ, auvarpoĸ.
Faar et Rensdyr.	tugtúpoĸ.
En Sælhund, Sæl.	puisse.
En Sortside.	âtâĸ.
Faar en Sortside.	âtârpoĸ.
En Fjordsæl.	natseĸ.
Faar en Fjordsæl.	natserpoĸ.
En Klapmyds.	natserssuaĸ.
Fanger en Sæl i Garn.	ĸâgtarpoĸ napítorpoĸ N.,

Iaar.	ukioĸ mána
Iaften.	únuk mána, únugpat.
Inat.	únuaĸ mána, únuaro.

Hvad vil du med det?	sugssaraiuk? sugssamârpiuk?
Hvad mener du?	ĸanoĸ isumaĸarpit? ĸanoĸ isumialiorpit?
Skam dig dog, at du er saa doven.	tautûna eĸiasugtutit.
Klokken er halv et.	nalunaerĸutaĸ atautsimut ĸiterĸúpoĸ.
halv to.	— mardlungnut —
halv tre.	— pingasunut —
halv fire.	— sisamanut —
halv fem.	— tatdlimanut —
halv sex.	— arfinernut —
halv syv. osv.	— arfineĸ mardlungnut —
En Krone. (Mønt).	korûne.
En Øre. —	ôre.
En halv Krone.	korûne avitdlugo, korûnip agfâ.
Halverer det.	avípâ, ĸiterĸúpâ.
Halvvejs.	avĸutâ ĸiterĸutdlugo.
Er kommen Halvvejen.	avĸutâ ĸiterĸúpâ.
Er over Halvvejen.	ĸerĸa ĸângerpâ.
Halvdelen af det.	agfâ, ĸerĸa, af et Dyr ĸúpâ el. navssâ.
Faar en halv Sæl som Part.	ĸúpakugpoĸ.

Øvelse 16.

Hvem er det, der er kommen? Det er maaske Assistenten; hvilken Assistent? Vor Assistent. Er Eders Broder gaaet paa Rypejagt idag? Nej, han er syg. Vejret er daarligt, det ser ud til Regn. Hvor er min Kniv? Jeg har taget den. Hvad vil du med den? Du maa ikke være dér. I maa (skal) ikke være i Værkstedet. Vil du ikke laane Lygten, se her er én, der er god. Skal du ikke hen at se til Smeden, som er bleven syg. Hvem er det, der laver Kaffe? Det er vor Søster. Hvordan var Vejen? Den var ikke god (ajúngíngilaĸ). Du skal ikke vaske Gulvet idag, men du skal pudse Kakkelovnen iaften. Har du bragt vor Øxe op? Nej, jeg skal hente den.

Hellefiskefangerne fik ikke noget idag. Hvormange Helleflyndere fik I? 16. Hvor pleje (. tarpoĸ) I at fange Helleflyndere?

Ved Taseralik (Taseralingme). Hvordan ere Kabliauerne? De ere fortrinlige. Er der ingen Lodder? Have I Angmagsætter? Nej, vi have ingen Angmagsætter. Er der nogen, der har fanget Hvidfisk? Ja, Jakobshavnerne. Hvormange have de faaet? Der siges 17. Alle Mandfolkene ere paa Hajfangst. Laxefiskerne have ikke faaet noget iaar. Har du fanget? Ja, jeg har faaet en Sortside; min Broder fik en Klapmyds. Hvornaar rejse I? Inat. Sortsider og Hvidfisk, Torsk og Ulke. Skal I paa Rensjagt iaar? Ja, vi skal rejse sydpaa paa Søndag. Have I faaet Rensdyr? Nej, vi fik ikke noget.

Have I fanget i Garn? Ja. Hvormange? 1, men vi have fanget 4 Sortsider. Du skal have den halve Sælhund som din Part. Du skal have dens Spæk og jeg skal have dens Skind (amia). Hvad vil du betale for Skindet af den? En halv Krone. Er du færdig? Nej. Skam dig dog, at du er saa doven. Hvad er Klokken? Halv otte? Nej, den er først syv. Klokken er halv ti. Har du skaaret Brødet midt over? Ja, her er det halve af det. Ere vi ikke halvvejs endnu (kiterкutíngilarput)? Jo, vi ere over Halvvejen. Koger Kødet? Det koger ikke endnu.

17.

Verber af 5te Klasse.

Fryser meget.	kîaкaoк[1]).

Indicativ uden Suffix.

1. Jeg fryser meget.	kîaкaunga.
2. Du fryser meget.	kîaкautit.
3. Han fryser meget.	kîaкaoк.
1. Vi fryse meget.	kîaкaugut.
2. I fryse meget.	kîaкause.
3. De fryse meget.	kîaкaut.

Interrogativ uden Suffix.

2. Fryser du meget?	kîaкait?
3. Fryser han meget?	kîaкâ?
2. Fryse I meget?	kîaкaise?
3. Fryse de meget?	kîaкât?
Meget.	-кaoк.

---

[1]) Efter 5te Klasse gaa alle Verber paa gaoк, raoк og кaoк.

Havde nær, var nærved at.	-rĸajarpoĸ og -rĸajaĸaoĸ.
Formodentlig, vistnok.	-rĸôrpoĸ og -rĸôĸaoĸ).
Altfor, altformeget.	. patdlârpoĸ og . patdlâĸaoĸ.
	´patdlârpoĸ og ´patdlâĸaoĸ.
	-vatdlârpoĸ og -vatdlâĸaoĸ[1]).
Ejer (noget).	pigingnigpoĸ (pigaoĸ).
Baaden er meget tung.	umiatsiaĸ oĸimaeĸaoĸ.
Lider Nød.	ajorssarpoĸ.
Vi lide megen Nød.	ajorssaĸaugut.
Have I fanget dygtigt?	angusimaĸaise?
Ja, vi have fanget meget godt	âp, angusimaĸaugut.
Skal du selv bruge Baaden? Nej, idag kommer jeg vist ikke til at bruge den.	umiatsiaĸ nangmineĸ atúsaviuk? nâgga, uvdlume atúsángerĸôĸâra.
Har Fart paa.	súkavoĸ.
Jeg var nær falden.	ordloĸajaĸaunga.
Slægtning; har ham til Slægtning.	erĸardleĸ; erĸardlerâ.
Har.	peĸarpoĸ (Verbum efter 1ste Klasse).
Har meget.	peĸaĸaoĸ
Er koldt.	íssigpoĸ (efter 2den Kl.).
Koster altfor meget.	akisuvatdlâĸaoĸ.
Er altfor koldt.	íssigpatdlâĸaoĸ.
Er kort, for kort.	náipoĸ (efter 3die Kl.).
Er altfor kort.	náipatdlâĸaoĸ.
Græder.	kiavoĸ (efter 4de Kl.).
Er stor.	angivoĸ.
Er meget stor.	angeĸaoĸ.
Græder altfor meget.	kiavatdlâĸaoĸ.

---

[1]) R. Gram. § 71, 96. Tegnet „." betyder, at Affixet føjes til den sidste Konsonant, efter at Endestavelsen er bortkastet. Dette sker ved Verberne af 1ste og 2den Klasse. Til Verberne af 3die Klasse føjes det som ´patdlârpoĸ og ´patdlâĸaoĸ. Til Verberne af 4de og 5te Klasse som -vatdlârpoĸ og -vatdlâĸaoĸ.

5te Klasse. pigaoĸ med 3die Person Enkelttals Suffix.

Indicativ.

Enkelttal.

Jeg ejer det.	1. Pers. pigâra.
Du ejer det.	2. — pigât.
Han ejer det.	3. — pigâ.

Flertal.

Vi eje det.	1. Pers. pigârput.
I eje det.	2. — pigârse.
De eje det.	3. — pigât.

Interrogativ.

Enkelttal.

Ejer du det?	2. Pers. pigaiuk?
Ejer han det?	3. — pigâ?

Flertal.

Eje I det?	2. — pigaisiuk?
Eje de det?	3. — pigât?

Har ham, hende, den, det til det.	-gâ el. râ[1]).
Hjælper.	ikiorte.
Har ham til Hjælper.	ikiortigâ.
Søn.	erneĸ.
Har ham til Søn.	ernerâ.

Er lille.	mikivoĸ.
Han anser det for lille el. for lidt.	mikigâ.
Er stor.	angivoĸ.
Anser det for stor.	angigâ.
Er nok.	nãmagpoĸ.
Mener, det er nok.	nãmagâ.
Jeg mener ikke, at det er nok.	nãmagíngilara.
Passer paa ham eller det.	pârâ.
Det er vor Søn.	ernerârput.
Genkende, erkende.	ilisarâ.

---

[1]) Føjet til Substantiver betyder Affixet -gâ el. -râ, har ham til det; føjet til Verber betyder det: anser for. Formen -râ bruges efter Substantiver, der ende paa ĸ, ellers bruges -gâ.

5te Klasse -pigaoĸ med 3. Person Flertals Suffix.

Indicativ.

Enkelttal.

Jeg ejer dem.	1. Pers. pigāka.
Du ejer dem.	2. — pigâtit.
Han ejer dem.	3. — pigai.

Flertal.

Vi eje dem.	1. — pigâvut.
I eje dem.	2. — pigâse.
De eje dem.	3. — pigait.

Interrogativ.

Enkelttal.

Ejer du dem?	2. Pers. pigaigit?
Ejer han dem?	3. — pigai?

Flertal.

Eje I dem?	2. — pigaisigik?
Eje de dem?	3. — pigait?

Øvelse 17.

Det er meget koldt idag. Hvad er Vinden? Det er Nordenvind. Hvordan have Grønlænderne det nu for Tiden (mássákut)? De lide stor Nød. Ere I vaade? Ja vi ere meget vaade. Det regnede meget stærkt imorges. Jeg er forfærdelig tørstig, giv mig noget at drikke (ímitsiánga)! Hundene ere fortrinlige. Eders Søn er meget stor. Det er altfor lidt. Kom ind og spis! Tak, jeg skal ikke have noget, jeg er altfor mæt. Vi vare nær tagne paa Besøg igaar. Bødkeren er vistnok fuld. Hvem er det? Det er vistnok Lægen. Det vil vistnok blive Sydvest. Havde I stærkt Fart paa? Ja, det kan nok være (ila) vi havde Fart paa.

Hvem ejer dette Hus? Det er vort Hus. Er det dit Hus? Nej, det er Kokkens Hus. Er Eders Broder ikke rejst endnu? Jo, han rejste imorges. Er det din Søster? Nej, det er en Slægtning af mig. Hvad hedder han? Han hedder Ludvig (Lôrĸimik). Hvem er din Fader? Det er Kateketen. Hvordan har han det? Han har det meget godt. Kender du ham? Jeg har set ham én Gang. Du saa vist nok ikke Jordemoderen; jo, jeg saa hende, men jeg havde nær ikke lagt Mærke (malugâ) til hende. Er det din Kedel? Det ved jeg ikke. Kende I den Hund igen? Mener du, at det er nok? Ja, jeg mener, at det er meget rigeligt.

De pudse deres Kakkelovn. Eje I dem allesammen? Ja,

det er vore. Ere disse Jakobshavnere eders Slægtninge? Ja, det ere de rigtignok. Disse to Kivfakker ere mine Brødre. Disse Kvinder ere vore Slægtninge. Det er altfor galt. Genkender du dem? Det kan nok være, at jeg genkender dem. Jeg har 4 Fangere til Sønner. Baaden gaar altfor langt nordpaa. Det er alt for meget, du betaler for Ederfuglene. Mene I, at det er nok? Nej, jeg mener, at det er altfor lidt. Nu begynde vi endelig at faa Fart paa. Er det tungt? Nej, det er meget let. Hvad mener du? Skal vi rejse? Nej, det blæser altfor meget. Giv mig lidt at drikke!

18.

Imperativ uden Suffix.

1ste Klasse	autdlarpok	autdlarit —	rejs! (du).
		autdlaritse —	rejser! (I).
2den Klasse	nâlagpok	nâlagit —	adlyd! (du).
		nâlagitse —	adlyder! (I).
3die Klasse	makípok	makigit —	staa op! (du).
		makigitse —	staar op! (I).
4de Klasse	asavok	asagit —	elsk! (du).
		asagitse —	elsker! (I).
5te Klasse	pigaok	pigît el. pigigit[1]) —	ej! (du).
		pigigitse —	ejer! (I).

Imperativ med 3die Person Enkelttals Suffix.

1ste Klasse	tusarpâ	hører det;	tusaruk	hør det!
			tusarsiuk	hører det!
2den Klasse	nâlagpâ	adlyder ham;	nâlaguk	adlyd ham!
			nâlagsiuk	adlyder ham!
3die Klasse	ímípâ	giver ham at drikke;	ímiguk	giv ham at drikke!
			ímísiuk	giver ham at drikke!
4de Klasse	asavâ	elsker ham;	asaguk	elsk ham!
			asasiuk	elsker ham!
5te Klasse	pigâ	ejer det;	pigûk	ej det!
			pigisiuk	ejer det!

---

[1]) De her anførte Former bruges ikke, men staa kun som Paradigma for Verber af 5te Klasse.

Imperativ med 3die Person Flertals Suffix.

1ste Kl. atorpai i Impr.	2 Pers. Enkelt.	atúkit	brug dem!
	2 — Flert.	atorsigik	bruger dem!
2den Kl. nâlagpai —	2 — Enkelt.	nâlákit	adlyd dem!
	2 — Flert.	nâlagsigik	adlyder dem!
3die Kl. ímípai —	2 — Enkelt.	ímíkit	giv dem at drikke!
	2 — Flert.	ímisigik	giver dem at drikke!
4de Kl. asavai —	2 — Enkelt.	asákit	elsk dem!
	2 — Flert.	asasigik	elsker dem!
5te Kl. pigai —	2 — Enkelt.	pigíkit	ej dem!
	2 — Flert.	pigisigik	ejer dem!

Lader os! udtrykkes ved Optativ, ofte forbundet med Affixet ..niarpoĸ; se nedenfor ta, niarta osv. ..niarpoĸ føjes ved Verber af 1ste og 2den Klasse til den sidste Konsonant og ved Verber af 3die 4de og 5te Klasse til den sidste Vokal, naar Endestavelsen er borkastet.

ta, sa el. niarta lader os.
tigo, niartigo lader os — det.
tigik, niartigik lader os — dem.

Lader os lave Kaffe!	kavfiliorta.
Lader os staa op!	makíniarta.
Lader os bede!	ĸinusa el. ĸinuniarta.
Lader os hjælpe ham!	ikiortigo.
Lader os se at komme fra dem!	ĸâ, ĸimangniartigik[1]).
Lader os gaa udenom Øen!	ĸeĸertaĸ avarĸúniartigo.
Lader os tage Baaden paa Land!	umiatsiaĸ amôrniartigo.
Lader os se at indhente dem.	ĸâ, anguniartigik.

Telt.	tupeĸ, Flertal tovĸit.
Slaar Telt.	tuperpoĸ, tangmârpoĸ.
Teltplads.	tuperfik, tangmârfik.
Lader os slaa Telt op her.	maunga tuperniarta.

[1]) ĸâ velan tilføjes ofte for at give mere Eftertryk.

Teltstang.	kanak.
Overliggeren.	tûssaĸ.
Tager Teltet ned.	tupeĸ upitípâ el. tupeĸ pêrpâ.
Vor Teltplads duer ikke.	tuperfigput ajorpoĸ.
Plads til at slaa Telt op paa.	tuperfigssaĸ.

Øvelse 18.

Lev vel! Farvel! Staa op! Dæk Bord! Skynd dig! Rejs dig op! Væk med dig! Se til, at I kan komme bort! Lav Kaffe! Lav The! Hent Vand! Hent Kul! Hent Tørv! Hent Brænde! Kom ind! Vær dig ikke saaledes ad! Ti stille! Kommer ind! Sæt dig ned! Giv mig lidt at drikke! Følg lidt med mig! Adlyd! Gaa ud! Glædelig Jul! Glædeligt Nytaar! Til Lykke (du)! Til Lykke (I)! Kom ind og spis! Der siges: kommer ind at spise! Farvel (I)! Tak i lige Maade. Skynder Eder! Tier stille! Sætter Eder ned! Rejser Telt!

Rør ikke ved det! Rører ikke ved det! Hent min Kniv! Hvor er den? Den ligger paa Bordet. Puds Lampen! Læg noget i Kakkelovnen (ĸissugpâ)! Vask Gulvet! Tænd Lampen! Sluk Lampen! Tag af Bordet! Kald paa ham! Bind Hunden! Trækker Baaden paa Land! Gør Gryden ren! Vask Bordet af! Tag Tallerkenen bort! Tag Terrinen! Rens min Pibe! Fej Skorstenen! Luk Døren op! Skyl Flasken! Vask Barnet! Fyld Tønden! Giv ham noget at drikke! Hjælper Eders Broder! Skærp Kniven! Tørrer Bordet af! Adlyder ham! Tag det paa Ryggen! Lad ham rejse! Luk Hunden ind! Gaar vest om Skæret! Bær det op! Svarer ham! Kog Kødet! Steg Flæsket!

Henter Ederfuglene! Puds Lamperne! Vask Børnene! Kald paa dem! Bringer det altsammen! Lukker Hundene ud! Gør Gryderne og Tallerkenerne rene! Hjælp Kivfakkerne! Søg efter Skeerne! Hør hans Ord! Puds Knivene! Tænd Lysene. Sluk alle Lysene! Tag Vingerne! Gaar bag om Øerne! Lægger Brødene paa Bordet! Pas paa Børnene. Rejs til Uvarsiorfik imorgen. Jeg vilde gærne handle. Det kan aldeles ikke lade sig gøre om Søndagen. Jeg forstaar det ikke. Hvad er det, du ikke forstaar? Det Bestyreren siger. Hent Kaffedaasen!

Hvorfor ere I ikke rejste? Fordi det regner (siagdlermat). Vor Telt er gaaet itu. Hvor skal vi slaa Telt? Se her er en god Teltplads. Lader os slaa Telt op! Der siges, at I skal skynde Jer! Lader os rejse hjem! Lader os drikke Kaffe! Lader os tage Bøsserne med; der vil maaske være Ederfugle. Hvad for noget,

er det din? jeg var ved at tage den. Lader os lægge til Land. Lader os gaa hen til Kateketen. Lader os gaa ind, det begynder at regne. Lader os kalde paa dem; de ved det maaske. Kommer herhen!

19.

Din.	-t.

Et Substantiv med dette Suffix har aldeles den samme Form som Ordet har i Flertal, saa man kun ved Hjælp af Sammenhængen kan se, hvad der er ment.

Hus.	igdlo.
Huse eller dit Hus.	igdlut.
Tjener.	kivfaĸ.
Tjenere eller din Tjener.	kivfat.
Kniv.	savik.
Knive eller din Kniv.	savît.
Synaal.	merĸut.
Synaale eller din Synaal.	merĸutit.
Herre.	nâlagaĸ Flert. nâlagkat.
Herrer eller din Herre.	nâlagkat.
Børn eller dit Barn.	ĸitornat el. mêrĸat.
Ord (Flertal) eller dit Ord.	oĸautsit.
Rejseproviant.	taĸuaĸ Flert. taĸússat.
Arm.	taleĸ — tatdlit.
Pas paa dit Barn!	ĸitornat pâruk.
Pas paa Børnene!	mêrĸat pâríkit.
Adlyd din Herre!	nâlagkat nâlaguk.
Adlyd Herrerne!	nâlagkat nâlákit.

Henter, gaar for at hente.	-isorpoĸ.
Gør det ikke! lader være med at! holder op med at!	-kisarpoĸ i Imperativ.
Han eller det kunde let.	-ĸinavoĸ.

I Imperativ betyder ĸinavoĸ gør ikke! vogt dig for at!

Imperativ uden Suffix 2 Pers. Enkelt. кinak.
2 — Flert. кinase.

Imperativ med 3. Pers. Enkelttals Suffix.
2 Pers. Enkelt. og Flert. кinago.

Imperativ med 3. Pers. Flertals Suffix.
Enkelt. og Flert. кinagit.

Gør saaledes.	taimailiorpoк.
Gør ikke saaledes! Vær dig ikke saaledes ad!	taimailioкinak.
Værer Eder ikke saaledes ad!	taimailioкinase.
Tag det ikke!	tigoкinago.
Tager det ikke!	tigoкinago el. tigoкinasiuk.
Rører ved det.	agtorpâ.
Rør ikke ved dem!	agtoкinagit.
Fald ikke!	ordloкinak.
Falder ikke!	ordloкinase.
Hold op med at prygle Hundene!	кingmit unatakisákit el. unataкinagit.
Prygler den.	unatarpâ.
Køber det.	pisiarâ.
Skynder paa ham.	tuavisârpâ.
Fodrer den.	nerivkarpâ, neruvkarpâ.
Er forsigtig, tager sig iagt.	misigssorpoк.
Læsser den.	usilersorpâ.
Læsser den af.	usingiarpâ.
Læsser det paa (en enkelt Ting).	ikivâ.
Læsser dem paa (flere Ting).	ìgssorarpai, ikiorкarpai.
Læsser det af (en enkelt Ting).	niuvâ.
Læsser dem af (flere Ting).	niôrarpai, niôrкarpai.
Er læsset, har Last.	usivoк, useкarpoк.
Slædeløs.	кamutit usê.
Kan.	pisínauvoк.

Om Affixerne.

Af Affixer ere hidtil forekomne nogle faa, som forandre Substantiver til Verber, nemlig:

-karpoĸ har, der er.
-uvoĸ er.
-́ngorpoĸ bliver, er bleven.
-gâ el. -râ har ham el. det til.

Desuden en hel Del, som føjedes til Verber og derved forandrede eller modificerede disses Betydning, nemlig: ..niarpoĸ, -lerpoĸ, -́ngilaĸ, -́savoĸ, -ĸaoĸ, -rĸajarpoĸ og -rĸajaĸaoĸ, -rĸôrpoĸ og -rĸôĸaoĸ, -vatdlârpoĸ (osv.), -isorpoĸ, -kisarpoĸ og -kinavoĸ. Men der findes endnu mange flere, da man i Grønlandsk ofte tilføjer et Affix, hvor vi bruge et nyt Ord eller en hel Sætning. Tegnene for den Maade, de føjes til Bæreordet paa, ere følgende:

naar de føjes til en Vokal - el. ́
naar de føjes til en Konsonant .
naar de føjes til Bæreordets sidste Bogstav, hvad enten det er en Vokal eller en Konsonant ..

Det bemærkes, at naar et Affix føjes til et Verbum, maa dette først bortkaste Endestavelsen, før Affixet kan føjes til, f. Ex. autdlarpoĸ og -lerpoĸ blive til autdla-lerpoĸ. poĸ er bortkastet, og da -lerpoĸ skal føjes til den sidste Vokal, falder ogsaa r bort.

Begynder at.	-lerpoĸ.
Vil, stræber efter, forsøger at.	..niarpoĸ.
Begynder at rejse.	autdlalerpoĸ.
Vil rejse, stræber at rejse.	autdlarniarpoĸ.
Begynder at elske.	asalerpoĸ.
Stræber at elske.	asaniarpoĸ.

Bliver, er bleven til.	-́ngorpoĸ (føjes til Substantiver).
Hus.	igdlo.
Er bleven et Hus.	igdlúngorpoĸ.
Har et Hus.	igdloĸarpoĸ.
Har det til Hus.	igdlugâ.

Øvelse 19.

Dit Hus er lille. Husene ere smaa. Vort Hus er lille. Eders Hus er stort. Købte Kateketen Huset? Nej, Udliggeren købte det. Hvormeget gav han for det? 75 Kroner. Hvor er Karlen? Han henter Kul. Hvem henter Tørv? Lader være at med tage den! Tag dig iagt! Lader os tage os iagt. Har du fortæret din Rejsekost? Jeg har glemt dit Navn. Hvad er det, du hedder? Lader os nu ikke glemme det (-ĸinatigo). Glem ikke Teltstængerne! Hvormange Aar har du været her? 14 Aar.

Pas paa, I ikke falde. Lad være med at røre ved den! Hold nu op med at græde. Fandt du Faarene? Fandt du dit Faar? Fandt de hans Faar (flere)? Hvordan er din Tobak? Den er ikke god. Peters Tobak er udmærket. Skynd paa Folkene, vi skal se at komme afsted. Er Slæden læsset? Nej. Se saa til at faa den læsset. Læs mine Sager (peĸutíka) paa Slæden (ĸamutinut). Har du set, at Slæden er læsset. Tag mine Sager af Baaden! Læg Teltet i Baaden (umiatsiamut)! Tag Gryden af Baaden! Den er altfor haardt læsset, den vil gaa itu. Stræb at glemme det! Han begynder at glemme det.

Jeg rejser. Jeg stræber at rejse. Jeg er ved at rejse. Jeg skal rejse. Jeg ser at komme til at rejse. (Jeg begynder at stræbe at rejse). Jeg skal se at komme til at rejse. Jeg betaler det. Du skal betale det. Du skal ikke betale det. Du skal vistnok ikke betale det. Den er stor. Den er altfor stor. Den vil være (-́savoĸ) altfor stor. Den skal ikke være altfor stor. Den skal vistnok ikke være altfor stor. Et Hus. Han har et Hus. Han skal have et Hus. Vi skal ikke have noget Hus. Jeg glemte det. Jeg havde nær glemt det.

20.

	Objec. Enkeltt.	Subjec. Enkeltt.	Obj. og Subj. Flrt.	
Hvem[1])	kina	kia	kíkut.	
Hvad	suna	sûp	sût.	
			Objectiv.	Subjectiv.
Han, hun osv.[2])	una	ûma	uko	ukua.
Han, hun osv. som	táuna	táussuma	táuko	táukua.
Denne, dette	mána	matuma	máko	mákua.
Denne, dette som	tamána	tamatuma	tamáko	tamákua.

[1]) R. Gram. § 25.
[2]) R. Gram. § 29.

Se der er den Grønlænder, vi talte om.	âjuna inuk táuna oĸautigissarput el. erĸartugarput.
Strejfer det.	tangmigpâ.
Dette (omtalte) maa du ikke glemme.	tamána puiúsángilat.
Dette (som jeg nu vil sige) maa du ikke glemme.	mána puiúsángilat.
Disse Mennesker (som ere omtalte) lide Nød.	inuit táuko ajorssarput.
Disse Børn fandt Hunden.	mêrĸat ukua ĸingmeĸ nanivât.
Hvem genkendte ham?	kia ilisarâ?
Skal jeg tage alle disse Ting med?	máko tamaisa nagsásaváka?
Disse Mennesker ville rejse.	inuit uko autdlarniarput.

Passiv-Participium dannes af alle de Verber, som kan have Suffix.

Verber af 1ste Klasse.

Hører det	tusarpâ,	tusagaĸ hørt,	tusagâ det, han har hørt.
Skjuler det	issertorpâ,	issertugaĸ skjult,	issertugâ det, han har skjult.
Betaler det	akilerpa,	akiligaĸ betalt,	akiligâ det, han har betalt.

Verber af 2den Klasse.

Skriver det	agdlagpâ,	agdlagaĸ skrevet,	agdlagâ det, han har skrevet.
Strejfer det	tangmigpâ,	tangmigaĸ strejfet,	tangmigâ det, han har strejfet.
Forærer ham (noget).	pajugpâ,	pajugaĸ som har faaet Foræring,	pajugâ den, han har foræret (noget).

Verber af 3die Klasse.

Bugserer det	kalípâ,	kalitaĸ bugseret,	kalitâ det, han bugserer.
Bringer det	tikiúpâ,	tikiússaĸ bragt,	tikiússâ det, han har bragt.

Verber af 4de Klasse.

Elsker ham	asavâ,	asassaĸ elsket,	asassâ den, han elsker.
Bier efter ham	utarĸivâ,	utarĸissaĸ ventet,	utarĸissâ den, han bier efter.
Trækker det op	amuvâ,	amussaĸ optrukket,	amussâ det, han har trukket op.

Verber af 5te Klasse.

Vogter det, passer paa det	pârâ,	pârissaĸ vogtet,	pârissâ det, han passer paa.
Omtaler det	oĸautigâ,	oĸautigissaĸ omtalt,	oĸautigissâ det, han omtaler.
Skriver til ham	agdlagfigâ,	agdlagfigissaĸ tilskrevet,	agdlagfigissâ den, han har skrevet til.
Venter ham el. det	ilimagâ	ilimagissaĸ ventet,	ilimagissâ den, han venter.

Reglerne for Dannelsen af Passiv-Participium blive saaledes, at:
til Verber af 1ste og 2den Klasse føjes -gaĸ, i Flertal -gkat.
- — - 3die Klasse føjes enten -taĸ, -saĸ el. -ssaĸ.
- — - 4de og 5te Klasse føjes altid -ssaĸ.

Disse Endelser føjes til Verbernes Hovedform (Indicativ 3 Person i Enkelttal), efter at Endelsen og den foran denne staaende Konsonant er bortkastet. Ved Verberne af 5te Klasse, der have en Vokal foran Endestavelsen, maa mærkes, at denne forandres til i, før Participiumsaffixet føjes til, f. Ex. pigaoĸ bliver til pigi-ssaĸ.

atorpâ bliver til atu (ato), atu-gaĸ.
asavâ bliver til asa, asa-ssaĸ.

Hans (hendes dens dets) (ene) besøgte.	pulâgâ, ornigâ.
Hans osv. (flere) besøgte.	pulâgai, ornigai.
Hans osv. (ene) elskede.	asassâ.
Hans osv. (flere) elskede.	asassai.

og saaledes fremdeles ved Verber af alle Klasser.

Det hørte.	tusagaĸ Fl. tusagkat.
Det, du har hørt.	tusagkat.
Den bugserede.	kalitaĸ Fl. kalitat.
Den, du har bugseret.	kalitat.
Det omtalte.	oĸautigissaĸ Fl. oĸautigissat.
Det, du omtaler.	oĸautigissat.
Jeg saa ham, du har skrevet til.	agdlagfigissat takuvara.
Har du glemt det, vi hørte igaar?	igpagssaĸ tusagarput puiorpiuk?
Fik du de Torsk, han bragte.	ûvkat tikiússai pivigit?
Den Alk, I førte med, tog Hundene.	agpa nagsagarse ĸingmit kîvât.
Beder om det.	ĸínutigâ.
Fik de det, de bad om?	ĸínutigissartik pivât?
Jeg fik det, jeg bad om.	ĸínutigissara pivara.

Øvelse 20.

Fik du den Kniv? Nej, jeg fik denne her. Hvem (Flert.) bragte mine Sager iland? Det ved jeg ikke. Tag disse Penge! Denne Stol her er itu. Disse Knive skal du skærpe. Læg denne Ske paa Bordet! Tag denne Gryde her bort! Hvilken Gryde? Den med Laag (matulik). Hvorfor lege disse Børn ikke? Disse Børn (her) ere alle syge. Tag dette (her) Glas! Hvilke Ting skal du bruge? Disse her. Glem ikke disse her! Hvem kaldte paa Barnet? Disse Kvinder (her).

Har du købt det Uhr, du talte om i Søndags? Nej, jeg har købt dette her. Hvordan er det? Det er godt. Hvor er den Kop, du slog itu? Fandt du det, du søgte efter? Ja, jeg fandt det. Hvor var det? Det har jeg glemt. Her er den Flaske, jeg har skyllet, hvor skal jeg sætte den? Paa Bordet. Har du hørt, at den syge, som du besøgte igaar, er død? Nej, det hører jeg først nu. Hvornaar døde han? Imorges. Se her er den Krone, du har tabt. Hvor er den Lampe, jeg har tændt? Den staar endnu i Køkkenet. Kivfakken, som Bestyreren sendte (Bestyrerens sendte), er ikke kommen endnu. Hvordan var den, som I gik uden om? Hvem var det, Præsten kaldte paa? Det var maaske Kateketen. Hvordan er det, han har istandsat? Jeg har ikke set det. Vil du sælge den Baad, du ejer. Fik I den Krone, I bad om? Tak, vi have faaet den (perêrparput). Jeg kaldte paa ham, du mødte imorges.

Børnene, som Pigen passer, ere ikke komne ind; kald paa dem! Hvem er det, du skriver til? Det er en Slægtning af mig. Hvor

er det, du har taget? Jeg har skjult det. Hent saa det, du har skjult. Det, vi have glemt, ligger i Køkkenet. Hentede de den Aare, som de havde glemt. Nej, de brugte den, som de fandt.

21.

Passiv-Participium (fortsat).

Det hørte.	tusagaĸ.
Den besøgte.	pulâgaĸ, tikerâgaĸ.
Den bugserede.	kalitaĸ.
Den ventede.	ilimagissaĸ.
Den, der er skrevet til.	agdlagfigissaĸ.

Til alle Passiv-Participier kan føjes Ejesuffixerne: min din hans hendes osv. For 3die Person ere disse:

Objectiv.		Subjectiv.
a[1])	hans, hendes, dens, dets (ene)	ata.
at	deres (ene)	
e	hans, hendes, dens, dets (flere)	isa.
it	deres (flere)	

Hans hørte; det, han har hørt.	tusagâ.
Deres besøgte; den, de besøgte.	ornigât, tikerâgât, pulâgât.
Hans bugserede; dem, han bugserede.	kalitai.
Deres ventede; dem, de ventede.	ilimagissait.
Den Person, han besøgte, kjøbte Hunden.	tikerâgâta el. pulâgâta kingmeĸ pisiarâ.
Han, de besøgte, slog den itu.	tikerâgâta el. pulâgâta aserorpâ.
Han, som Bestyreren havde sendt, fandt ikke Hunden.	niuvertup autdlartitâta kingmeĸ naníngilâ.
De, han ventede paa, gjorde Baaden istand.	utarkissaisa umiatsiaĸ iluarsarpât.
Følger med ham.	áiparâ.
Den, der fulgte med Forstanderen, forlod ham.	pârssissup áiparissâta kimagpâ.

---

[1]) Disse Suffixer føjes alle til Passiv-Participiums sidste Vokal. Alle Passiv-Participier behandles som Substantiver.

De, som han havde spurgt, svarede ham.	aperissaisa akivât.
Tager sig af ham.	paorĸivâ.
Takker ham.	ĸutsavigâ.
De, som han havde taget sig af, takkede ham ikke.	paorĸissaisa ĸutsavigíngilât.
Jeg traf ham, de ventede paa.	utarĸissât nâpípara.
Tilkommende, noget til en —, noget som skal —.	-gssaĸ.
Den el. det man er paa Vej til.	ornigaĸ.
Maal, Bestemmelsessted.	ornigagssaĸ [1]).
Det Sted vi skal til, Vort Maal.	ornigagssarput.
Spist	nerissaĸ (af nerivâ).
Noget til at spise.	nerissagssat (Fl.).
Er til at, kan — s.	-gssauvoĸ, (-gssaĸ og -uvoĸ).
Er ikke til at, kan ikke — s.	-gssáungilaĸ (af -gssaĸ -uvoĸ og ´-ngilaĸ).
Det er til at spise.	nerissagssauvoĸ.
Det er ikke til at tale om. Det kan el. det maa ikke omtales.	oĸautigissagssaúngilaĸ.
Det er ikke til at finde.	nanissagssáungilaĸ.
Er elsket.	asassauvoĸ.

Øvelse 21.

De, som han havde kær, besøgte ham. Hvor er Barnet, som du har taget dig af? Jeg har ham ikke med. Hvem er han, der er med dig? Det er en Fanger. Hvor har du været? Jeg har været oppe nordpaa. Ere Folk raske deroppe? Ja, de have det alle godt. Have I hørt, at den Fanger, der fulgte med Forstanderne, er bleven syg? Nej, hvornaar? Der siges iforgaars. Hvor har du lagt de Ederfugle, Grønlænderne kom med? De ere i Køkkenet. Hent dem! Her ere de. Hvor skal jeg lægge dem? Hans Herre sendte ham bort (lod ham rejse).

Det, du skal tage, er meget tungt. Det Sted, du skal gaa til, er dernede sydpaa. Se her, din fremtidige Herre. Kakkelovnen og Kakkelovnsrøret skal renses. Præsten og Lægen ventes idag. Hvem venter du paa? Paa min Ledsager. Han, som han havde ind-

[1]) Egentlig den el. det, man vil begive sig paa Vej til.

hentet, fulgte med ham. Disse Knive ere ikke til at bruge; de ere altfor sløve. Han er ikke afholdt. Det er noget, der skal passes paa. Det er et Skær, man skal gaa uden om. Hvad er det? Det er noget til et Laag. Dette Flæsk skal du ikke stege; det skal du koge.

Den Boplads (nunaкarfik táuna) er ikke til at komme til. Hvem er det? Det er en tilkommende Fanger. Han dér skal være Kateket. Vor tilkommende Bestyrer. Assistenten. Eders Teltplads. Eders tilkommende Teltplads. Det skal være vor fremtidige Teltplads. Endelig kom da Baaden, som vi havde set imorges. Du skal ikke omtale, hvad der er sket. Det er vort Bestemmelsessted. De glemte det, de havde med. Mine Sager ere vaade. Glem det ikke!

22.

Substantiver af 2den Declination.

Disse ende næsten alle paa ĸ.

Nogle have Endestavelserne raĸ, ĸaĸ roĸ, ĸoĸ og faa i Subjectiv Enkelttal Endelsen rĸap og rĸup i Flertal rĸat, rĸut.

Barn	mêraĸ i Subjt. Enkt.	mêrĸap i Flertal	mêrĸat.
Unge	piaraĸ	piarĸap	piarĸat.
Tunge	oĸaĸ	orĸap	orĸat.
Knast	akeroĸ	akerĸup	akerĸut.
Hoved	niaĸoĸ	niarĸup	niarĸut.

Ordene, der ende paa laĸ, leĸ, laĸ, have i Subjectiv Enkelttal tdlap, tdlip, tdlup og i Flertal tdlat, tdlit, tdlut.

Ujævnhed Skrueis	manîlaĸ i Subjt. Enkt.	manîtdlap i Flertal	manîtdlat.
Arm	taleĸ	tatdlip	tatdlit.
Hare	ukaleĸ	ukatdlip	ukatdlit.
Musling	uiloĸ	uitdlup	uitdlut.

De Ord, der ende paa saĸ el. jaĸ, seĸ, joĸ, have i Subjectiv Enkelttal tsap, tsip, tsup og i Flertal tsat, tsit, tsut f. Ex.

Hue	nasaĸ i Subjt. Enkt.	natsap i Flertal	natsit.
Betræk	âlisaĸ	âlitsap	âlitsat.
Hovedhaar	nujaĸ	nutsap	nutsat.
Ord	oĸauseĸ	oĸautsip	oĸautsit.

Sø	tasek	tatsip	tatsit.
Længde	takíssusek	takíssutsip	takíssutsit.
Salt	tarajok	taratsup	taratsut.

Ordene, der ende paa gak og vak, have i Subjectiv Enkelttal gkap, vkap og i Flertal gkat, vkat.

Skrevet	agdlagak i Subjt. Enkt.	agdlagkap i Flertal	agdlagkat.
Besøgt	ornigak	ornigkap	ornigkat.
Herre	nâlagak	nâlagkap	nâlagkat.
Hvidfisk	kilaluvak	kilaluvkap	kilaluvkat.
Ravn	tuluvak	tuluvkap	tuluvkat.

Ordene, der ende paa iak, iok, uak, âk, have i Subjectiv Enkelttal íssap, íssup el. ísup, ússap, ássap og i Flertal íssat, íssut el. ísut, ússat, ássat.

Isfjeld	iluliak i Subjt. Enkt.	ilulíssap i Flert.	ilulíssat.
Ulk	kaniok	kanísup	kanísut
	kanajok S.	kanássup S.	kanássut S.
Rejseproviant	takuak	takússap	takússat.
Vindue	igalâk	igalássap	igalássat.

I.

Ord efter 2den Declination.

Stok.	ajáupiak.
Slædeopstander.	napariak.
Ungkarl.	nukagpiak.
Hals.	kungasek.
Anker.	kisak.
Taa.	inuvak.
Laant.	atugak.
Fjende.	akerak.
Kjole, Anorak.	ánorâk.
Krabbe.	sâgtuak.
Kajakstol.	asalok.
Højde.	portússusek.
Godhed.	ajúngíssusek.
Dovenskab.	ekiasugssusek.
Ulydighed.	nâlángíssusek.

Lydighed.	nâlagssusek.
Stjerne.	uvdloriak.
Taage.	pujok.
Spraglet Sæl.	kasigiak.
Ulv.	amarok.
Dreng.	nukagpiarak.
Fisk.	aulisagak.
Fugl.	tingmiak.
Lokkemad.	narajak, nekitak (1ste Decl.).
Torsk.	ûvak.
Garnlig.	kimiak.
Tang.	kerkuak.

Øvelse 22.

Omsæt de i denne Time under I. opførte Ord i Subjectiv Enkelttal og i Flertal.

Din Stok er itu. Hvor have I lagt Stokkene. Krabberne ere ikke til at spise. De gik norden om Isfjeldene. Puds Vinduerne! Ungkarlene og Drengene spille Boldt (arssarpok). Hvad er det for nogle? Det er Alkeunger. Der er altfor mange Knaster i det. Der er altfor megen Skrueis, der vil ingen (tilkommende) Vej være. Den Hare, du har faaet, har jeg bragt med. Er der Harer paa Landet her? Nej, der er ingen Harer. Hans Fjender kende ham ikke. Ravnene ere ikke til at spise. Ere Hvidfiskene komne? Nej, de ere ikke komne endnu; endnu idag have vi faaet Hellefisk.

Har du faaet Brevet? Ja. Jeg har bragt det. Betrækket paa Stolene er ved at gaa itu. Der er ved at komme Is paa Søerne. Jeg skal ikke glemme din Dovenskab. Har du noget til Garnlig? Opstænderne paa den ere altfor smaa. Fuglene begynde at drage bort. Hvor er min Stok? Her er din Stok. Hvor højt er Fjeldet? Skal jeg vaske din Kjole? Nej, idag skal du ikke vaske den. Stjerner og Taager. Drengene lege. Har du taget de Renstunger med, som jeg købte[1])? Nej jeg har glemt dem. Pas paa din Tunge, du taler altfor meget (har altfor mange Ord). Grønlænderne spiste Muslingerne.

[1]) pisiârissáka el. pisiákâ.

23.

Substantiver efter 2den Declination (fortsat).

Følgende ere mer el. mindre uregelmæssige.

Ben	nio i Subjt. Enkt.	nísup Flert.	nísut.
Kajak	кajaк	кáinap	кáinat.
Snare	nigaк	niggap	niggat.
Ærme	âк	atsip	atsit.
Ansigt	kînaк	kĩnap	kĩnat.
Skind	ameк	ámip	ámit.
Bjørn	nanoк	nánup	nánut.
Hav	imaк	ímap	ímat.
Fangeblære	avataк	avátap	avátat.
Skydesejl	tâlutaк	tâlútap	tâlútat.
Uhr	nalunaerкutaк	nalunaerкútap	nalunaerкútat.
Spade, Skovl	nivautaк	niváutap	niváutat.
Glasperle	sapangaк	sapángap	sapángat.

Endelig gaa nogle Ord, der ende paa k, efter 2den Declination; de vigtigste af disse ere:

Fod	isigak i Subjt. Enkt.	isigkap i Flertal	isigkat.
Ryg	кatigak	кatiggap	кatiggat.
Søm	kikiak	kikíssap	kikíssat.
Lænd	kujak	kutsap	kutsat.
Ribben	sakiak	sakíssap	sakíssat (Brystet).
Kind	uluak	ulússap	ulússat.
Sten	ujarak	ujarкap	ujarкat.

Stor (el. fæl, slem).	. ssuaк[1]) i Subj. Enkt. . ssûp i Flert. . ssuit.
Lille (rar, net, kær).	-́nguaк, -́ngûp, -́nguit.
Vel, rigtignok, forhenværende, afdød.	aluaк, aluap el. alûp, aluit.
Kun, blot.	-ínaк, -ínaup, -ínait.

[1]) Disse 4 Affixer føjes til Substantiver og substantiviske Ord. Om ssuaк mærkes, at det føjes til Ordets sidste Konsonant. Ender Ordet paa en Vokal, føjes først et r til. Ender Ordet paa t, forandres t'et til -́ f. Ex. aput, apússuaк.

En stor Tønde.	nápartarssuaĸ.
En stærk Vind, Storm.	anorerssuaĸ.
Den store Øxe.	ulimáussuaĸ.
Hent den store Spade!	nivautarssuaĸ aiguk el. aiuk.
Smaa Børn.	mêránguit.
Faa.	ikigtut.
Ganske faa.	ikigtúnguit.
Datter.	panik.
Hans lille Datter.	paníngua.
Vor lille Søn.	ernínguarput.
Er det ikke andet end en Torsk?	ûváinakasik-una?
Kun 4.	sisamáinait.
Kun ganske faa.	ikigtúnguínait.
Bortgivet.	túniússaĸ.
Som skal bortgives.	túniússagssaĸ.
Det, som du rigtignok skulde have bortgivet.	túniússagssaraluit[1]).
Ny; er ny.	nutâĸ; nutauvoĸ.
Ganske vist ny, men —.	nutaugaluaĸ.
Ganske vist ny, men ubrugelig.	nutaugaluaĸ kisiáne atugagssáungitsoĸ.

Øvelse 23.

Din Kajak er ikke ny; hvor mange Aar har du benyttet den? 3 Aar. Dit Bryst (sakísatit) er ikke godt. Disse Ærmer ere altfor korte. Hans Ansigt var meget mildt. Vask dit Ansigt! Vask Børnene! Ere disse Perler meget dyre? Nej, de ere ikke dyre. Hvor er den Spade, du slog itu? Jeg har bragt den ned til Bestyreren. Er den til at gøre istand? Ja, det vil der ikke være noget ivejen for. Skydesejlene ere ved at gaa itu. Hvordan ere Skindene? Jeg synes, at de ere for smaa.

Vi kom over det store Hav. Skydesejl og Fangeblærer. Hvad for noget, det er jo ikke andet end Sten. Tænd den lille Lampe! Er Eders lille Barn bleven syg? Ja, det blev sygt igaar. Han sendte nogle ganske faa Grønlændere. Er det en Hellefisk? Nej, det er kun en Rødspætte. Jeg fik ikke de Perler, jeg ganske vist skulde have købt. Er der ingen Perler? Er det Hav? Nej, det

[1]) Reglerne for aluaĸ vil blive givne senere, da dette Affix hører til de vanskeligere.

er kun en Sø. Han, der skulde have ledsaget mig, kom ikke. Hvorfor er han ikke kommen? Det er ikke godt at vide (nalunaкaoк). Hals og Kind. Du fik ikke den Medicin, du skulde have haft. Bad du om den? Hvad bad du om? Om 2 Skind? Fik du dem ikke? Nej, jeg fik dem ikke.

24.

Affixer[1]).

Først.	-rкârpoк.
Igen.	-rкigpoк.
Omhyggeligt, rigtig, nøje.	-rкigsârpoк.
Ganske og aldeles.	-rкingnârpoк N.
Lidt, en Smule.	-lârpoк.
Lidt, temmelig, saa temmelig.	-tsiarpoк.
Temmelig.	-kulugpoк.
Meget, i høj Grad.	-ngârpoк.
Næsten.	-ngajagpoк.
Begynder at.	-lerpoк.
Er færdig med at.	-rêrpoк.
Er ophørt med at.	-ˊsaerpoк.
Skal.	-ˊsavoк.
Har i Sinde at.	-lerssârpoк el. -gssamârpoк.
Forgæves, til ingen Nytte.	-lugsínarpoк.
Meget, paa Kraft.	-tdlarpoк og -tdlaкaoк.
Er dygtig til at.	-tdlarкigpoк.
Et Øjeblik.	-tdlagpoк og -tdlatsiarpoк.
— » — [2]).	-riarpoк.
Rigtig, for Alvor.	-vigpoк.
Vi saa Sælhunden først.	puisse takorкârparput.
Vi saa den igen.	takorкigparput.
Vær nu rigtig forsigtig!	misigssorкigsârniarit.
Vandtønden er aldeles fuld.	kátaк ulivкârкingnârpoк.
Vandet er lunket.	imeк kialârpoк.

---

[1]) Alle disse Affixer føjes til Verber og, som Fortegnet - viser, til sidste Vokal, efterat Endelsen er bortkastet.

[2]) Dette Affix kan ikke oversættes; det bruges kun for at give Talen mere Liv. Af кáipâ: kommer hid med det, bruges saaledes i Bydeform кaeriaruk: kom med det, i samme Betydning som кáissuk.

Han spiste lidt.	nerilârpoĸ.
Min Stok er noget for kort.	ajáupiara naitsiarpoĸ.
Luk Døren!	mato matutsiaruk.
Det er temmelig koldt.	íssikulugpoĸ, íssikuloĸaoĸ.
Han er meget syg.	náparsimangârpoĸ.
Jeg bad meget om det.	ĸínutigingârpara.
Han var næsten død.	toĸungajagpoĸ.
Han er ved at dø.	toĸulerpoĸ.
Siger til ham.	oĸarfigâ.
Jeg har sagt ham.	oĸarfigerêrpara.
De have hørt op med at besøge ham.	pulãsaerpât, tikerãsaerpât.
Du skal ikke mere hjælpe ham.	ikiúsaísavat.
Vi have i Sinde at rejse paa Fredag.	autdlagssamârpugut tatdlimángorpat.
Han spiste en Smule af det.	nerivfigilârpâ.
Han forøder Pengene.	aningaussat nungulugsínarpai.
Du kommer forgæves til ham.	ornilugsínarpat.
Han gav ham en ordentlig Dragt Prygl.	unatatdlarpâ.
Han er en dygtig Fodgænger.	pisutdlarĸigsûvoĸ [1]).
Standser.	unigpoĸ.
Stands et Øjeblik!	unitsiarit, unitdlatsiarit [2]).
Hvad er Vinden idag? Det er rigtig Norden.	suna-una anore uvdlume? avangnivigpoĸ (af avangnerpoĸ).

Er langt borte.	ungasigpoĸ.
Er nær.	kanigpoĸ.
Er lav.	púkípoĸ.
Er høj.	portuvoĸ.
Tager Vand ind (Baad el. lign.)	ímerarpoĸ.
Er stiv (en Baad).	orrardlugpoĸ.

[1]) pisutdlarĸigpoĸ i Nominalparticipium ĸigsoĸ og uvoĸ: er.
[2]) tdlagpoĸ bruges meget sammensat med tsiarpoĸ.

Der har lagt sig Tyndis.	sikuarpoκ.
Udsætter sig for Fare.	navêrtípoκ.
Da han er meget forsigtig, vil han ikke udsætte sig for Fare.	misigssorκigsârame navêrtísángilaκ.
Vender tilbage.	uterpoκ.
Lader os vende tilbage.	uterniarta.
Taler.	oκalugpoκ.
Styrter ned.	nákarpoκ.
Er tilfrossen.	sikuvoκ, sikusimavoκ.
Gaar i Kajak.	κajartorpoκ.
Der gaar Sø.	magdlerpoκ.
Sø, Bølge.	malik.
Brækker den.	napivâ.
Støder imod ham el. det.	aporpâ.
Stormer.	nagtimavoκ.
Er smuk.	pínerpoκ.
Er snæver.	nerukípoκ.
Er vid.	nerutuvoκ.
Har vendt sig, vender sig.	saκigpoκ.
Vejret er godt.	silagigpoκ.
Vejret er daarligt.	silardlugpoκ.
— er klart.	atdlârκigpoκ, atdlarpoκ.
— er truende.	ârdlerinarpoκ.
Tager forsigtig paa det.	κajagssũpâ.

Øvelse 24.

Have I i Sinde at lege? Det begynder at blæse en stærk Sydvest. Hvordan er den Vej, vi skal. Den er temmelig daarlig. Der har lagt sig lidt Tyndis. Hvornaar have I tænkt at rejse? Paa Tirsdag. Fald ikke ned! Lader os være meget forsigtige. Det er meget koldt idag. Ere Søerne tilfrosne? De ere ved at fryse til. Smeden hoster ikke mere. Der gaar temmelig megen Sø idag. Der gaar en lille Smule Sø; Baaden vil ikke tage Vand ind. Disse Sten ere temmelig tunge.

Tag lidt forsigtig paa Vinduerne! Er vort Bestemmelsessted endnu langt borte? Det er endnu temmelig langt borte. Endelig er det da hørt op med at storme. Hør op med din Snakken! Hvem fik først Øje paa Baaden? Kateketen. Mine Klæder (atissáka) ere altfor vaade. Jeg vilde meget gerne have den Hund; hvor

meget skal jeg give for den? 7 Kroner; det er altfor dyrt. Isfjeldene ere meget høje. Grønlænderne lide ret for Alvor Nød; der er Tyndis paa Havet, og de have ingen Amgmagsætter. Tog Baaden Vand ind? Nej, den er meget stiv, men den laa lavt paa Vandet, den var lidt for haardt lastet. Stands et Øjeblik!

Du skal ikke bede om det igen. Han er meget dygtig til at ro i Kajak. Skibet (umiarssuit) er altfor langt borte. Der er Kul der nordpaa. De Penge, Smeden fik, skal han ikke strax forøde. Har du i Sinde at gaa nordpaa? Nej, Vejret er altfor slemt. Den er en lille Smule for lav. Han var meget syg igaar. Lad os se at passe nøje paa dem. Jeg havde nær truffet ham. Det var til ingen Nytte, at de passede nøje paa dem. Børnene ere særdeles dygtige til at læse. Disse Perler ere rigtig smukke. Se til, at I ikke brækker den igen. Det begynder igen at storme. Himlen begynder at se truende ud. Det begynder at klare op. Den er lidt for vid.

25.

Konjunctiv [1]).

Verber af 1ste Klasse (paa rpoĸ).

Uden Suffix.

Enkelttal.

Da, fordi jeg hører el. hørte.	1 Person.		tusarama.
— — du — - —	2 —		tusaravit.
— — han — - —	3 —	a.	tusarmat [2]).
	3 —	e.	tusarame.

Flertal.

Da, fordi vi høre el. hørte.	1 Person.		tusaravta.
— — I — - —	2 —		tusaravse.
— — de — - —	3 —	a.	tusarmata.
	3 —	e.	tusaramik

[1]) Konjunctiv paa Grønlandsk svarer nærmest til Fortid, ligesom den udtrykker Konjunctionerne da og fordi.

[2]) 3die Person har 2 Former a og e Formen. e Formen bruges, naar Subjectet i Hoved- og Bisætningen er det samme f. Ex. kavfisorêrame autdlarpoĸ: han rejste, da han havde drukket Kaffe; da han er Subjectiv i begge Sætninger, bruges e Formen kavfisorêrame; derimod kavfisorêrmat siagdlilerpoĸ: da han havde drukket Kaffe, begyndte det at regne el. autdlarêrmata tusarparput vi hørte det, da de vare rejste. Derimod e Formen aseroramik atugagssáungitdlat: De ere ikke til at bruge, fordi de ere itu.

Da de havde lavet Kaffe, gik de paa Besøg.	kavfiliorêramik pulârput.
Da jeg havde drukket The, begyndte han at læse.	tîtorêrama atualerpoĸ.
Da han var færdig med at hente Vand, gik han efter Kul.	imertarêrame aumarûtigssaisorpoĸ el. aumarssuaisorpoĸ.
Jeg rejste ikke, fordi det begyndte at regne.	siagdlilermat autdlángilanga.

Konjunctiv med 3die Person Enkelttals Suffix (han, hun, den, det).

Enkelttal.

Da, fordi jeg hørte det.	1 Pers.	tusaravko.
— — du — —	2 —	tusaragko.
— — han — —	3 —	a. tusarmago.
	3 —	e. tusaramiuk.

Flertal.

Da, fordi vi hørte det.	1 Pers.	tusaravtigo.
— — I — —	2 —	tusaravsiuk.
— — de — —	3 —	a. tusarmássuk.
	3 —	e. tusaramíko.

Konjunctiv med 3die Person Flertals Suffix (dem).

Enkelttal.

Da, fordi jeg hørte dem.	1 Pers.	tusaravkit.
— — du — —	2 —	tusaragkit.
— — han — —	3 —	a. tusarmagit.
	3 —	e. tusaramigit.

Flertal.

— — vi — —	1 Pers.	tusaravtigik.
— — I — —	2 —	tusaravsigik.
— — de — —	3 —	a. tusarmatigik.
	3 —	e. tusaramíkik.

Er søvnig.	uernarpoĸ.
Gaar i Seng.	ínarpoĸ.
Vaagner.	iterpoĸ.

Vækker ham.	itersarpâ.
Vaager.	erкumaniarpoк, pigârpoк.
Vaager over ham el. det.	pigáupâ, piggápâ.

Øvelse 25.

Tønden gik itu, fordi den var altfor fuld. Han gik hjem, da det begyndte at regne. De gik i Seng, fordi de vare søvnige. Hvornaar rejste de? Da de havde drukket Kaffe. Da vi toge afsted, blæste det en rigtig Norden, den var lovlig slem. Tog Baaden Vand ind? Nej, Vinden var god, først da vi gik uden om Kangeк, tog den lidt Vand ind. Han gik først hjem, da alle vare færdige med at handle. Han gik først hjem, da han havde faaet 14 Ederfugle. De gik ikke ud i Kajak idag, fordi Himlen saa truende ud. Hvor gik Kivfakkerne hen, da de havde bagt Brød? Hvorfor kom de tilbage? Fordi der gik lidt for megen Sø.

Hvor har du været? Jeg har været sydpaa. Traf du din Broder? Nej, jeg saa ham ikke, fordi han var rejst til Agto. Gik du ud, da du havde pudset Kakkelovnen? Nej, jeg gik i Seng. Hvorfor rejser du ikke? Fordi der begynder at gaa Sø. Mødte du ikke Forstanderen, som rejste imorges? Nej, jeg saa ham ikke; han er maaske gaaet uden om Øerne. Vaskede du Terrinen, da du havde taget af Bordet? Ja, det gjorde jeg rigtignok. Hun fandt Synaalen, fordi hun søgte omhyggeligt efter den. Han blev vred, da han hørte det. Hunden løb ud, da han aabnede Døren. Han bruger ikke de nye Slædeopstænder[1]), fordi de ere lidt for korte. Træet duer ikke, fordi der er Knaster i det. Vi kendte ham strax, da vi havde set hans Ansigt.

Betalte du dem, fordi de havde gjort Slæden istand? Jeg gav dem noget at spise. Jeg gik strax fra ham, da jeg havde hørt hans Ord. De stod strax op, da jeg vækkede dem. Assistenten kom ind, da de vare færdige med at tale med Lægen. Jeg gik til dem, fordi de vare syge. Da de havde faaet Øje paa Baadene, kaldte de paa Udliggeren. Da Tjenerinden havde fodret Hunden, hentede Karlen den. Da vi havde givet Børnene noget at spise, gik de ud. Hvad skal jeg betale ham, fordi han har fodret mine Hunde (кingmíka) iaar? Da vi havde fyldt Vandtønden, gik den itu.

[1]) Egl. Slædeopstandere.

26.

Konjunctiv (fortsat).

nâlagpoĸ af 2den Klasse (paa gpoĸ) uden Suffix.

Enkelttal.

Da, fordi jeg adlyder, adlød.	1 Pers.	nâlagkama.
— — du —, —	2 —	nâlagkavit.
— — han —, —	3 —	a. nâlangmat.
	3 —	e. nâlagkame.

Flertal.

— — vi adlyde, adlød.	1 Pers.	nâlagkavta.
— — I —, —	2 —	nâlagkavse.
— — de —, —	3 —	a. nâlangmata.
	3 —	e. nâlagkamik.

---

makípoĸ af 3die Klasse (paa ˊpoĸ) uden Suffix.

Enkelttal.

Da, fordi jeg staar, stod op.	1 Pers.	makíkama.
— — du —, — -	2 —	makíkavit.
— — han —, — -	3 —	a. makingmat.
	3 —	e. makíkame.

Flertal.

— — vi staa, stod op.	1 Pers.	makíkavta.
— — I —, — -	2 —	makíkavse.
— — de —, — -	3 —	a. makingmata.
	3 —	e. makíkamik.

---

asavoĸ af 4de Klasse (paa -voĸ) uden Suffix.

Enkelttal.

Da, fordi jeg elsker, elskede.	1 Pers.	asagama.
— — du —, —	2 —	asagavit.
— — han —, —	3 —	a. asangmat.
	3 —	e. asagame.

Flertal.

— — vi elske, elskede.	1 Pers.	asagavta.
— — I —, —	2 —	asagavse.
— — de —, —	3 —	a. asangmata.
	3 —	e. asagamik.

súkaĸaoĸ af 5te Klasse (paa aoĸ) uden Suffix.

Enkelttal.

Da, fordi jeg har stærk Fart paa.	1 Pers.	súkaĸigama.
— — du - — — -	2 —	súkaĸigavit.
— — han - — — -	3 —	a. súkaĸingmat.
	3 —	e. súkaĸigame.

Flertal.

— — vi have — — -	1 —	súkaĸigavta.
— — I - — — -	2 —	súkaĸigavse.
— — de - — — -	3 —	a. súkaĸingmata.
	3 —	e. súkaĸigamik.

---

perĸigpoĸ med -ngilaĸ i Konjunctiv uden Suffix.

Enkelttal.

Da, fordi jeg ikke er el. var rask.	1 Pers.	perĸíngínama.
— — du - - - - — —	2 —	perĸíngínavit.
— — han - - - — —	3 —	a. perĸíngingmat.
	3 —	e. perĸíngíname.

Flertal.

— — vi ikke ere el. vare raske.	1 —	perĸíngínavta.
— — I - - - - — —	2 —	perĸíngínavse.
— — de - - - - — —	3 —	a. perĸíngingmata.
	3 —	e. perĸíngínamik.

Er venlig, høflig, forekommende.	ilagsiorpoĸ, inugsiorpoĸ, inugsiarnerpoĸ.
Er forsigtig.	mianerssorpoĸ, misigssorpoĸ.
Er ødsel.	piussarpoĸ, pikatauvoĸ.
Er nøjsom.	nãmagigtarpoĸ.
Kommer for sent.	kingoraivoĸ, inortuivoĸ.
Synes om ham.	nuánarâ.
Folk synes ikke om ham, fordi han ikke er forekommende.	nuánaríngilât inugsiúngingmat.
Stoler paa ham el. det.	tatigâ.
Er paalidelig.	tatigissagssauvoĸ.
Er paatrængende.	alapernáipoĸ, pâmingnarpoĸ. igtûjuípoĸ.

Laaner.	atorpoĸ, taorsigagssarsivoĸ.
Laaner det.	atorpâ, taorsigagssarsiarâ.
Laaner ham (noget-mik).	atugkerpâ N., atugkípâ S.
Laaner det ud.	atugkiúpâ.
Jeg vilde gærne laane.	atorumagaluarpunga.
Laaner af ham.	atorfigâ, taorsigagssarsivfigâ.
Jeg vilde gærne laane af dig.	atorfigiumagaluarpavkit el. taorsigagssarsivfigiumagaluarpavkit.

Øvelse 26.

Har du vasket dit Ansigt? Nej, jeg har ikke vasket det endnu. Du er altfor forsigtig. Da de havde lagt til Land, bar de Tøjet op. Han gik hjem, fordi han var vaad. Vi skal ikke rejse, fordi det ser ud til Regn. Jeg kan ikke komme til ham, fordi min Broder er bleven syg. Den Stok duer ikke, fordi den er altfor kort. Han var tørstig, fordi han havde danset. Jeg tog ikke din Bøsse med, fordi den var altfor tung. Hvor har han været, der er kommen? Der er ingen Vej derigennem (tássûna), da det er altfor grundt. Da I kom nordfra, fangede vi ikke mere.

Har du ikke været paa Rypejagt endnu? Jo, jeg var paa Rypejagt igaar. Hvormange fik du? 3. De have ikke noget at spise, fordi de ere altfor ødsle. Hvem havde I til Tjenerinde, da I vare her første Gang? Da Forstanderens (pârssissúkut) ere meget nøjsomme, vil de ikke komme til at lide Nød. Er Maden færdig? Den var allerede færdig Kl. 1. Jeg hører, at Kateketen er særdeles dygtig til at skrive. Han faldt, fordi han skyndte sig altfor meget. Jeg kan ikke bruge Kniven, fordi den er altfor sløv. Vi skal ikke sydpaa idag, da det blæser Søndenvind. Hvornaar skete det? Der siges, igaar. Hvornaar døde han? I Løverdags. De kom for sent.

Vi kom, inden Klokken endnu var 7 (arfineĸ mardlúngúngíkatdlarmat). Han har god Fart. Da de ikke skyndte sig, kom de for sent. Da vi ikke skal rejse idag, skal du se Baaden efter. Han maa ikke gaa ud, da han ikke er rask. Jeg bryder mig ikke om at faa hende til Tjenerinde, da hun ikke er til at stole paa. Da han kom tilbage igen, var han bleven Præst. Det ved jeg ikke; jeg har ikke været dér. Da han ikke vilde, fik jeg det ikke.

Jeg vilde gærne laane. Hvormeget? 25 Øre. Det kan ikke lade sig gjøre; du har vistnok selv Penge. Jeg vilde gærne laane 50 Øre af dig. Her ere de, men du skal betale dem med Fugle[1]) Jeg vilde gærne laane den store Kedel. Det kan du ikke,

[1]) tingmíssanik.

da vi have laant den ud igaar. Du er altfor paatrængende, jeg vil ikke laane dig noget[1]). Hvorfor gaar du ikke paa Hajfangst. Isen er gaaet itu. Der er ingen Hajer. Du skal være nøjsom. Du har brugt Pengene til ingen Nytte. Har du laant ham noget? Nej, jeg har ikke laant ham noget. Hvem hjælper dem? Det ved jeg ikke; men de have ikke laant noget.

27.

Vasker sit Ansigt.	ermigpoĸ.
Vasker sine Hænder.	agssane assagpai, errortorpoĸ.
Reder Seng.	sinigfiliorpoĸ.
Laver Mad.	nerissagssiorpoĸ.
Anorak.	ánorâĸ.
Benklæder.	ĸardlît (Flert.).
Sele.	ujatsiut.
Skjorte.	ilupâĸ, ilugdleĸ S.
Frakke.	kavaiaĸ.
Sy en Knap i mine Benklæder!	ĸardlíka átasíkit.
Har du syet en Knap i mine Benklæder?	ĸardlíka átaserpigit?
Hue.	nasaĸ.
Støvle.	kamik Flert. kangmit.
Strømpe.	alerse.
Lommetørklæde.	kákigsarfik.
Lomme.	kaussarfik.
Har Hænderne i Lommen.	kausimârpoĸ.
Har det i Lommen.	kaussarfingmiugâ.
Putter det i Lommen.	kaussarfingminut mangúpâ.
Ærme.	âĸ.
Vest.	âĸángitsoĸ, aitsoĸ.
Underpels.	tingmiaĸ.
Klæder.	atissat, atissagssat.
Mine Klæder.	atissagssáka, atissáka, atugkáka.
Der er ingen Knapper i min Vest.	âĸángitsora átateĸángilaĸ.
Knap.	átat Fl. átatit.
Syer en Knap i det.	átaserpâ.

[1]) atugkerumángilavkit.

Syer det.	merssorpâ.
Put dit Lommetørklæde i Lommen!	kákigsarfît kaussarfingnut manguguk.
Syer flere Knapper i det.	átasersorpâ.
Er revet itu.	aligpoĸ.
Er flænget.	sîgpoĸ.
Klæder sig paa.	ánorârtorpoĸ, atugkersorpoĸ.
En Sax.	ĸiûtit Fl.
En Børste.	sángiautit Fl. ĸiviuiautit Fl. pujuiautit Fl.
Børster det.	ĸiviuiarpâ, sángiarpâ.
Haandklæde.	atdlarut.
Redekam.	igdlaigutit Fl.
Tættekam.	kumangiutit Fl.
Spejl.	tarrarssût.
Vandfad.	ermigfik, errorfik.
Servante.	ermigtarfik.
Kammerpotte.	ĸorfik, aĸugtarfik.
Klæder ham af.	ánoraiarpâ, sanarssuiarpâ N.
— — paa.	ánorârtorpâ, sanarssorpâ N.
Ifører ham Benklæder.	ĸardligpâ.
Trækker Benklæderne af ham.	ĸardlingerpâ.
Lapper det.	ilârpâ.
Lapper det paa flere Steder.	ilârtorpâ, kakiarpâ N., kakiorpâ S.
Nier det sammen.	kákerssorpâ.
Rykker det over.	kigtorarpâ.
Sprætter det op.	kiluarterpâ.
Tørrer det.	panersarpâ, panerserpâ.
Har du lappet mine Vanter?	ârĸatíka ilârtorpigit?
Jeg tørrer dem.	panerserpáka.

Øvelse 27.

Da han var færdig med at vaske sig, klædte han sig paa. Har du ikke vasket dine Hænder? Jo, jeg vaskede dem, da jeg var færdig med at rense Kakkelovnen. Sy en Knap i min Frakke! Hvor er den? Den er i Sovekamret. Hvor er Knappen? Her er den. Min Anorak er itu; du maa gøre den istand idag. Hent

Saxen! Børst mine Klæder! Jeg har ingen Børste. Der ligger én paa Bordet i Spisestuen. Se nu til at faa Maden lavet, jeg er meget sulten. Hvor ere mine Vanter? Du har dem vistnok i Lommen.

Hvad bestiller Karlen? Han staar med Hænderne i Lommen. Kald paa ham! Nu kommer han, her er han. Du skal hente Kul. Her er din Kniv, put den i Lommen! Imorgen skal du vaske Lommetørklæderne. Har du ledt efter Kamikkerne? Kamikkerne ere vaade. Jeg har tabt to Knapper; se, om du kan finde dem. Du har ikke børstet mine Benklæder; jeg saa det imorges, da jeg klædte mig paa. Har hun syet Benklæderne? Ja, men hun har ikke syet Knapper i dem, da hun ingen Knapper havde. Gør Vandfadet rent. Læg Redekammen paa Servanten.

Hent Viskestykket, og tør Spejlet af. Klæd Børnene af! Klæd Børnene paa! Klæd Barnet paa! Du skal lappe dit Tøj (atissatit.) Sæt en Lap paa min Anorak! Du skal først ri det sammen. Spræt det op! Du maa ikke rykke det over. Se til at faa mine Klæder tørrede; de ere meget vaade. Jeg har tørret dem. Er du færdig i Sovekamret? Nej, jeg har ikke redt Seng endnu. Den Skjorte kan jeg ikke bruge, fordi der er en Flænge i den. Skal jeg sy den? Ja vel skal du det.

28.

Fælle, hans Med —.	-ĸat[1]).
Medmenneske.	inoĸat.
Hans Medmenneske.	inoĸatâ.
Vore Medmennesker.	inoĸativut.
Forsynet med.	-lik.
Et Hus med Kakkelovn.	igdlo kíssarssûtilik.
Ægtemand.	uve.
Gift Kone.	uvilik.
s. i Ord som Præstens, Hansens, o. lgn.	´kut.
Tømmermandens.	sanassúkut.
Han er hos Tømmermandens.	sanassúkúnĭpoĸ.
Stedet hvor, el. Tiden naar.	. fik -vfik ´-vik.
Har det til Sted el. Tid.	. figâ -vfigâ ´-vigâ.

[1]) -ĸat, -lik, ´kut, føjes til Substantiver; . fik osv., . figâ osv. til Verber; . fik og . figâ til Verber af 1ste og 2den Klasse; -vfik til Verber efter 3die; ´-vik. og ´-vigâ el. -vfik og -vfigâ til 4de og 5te Klasse.

Fisker.	aulisarpoĸ.
Fiskeplads.	aulisarfik.
Har det til Fiskeplads, fisker dér.	aulisarfigâ.
Lægger til Land.	tulagpoĸ.
Landingssted.	tulagfik.
Har det til Landingssted, lander dér.	tulagfigâ.
Staar op.	makípoĸ.
Opstandelsestid el. Sted.	makivfik.
Har den til Opstandelsessted el. Tid.	makivfigâ.
Laver det.	sanavoĸ.
Værksted.	sánavik.
Har det til Værksted.	sánavigâ.
Gaar i Land.	niuvoĸ.
Landgangsbro.	niuvfik.
Kommer til Land.	nunalípoĸ.
Landingssted.	nunalivfik.
Faar Landkending, faar Land i Sigte.	nunasivoĸ.
Taage.	pujoĸ.
Er taaget.	pujorpoĸ, putserpoĸ.
Taagen staar over Fjeldet.	ĸáĸaĸ putserpoĸ.
Taagen letter.	pujuerúkiartorpoĸ.
Baadhavn.	umiatsialivik.
Ankerplads.	kisarfik.
En Persons eller Tings Væsen udtrykkes ved Affixet:	-ssuseĸ el. ˊssuseĸ[1]).
Er ret.	iluarpoĸ.
Retfærdighed.	iluarssuseĸ, iluássuseĸ. N.
Er høj.	portuvoĸ.
Dens Højde.	portússusia.
Er god.	ajúngilaĸ.
Godhed.	ajúngíssuseĸ.
Hans Godhed er ikke til at glemme.	ajúngíssusia puiugagssáungilaĸ.

[1]) .ssuseĸ til Verber efter 1ste og 2den Klasse, ˊssuseĸ ved de øvrige. Dog bruges i Nordgrønland ˊssuseĸ ved dem alle.

Hans Vrede bryder jeg mig ikke om.	kamagssusia sokutigíngilara.
Jeg ved ikke, hvor den er.	sumĩssusia naluvara.
Holder Fødselsdag.	nagdliúpok N., inûvigsiorpok S.

Øvelse 28.

Hvor er Lægen? Han er hos Præstens. Hvad er det? Det er ikke andet end en Flaske. Hent min Pibe, den med Laag paa. Hvor saa du den? Hos Købmandens. Kald paa min Kollega Volontæren. Det er ham, jeg har Fødselsdag sammen med. Hans Uvidenhed er forfærdelig. Han er umulig. Ved du, hvem det er? Nej, jeg kender ham ikke. Ved du, hvor Øxen er henne? Nej, jeg har ikke set den.

Hvem er i Værkstedet? Smeden. Jeg hørte, at han var taget paa Besøg. Han er ikke rejst endnu, han vil først rejse iovermorgen. Hvor skal han hen? Nordpaa. Vi lagde til ved Broen. Hvor lagde I til? Jeg skal lidt i Land; lad os lægge til et Øjeblik. Er der et Sted, vi kan lægge til? Der er et Landingssted ved Øen. Endelig fik vi da Land i Sigte. Ved du ikke, hvornaar han kom? Nej, jeg har ikke hørt noget om hans Ankomsttid. Vi fik Landkending, da Taagen lettede. Hvor er Fiskepladsen? Den er derude vestpaa. Du skal hjælpe dit Medmenneske. Bring mine Sager i Land!

29.

Konjunctiv (fortsat).

2den Klasse med 3die Pers. Enkelttals Suffix.	2den Klasse med 3die Pers. Flertals Suffix.
nâlagkavko, da el. fordi jeg adlyder el. adlød ham.	nâlagkavkit, da el. fordi jeg adlyder el. adlød dem.
Enkelttal.	**Enkelttal.**
1 Pers. nâlagkavko.	1 Pers. nâlagkavkit.
2 — nâlagkagko.	2 — nâlagkagkit.
3 — a. nâlangmago.	3 — a. nâlangmagit.
3 — e. nâlagkamiuk.	3 — e. nâlagkamigit.
Flertal.	**Flertal.**
1 Pers. nâlagkavtigo.	1 Pers. nâlagkavtigik.
2 — nâlagkavsiuk.	2 — nâlagkavsigik.
3 — a. nâlangmássuk.	3 — a. nâlangmatigik.
3 — e. nâlagkamíko.	3 — e. nâlagkamíkik.

3die Klasse med 3die Pers.
Enkelttals Suffix.

nâpíkavko, da el. fordi jeg traf ham.

Enkelttal.
1 Pers. nâpíkavko.
2 — nâpíkagko.
3 — a. nâpingmago.
3 — e. nâpíkamiuk.

Flertal.
1 Pers. nâpíkavtigo.
2 — nâpíkavsiuk.
3 — a. nâpingmássuk.
3 — e. nâpíkamíko.

3die Klasse med 3die Pers.
Flertals Suffix.

nâpíkavkit, da el. fordi jeg traf dem.

Enkelttal.
1 Pers. nâpíkavkit.
2 — nâpíkagkit.
3 — a. nâpingmagit.
3 — e. nâpíkamigit.

Flertal.
1 Pers. nâpíkavtigik.
2 — nâpíkavsigik.
3 — a. nâpingmatigik.
3 — e. nâpíkamíkik.

4de Klasse med 3die Pers.
Enkelttals Suffix.

asagavko, da el. fordi jeg elsker el. elskede ham.

Enkelttal.
1 Pers. asagavko.
2 — asagagko.
3 — a. asangmago.
3 — e. asagamiuk.

Flertal.
1 Pers. asagavtigo.
2 — asagavsiuk.
3 — a. asangmássuk.
3 — e. asagamíko.

4de Klasse med 3die Pers.
Flertals Suffix.

asagavkit, da el. fordi jeg elsker el. elskede dem.

Enkelttal.
1 Pers. asagavkit.
2 — asagagkit.
3 — a. asangmagit.
3 — e. asagamigit.

Flertal.
1 Pers. asagavtigik.
2 — asagavsigik.
3 — a. asangmatigik.
3 — c. asagamíkik.

5te Klasse med 3die Pers.
Enkelttals Suffix.

pigigavko, da el. fordi jeg ejer el. ejede det.

Enkelttal.

1 Pers. pigigavko.
2 — pigigagko.
3 — a. pigingmago.
3 — a. pigigamiuk.

Flertal.

1 Pers. pigigavtigo.
2 — pigigavsiuk.
3 — a. pigingmássuk.
3 — e. pigigamíko.

5te Klasse med 3die Pers.
Flertals Suffix.

pigigavkit, da el. fordi jeg ejer el. ejede dem.

Enkelttal.

1 Pers. pigigavkit.
2 — pigigagkit.
3 — a. pigingmagit.
3 — e. pigigamigit.

Flertal.

1 Pers. pigigavtigik.
2 — pigigavsigik.
3 — a. pigingmatigik.
3 — e. pigigamíkik.

-ngilaĸ i Konjunctiv med 3die Person Enkeltals Suffix. pigíngilâ.

pigíngínavko, da el. fordi jeg ikke ejer el. ejede det.

Enkelttal.

1 Pers. pigíngínavko.
2 — pigíngínagko.
3 — a. pigíngingmago.
3 — e. pigíngínamiuk.

Flertal.

1 Pers. pigíngínavtigo.
2 — pigíngínavsiuk.
3 — a. pigíngingmássúk.
3 — e. pigíngínamíko.

-ngilaĸ med 3die Pers. Flertals Suffix i Konjunctiv.

pigíngínavkit, da el. fordi jeg ikke ejer el. ejede dem.

Enkelttal.

1 Pers. pigíngínavkit.
2 — pigíngínagkit.
3 — a. pigíngingmagit.
3 — e. pigíngínamigit.

Flertal.

1 Pers. pigíngínavtigik.
2 — pigíngínavsigik.
3 — a. pigíngingmatigik.
3 — e. pigíngínamíkik.

Er ude efter, ude i, fejrer.	. . siorpoĸ[1]).
Er ude efter Føde.	nerissagssarsiorpoĸ.
Søndag.	sapât.
Jul.	jôrdle, jûtdle.
Pintse.	pînse.
Nytaar.	ukiortâĸ.
Mørke.	tâĸ.
Holder Jul.	jôrdlisiorpoĸ, jûtdlisiorpoĸ.
Holder Nytaar.	ukiortârsiorpoĸ.
Faar i Eje, køber, faar i Sigte, træffer.	. . sivoĸ, føjet til Substantiver.
Køber Hunde el. en Hund.	ĸingmersivoĸ.
Faar Land i Sigte.	nunasivoĸ.
Træffer Ryper.	aĸigssersivoĸ.
Bliver.	. . sivoĸ ved Verber; ‿ngorpoĸ ved Substantiver og Adjectiver.
Bliver rask.	perĸigsivoĸ.
Det er mørkt.	târpoĸ.
Det bliver mørkt.	târsivoĸ.
Stor.	angisôĸ.
Meget stor.	angisôrssuaĸ.
Bliver meget stor.	angisôrssuángorpoĸ.
Spor.	tume.
Det finder jeg mig ikke i.	ilagínásángilara el. taimaitĩnásángilara.

Øvelse 29.

Hun fandt Knappen, da hun vaskede Gulvet. Han havde ikke noget Værktøj, da han havde tabt sin Kniv (savine). Da jeg havde fundet Vanterne, puttede jeg dem i Lommen (min Lomme: kaussarfivnut). De kende ham ikke. Kokken er meget nøjsom. Peter og Søren ere hans Sønner. Saxen er meget sløv, fordi du ikke har skærpet den. Vi hjælpe dem, fordi de ere vore Slægtninge. Jeg kaldte paa Pigen, da hun havde klædt Børnene paa. Hun er meget vred. Hvorfor? Fordi du har slaaet Kopperne itu.

[1]) Tegnet . . betyder, at Affixet føjes til Substantivets sidste Bogstav, hvad enten det er en Konsonant eller en Vokal. Efter t indskydes dog et i, før Affixet føjes til.

Du skal ingen Snaps have idag, fordi du ikke har fodret Hundene. Da Pigerne havde kogt Kødet, kaldte de paa ham. Da jeg mener, at det er for lidt, bryder jeg mig ikke om det. Hvorfor vendte du tilbage? Fordi jeg ikke kendte Vejen. Da det begyndte at blive mørkt, begyndte der at gaa Sø. Da han var bleven rask, rejste han hjem. Da vi havde lagt til ved Landgangsbroen, bragte de Tøjet i Land. Jeg bruger ikke min Anorak, fordi der er en Flænge i den. Hvem har du laant hos? Hos Bestyreren. Han er ikke rejst, fordi det er daarligt Vejr. Den gik itu, fordi Pigen ikke tog forsigtig paa den. Du vil vistnok indhente dem, da du er en dygtig Fodgænger. Gik han strax, da du havde sagt det til ham (perĸuvâ)?

Skal du ikke købe en Kniv? Nej, min Kniv er god. Jeg traf ingen Ryper igaar, da jeg var ude paa Rypejagt. Er der langt til Land endnu? Det er ikke godt at vide. Da Taagen begyndte at lægge sig over Landet (putseriartulerame), var det endnu langt borte. Da vi vare staaede op. Hvordan er Kniven? Den er bleven god; den begynder igen at blive sløv. Traf du ingen Folk? Jo, jeg mødte Jordemoderen. Hvor har du været? Hos Lægens. Knæk (bræk) ikke Lysene! Vinden har vendt sig; det begynder at blæse Norden. Gaar der ingen Sø mere? Jo, der gaar endnu temmelig megen Sø.

30.

Stræber at, vil.	.. niarpoĸ.
Kan, er i Stand til at.	.. sínauvoĸ.
Kan nu, er bleven i Stand til at.	.. sínăngorpoĸ.
Er mere (Komparativ).	.. neruvoĸ.
Staar i Fare for at, kan let.	.. naviarpoĸ (sjelden).
Der er ingen Fare for at, vil aldrig.	.. naviángilaĸ.
Der er ikke længere Fare for at, vil aldrig mere.	.. navêrpoĸ.
Ilde, slet, daarlig.	.. nerdlugpoĸ.
Mon, om.	.. nerpoĸ.
Har, havde, var, er bleven, har vistnok.	.. simavoĸ.

Køber.	pisivoĸ.
Stræber at købe, handler.	pisiniarpoĸ.
Vil handle.	pisiniarniarpoĸ.
Kan du lave Bordet istand?	nerrivik iluarsarsínauviuk el. årĸigssorsínauviuk?
Ja, nu kan jeg gøre det istand.	âp sanasínãngorpara.
Kan du lukke den?	matusínauviuk?
Er nær.	ĸanigpoĸ.
Er nærmere.	ĸaningneruvoĸ.
Er højere.	portuneruvoĸ.
Er bedre.	ajúngíneruvoĸ.
Farer vild.	támarpoĸ, támartakajârpoĸ S., támartajârpoĸ N.
Der er ingen Fare for, at han farer vild.	támarnaviángilaĸ.
Den vil ikke mere gaa itu.	aserornavêrpoĸ.
Du passer Børnene daarligt.	mêrĸat pârinerdlugpatit.
Hvor mon jeg skal lægge Brødene?	sumut timiussiat ilísanerpáka?
Gaar ind.	iserpoĸ.
Er gaaet ind.	isersimavoĸ.
Lukker den el. det.	matuvâ.
Er lukket.	matusimavoĸ, matuvoĸ.
De have vistnok truffet ham.	nâpísimavât.
Vejret er godt.	silagigpoĸ.
Vejret er bleven godt.	silagigsivoĸ.
Fattig.	pîtsoĸ.
Bliver fattig.	pîtsúngorpoĸ.
Udmærket.	pitsak.
Er udmærket.	pitsauvoĸ.
Er bleven udmærket.	pitsángorpoĸ.
Er vist ud.	anisitauvoĸ.
Lægger fra, rejser bort (med Fartøj).	avalagpoĸ.
Rejser fra Grønland for stedse.	avalavigpoĸ.
Senere.	kingorna.
Fjord.	kangerdluk.
Sø, Indsø.	taseĸ.

Sund.	ikerasak.
Sætter over den.	ikârpâ.
Et Næs el. Pynt.	nûk.
Gaar uden om det (et Næs el. lign.).	uiarpâ.
Sætter en Baad i Vandet.	singípâ.
Øser den.	ĸaluvâ.
Binder, fortøjer den.	pitugpâ.
Binder, fortøjer den med flere Tove, spænder den for.	pitugtorpâ.
Er lyst.	ĸaumavoĸ.
Bliver lyst.	ĸáumarpoĸ.
Begynder at blive lyst.	ĸáumalerpoĸ i Nominalpartic. -lersoĸ.
Hvor længe?	ĸanoĸ sivisutigissumik?
Nærmere (Adv.).	ĸaningnerussumik.
Da jeg havde fortøjet Baaden, bandt jeg Hundene.	umiatsiaĸ pitorêravko ĸingmit pitugtorpáka.
Is.	siko.
Arbejde.	suliaĸ.
Noget at bestille.	suliagssaĸ.

Øvelse 30.

De Folk, vi talte om (oĸautigissavta), ere satte over Fjorden. Da det nu er bleven godt Vejr, lader os saa sætte Baaden i Vandet. Have I været sydpaa? Ja, vi kom først tilbage i Fredags. Hvordan var Vejret? Undertiden regnede det (ilãne siagdlersarpoĸ); da vi havde sat over den store Fjord, trak vi Baaden paa Land, og da vi havde spist, lagde vi os til at sove; da det blev lyst, stod vi op, og da vi havde sat Baaden i Vandet, rejste vi videre. Hvordan havde Folk det der sydpaa? De havde det godt. Fik de godt med Helleflynder? De havde først begyndt at fiske Helleflynder. Jens og Hans vare paa Rensjagt.

Øs Baaden! den har taget altfor meget Vand ind. Jeg er mere i Familie med ham end med dig (ilingnit). Bind Hunden! Bind Hundene! Spænd Hundene for! Først da jeg vilde til at bruge Saxen, mærkede jeg, at den var sløv. Da jeg første Gang saa Assistenten, var han 19 Aar; da jeg igen saa ham, var han bleven Bestyrer. Mon Doktoren skulde komme idag? Det tror jeg ikke. Han kommer vistnok først imorgen. Vejret er blevet en lille Smule bedre. Han gik aldrig senere derind, fordi han var

bleven vist ud. I skal gaa uden om Pynten. Jeg saa ham aldrig mere fra den Tid, han rejste bort, fordi han ikke kom ud til Landet (nunavtínut) igen.

Det er en ganske fortrinlig Hund. Det er først nu, at den begynder at blive god. Kom ind! Værsgo', sæt dig ned! Kan I nu se til at komme bort. Kom her! Kan du gøre Slæden i Stand? Jeg skal se paa den, jeg kan maaske nok lave den. Kan du danse? Nej, jeg kan ikke danse. Kan du lave Mad? Ja. Har du noget at bestille? Ja, jeg har altfor meget at bestille? Kan du ikke faa Øje paa Baaden? Jo, dér er den. Ja, det er vist; nu kan jeg endelig se den. Hvor er Skibet? Derude vestpaa. Jeg kan ikke faa Øje paa det. Ser du det lille Isfjeld? Ja. Der udenfor (avâtânîput) er Skibet. Er det en Tomaster (forsynet med 2)? Nej, det er en Tremaster. Er Skibet kommen nærmere?

31.

Substantiver efter 3die Declination.

	Enkelttal		Flertal
	Objectiv	Subjectiv	Object. og Subject.
Havbugt	ikeĸ	ikerup	ikerit.
Finger	tikeĸ	tikerup	tikerit.
Forbjerg	kangeĸ	kangerup	kangerit.
Støvlebaand	1 singeĸ[1])	singerup	singerit.
Brix	igdleĸ	igdlerup	igdlerit.
Torden	kagdleĸ	kagdlerup	kagdlerit.
Gaas	nerdleĸ	nerdlerup	nerdlerit.
Søn	erneĸ	ernerup	ernerit.
Brændt Saar	ûneĸ[2])	ûnerup	ûnerit.
Rensbuk	pangneĸ	pangnerup	pangnerit.
Sjæl	1 tarneĸ el. tarnik	tarningup	tarningit.
Mellemrum	akúneĸ	akornup	akornit.
Armhule	uneĸ	ornup	ornit.
Mund	ĸaneĸ	ĸarnup	ĸarnit.
Sex	arfineĸ	arfernup	arfernit.

[1]) De med 1 foran gaa ogsaa efter 1ste Declination f. Ex. singeĸ, singip, singit.

[2]) Saaledes Ord, der ende med Affixet neĸ.

Ben, Knokkel	saunek	saornup	saornit.
Band	imek	ermup	ermit.
Bindsel	nimek	nermup	nermit.
Smuds	ipek	evkup	evkit.
Telt	1 tupek	tovkup	tovkit.
Navn	1 atek	arkup	arkit.
Dupsko	kâtek	kârkup	kârkit.
Midte	kitek	kerkup	kerkit.
Ederfugl	1 mitek	merkup	merkit.
Gulv	natek	narkup	narkit.
Marv	patek	parkup	parkit.
Søndenvind	nigek	nerrup	nerrit.
Harpunrem	1 alek	ardlup el. ardlip	ardlit.
Kaal	kungulek	kungordlup	kungordlit.
Grav	ilivek	ilerfup	ilerfit.
	iluvek	ilorrup	ilorrit.
Hvalros	auvek	aorfip, aorrup	aorfit, aorrit.

Bølge	malik [1])	magdlup	magdlit.
Overdyne	kipik	kivkup	kivkit.
Fuglehale	papik	pavkip	pavkit.
Lugt	1 tipik	tivkip	tivkit.
Græs	ivik	igfip	igfit.
Støvle	kamik	kangmup	kangmit.
Skæg	umik	ungmip	ungmit.
Støvgran	sanik	sangnup	sangnit.
Kød (paa levende)	uvinik	uvingnup	uvingnit.
Fuglebryst	katik	kagkup, karrup	kagkit, karrit.
Billede	1 ássik	ássingup	ássingit.
Kulde	íssik	íssingup	íssingit.
Æggehvide	itsik	itsingup	itsingit.
Tandkød	ivkik	ivkingup	ivkingit.
Grænse	kigdlik	kigdlingup	kigdlingit.
Ømmert	1 tûgdlik	tûgdlingup	tugdlingit.
Ugle	1 ugpik	ugpigup	ugpigit, ugpingit.
Øxe	ugsik	ugsigup	ugsigit, ugsingit.

[1]) Som malik bøjes alle Ord, der ende paa lik.

Mærk, at i Nordgrønland udtales følgende Former med et ng:

akornup som	akorngup.	akornit som	akorngit.
arfernup	arferngup.	arfernit	arferngit.
ermup	erngup.	ermit	erngit.
nermup	nerngup.	nermit	nerngit.
sangnup	sángup.	sangnit	sángit.
ungmip	uvngip.	ungmit	uvngit.
ornup	orngup.	ornit	orngit.
uvingnup	uvíngip.	uvingnit	uvíngit.

Øvelse 31.

Gør dit Arbejde med Omhu. Ere Gæssene stegte? Sønnerne hjalp ham. Græsset er vaadt. Dit Støvlebaand er itu. Bølgerne vare meget høje, fordi det blæste haardt. Tager Teltene ned! Hvormange Ederfugle tog du med? Vask alle Gulvene! Hvor er din Fangerem? Den er tabt. Har du Brændsel? Dit Billede er meget godt. Teltets Dør (på) er lukket. Hold din Mund! Teltstængerne ere meget lange. Støvlebaandene ere for korte.

Hans eller dens hedder a og føjes ved Ord af 3. Declination til Ordets Rod [1]). Hvad hedde saa de i denne Time anførte Ord, naar der til dem føjes hans, dens, dets a f. Ex. Hans Billede. Dens Hale. Hans Søn osv.

32.

Binder sit Støvlebaand.	singerpoĸ.
Løser sine Støvlebaand.	singêrpoĸ.
Hans Støvlebaand.	singia.

1) . . neĸ, **det at.**

Roer.	ipúpoĸ.
Det at ro.	ipúneĸ.
Han kan ikke ro.	ipúneĸ saperpoĸ.
Han forstaar ikke at ro.	ipúneĸ naluvoĸ.

---

[1]) Ordets Rod faar man frem ved at se, hvad Ordet hedder i Flertal, og af Flertalsformen først bortkaste t, som alle Ord ende paa i Flertal, og dernæst Vokalen, der staar foran t f. Ex. erneĸ i Flertal ernerit; af dette bortkastes it, og Roden viser sig da at være erner, naar hertil føjes a, hedder hans Søn ernera osv.

Jeg kan ikke gøre den i Stand.	årkigssornek ajorpara.
Jeg kan godt gøre den i Stand.	årkigssornek ajúngilara el. sapíngilara.

2) ..nek betegner Resultatet af den ved Verbet udtrykte Handling.

Mister sin Mand.	uvigdlarpok.
Enke.	uvigdlarnek.
Saarer sig selv.	kilerpok.
Et Saar.	kilernek.

3) ved ..nek dannes abstrakte Substantiver.

Er misundelig.	síngavok.
Misundelse.	sínganek.
Kaffedrikken.	kavfisornek.
Mister sin Kone.	nulêrpok.
Er glat.	kuasagpok.
Er koldt.	kîanarpok.
Undser sig.	igtôrpok.

4) ..nek danner Superlativ.

Er lav.	púkípok.
Lavest.	púkínek.
Bedst.	ajúngínek.

Mærkes maa følgende uregelmæssige Superlativer.

Størst.	angnek af angivok.
Mindst.	mingnek af mikivok.
Længst.	tangnek af takivok.

For hans, hendes, dens, dets Skyld.	pivdlugo.
For deres Skyld.	pivdlugit.

Der er ikke noget.	nâme el. nâmik.
Der er ikke det ringeste.	nâmerdluínak, nâmerkingnâk.
Hvad siger du dog?	ai?
Ikke sandt?	ilâ?
Jo det er vist.	ila.

Nej, ingenlunde, paa ingen Maade.	ila nâgga.
Er det din?	ivdlit-una?
Det er min.	uvanga-una.
Hvad er det med ham? / Hvad er der paa Færde?	sussoĸ-una?
Hvad skal det være til?	sugssaĸ-mána?
Det er til en Fiskesnøre.	aulisautigssaĸ-una.
Det er ikke hans.	ûmâ pigíngisâ-una.
Ligesom.	sôrdlo.
Gaar ud med det.	ánípâ.
Sætter det over Ilden.	ingnermut nalerĸiúpâ.
Sæt Maden over Ilden.	nerissagssat nalerĸiúkit.
Følger med.	ilauvoĸ.
Rører om i det.	aulaterpâ, aulápâ.
Salter det, kommer Salt i det.	tarajorpâ.
Nedsalter det.	tarajorterpâ.
Er salt.	tarajornípoĸ.
Saltkar.	tarajulivik.

Øvelse 32.

Kan du ikke drikke Kaffe? Nej, jeg kan ikke drikke Kaffe. Det er altfor glat til at køre. Synes du godt om ham? Nej, jeg kan ikke lide ham for hans Ulydigheds Skyld. Enkerne lide Nød. Det duer ikke at skynde sig. Jeg kan ikke tage det med, da jeg har altfor stort Læs. Jeg kan ikke handle idag, fordi jeg ingen Penge har. Hvornaar er Jens bleven Enkemand? Hans Hustru døde i Torsdags. Jeg undser mig ved at sige det. Han kan ikke tale for Undseelse. Den Misundelige.

Sæt Maden over Ilden! Hvad skal det være til? Det skal være til en Stol. Hvor er det Kød, jeg skal have. Der er ikke det allerringeste. Det er min. Nej, det er det rigtignok ikke; ikke sandt; det er ikke hans? Er Pigen gaaet ud med Børnene? Nej, hun klæder dem først nu paa. Vi hørte, at din Søn var rejst sydpaa, og saa er han her. Han har været sydpaa, men kom tilbage igaar. Tag dig iagt! Husgangen[1]) er meget lav. Har du kommen Salt i Maden? Er du færdig med at salte Hellefiskene? Nej, men Saltet er sluppet op. Maden er altfor salt, du maa ikke komme saa meget Salt i den.

Er det et Billede af dig? Ja, det er det rigtignok. Hans

[1]) torssôĸ el. torssût Flt.

Skæg er altfor langt. Hvalrosserne ere temmelig store. Vask Køkkenbordet, det er rædsom snavset[1]). Dit Tandkød begynder at blive daarligt; mon du ikke er ved at faa Skørbug (avatdlugkiartorpoκ)? Har du sat Saltkarret paa Bordet? Nej, jeg ved ikke, hvor det er. Jeg kan ikke arbejde for Kulde. Hvordan er den? Udmærket. Er Døren lukket? Det ved jeg ikke. Ere de sejlede? Vejret var daarligt igaar; ja, men idag er det bleven godt Vejr. Hvad for noget, for I vild? Ja, vi for meget vild.

33.

Subjunctiv[2]).

Ved Subjunctiv udtrykkes de danske Betingelseskonjunctioner: „hvis, dersom, ifald, saafremt og naar", baade med Hensyn til Tid og Betingelse.

1ste Klasse tusarpoκ.

Subjunctiv uden Suffix.

Enkelttal.

Hvis jeg hører.	1	Pers.	tusaruma.
— du —	2	—	tusaruvit.
— han —	3	—	a. tusarpat.
	3	—	e. tusarune.

Flertal.

Hvis vi høre.	1	Pers.	tusaruvta.
— I —	2	—	tusaruvse.
— de —	3	—	a. tusarpata.
	3	—	e. tusarunik.

Dersom Taagen letter, skal vi lægge til Land.	pujuerúkiartorpat tulásaugut.

---

[1]) ipeκarpoκ.

[2]) De til hinanden svarende Former af Konjunctiv og Subjunctiv ligne hinanden meget. 1ste og 2den Person i Enkelttal og Flertal ere kun forskellige fra hinanden i Konjunctiv og Subjunctiv derved, at førstnævnte har Vokalen a, men Subjunctiv u foran Endelsen, f. Ex. tusaravko (Konj.) tusaruvko (Subj.), i 3die Pers. a Form Enkelttal og Flertal har Konjunctiv et m, hvor Subjunctiv har et p, f. Ex. tusarmata (Konj.) tusarpata (Subj.) og endelig har 3die Pers. e Form i Konjunctiv am, hvor Subjunctiv har un, f. Ex. tusaramíko (Konj.) tusaruníko (Subj.). Disse Regler gælde Verberne af alle Klasser med eller uden Suffix. Naar man derfor har lært Konjunctiv, er Subjunctiv let at danne.

Dersom der ikke er nogen Plads til at slaa Telt paa, skal vi strax rejse igen.	tuperfigssaĸángigpat ingerdláinásaugut.

Subjunctiv med 3die Person Enkelttals Suffix.

Enkelttal.

Hvis jeg hører det.	1 Pers.	tusaruvko.
— du — —	2 —	tusarugko.
— han — —	3 —	a. tusarpago.
	3 —	e. tusaruniuk.

Flertal.

Hvis vi høre det.	1 Pers.	tusaruvtigo.
— I — —	2 —	tusaruvsiuk.
— de — —	3 —	a. tusarpássuk.
	3 —	e. tusaruníko.

Han skal nok forstaa det, naar han hører det.	tusaruniuk pâsísavâ.
Hvis I vil lægge til ved Landgangsbroen, skal I gaa uden om Isen.	niuvfik (sigsiugaĸ) tulagfiginiaruvsiuk, siko avarĸutísavarse.

Subjunctiv med 3die Person Flertals Suffix.

Enkelttal.

Hvis jeg hører dem.	1 Pers.	tusaruvkit.
— du — —	2 —	tusarugkit.
— han — —	3 —	a. tusarpagit.
	3 —	e. tusarunigit.

Flertal.

Hvis vi høre dem.	1 Pers.	tusaruvtigik.
— I — —	2 —	tusaruvsigik.
— de — —	3 —	a. tusarpatigik.
	3 —	e. tusaruníkik.

Pas paa, at du ikke taber Knapperne, hvis du putter dem i Lommen.	átatit kaussarfingnut mangúkugkit katangniaĸinagit.

Jeg.	**uvanga.**
Jeg, mig, min, mit, mine.	uvanga.
Hos mig.	uvavne.
Af el. fra mig.	uvavnit.
Med el. om mig.	uvavnik.
Til mig.	uvavnut.
Ved el. gennem mig.	uvavkut.
Som jeg el. mig.	uvavtut.
Vi.	**uvagut.**
Vi, os, vor, vore.	uvagut.
Hos os.	uvavtíne.
Fra os.	uvavtínit.
Ved el. om os.	uvavtínik.
Til os.	uvavtínut.
Ved el. gennem os.	uvavtigut.
Som vi el. os.	uvavtitut.
Det er mig.	uvangauvunga.
Er utilstrækkelig.	amigarpoĸ.

Øvelse 33.

Vil du med, saa gaa i Baaden! Vil du rejse? Hvad er Vinden; hvis det blæser Sydvest, skal du ikke rejse idag. Kom ind, hvis du har noget, du vil sælge. Du skal lave Mad, naar du har gjort rent i Stuerne. Naar du er færdig med at pudse Kakkelovnen, skal du tænde i den. Hvis der er Tyndis, skal du vende om; du skal ikke udsætte dig for Fare. Naar du er færdig med at drikke Kaffe, skal du gaa ud med Børnene. Naar jeg er færdig med at spise, skal jeg komme hen til den Syge; i hvis Hus er hun? Hun er hos Kateketens.

Naar vi have slaaet Telt op, skal I lave Kaffe, og naar Kaffen koger, skal I kalde paa ham. Hvis du har i Sinde at faa det færdig idag, skal du skynde dig. Naar du har fodret Hundene, skal du hente Kul. Naar du har kommen Salt i Maden, skal du røre om i den. Hvis du rører ved den, vil den gaa itu. Hvis Baaden tager Vand ind, skal I vende tilbage. Jeg bliver vred, hvis du slaar den itu. Naar du har taget af Bordet, skal du skylle alle de Flasker, der staa i Køkkenet. Naar det hører op med at regne, skal du vække mig (itersásavarma). Laaner jeg ham idag, kommer han igen (perĸigkumârpoĸ) imorgen.

Jeg vilde gerne handle, hvis det kunde lade sig gøre. Naar

du er færdig med at rede Seng, skal du begynde at lave Mad. Naar du har sat en Lap paa det, skal du hente min Anorak, som er i Sovekamret. Hvis de rykke det over, skal de betale det. Din Hund (ĸingmivit) har spist det Spæk, Jens havde hentet. Have I set min lille Søn? Ja, han er hos os. Hvem skal gøre det færdigt? De lave Kaffe ligesom vi. Han kom paa Besøg til os.

34.

Hans, hendes, dens dets (ene)	a	ata.
Deres ene	at	
Hans, hendes, dens, dets (flere)	e	isa.
Deres (flere)	it (el. e)	

a, at, e, it ere Objectivformer[1]).
ata og isa Subjectivformer.

Disse Nominalsuffixer føjes ved Ordene af 1ste og 2den Declination til den sidste Vokal af Objectivformen, men ved Ordene af 3die Declination til Ordets Rod[2]).

1ste Declination.

Land	nuna,	hans Land	nunâ, egl. nuna-a[3]).
Hus	igdlo,	hans Hus	igdlua.
Præst	palase,	deres Præst	palasiat.
Tjener	kivfaĸ,	deres Tjenere	kivfait.
Seng	sinigfik,	deres Senge	sinigfît.
Øxe	ulimaut,	hans Øxe	ulimautâ[4]).
Bøsse	autdlait,	hans Bøsse	autdlaisâ.

Jeg mødte hans Tjenerinde.	kivfâ nâpípara.
Hans Tjenerinde dækker Bord.	kivfâ nerriviliorpoĸ.
Hans Tjenerinde slog Koppen itu.	kivfâta tîtorfik aserorpâ.
Hans Tjenere satte Baaden i Vandet.	kivfaisa umiatsiaĸ síngípât.

[1]) Om Objectiv og Subjectiv se Time 13.
[2]) Om Ordets Rod se Time 32 Anm.
[3]) Naar enslydende Vokaler støde sammen, sammentrækkes de altid til én, der faar Tegnet ^ over sig.
[4]) Ved Ord paa t indskydes et a efter t'et, før Suffixet føjes til; hans Øxe hedder derfor ulimautâ og ikke ulimauta; ved Ord, der ende paa it, gaar t over til s, naar Suffixet føjes til.

2den Declination.

Kajak	kajaĸ,	deres Kajakker	kajait.
Ord	oĸausek,	hans Ord	oĸausia.
Hoved	niaĸoĸ,	hans Hoved	niaĸua.
Kind	uluak,	hans Kinder	uluai.

Hans Ord gjorde Indtryk paa dem.	oĸausîsa súnîvigait.
Hans Herre syntes ikke om ham.	nâlagâta nuánaríngilâ.
Hendes Børn lege.	mêrai pínguarput.

3die Declination.

Navn	ateĸ,	hans Navn	arĸa.
Søn	erneĸ,	hans Søn	ernera.
Telt	tupeĸ,	hans Telte	tovĸe.

Jeg har glemt deres Navne.	arĸit el. arĸe puiorpáka.
Jeg saa deres Telt.	tovĸat takuvara.

Mærkes maa:

1) Nogle Ord efter 1ste Declination, der ende paa e, komme, naar de i denne Time nævnte Suffixer føjes til dem, til at se ud, som om de havde haft Endelsen a og ikke e; saaledes:

anore med Suffix anorâ.

Øje	isse,	hans Øjne	issai.
Røst	nipe,	hans Røst	nipâ.
Legeme	time,	hans Legeme	timâ

og saaledes fremdeles tipe[1]) Lugt, tume Spor.

Vi hørte deres Stemmer.	nipait tusarpavut.
Hans Øjnes Sygdom.	issaisa nápautât.
De saa hans Spor.	tumai takuvait.

2) Endelserne .ssuaĸ stor, ´nguaĸ lille og g]aluaĸ afdød, forhenværende, hvilke alle gaa efter 1ste Declination, bortkaste Endelsen aĸ, før Nominalsuffixet føjes til, f. Ex.:

En lille Hund	kingmínguaĸ,	hans lille Hund	kingmíngua.
En stor Tjener	kivfarssuaĸ,	deres store Tjener	kivfarssuat.
Hendes afdøde Ægtemand.	uvigigalua.		

[1]) tipâ el. tivka.

Hans store Søn hentede Pengene.	ernerssuata aningaussat aivai.
Deres smaa Børn have taget den.	mêrânguisa tigusimavât.

3) Endelig pleje nogle Ord, dog aldrig de, der ende paa t, a eller aĸ (med Undtagelse af de under 2 nævnte) at bruge Formen e i Betydningen „deres flere“, i Stedet for it, f. Ex. sulue deres Vinger i Stedet for suluit.

ĸitornángue deres smaa Børn, istedetfor ĸitornánguit.

Til de subjective Former af Nominalsuffixerne, altsaa her til ata og isa, kan atter knyttes nye Ord med Suffix paa samme Maade som til Subjectiv (Ejeform) af Substantiverne f. Ex.[1]).

Hans Tjener.	kivfâ.
Hans Tjeners Navn.	kivfâta arĸa (egl. hans Tjeners hans Navn).
Doktorens Tjeners Hunde.	nakorsap kivfâta ĸingmê.

Øvelse 34.

De genkendte ikke Deres Herre, da de igen saa ham. Hvordan er din Herre? Han er meget god. Min Herre synes Folk ikke om, fordi de kende hans Uretfærdighed. Deres Telt er itu. De passe ikke paa deres Telt. Vort Telt er nyt. Hvor ere deres Grave? De ere ikke langt borte. Hendes Fader er meget syg; kender du ham? Nej, men jeg kender hans Broder. Har du set til hendes Børn? Ja, imorges. Hans Moder er meget syg. Hendes Tandkød er daarligt; hun lider af Skørbug (avatdlugpoĸ). Min Pegefinger. Hans Pegefinger. Mit Telt, vort Telt, dit Telt, Eders Telt, hans Telt, deres Telt, hans Telte, deres Telte.

Deres Legemers, deres Spors, deres Røsters, deres store Huses. Deres smaa Børns Legemers. Deres Hus's Dør. Kødets Lugt var forfærdelig. Hans Broders Hund. Deres Brødres Dør. Deres Arme ere meget lange. Deres Øjne ere smaa. De holde meget af deres lille Barn; de kan ikke lide hendes lille Barn. Hendes afdøde Mands Røst. Har du set Lægens lille Søn? Jeg

---

[1]) Denne Regel gælder alle subjective Nominalsuffixer, hvilke senere ville blive omtalte.

hørte ikke, hvad de sagde (deres Ord). Bestyrerens Pige hjalp vor lille Søn. Hvor har du sat den store Gryde? Jeg har sat den over Ilden. Tag den bort, og sæt den lille Gryde over. Har du fyldt alt Spækket paa Fadene? Nej, der var for faa Fade.

Enkens Søn er 14 Aar gammel. Gaar din Søn i Skole? Ja, han har begyndt at gaa i Skole. Hvis Bøsse er det? Det er Kateketens. Gaar han i Kajak? Nej, men han skyder Maager fra Land. Forstanderens Kajak har faaet en stor Flænge. Jeg har tabt Dupskoen paa Stokken. Der er ingen, der kender Landets Grænser. Hvor højt er (ĸanoĸ portutigâ) Forbjerget? Jeg ved ikke, hvor højt det er. Pintsedag er en Søndag. Ved du, hvor Ankerpladsen er? Hvor er Eders Fiskeplads henne? Der ude i Vest.

35.

Her.	mâne[1]).
Herfra.	mãnga.
Herigennem.	mauna.
Herhen.	maunga.
Der.	tássane.
Derfra.	tássánga.
Derigennem.	tássûna.
Derhen.	tássunga.
Der (om det, man peger paa).	uvane.
Derfra.	uvánga.
Derigennem.	uvgûna.
Derhen.	ûnga.
Derinde el. derude.	ĸamane[2]).
Derindefra el. derudefra.	ĸamánga[2]).
Derind igennem el. derud igennem.	ĸamûna[2]).
Derind el. derud.	ĸamunga[2]).

Et spædt Barn.	nâlungiaĸ el. nâlungiarsuk.
Et Drengebarn.	angutínguaĸ.
Et Pigebarn.	arnánguaĸ.

[1]) Til alle disse Ord kan føjes Forstavelsen ta, der gør dem tilbagevisende (relative).

[2]) Naar den, der taler, er ude, have de Betydningen „inde", og naar den, der taler, er inde, Betydningen „ude".

Et lille Barn.	mêrángnuaĸ, merdlertúnguaĸ, ĸitornánguaĸ.
Et Barn.	mêraĸ, merdlertoĸ, ĸitornaĸ.
En Dreng (lille).	nukagpiaránguaĸ.
En Dreng.	nukagpiaraĸ.
En større Dreng.	nukagpiatsiaĸ.
En Pige i Barnealderen (lille).	niviarsiaránguaĸ.
En Pige i —	niviarsiaraĸ.
En større Pige.	niviarsiatsiaĸ.
En Ungkarl.	nukagpiaĸ.
En Jomfru.	niviarsiaĸ.
En ung.	inûsugtoĸ.
En voxen.	inersimassoĸ.
Aldrende.	utorĸalilersoĸ, utorĸagssaĸ.
Gammel.	utorĸaĸ.
Graahaaret.	ĸêrsoĸ.
Han har tre voxne Børn.	pingasunik inersimassunik ĸitornaĸarpoĸ.

Hans ældre Broder el. hendes ældre Søster.	angajua.
Hans yngre Broder el. hendes yngre Søster.	nukâ.
Hans ældre Søster.	aleĸâ.
Hendes ældre Broder.	anâ.
Hendes yngre Broder.	arĸalua.
Hans yngre Søster.	najâ.
Søskende af samme Køn.	nukarît.
Søskende af forskelligt Køn.	ĸatángutigît.
Fætter el. Kusine.	igdloĸ.
Søskendebørn.	igdlorît.
De ere Søskendebørn.	igdlorîgput.
Svigerfader el. Svigermoder.	sake.
Svigersøn.	ningaoĸ.
Svigerdatter.	ukuaĸ.
Barnebarn.	ernutaĸ.

Hent en Tørv!	ivssumik aigdlitsiarit.
Der skal I bare se.	takúsagigse.

Hvor saa du den? Hist henne.	sume takuviuk? ikane.
Hvor er hans yngre Broder.	nukâ sumīpa?
Han er derinde.	tarкamanīpoк.
Hvor mon hendes Søstre ere gaaede hen?	nukai sumut autdlarsimanerpat?
Kald paa hendes (yngre) Broder!	arкalua кaerкuguk.
De ere alle Søskende.	tamarmik кatángutigîgput.

Taler du Dansk?	кavdlunâtut oкalugtarpit?
Lidt.	ingmánguaк.
Lader os saa tale sammen paa Dansk.	кavdlunâtut tauva oкaloкatigîngniarta.
Men taler du ikke Grønlandsk?	ivdlíme inugtut (el. kalâtdlisut) oкalungneк saperpit?
Hvis du taler langsomt, kan jeg maaske forstaa dig.	arrîtsumik oкalugkuvit, pâsísavavkit ímaкa.
Jeg vilde gerne tale lidt med dig.	oкaloкatigitsiarumagaluarpavkit.
Tal tydeligt!	navsuitsumik oкalugit.

Øvelse 35.

Da du gik herfra, begyndte det at regne. Hvor ere de? De ere hist henne. De derinde have ikke hørt det. Hvor skal du hen? Derind. Hvem ere derinde? Min (yngre) Søster og Marias (ældre) Broder. Disse to unge Piger (Jomfruer) ere Søskende. Kommer ind alle sammen, baade unge og gamle! Hvis Datter er den lille Pige der? Det er Forstanderens Datter, det er min Kusine. Har din Svigerfader selv Hus? Min Fætter er taget paa Besøg. Hvormange voxne Børn have I? Fire. Drengene og Smaapigerne lege ude paa Isen. Er den gamle Mand endnu rask? Dit lille Barn sover. Den lille Dreng er sulten. Han begynder at blive graahaaret. Alle de voxne ere rejste. Eders Svigersøn, som I vil besøge, er syg; Lægen var hos ham igaar. Er der nogen derude? Ja, hans (ældre) Broder, som er Kateket. Bring den derhen! Hent den Hund, der er derhenne! Er Hunden, som du købte, død?

Jeg vilde gerne tale lidt med dig, og hvis du taler langsomt, kan jeg maaske forstaa dig. Taler du Grønlandsk? En lille Smule. Forstaar du det? Ja, jeg forstaar dig; men hvis du kan tale Dansk, hvorfor taler du saa Grønlandsk? Han taler tydeligt. Hvormange

ere I? Fem, tre Drenge og to Piger. Ad den Vej (derigennem) skal I ikke rejse, hvis Vejret er daarligt. Hjælp din (yngre) Broder! Der skal I bare se, det er umuligt. Nej, det er ikke umuligt, hvis du hjælper ham. Hent Kul! Hent Tørv! Hent en Tørv! Hvor er der Tørv? I Kulskuret. Drengene adlyde ham ikke. Hvor er Svigerdatteren? Hun er i Køkkenet; hvorfor kommer hun ikke ind? Kald paa hende! Det ved jeg ikke, jeg skal kalde paa hende og hendes (yngre) Søster. Der siges: Derhen! Naar du kommer derhen, skal du søge efter den. Herigennem og derigennem. Jeg forstod ikke, hvad det var, Drengen sagde (Drengens Ord). Forstod du det? Ja.

36.

Har du Nøglen (dens Nøgle) med?	matuersautâ nagsarpiuk?
Jeg har ingen Penge hos mig.	aningaussanik tigúmissaĸángilanga.
Smaapenge.	aningaussat avgorsimassut.
Jeg har ingen Smaapenge.	avgorsimassunik aningaussaĸángilanga.
Jeg skal betale dig imorgen, da jeg ingen Smaapenge har idag.	aĸago akilísavavkit, uvdlume avgorsimassunik aningaussauteĸángínama.
Gaa ned i Butikken og faa disse Penge vexlede.	pisiniarfiliardlutit aningaussat uko avgortíkiartúkit.
Jeg skal have 10 Øre tilbage.	ôrit ĸulit utertorísaváka.
Hvor meget skal du have tilbage?	ĸanoĸ-amerdlatigissut utertorísavigit?
Hvor meget skylder du?	ĸanoĸ-agtigissoĸ akîtsugaraiuk (el. akiligagssaraiuk)?
Jeg skylder ham 2 Kr.	korûninik mardlungnik akîtsorfigâra.
Gæld.	akîtsugaĸ, akiligagssaĸ.
Er i Gæld.	akîtsugaĸarpoĸ.
Betaler.	akilîvoĸ.
Betaling (det han betaler med).	akiliutâ, akiliutigssâ.
Betaler det forud.	sujumut akilerpâ.

Er hvid.	kakorpok.
Er sort.	kernerpok.
Er hvidlig.	kakukulugpok.
Er ren sort.	kernerigpok.
Er blaa.	tungujorpok.
Er blaalig, blaagraa.	tungujuarpok.
Er brun.	kajorpok.
Er gul.	sungârpok, sungarpalugpok, sungârkiuvok S.
Er rød.	augpalugpok, augpalârpok.
Er højrød.	augpatdlarigpok.
Er grøn.	korsorpalugpok, korsuvok S.
Er graa.	kernalugpok, kasserpok.
Er grim.	pínīpok.
Hænger det ud til Tørring.	inivâ.
— flere Ting ud til Tørring.	iniorarpai, iniorkarpai.
Er hængt ud til Tørring.	iniorarpok, iniorkarpok.
Breder det ud til Tørring.	manivâ.
Er bredt ud til Tørring.	manisimavok.

Ægtefolk.	nuliarît, áiparît.
Ægtemand.	uve.
Hustru.	nuliak.
Brudefolk.	nuliarîgsugssat, katítugssat.
Brudgom.	uvigssak.
Brud.	nuliagssak.
Forældre.	angajorkât.
De ere Søskende.	katángutigîgput.
Et forældreløst Barn.	iliarssuk.
Hans Fader.	atâtâ, angutâ.
Hans Moder.	anânâ, arnâ.
Bedstefader.	âtak.
Bedstemoder.	ânak.
Farbroder.	áka.
Faster.	atsak.
Morbroder.	angak.
Moster.	aja.

Du.	ivdlit.
Du, dig, din, dine.	ivdlit.
Hos dig.	ilingne.
Af el. fra dig.	ilingnit.
Med el. om dig.	ilingnik.
Til dig.	ilingnut.
Ved dig.	iligkut.
Ligesom du, el. dig.	iligtut.
I, Eder, eders.	ilivse.
Hos Eder.	ilivsíne.
Af el. fra Eder.	ilivsínit.
Med el. om Eder.	ilivsínik.
Til Eder.	ilivsínut.
Ved Eder.	ilivsigut.
Ligesom I, el. Eder.	ilivsisut.
Er det dig?	ivdliuvit?

Noget deraf, nogen, en af.	ila[1]).
En af dem sagde til ham.	ilâta oĸarfigâ.

Øvelse 36.

En Fætter til Doktorens Tjenerinde er meget syg. Disse Børn ere forældreløse. Bestyrerens Børn traf din Morbroder, da han rejste nordpaa. Hendes Forældre rejste imorges. Hans Farbroders Hund har jeg købt. Jeg er sulten, og vi have ikke noget at spise, da min Fader ikke kan gaa paa Fangst. Hvorfor gaar (aulisariarpoĸ) du ikke ud at fiske? Jeg har ingen Kajak. Hunden er næsten død. Fange de ikke mere? Nej, det blæser altfor meget.

Er det dig? Ja, det er mig. Er det din? Nej, det er Assistentens. Hendes Anorak er rød, men din er blaa; den røde Anorak er smukkere end den blaa. Det sorte og grønne er ikke smukt; nej, det er grimt[2]). Kom ind og spis; der siges, at Bordet er færdigt. Dette Fjæld er rødt. Græsset er grønt. Jeg vil købe det højrøde. Alle Grønlændre bad om det røde. Smeden og Bødkerens Kone ere Sødskende. Min Bedstefader var 78 Aar, da han døde. Er det Brudefolkene? Deres Forældre have efterladt dem her. Disse Ægtefolk have ingen Børn.

Nogle af Børnene lege, andre græde. En af dem er rejst, alle de andre[3]) ere her. Noget af Kødet duer ikke. En af Eder skal

[1]) til ila føjes Nominalsuffixer ligesom til Substantiver.
[2]) pínîpoĸ. [3]) avdlat.

være hos os. Ere Skindene tørre? nogle af dem; men nogle ere endnu vaade. En Del af Landet er der Sne paa. Nogle af Angmagsætterne ere tørre; skal vi ikke hente dem? Jo, imorgen. Skal jeg tage en af Hellefiskene? Ja, tag en af de største. Hvem er det, der er med Udliggeren? Det er min Fætter, der er Forstander ved Uvarsiorfik. Hvor gammel er han? 42 Aar. Er han gift? Nej, han er Enkemand. Er han en dygtig Fanger? Ja, det er han rigtignok.

37.

Subjunctiv (fortsat).

2den Klasse uden Suffix nâlagkuma: Hvis el. naar jeg adlyder.

Enkelttal.

1 Pers.		nâlagkuma.
2 —		nâlagkuvit.
3 —	a.	nâlagpat.
3 —	e.	nâlagkune.

Flertal.

1 —		nâlagkuvta.
2 —		nâlagkuvse.
3 —	a.	nâlagpata.
3 —	e.	nâlagkunik.

3die Klasse uden Suffix tikíkuma: Hvis el. naar jeg kommer.

Enkelttal.

1 Pers.		tikíkuma.
2 —		tikíkuvit.
3 —	a.	tikigpat.
3 —	e.	tikíkune.

Flertal.

1 —		tikíkuvta.
2 —		tikíkuvse.
3 —	a.	tikigpata.
3 —	e.	tikíkunik.

2den Klasse med 3die Person Enkelttals Suffix nâlagkuvko: Hvis el. naar jeg adlyder ham.

Enkelttal.

1 Pers.		nâlagkuvko.
2 —		nâlagkugko.
3 —	a.	nâlagpago.
3 —	e.	nâlagkuniuk.

Flertal.

1 —		nâlagkuvtigo.
2 —		nâlagkuvsiuk.
3 —	a.	nâlagpássuk.
3 —	e.	nâlagkuníko.

3die Klasse med 3die Person Enkelttals Suffix ikíkuvko: Hvis el. naar jeg tænder den.

Enkelttal.

1 Pers.		ikíkuvko.
2 —		ikíkugko.
3 —	a.	ikigpago.
3 —	e.	ikíkuniuk.

Flertal.

1 —		ikíkuvtigo.
2 —		ikíkuvsiuk.
3 —	a.	ikigpássuk.
3 —	e.	ikíkuníko.

2den Klasse med 3die Person Flertals Suffix (dem).

Enkelttal.

1 Pers. nâlagkuvkit.
2 — nâlagkugkit.
3 — a. nâlagpagit.
3 — e. nâlagkunigit.

Flertal.

1 — nâlagkuvtigik.
2 — nâlagkuvsigik.
3 — a. nâlagpatigik.
3 — e. nâlagkuníkik.

3die Klasse med 3die Person Flertals Suffix (dem).

Enkelttal.

1 Pers. ikíkuvkit.
2 — ikíkugkit.
3 — a. ikigpagit.
3 — e. ikíkunigit.

Flertal.

1 — ikíkuvtigik.
2 — ikíkuvsigik.
3 — a. ikigpatigik.
3 — e. ikíkuníkik.

Jeg skal sige det til ham, naar han kommer.	tikigpat oкarfigiumârpara.
Bringer ham Besked.	oкariartorfigâ, oкarfigiartorpâ.
Blaaner det.	tungujorsarpâ.
Binder sit Haar op.	кilerserpoк.
Sætter Betræk paa det (dem).	кagdlerpâ, (кagdlersorpai).
Befugter det.	isugútarterpâ.
Er Støvlepasser.	kangmerissûvoк.
Bereder det (f. Ex. et Skind), behandler ham (Lægen den syge), bearbejder det.	pássúpâ.
Giver det en Blé paa.	nángerpâ nángiterpâ.
Smudses til.	ípagpoк.
Smudses let til.	ípajavoк.
Smudser det til.	ípagpâ.
Smudser det let til.	iperteкinavâ, ípaкinavâ.
Synes om det, billiger det.	iluarâ.
Køber det.	pisiarâ.
Ferskvandsis.	nilak.
Henter Ferskvandsis.	nilaisorpoк.
Handler for ham.	pisíniúpâ, niuverniúpâ.
Gaa lidt hen og handl for mig.	pisiniutitsiánga niuverniútitsiánga.
Handler med ham.	niuverfigâ, pisiniarfigâ, pisiniartípâ.

Køber til ham.	pitsípâ, pisíssúpâ.
Hvad købte du?	susivit?
Hvad vil du købe?	susiniarpit?
Købt, erhvervet.	.. siaĸ[1]).
Den Hund, han har købt.	ĸingmersiâ.
Deres Plejesøn (erhvervede Søn).	ernersiât.
Ny, en ny.	.. tâĸ, efter i undertiden sâĸ[1]).
Gammel.	-toĸaĸ, efter i undert. soĸaĸ[1]).
Eneste.	-tuaĸ, efter i undert. suaĸ[1]).
Et nyt Hus.	igdlutâĸ.

Øvelse 37.

Hvis der endnu er langt til Itivdlek, saa lader os lægge til Land. Gaa du og sig ham Besked. Naar jeg har behandlet denne syge, skal jeg kalde paa dem. Hjælp min Hustru! Hvad skal jeg gøre? Du skal sætte Betræk paa Stolene, men bind først dit Haar op! Giv Barnet en Ble paa! Der er ingen tørre. Hvis det bliver Regn, skal du ikke hænge det ud. Naar du har hentet Vand, skal du kløve Brændet. Naar I have bragt hans Sager ned, skal I drikke Kaffe. I skal slukke Lyset, naar I gaa i Seng. Naar du har jaget Hundene ud, skal du lukke Døren.

Hvis de gaa uden om Isfjældene, vil de ikke udsætte sig for Fare. Naar du er færdig med at rede Seng, skal du gøre Gryderne rene. Naar Bødkeren har gjort Tønden istand, skal du strax hente den. Hvor skal jeg sætte den? I Køkkenet. Naar han kommer, skal han strax gaa til Lægen. Det hvide er let at smudse til. Pas paa, at du ikke gør det smudsigt. Smuds det ikke alt for galt til. Vask dine Hænder, de ere altfor snavsede.

Have de begyndt at handle? Ja, de have begyndt at handle. Gaa ned og handl lidt for mig. Hvad skal jeg købe? Det har jeg skrevet. Her er 3 Kr. til at betale med. Se, her er 1 Kr., saa skal jeg have 60 Øre tilbage. Hvad vil du? Jeg vilde gerne laane. Hvormeget? 25 Øre. Hvad skal du bruge dem til? Vi have ikke noget at spise, og min Datter er syg. Hvorfor har du ikke betalt det, I have laant? Fordi der ingen Fangst er for Tiden. Jeg har ingen Smaapenge; men naar jeg faar Penge byttet (avgortípâ), skal du faa de 25 Øre, du beder om. Hvormeget gav du for den Hund, du købte igaar? 4 Kr. Hent noget Is (Ferskvands). Der siges, at der ingen Is er. Det Hus, vi købte, duer ikke; det er ikke til at bruge.

[1]) Disse Nominalaffixer føjes til substantiviske Ord.

38.

Subjunctiv (fortsat).

4de Klasse uden Suffix asaguma: Hvis jeg elsker.

Enkelttal.

1 Pers.		asaguma.
2 —		asaguvit.
3 —	a.	asagpat.
3 —	e.	asagune.

Flertal.

1 —		asaguvta.
2 —		asaguvse.
3 —	a.	asagpata.
3 —	e.	asagunik.

5te Klasse uden Suffix kiaкiguma: Hvis jeg græder meget.

Enkelttal.

1 Pers.		kiaкiguma.
2 —		kiaкiguvit.
3 —	a.	kiaкigpat.
3 —	e.	kiaкigune.

Flertal.

1 —		kiaкiguvta.
2 —		kiaкiguvse.
3 —	a.	kiaкigpata.
3 —	e.	kiaкigunik.

4de Klasse med 3die Person Enkelttals Suffix: Hvis jeg elsker ham osv.

Enkelttal.

1 Pers.		asaguvko.
2 —		asagugko.
3 —	a.	asagpago.
3 —	e.	asaguniuk.

Flertal.

1 —		asaguvtigo.
2 —		asaguvsiuk.
3 —	a.	asagpássuk.
3 —	e.	asaguníko.

5te Klasse med 3die Person Enkelttals Suffix: Hvis jeg ejer.

Enkelttal.

1 Pers.		pigiguvko.
2 —		pigigugko.
3 —	a.	pigigpago.
3 —	e.	pigiguniuk.

Flertal.

1 —		pigiguvtigo.
2 —		pigiguvsiuk.
3 —	a.	pigigpássuk.
3 —	e.	pigiguníko.

4de Klasse med 3die Person Flertals Suffix: Hvis jeg elsker dem.

Enkelttal.

1 Pers.		asaguvkit.
2 —		asagugkit.
3 —	a.	asagpagit.
3 —	e.	asagunigit.

5te Klasse med 3die Pers. Flertals Suffix: Hvis jeg ejer dem.

Enkelttal.

1 Pers.		pigiguvkit.
2 —		pigigugkit.
3 —	a.	pigigpagit.
3 —	e.	pigigunigit.

Flertal.	Flertal.
1 Perſ. asaguvtigik.	1 Perſ. pigiguvtigik.
2 — asaguvsigik.	2 — pigiguvsigik.
3 — a. asagpatigik.	3 — a. pigigpatigik.
3 — e. asagunîkik.	3 — e. pigigunîkik.

Subjunctiv af ⁻ngilaĸ; atúngilaĸ: bruges ikke.

a) Uden Suffix (hvis jeg ikke bruges).	b) Med 3die Perſ. Enkelttals Suffix (hvis jeg ikke bruger det).
Enkelttal.	Enkelttal.
1 Perſ. atúngíkuma.	1 Perſ. atúngíkuvko.
2 — atúngíkuvit.	2 — atúngíkugko.
3 — a. atúngigpat.	3 — a. atúngigpago.
3 — e. atúngíkune.	3 — e. atúngíkuniuk.
Flertal.	Flertal.
1 — atúngíkuvta.	1 — atúngíkuvtigo.
2 — atúngíkuvse.	2 — atúngíkuvsiuk.
3 — a. atúngigpata.	3 — a. atúngigpássuk.
3 — e. atúngíkunik.	3 — e. atungíkuníko.

Med 3die Person Flertals Suffix (hvis jeg ikke bruger dem).

Enkelttal.	Flertal.
1 Perſ. atúngíkuvkit.	1 Perſ. atúngíkuvtigik.
2 — atúngíkugkit.	2 — atúngíkuvsigik.
3 — a. atúngigpagit.	3 — a. atúngigpatigik.
3 — e. atúngíkunigit.	3 — e. atúngíkuníkik.

Hvis du ikke ſkal rejſe, har jeg i Sinde at beſøge dig.	autdlásángíkuvit pulârfigigssamârpavkit (el. ornigssamârpavkit).
Hvis de ikke tie ſtille, ſkal de gaa ud.	nipangíngíkunik anísáput.
Derſom Tjenerinderne ikke have taget den, er den bleven borte.	kivfat tigúngigpássuk támarsimavoĸ.
Hvordan ſkulde jeg vide det, naar du ikke ved det?	ĸanoĸ uvanga nalúsángilara, ivdlit nalugugko?

Grønlandske Navne.

Abel.	Aapile.
Abraham.	Aaperât S., Aapalât N.
Adam.	Aatame, Aata.
Agathe.	Aaggâtât, Aaggâle N.
Agnete.	Angnîta.
Albert.	Aalipak.
Amalie.	Ammâlia.
Anders.	Annáse.
Andreas.	Aantariarse, Anata N.
Ane.	Aane.
Anton.	Aantût, Antût.
Antonette.	Aantuníta, Antuníta.
August, Augustine [1]).	Avgoĸ S., Avgo N.
Barbara.	Parapara [2]) S., Palapalât N.
Barnabas.	Pangnapa, Pangnaparse S., Pangnâĸ N.
Beate.	Pîâte.
Benedikte.	Pingtigta.
Berteline.	Pertilît.
Charlotte.	Sikâlúta.
Cecilie.	Sísîlia, Sîse S., Sísê N.
Daniel.	Tâniale, Tânia N.

Øvelse 38.

Hvis det stormer, skal du ikke hænge Vasketøjet (dit vaskede) (errugkatit) ud. Hvis du synes saa, skal jeg sende Bud til ham [3]). Hvis min Kniv er bedre, saa brug den! Hvis du er syg, skal du gaa i Seng. Naar du har kaldt paa dem, skal du dække Bord. Naar du har dækket Bord, skal du kalde paa dem. Hvis du ikke kan indhente dem, skal du selv sætte over. Lægens Besætning (anguartaisa) satte din Baad i Vandet; det er godt; naar I have øst Baaden, skal du Abel gøre den ren.

Hvis du mener, at den er for lille, skal du ikke købe den. Fik du den? Hvordan er den? Den er udmærket. Tror du, at den er lang nok? Jeg anser det for tilstrækkeligt. Naar I have bragt mine Sager i Land, skal I fortøje Baaden. Hvis du beder ham

1) Augusta benævnes ogsaa i Nordgrønland Avgo.
2) B erstattes allevegne med P.
3) oĸariartortitsivigiumârpara el. arpârtitsivigiumârpara.

derom, faar du det ogsaa. Hvis du ikke synes om det, kan det være det samme. Hvis du ikke passer Børnene, kan vi ikke have dig til Tjenerinde[1]). Hvis du ser Præstens Kivfak, saa sig til ham, at han skal komme ned til mig (ornerĸuvdlunga). Hvis du ikke har noget at bestille, saa gaa lidt hen og handl for mig. Hvis de ikke komme idag, ere de vistnok vendte om. Hvem have I faaet til Tjenerinde? Barbara. Hvordan er hun? Der er ikke stort ved hende. Er hun doven? Nej, hun er meget snavset.

Hvis du ser Barnabas og Albert, saa kald paa dem. Andreas er gaaet paa Fangst; hans Kone Berteline er syg. Der siges, at Adam er omkommen i Kajak (ĸajauvoĸ). Hvor har Antons Søn og August været? De have været paa Ederfuglejagt. Charlottes Broder har faaet en spraglet Sæl, og hendes Mand en Klapmyds. Hvem er Charlotte. Det er Augustines's Datter. Er der nogen, der har lidt Nød i Vinter? Ja, Jens og hans Familie have lidt stor Nød.

39.

Brød (blødt).	timiussiaĸ el. igfiaĸ.
Et Stykke Brød.	timiussiamineĸ.
En Skive Brød.	timiussiaĸ kítaĸ.
Skær mig et Stykke Mad, en Skive Brød!	timiussiamik (el. igfiamik) kítamik avigsitsiánga.
Skærer Brød.	timiussiamik (el. igfiamik) kiliterivoĸ (el. kíterivoĸ).
Brødkniv.	kiliterut el. kíterut.
Brødbakke.	timiussiausivik, igfiausivik.
Smørrebrød.	timiussiaĸ (el. igfiaĸ) kítaĸ púnigaĸ.
Smør.	púneĸ.
Fedt.	kaluneĸ.
Kommer Smør paa det.	púnilerpâ.
Smørkande.	púnerusivik.
Smør et Stykke Mad til mig.	timiussiamik (el. igfiamik) kítamik púnilersũnga.
Skær noget Brød, smør det og læg Ost paa det.	timiussiamik kiliterigit (el. avguigit) púnilerdlugitdlo ímungmigdlo ĸagdlersordlugit.
Paalæg til Smørrebrød.	ĸagdlersûtigssaĸ.

---

[1]) kivfarisínáungilavtigit.

Paalæg paa Smørrebrød.	ĸagdlersût.
Lægger Paalæg paa det.	ĸagdlersorpâ.
Kage.	mamartuliaĸ, kâge.
Tvebak.	ĸapûssaĸ.
Smaa Tvebakker.	ĸapûssârĸat, i Enkt. ĸapûssâraĸ.
En Kix.	ivgut S. tulûssaĸ N.
Æbleskive.	issiussaĸ.
Bag nogle Æbleskiver!	issiussaliorniarit.
Bager Æbleskiver.	issiussaliorpoĸ.
Pandekage.	panikâĸ el. pánakâĸ.
Bager Pandekager.	panikâliorpoĸ.
Grød.	suaussat kinertut.
Vælling.	suaussat.
Hvedemel.	panikâgssiaĸ N., kajûssat S.
Hvedebrød.	timiussiaĸ (el. igfiaĸ) ĸaĸortoĸ.
Spisekammer.	peĸûsivik.
Spiser varm Mad.	ûnartortorpoĸ.
Spiser Frokost.	uvdlãkorsiorpoĸ.
Spiser til Middag.	uvdloĸerĸarsiorpoĸ.
Spiser til Aften.	únúkorsiorpoĸ.
Lav noget Mad til mig!	nerissagssiúnga.
Er den Fisk spiselig?	aulisagaĸ una nerissagssauva?
Nej, den er ikke til at spise.	nâgga nerissagssáungilaĸ.
Hvornaar pleje I at spise?	ĸanoĸ-ilissúkut nerissarpise?
Ved Tolvtiden.	arĸaneĸ (el. isigkaneĸ) mardlúngortup sanĩane el. nalâne.
Er Middagsmaden færdig.	uvdloĸerĸarsiut inerpa?
Kald paa mig, naar Maden er færdig.	ĸaerĸúnga nerissagssat ineriarpata.
Sauce.	miseraĸ el. misoraĸ.
Laver Sauce.	miseraliorpoĸ, misoraliorpoĸ, miserĸiorpoĸ.
Du skal lave Sauce af det.	miseraliutigísavat, miserĸiarísavat.
Sauceskaal.	miserausivik, misorartorfik.
Kom Sauce paa det!	miseraleruk.

Risengryn el. Risenvælling.	suaussat ĸaĸortut N., ĸaĸorterĸassut S.
Risengrød.	suaussat ĸaĸortut kinertut N., ĸaĸorterĸassut kinertut S.
Byggryn.	suaussat.
Fine Byggryn.	suaussârĸat.
Byggrød.	suaussat kinertut.
Havregryn.	ivsingigagssat N., ĸordlortitagssat el. ĸordlorterĸassut S.
Havresuppe.	ĸordlortitagssat S., (ivsingigagssat N.) ĸajuat.

En Bordklokke.	nerrivingmut sujanínguaĸ.
Ringer.	sujanerpoĸ.
Ringer paa ham el. hende.	sujanerfigâ.
Naar jeg ringer paa dig, skal du komme ind.	sujanerfigissarângavkit isertásautit.
Bordplade.	nerriviup ĸâ.
Bordtæppe.	nerriviup ĸaleĸutâ.
Bordskuffe.	nerriviup amussariâ.
Anretter Maden.	nerissagssat avalaigdlerpai.
Hæld Maden i Terrinen!	nerissagssat niutsivingmut kuíkit.
Øs noget op i Tallerkenen.	pûgútamut niussît.
Øser Mad op.	niussivoĸ.
Øseske.	niutsit.

Strygejern.	manigsaut.
Boldt til Strygejern.	iluleĸutaĸ.
Lægger Boldten i den.	iluleĸutalerpâ.
Lægger det med Bunden i Vejret.	pusípâ.
Ligger med Bunden i Vejret.	pusingavoĸ.
Banker Tøjet ud.	tilugtorpâ, anaulerpâ.
Et Bankeredskab.	tilugtût, anaulerut.
Døren binder.	mato nípúpoĸ.
Døren er gaaet i Baglaas.	ínardlersimassumik parnaersimavoĸ.
Holder af det, synes om det (Mad).	mamarâ.

Øvelse 39.

Skær mig noget Rugbrød og læg Smør paa det! Hvormange Skiver? To Skiver Rugbrød og en Skive Hvedebrød. Er der Smør endnu? Det er ved at slippe op. Hvor skal jeg lægge Smørrebrødet? Paa Brødbakken. Brødkniven er sløv; skal jeg skærpe den? Ja, skærp den lidt! Læg lidt Paalæg paa det! Have vi ingen Kix? Nej, de ere slupne op. Saa køb nogle! Smaa Tvebakker og Kix. Hvor staa Tvebakkerne? I Spisekammeret. Spisekammerdøren binder. Skal jeg sige det til Tømmermanden? Ja, kald paa ham! han skal gøre den istand. Naar skal I spise Frokost imorgen? Klokken 10. Have vi spist alle de Ryper, der vare i Spisekammeret? Bag nogle Pandekager, men skynd dig lidt! Her er Æbleskiver. Middagsmaden er færdig, kom ind og spis! Vællingen er ikke til at spise. Naar du har spist Frokost, skal du banke min Frakke ud. Børst den af! Hvor er Børsten? Vask Bordpladen af! Børsten er i Bordskuffen. Naar jeg ringer efter dig, skal du komme ind. Held Maden i Terrinen! Øs noget op i en Tallerken! Tag Bordklokken bort! Ret Maden an! Hvad er det? Fine Byggryn. Hvad kostede Fedtet? 72 Øre. Smørret er ikke til at spise. Er der Eddike i Flasken? Ja, der er endnu.

Æbleskiver og Pandekager holder jeg meget af. Forstaar du at lave Pandekager? Jeg kan lave Æbleskiver. Jeg holder ikke af Vælling og Havresuppe. Naar Boldten er varm, læg den saa i Strygejærnet. Vask Ballien! Læg den med Bunden i Vejret! Er der noget i Tønden? Nej, den ligger med Bunden i Vejret. Sig til Smeden, at Døren er gaaet i Baglaas; hvis han ikke har andet Arbejde, skal han gøre den istand. Han har meget at bestille; men han skal lave den istand iaften. Jeg kan maaske selv lave den istand. Sæt Maden over Ilden. Kom lidt Salt i Grøden. Rør om i Vællingen! Sæt Saltkarret paa Bordet! Der er ikke Hvedemel nok (det er utilstrækkeligt). Hent noget Ferskvandsis. Hvor er den store Øxe? Jeg har ikke set den idag; men igaar saa jeg den i Kulskuret; skal jeg hente den? Det kan være det samme; jeg kan bruge den lille Øxe, hvis den er skarp.

40.

Barometer.	silasiut.
Barometret stiger.	silasiut ĸutdlariartorpoĸ.
Barometret er steget.	silasiut ĸutdlarpoĸ.
Barometret falder.	silasiut ápariartorpoĸ.
Vejret har bedret sig.	sila ajúngísivoĸ.
Skyerne bebude daarligt Vejr.	nuíssat silardlugpalugput.
Hvis Vejret holder sig.	sila taimaigínarpat.

Vejret er ustadigt.	sila aulavoĸ.
Dis.	iseriaĸ.
Er diset.	iseriagpoĸ, isorpoĸ.
Bliver diset.	isortíkiartorpoĸ.
Er bleven diset.	iserísserpoĸ.
Vinden drejer sig.	anore saĸiatdlagpoĸ.
Taagevind.	pujorsarneĸ.
Blæser Taagevind.	pujorsarnerpoĸ.
Vinden stiller af.	katsoriartopoĸ.
Det er stille.	katsungavoĸ.
Det er blikstille.	katsungassorssûvoĸ.

Lige ud.	sujumuínaĸ, nardlumuínaĸ.
Lige bagud.	tunumuínaĸ.
Op; lige op.	ĸúmut; ĸúmuínaĸ.
Ned; lige ned.	ámut; ámuínaĸ.
Vejen er besværlig.	avĸut atoruminángilaĸ.
Vejen er magelig.	avĸut atoruminarpoĸ.
Dér er ingen Vej	tássûna avĸutigssaĸángilaĸ.
Ad den Vej.	uvgûna.
Gaar ad den Vej.	uvgûnarĸúpoĸ.
Vi tog fejl af Vejen.	avĸutigssarput uniorparput.
De fulgte ham paa Vej.	kanivât.
Lagde I Vejen om ad Nûk?	Nûk avĸusârpisiuk?
Ja, vi maatte over Land.	âp, nunákut ingerdlassariaĸarpugut.
Vi rejste gennem hele det lange Sund.	ikerasagssuaĸ tamât avĸutigârput.
Jeg saa, at han var ved at rejse.	autdlalersoĸ takuvara.
Jeg saa ham, da han rejste.	autdlartoĸ takuvara.
Han kom lige nu hjem.	aitsârĸingnâĸ tikípoĸ.
Søger Besætning (til en Baad el. lignende).	anguartigssarsiorpoĸ.
Har faaet Besætning.	anguartigssarsivoĸ.
Gør sig færdig til Afrejse.	pikivoĸ, pikilerpoĸ.
Lods, bekendt Mand.	ilisimassortaĸ.
Har ham med som bekendt Mand.	ilisimassortarâ.
Ballast.	ujarĸiut.

Ballaster den.	ujarĸiuserpâ.
Er der Ballast i Baaden?	umiatsiaĸ ujarĸiuteĸarpa?
Forstavn (dens).	sujua.
Bagstavn (dens).	aĸua.
Det ligger i Forstavnen.	sujuanīpoĸ.
Det ligger i Bagstavnen.	aĸuanīpoĸ.
Ror med lange Aaretag.	akugtuṣûmik ipúpoĸ.
Ror med korte Aaretag.	akulikitsumik ipúpoĸ.
Bugsertov.	katdlut.
Klarer sig godt i Søgang.	maligsiutdlarĸigpoĸ.
Det er kun en Del af Vejen, jeg kender.	avĸutâta iláinâ nalúngilara.
Sejler.	tigsiatârpoĸ.
Et Sejl.	tingerdlaut.
Sætter Sejl!	tingerdlauseritse.
Tager Sejlene ned!	tingerdlautaiaritse el. tingerdlautit arĸarniarsigik.
Sætter Masten op!	náparuseritse.
Tager Masten ned!	náparutaeritse.
Skøde (paa et Sejl).	mevĸoĸ.
Stram Skødet lidt!	mevĸua sukatsiaruk.
Slæk lidt paa det!	ĸasutsiaruk.
Holder Aaretag!	ataụtsíkôrdluse ipúniaritse, nikinganase.
Skodder.	uteriartorpoĸ.
Øser Baaden.	umiatsiaĸ ĸaluvâ.
Sprydstage.	tôrumisaĸ.
Baadshage.	nigsik.
Se at faa fat paa det med Baadshagen!	nigsíniaruk.
Fangeline.	pitûtaĸ.
Flag.	augpalârtoĸ, erfalassoĸ.
Sæt Flaget op!	augpalârtulerit el. erfalassulerit.
Flagline (dens).	augpalârtup (el. erfalassup) amôrutâ.
Vant.	noĸarut.
Udhaler (til et Fartøj).	avalagtaut, avalagterut.

Øvelse 40.

Imorges, da vi rejste, var det blikstille, og Barometret steg; nu begynder det at falde og Skyerne varsle daarligt Vejr. Hvis Vejret holder sig, skal vi rejse Kl. 4; men hvis det bliver diset, skal vi først rejse imorgen tidlig. Har du faaet Besætning? De maa gøre sig færdige til at rejse. Hvem har du til Besætning? Hvem skal vi have med som kendt Mand? Vi kan godt rejse, da Vinden nu begynder at stille af. Vejret har bedret sig; men det er endnu diset. Hvor skal vi hen? Lige ud. Hvordan er Vejen? Den er magelig. Hvis du gaar ad den Vej, vil du træffe ham. Er Vejen besværlig? Det tror jeg ikke, men jeg er ikke selv kommen ad den iaar (jeg har ikke selv haft den til Vej iaar). Har du ikke set Styreren? Jo, han kom lige nu; han har været ude for at skaffe Besætning. Er der Ballast i Baaden? Nej. Saa faa Ballast i den! Har du øst den? Nej, jeg har ikke øst den endnu. Hvad Vej skal vi rejse? Hvis det ikke bliver diset, vil vi gaa uden om Niakornak. Hvis Vinden drejer sig, vil vi lægge Vejen om ad Kaersok. Lader os se til at komme afsted.

Saa du, at han rejste? Ja, jeg saa ham, da han rejste. Hvor ligger min Bøsse? Den ligger i Agterenden af Baaden. Hvor er Flaget? Det ligger forude. Sæt Flaget op! Hejser Sejlene! Tag Sprydstagen! Sætter Masten op! Sejlene ere meget vaade. Stram Skødet! Slæk lidt paa det! Hvor er Baadshagen? Den have vi glemt. Tag Sejlet ned! Tager Sejlene ned! Tager Masten ned! Har vi et Bugsertov med? Ja, det ligger forude. Hvis Vinden drejer sig lidt, kan vi vistnok begynde at sejle. Hvis I roede med lange Aaretag, vilde vi komme hurtigere frem (súkanerúsagaluarpugut). Fulgte de ham ikke paa Vej? Hvor er Fangelinen? Her er den. Udhaleren er altfor kort. Vantet duer ikke; det er ikke til at bruge. Holder Aaretag. Hvordan er Baaden? Den er god; den klarer sig godt i Søgang. Tager (.tarpoĸ) den Vand ind? Ikke det allerringeste.

41.

Gører som I selv synes.	iluarissavsínik pigitse.
Jeg skal gøre mit bedste.	sapíngisavnik piniaraluásaunga.
Han bedrager sig selv.	ingminut sagdloĸítarpoĸ.
Vi begge; I begge.	uvaguk; ilivtik.
De begge; dem begge.	tamarmik; tamangnik.
Jeg forstod først ikke, hvad du mente.	isumat pâsíngíkatdlarpara.

Er dette Hus beboet?	igdlo una inoĸarpa?
Luften en altfor daarlig, luk Døren lidt op!	ivsángunarpatdlâĸingmat (el. ipianarpatdlâĸingmat N.) mato magpitsiaruk.
Det er første Gang i mit Liv, at jeg ser noget saadant.	inûlerama aitsât taimáitumik takuvunga.
I skal lige strax faa det.	katsornánguaĸ písavarse.
Jeg var lige ved at glemme det.	puiorĸajaĸâra.
Han var lige ved at træde paa den.	tutingajagpâ.
Efter vor Aftale skulde han rigtignok bringe den idag.	isúmeĸatigîngnerput nâpertordlugo uvdlume tikiúsagaluarpâ.
Jeg vilde gerne anmode dig om en Tjeneste.	tainiaraluarpavkit.
Jeg bad dig ganske vist om at gøre det for mig.	imíkaluarpavkit.
Bare jeg ikke har glemt det.	anersa puiutdlángilara.
Det skal du ikke blande dig i.	tássunga akulersûtísángilatit.
Blander sig i noget, der ikke vedkommer ham.	suliagssaríngisane suliariumatdlarpai.
Er der nogen af Jer, der er syg?	náparsimassumik ilaĸarpise?
Vore syge, de syge blandt os.	náparsimassortavut.
Vore unge.	inûsugtortavut.
Han kan ikke blive sin Forkølelse kvit.	nuaerúneĸ saperpoĸ.
Den Krone skal I dele.	korûne una avguásavarse.
Læg det dobbelt!	tapitalerîgsiguk.
Bruger begge Hænder til det.	igdlutorûpâ.
Han beklager sig over det.	agssuardliutigâ.
Er beboet.	inoĸarpoĸ.
Er beboelig.	najugagssauvoĸ.
Kan du ikke overkomme dit Arbejde?	suliagssatit artorpigit?
Lader det ude af Betragtning.	píkêrpâ., soĸutigíngilâ.
Af hvad Grund?	suna píssutigalugo?
Skifter Sind (eg. han forandrer sit Sind).	isumane avdlángorpâ.

Er sig det bevidst.	sianigâ.
Vær saa god at tage en Bid Mad!	tamússitsiarna el. oĸúmísserniarit.
Hvor bliver han dog af.	ata, mulússusia.
Kom blot til mig!	ornigsínánga.
Jeg ser det med blotte Øjne.	issáinavnik issigâra.
Jeg bilder mig ind at have hørt det.	tusarasugâra.
Slutter Accord med ham.	akueringnigfigâ.
Slutter Accord med ham om det.	akueritípâ.
Jeg har givet Tømmermanden det i Arbejde.	sanassumut imíssutigâra.
Det er imod vor Aftale.	taima isúmeĸatigĩngilagut.
Det kommer an paa dig.	ivdlit perĸugugko.
Det beror ikke paa mig.	uvanga nâlagáungilanga.
Giv Agt!	tusarnârit.
Gør ham bange.	ersisârpâ.
Er bange uden Grund.	naviasugpoĸ.
Pels med Hætte (til Barnet.)	amaut.
Bærer Barnet i Bærepelsen.	amârpa.
Den der bærer Barnet i Bærepels.	amârtoĸ.
Jeg vilde gærne tale med dig under fire Øjne.	kisíngorutdlutit oĸalũkumagaluarpavkit.
Det fortænker jeg ham ikke i.	agssuaríngilara.
Jeg fortænker ham ikke i, at han trak sig tilbage fra Bestillingen.	soraermat agssuaríngilara.
Fylder det i Posen.	pûmut ikivâ.
Pakker det ind i Papir.	pápiaramik pôrtorpâ.
Gaa ned og tag imod ham!	niuvfiorniaruk.
Vi kom, inden Solen gik ned.	seĸineĸ tarrisínago tikípugut.
Det bliver jo længer jo værre.	ajoriartuínarpoĸ.
Er ked af at —.	-katagpoĸ, -´nguvoĸ.
Er ked af at se paa det.	takukatagpâ, takúngũpâ.
Er ked af at høre paa det.	tusakatagpâ, tusángũpâ.
Er ked af det, bryder sig ikke længere om det.	arajúpâ, soĸutigiungnaerpâ.

Er bleven ked af noget (gider ikke tænke paa det, el. have noget med det at bestille).	avăngŭpâ.
Snak.	oĸalûseĸ atúngitsoĸ, oĸautsit piúngitsut.

Øvelse 41.

Hvis du ikke har noget at bestille, saa kom blot til mig! Hvem har du givet det i Arbejde? Bødkeren. Har du sluttet Accord med ham? Ja, jeg skal betale ham 5 Kr. (med 5 Kr.). Hvor bliver han dog af? Af hvad Grund kommer du først nu? Fordi jeg tog fejl af Vejen. Jeg kan ikke overkomme mit Arbejde (suliagssáka, Fl.). Jeg kan se ham med blotte Øjne? Hvad er det, han beklager sig over? Han beklager sig over, at Hundene have ødelagt hans Kajak. Ja, det kan jeg ikke fortænke ham i. Vær saa god at tage en Bid Mad. Skal jeg hente den imorgen? Det kommer an paa dig. Det beroer ikke paa mig. Hvor skal jeg gøre af det? Fyld det i Posen. Den er allerede fuld. Jeg er ked af hans Snak. Nu har han igen skiftet Sind. Skal vi tage Sejlene ned? Gør som I selv synes. Jeg vilde gerne bede dig gøre mig en Tjeneste; kan du ikke hente min Søster? Ser du ikke den Kniv? Det er først nu, jeg ser den; jeg var lige ved at træde paa den. Vi vilde gerne købe en Bog (atuagkanik). I skal strax faa den.

Jeg skal gøre mit bedste. Har Tømmermanden bragt Bordet? Nej. Efter Aftale skulde han rigtignok bringe den idag; men han er maaske ikke bleven færdig med det endnu. Se her er en Krone, den skal I dele. Hvordan har du det? Jeg kan ikke blive min Forkølelse kvit. Er der nogen af Eder, der er syg? Ja, Anton har været meget syg; men nu er det bedre med ham. Du maa ikke gøre Børnene bange. Hvem gaar med Barnet i Amaut (Bærepelsen)? Barbara. Det bliver jo længer jo værre. Har du taget Hunden med? Nej. Jeg bad dig ganske vist gøre det for mig. Hvad er nu det? Det skal du ikke blande dig i. Hvis du lægger det dobbelt, vil det være bedre. Jeg bilder mig ind at have hørt, at han er kommen idag; har du ikke set ham? Nej. Der kommer han først. Gaa ned og tag imod ham. Det lader jeg ude af Betragtning. Hvor er Posen? Bare jeg ikke har glemt den; maaske den er i Baaden. Spørg Roerne (Besætningen). Det Hus er ubeboeligt. Luften er meget daarlig, luk Døren lidt op. Ja, jeg skal lukke den op. Hør nu efter!

42.

Sin = e el. ne (Objectiv).

e føjes altid til Ordets Rod.

ne føjes ved Ordene af 1ste og 3die Declination til den sidste Vokal af Objectivformen i Enkelttal; men ved Ord af 2den Declination til sidste Vokal af Ordets Flertalsform.

e og ne bruges i Flæng; dog skal ne bruges ved de Ord af 1ste Declination, der ende paa en Vokal[1]) og paa k, t og oĸ, samt ved de Ord af 3die Declination, hvis næstsidste Stavelse ender paa en Konsonant.

Mærk at Ordene paa t, enten forandre dette til ´, før ne føjes til, eller indskyde et i efter t'et. F. Ex. ũmat Hjærte hedder enten ũmáne el. ũmatine sit Hjærte.

Han jog sin Tjenerinde bort.	kivfe (el. kivfane) soraersípâ.
Han holdt meget af sin Hustru.	nulê asangârpâ.
Bestyrerens Søn havde tabt sin Hue.	niuvertup ernerata natse katagsimavâ.
Da han kom tilbage, trak han sin Kajak paa Land.	uterame ĸáine amôrpâ.
Han aabnede sin Mund.	ĸarne angmarpâ.
Hun havde glemt sit Navn.	arĸe puiorsimavâ.

Exempler med ne.

Efter 1ste og 3die Declination.

Land; sit Land.	nuna; nunane.
Hus; sit Hus.	igdlo; igdlune.
Finger; sin Finger.	agssak; agssane.
Han elskede sit Land.	nunane asavâ.
Hun gjorde sit Hus rent.	igdlune saligpâ.
Seng; sin Seng.	sinigfik; sinigfine.
Han stiller sin Seng op.	sinigfine ivertípâ.
Telt; sit Telt.	tupeĸ; tupine.
Billede; sit Billede.	ássik; ássine.

[1]) Undtagelser ere dog: Paa a nuia: Sky (nuísse); paa e det active Participium paa te og sse, samt anore: Vind (anorre), tuve: Skulder (tuvfe) tuvine; og paa o uigo: Skødning (uigge) og ujalo: Sene (ujatdle el. ujalune).

Af erneĸ Søn dannes erne sin Søn,
og af panik Datter páne el. panine.

Han genkendte ikke sin Søn.	erne ilisaríngilâ.
Hun tog venligt imod sin Datter.	páne ilagsivâ.
Synaal; sin Synaal.	merĸut; merĸúne el. merĸutine.
Hun lagde sin Synaal paa Bordet, men da hun igen skulde bruge den, kunde hun ikke finde den.	merĸúne (el. merĸutine) nerrivingmut ilivâ, atorĸísagamiugdle nanisínáungilâ.
Sygdom; sin Sygdom.	nápaut; nápáune el. nápautine.
Bøsse; sin Bøsse.	autdlait; autdláine el. autdlaisine.

Efter 2den Declination.

Arm; sin Arm.	taleĸ; tatdle el. tatdline.
Herre; sin Herre.	nâlagaĸ; nâlagke el. nâlagkane.
Rejseproviant; sin Rejseproviant.	taĸuaĸ; taĸússe el. taĸússane.
Han slog sig for sit Bryst.	sakíssane tigdlugpai.

Ellen.	Eitdlat S., Eila N.
Ferdinand.	Vêrtinât, Vêrte.
Frederikke.	Farîtaríka S., Palíka N.
Gerhard.	Kêrte, Kêrât, Kêrarte.
Gertrud.	Iartro, Iaktuluk, Iarte.
Henriette.	Ingnariáta S., Ingilîta N.
Jens.	Janse, Jánase, Jának.
Johan.	Ujuât S., Juât N.
Jørgen.	Jôrut S., Jûlut N.
Katrine.	Kátak, Kátarît, Kátalît.
Kristian.	Karistiât S. Kalistiât, Kalíse N.
Laura.	Lâva N.
Ludvig.	Lûtivik S., Lôĸe N.
Marie.	Mâria, Mâlia.
Mikael.	Mikaitdle, Mikâle N.
Niels.	Nîse, Nísik S.

Paul.	Pâvia.
Peter.	Pîtaĸ, Pîta, Pīta, Pîle.
Susanne.	Sûsât.
Vilhelm.	Vîlīme S., Vîle N.

Øvelse 42.

Da han havde kaldt paa sin Tjenerinde, spændte han Hundene for. Han erkendte sin Uretfærdighed. Da han var kommen til Land, gjorde han sin Kajak istand. Han forlod sit Land. Hun genkendte ikke sin Veninde. Han puttede sit Lommetørklæde i Lommen. Han førte sin Bøsse med sig. Han var ved at faa gjort Ende paa sin Tobak. Hun spiste sin Hund. Hun holdt meget af sin Søn; men hun kunde ikke lide sin Datter. Han anser sit Hus for at være for lille. Han tabte sin Pibe, da han faldt. Hun fandt sin Synaal. Han lader sin Bøsse. Han skærper sin Kniv.

Da han var færdig med sit Arbejde, gik han i Seng. Da han havde solgt sit Spæk, gik han op til Butikken. Han betalte sin Gæld, da han fangede. Hun fandt sit Barn næsten dødt. Han vaagede over sin Hustru. Han fór vild, forbi han stolede paa sin Ledsager. Han rykkede sin Fangeline over. Hun skal sprætte sin Anorak op. Hun mødte sin Ægtefælle, da hun gik hjem. Han vidste ikke, hvor han var. Han vaskede sit Saar.

43.

Nominalsuffixer (fortsat).

Objective.		Subjective.	
mine	-́ka	min, mine	ma.
vore	-vut	vor, vore	vta.
dine	-tit	din, dine	vit.
Eders (flere)	-se	Eders	vse.
sine	-ne	sin, sine	me.
deres egne	-tik	deres egen, egne	mik.

De subjective Suffixer bruges ligesom Subjectiv af Navneord, dels som Ejeform og dels som Subject for transitive Verber (ɔ: Verber med Suffix).

Ovennævnte Nominalsuffixer føjes ved Navneordene efter 1ste og 3die Declination til Ordets sidste Vokal i Objectiv Enkelttal og ved Ord efter 2den Declination til Flertalsformens sidste Vokal.

Ordene, der ende paa t, indskyde et i, før Suffixet føjes til; dog forandres t ved de subjektive Suffixer ma, me, mik og vit (der bliver til pit) til ´ f. Ex. min Synaals merĸúma, men i Flertal, mine Synaales merĸutima.

De samme Nominalsuffixer ma, me, mik og vit el. pit føjes, naar de ere Enkelttal, ved de fleste Ord af 3die Declination og ved Flerstavelsesordene paa k samt ved .ssuaĸ, -ínaĸ og .dleĸ til Ordets sidste Konsonant, f. Ex. min Søns Navn ernerma arĸa. Aabningen paa dit Telt tuperpit pâ. Din Sengs Plads sinigfigpit inâ.

---

igdlo Hus.

Objektiv.				Subjektiv.	
Enkelttal.		Flertal.		Enkelttal.	Flertal.
Mit Hus	igdluga,	mine Huse	igdlúka,	igdluma,	igdluma.
Vort Hus	igdlorput,	vore Huse	igdluvut,	igdluvta,	igdluvta.
Dit Hus	igdlut,	dine Huse	igdlutit,	igdluvit,	igdluvit.
Eders Hus	igdlorse,	eders Huse	igdluse,	igdluvse,	igdluvse.
Hans Hus	igdlua	hans Huse	igdlue,	igdluata,	igdluisa.
Deres Hus	igdluat,	deres Huse	igdluit,	igdluata,	igdluisa.
Sit Hus	igdlune,	sine Huse	igdlune,	igdlume,	igdlume.
Deres eget Hus	igdlortik,	deres egne Huse	igdlutik,	igdlumik,	igdlumik.

angut Mand, med Suffix Fader.

	Objektiv. Enkelttal.		Objektiv. Flertal.	Subjektiv. Enkelttal.	Subjektiv. Flertal.
Min Fader	angutiga,	mine Fædre	angutíka,	angúma el. angutima,	angutima.
Vor Fader	angúput el. anguterput,	vore Fædre	angutivut,	angutivta,	angutivta.
Din Fader	angutit,	dine Fædre	angutitit,	angúpit el. angutivit,	angutivit.
Eders Fader	anguterse,	eders Fædre	angutise,	angutivse,	angutivse.
Hans Fader	angutâ,	hans Fædre	angutai,	angutâta,	angutaisa.
Deres Fader	angutât,	deres Fædre	angutait,	angutâta,	angutaisa.
Sin Fader	angúne el. angutine,	sine Fædre	angutine,	angúme el. angutime,	angutime.
Deres egen Fader	angutertik,	deres egne Fædre	angutitik,	angúmik el. angutimik,	angutimik.

---

nâlagaĸ Herre. 2den Declination.

	Objektiv. Enkelttal.		Objektiv. Flertal.	Subjektiv. Enkelttal.	Subjektiv. Flertal.
Min Herre	nâlagara,	mine Herrer	nâlagkáka,	nâlagkama,	nâlagkama.
Vor Herre	nâlagarput,	vore Herrer	nâlagkavut,	nâlagkavta,	nâlagkavta.
Din Herre	nâlagkat,	dine Herrer	nâlagkatit,	nâlagkavit,	nâlagkavit.
Eders Herre	nâlagarse,	eders Herrer	nâlagkase,	nâlagkavse,	nâlagkavse.

Hans Herre	nâlagâ,	hans Herrer	nâlagai,	nâlagâta,	nâlagaisa.
Deres Herre	nâlagât,	deres Herrer	nâlagait,	nâlagâta,	nâlagaisa.
Sin Herre	nâlagke el. nâlagkane	sine Herrer	nâlagkane,	nâlagkame.	nâlagkame.
Deres egen Herre	nâlagartik,	deres egne Herrer	nâlagkatik,	nâlagkamik,	nâlagkamik.

---

ateĸ Navn. 3die Declination.

Objektiv.				Subjektiv.	
Enkelttal.		Flertal.		Enkelttal.	Flertal.
Mit Navn	atera,	mine Navne	atíka,	aterma,	atima.
Vort Navn	aterput,	vore Navne	ativut,	ativta,	ativta.
Dit Navn	arĸit,	dine Navne	atitit,	aterpit,	ativit.
Eders Navn	aterse,	eders Navne	atise,	ativse,	ativse.
Hans Navn	arĸa,	hans Navne	arĸe,	arĸata,	arĸisa.
Deres Navn	arĸat,	deres Navne	arĸit el. arĸe,	arĸata,	arĸisa.
Sit Navn	arĸe el. atine,	sine Navne	atine,	aterme,	atime.
Deres eget Navn	atertik,	deres egne Navne	atitik,	atermik,	atimik.

Ved Hjælp af disse 4 Exempler og de i de forskjellige Timer givne Regler vil det næppe være vanskeligt at danne de forskellige Former; forøvrigt henvises til N. Gram. § 9—11.

Min Søns Hus er godt.	ernerma igdlua ajúngilaĸ.
Hans Legeme er svagt.	timâ ĸajangnarpoĸ.
Din Broders store Hund.	ĸatángúpit ĸingmerssua.
Mine Sønners Ledsager.	ernima aíparissât.
Han saa Virkningen af sine Ord.	oĸautsime súnînerat takuvâ.

Øvelse 43.

Oversæt følgende Ord og føj samtlige Nominalsuffixer til hvert af dem; Ordene ere: Land, Kvinde, Ægtemand, Legeme, stort Hus, lille Hus, Seng, Sygdom, Bøsse, og efter 2den Declination: Herre, Ord, Hoved, Kind, og efter 3die Declination: Søn, Finger, Overdyne.

Har Smeden faaet sit Hus gjort istand? Han er ikke færdig med det endnu, fordi han har hjulpet sin Kones Broder. Charlotte sørger godt (. dluarpoĸ) for sine Børn. Da de rejste hjem, tog de deres Børn med. Hos hvem have de været? Hos Kokkens. Kokken er hans Fætter. Har dine Brødres Sygdom været langvarig? Ja, det har den rigtignok; de bleve syge, da Skibet kom, og nu ere vi ved at komme ind i det nye Aar. Din Kajak er ved at gaa itu; du udsætter dig for Fare ved at bruge den. Endnu gaar det an. Hvad er det for en Kajak? Det er min afdøde Mands. Hvem købte den gamle Katekets Baad? Den unge Udligger købte den vistnok. Er den til at bruge? God er den ikke (ajúngíngíkaluarpoĸ).

De kunde ikke finde deres egne Spor. Hvor ere dine Penge? Jeg har puttet dem i Lommen. Jeg har tabt dem, fordi Lommen var itu. Hvormange Penge har du? 2 Kr. 60 Øre. Hvormange vare de? De vare fire; én af dem havde tabt sine Vanter. Fandt hun dem? Ja, hun fandt dem, da hun gik hjem. Ferdinand er ikke tilfreds med sit nye Hus. Hvorfor? Fordi det er altfor stort. Er der Kakkelovn i det? Det tror jeg ikke. Hvormeget har han givet for det? Han skal give 130 Kr. for det. Han skal betale Halvdelen strax. Har han Penge? Det kan du være vis paa; han har mange Penge. Han fik ni Hvidfisk i Foraaret (upernâĸ). Er Eders Søsters Mand en dygtig Fanger? Ja, han er Storfanger; han har en Konebaad. Har han Hunde? Det ved jeg ikke; da han var her ifjor, havde han Hunde. Hvis han har Hunde, skal han hjælpe sin (yngre) Søster. Da han havde set det, blev han meget vred. Jeg fulgte ikke med, fordi jeg ikke var rask. Har du tænkt paa at rejse? Nej, jeg har altfor meget at bestille for Tiden. Hvis du ikke havde taget dig af ham. Jeg takkede ham, fordi han hjalp dem. Naar du har fodret Hundene, skal du lukke Døren. Skal jeg fodre dem nu? Ja.

44.

Præpositioner (Forholdsord) udtrykkes paa Grønlandsk ved forskellige Endelser; disse Endelser, eller som de i Almindelighed kaldes, Appositioner ere følgende:

	Enkelttal.	Flertal.	
Lokalis	me	ne	i, ved, hos, paa.
Modalis	mik	nik	med, ved.
Ablativ	mit	nit	af, fra.
Terminalis	mut	nut	til, imod.
Vialis	´kut	tigut	gennem, ad, ved, henover og lign.

Disse Appositioner føjes ved Ord, der gaa efter 2den Declination, til Flertalsformens sidste Vokal.

Det er skrevet saaledes i Brevet.	agdlagkane taima agdlagsimavoĸ.
Slædeopstander.	napariaĸ.
Hænger.	nâtípoĸ.
Hænger det paa.	nâtípâ.
Hæng det paa Opstænderne.	naparíssanut nâtiguk el. nâtíssuk.
Du skal betale det med et Skind.	ámimik akilísavat.
Du skal betale det med Skind (flere).	áminik akilísavat.
Hvor skal I hen? Til Søerne.	sumungnarniarpise? tatsinut.
Raaber.	tordlulaorpoĸ.
Raaber til ham.	tordlulaorpâ.
Raab til ham ud gennem Vinduet!	igalássákut tordlulaoruk.
De gik ind gennem Vinduerne.	igalássatigut iserput.
Hvor er du kommen fra?	sumit tikiúkavit?
Fra Jakobshavn.	Ilulíssanit.
Lader os køre ad de jevne Flader.	manerĸatigut ĸimugserniarta.
Snæver Fjælddal, Indsnævring mellem Fjælde.	ĸôroĸ S., kôroĸ N.
Fra Indsnævringen skal du køre i mere nordlig Retning.	ĸôrĸumit (el. kôrĸumit) avangnarpasingnerussumut ĸimugsísautit.

Ved Ord af 3die Declination føjes:

-kut til Enkelttalsformens Endevokal,

Appositionerne, der begynde med m og n, til Enkelttalsformens Endekonsonant.

tigut[1]) føjes ved de fleste Ord, der ende paa ĸ til Enkelttalsformens Endekonsonant, og ved de Ord, der ende paa k, til Flertalsformens sidste Vokal.

Hos Sønnen.	ernerme.
Fra Sønnen.	ernermit.
Til Sønnen.	ernermut.
Med Sønnen.	ernermik.
Ved Sønnen.	erníkut.
Hos Sønnerne.	ernerne.
Fra Sønnerne.	ernernit.
Til Sønnerne.	ernernut.
Med Sønnerne.	ernernik.
Ved Sønnerne.	ernertigut.
Grændse.	kigdlik.
Gennem Grændserne.	kigdlingisigut.
Gennem Bølgerne.	magdlisigut.
Læg det ind i Teltet!	tupermut iliguk el. iliuk.
Giv mig noget Vand.	imermik tunitsiánga, ímitsiánga.
Den løber gennem Kaalene.	ĸungordlitigut pangaligpoĸ.

Ordene af 1ste Declination.

-kut føjes til Enkelttalsformens sidste Vokal undtagen ved Ordene paa t, hvor det føjes til Flertalsformens Endevokal.

Over Land og gennem Elven.	nunákut kũkutdlo.
Gennem Sygdom og Død.	nápautíkut toĸúkutdlo.

---

tigut føjes til Flertalsformens sidste Vokal, undtagen ved de Ord, der ende paa k og eĸ, hvor det føjes til Enkelttalsformens Endekonsonant[2]).

[1]) tigut bliver ikke sjælden efter i til sigut.

[2]) Ved nogle Ord paa aĸ efter 1ste Declination se R. Gr. § 6 Anm. kan tigut føjes baade til Enkelttalsformens Endekonsonant og dens sidste Vokal. uvdloĸ Dag hedder: uvdlorme, uvdlormit, uvdlormut, men uvdlume betyder idag. Ved alángoĸ, kigdloĸ, marraĸ, norraĸ, utorĸaĸ o. fl. føjes ligeledes Apposs. paa m og n til Endekonsonanten.

Appositionerne, der begynde med m og n, føjes til Flertalsformens sidste Vokal, undtagen ved Ord, der ende paa k, hvor det føjes til Enkelttalsformens Endekonsonant, der forandres til ng. Særlig mærkes Ordene, der ende paa t. Til disse føjes Appositionerne, der begynde med m, til sidste Vokal i Enkelttal, som da faar en skarp Tone f. Ex. ulimaut med mik: ulimáumik; hvorimod Appositionerne, der begynde med n, føjes til sidste Vokal i Flertalsformen f. Ex. ulimautinut.

Kløv det med Øxen!	ulimáumik ĸuvdloruk.
Giv hende Synaale.	merĸutinik tuniguk el., tuniuk.
Da vi kom til Elven.	kûngmut pigavta.
De vendte tilbage fra Elvene.	kûngnit uterput.
Lader os gaa op til det store Hus.	igdlorssuarmut majuarta.
Af den højre.	talerpigdlermit.
Over Indlandsisen; Indlandsisen.	sermíkut; sermeĸ.
Hun er bleven svag ved Sygdom.	nápautíkut sángîtdlivoĸ.
Ved Menneskene.	inugtigut.
Han kom igennem de sidste.	kingugdlertigut pivoĸ.
Over de store Elve.	kûgssuartigut.
Hvad Vej kom I? Vi kom over Fjældene.	súkut pivise? ĸáĸatigut pivugut.
Sygdom, i Sygdom, i Sygdomme.	nápaut, nápáume, nápautine.
Kniv, med Kniv, med Knive.	savik, savingmik, savingnik.
Inderste, fra det inderste, fra de inderste.	ilordleĸ, ilordlermit, ilordlernit.
Fra Landet, fra Landene.	nunamit, nunanit.
Af Tørv, til Tørv, i Tørvene.	ivssumit, ivssumut, ivssune.
Ved et Menneske.	inúkut.

Øvelse 44.

Hvordan ere Brevene komne? Ved Kajak, ved Kajakker. Han styrtede ned i Havet. Han bankede Hunden med en Stok. Hvor er det? Paa Opstænderne. Han gav hende en Anorak. De dræbte

den med en Hvallandse (ĸalugiaĸ). Hvor skal jeg gemme det? I Søen. Giv ham noget Rejsemad. Hvad vil han? Han beder om Salt. Vi rejste hen over Landet. Paa Hovedet. I Armene. Ved Uretfærdighed. Fra en Ungkarl. Paa Haanden. I Uhret. Gennem Kinderne.

Hvormeget betalte han for det? 12 Øre. Det begyndte at blæse Norden, da de kom til Næsset. Har du noget, du vil sælge? Ja, en Ørn og en Gaas. Vi saa Uglen. Tag det op fra Gulvet. De store Elve. Over Havbugterne; til Gravene. Gennem Armhulerne. Gennem Midten. Med en Kamik. Med Munden. Gennem Munden. Ved Skægget. I Fingeren. Paa Tungen. Gennem Vandet. Af Kulde. Med Harpunremmen.

Gennem Synaalen. Med en Baadshage. Med Redskabet. Af Oxerne. Til Piberne. Af Sengen, i Sengen, til Sengene. Ved et Menneske, gennem Vingen, ved Knivene, med Kniven, med Knivene, gennem Himlene, fra Himlen. Paa det store Hav, over de store Have, fra det yderste Nord. Ved Kivfakker alene, ved en Kivfak. Over de store Stene. Over Isblinkene, fra Isblinken. Gennem de inderste. Igaar rejste vi fra Iterdlak til Nûk. Vi rejste over Kristianshaab (Kasigiánguit) og kom til Klaushavn (Ilimanaĸ). Hvor skal I hen? Vi skal til Sukkertoppen (Manîtsoĸ). Hvor har du været? Jeg har været ved Nanortalik. Da vi kom til Holstensborg (Amerdloĸ), var Befolkningen rejst bort.

45.

Belysning.

a) Lampe.	ĸutdleĸ.
Lampeglas.	ĸutdliup igalârtâ, pujôrfia, tordluâ, anilârfia.
Sætter Glasset paa den.	igalârtalerpâ, tordlualerpâ.
Tager Glasset af den.	igalârtaerpâ, tordluaerpâ.
Lampekuppel.	ĸutdliup ĸuleĸutâ el. ĸaumassortâ.
Sætter Kuplen paa den.	ĸuleĸutalerpâ, ĸaumassortalerpâ.
Tager Kuplen af den.	ĸuleĸutaerpâ, ĸaumassortaerpâ.
Hent en Lampe til mig!	ĸutdlermik aigdliutitsiánga (el. âtsivigínga).
Tænd Lampen, men tag først Kuplen af.	ĸutdleĸ ikiguk ĸaumassortaerĸârdlugo kisiáne.

Tør Kuplen af, inden du sætter den paa.	ĸuleĸutâ atdlarteruk (el. pujualaiaruk) ivertíngínerane, el. ĸuleĸutâ atdlarterĸârdlugo ivertíkumârpat.
Løber over.	utserssorpoĸ.
Lampevæge.	kutdliup iperâ.
Væge til den (Lampen).	iperagssâ.
Væge.	iperaĸ.
Sætter Væge paa den.	iperĸerpâ.
Er der Væge i Lampen? jo, men den er meget kort.	ĸutdleĸ iperaĸarpa? âp, kisiáne naitsúngûvoĸ.
Er forkullet (Vægen).	palersivoĸ.
Tager det forkullede af.	palersinêrpâ.
Tranbeholderen.	orsserfik.
Kommer Tran paa den.	orsserpâ.
Spildeskaalen.	erngausivik el. erngauserfik.
Tran i Spildeskaalen.	erngaut.
Hælder Tran af Spildeskaalen.	erngautaerpâ.
Oser.	pujorpoĸ el. ikivoĸ.
Hvad er der ivejen med Lampen, hvorfor lyser den saa daarligt?	ĸutdleĸ sussoĸ-una, suna ikúmardlûtigâ (el. sôĸ ikúmardlugpa)?
b) Lys.	nanerût.
Lysestump.	nanerûtiko.
Lysestage.	nanerûserfik.
Sætter et Lys i den.	nanerûserpâ.
Sætter Lys i dem.	nanerûsersorpai.
Lygte.	naneruarfik.
Er støvet.	pujualavoĸ.
Tørrer Støvet af.	pujualaiarpâ.
c) Brænder.	ikumavoĸ.
Brænder godt.	ikúmarigpoĸ.
Brænder daarligt.	ikúmardlugpoĸ.
Faar den til at lyse bedre.	ikúmarigsarpâ.
Slukker den.	ĸamípâ.
Gaar ud.	ĸamilerpoĸ.
Er gaaet ud.	ĸamípoĸ, ĸamíngavoĸ.
Staar i Lyset.	tâlutauvoĸ el. tâĸutauvoĸ.

Gaar af Lyset.	târutaerpoк.
Gaar af Lyset for ham.	târutaerpâ.
Eller.	lũnît, dlũnît.
Enten-eller.	lũnît-lũnît.[1])

Øvelse 45.

Tænd Lampen! Sluk Lampen! Du skal pudse Lampen imorgen, naar du er færdig med at gøre rent i Stuerne. Puds Lampeglasset! Sæt Glasset paa Lampen! Slaa ikke Kuplen itu! Imorgen skal du sætte ny (i Modalis) Væge i den; den gamle er altfor kort. Vægen er forkullet, tag en Ring af den! Sæt Lampen paa Bordet! Tag Glasset af den! Hvad er det med Lampen, hvorfor brænder den saa daarligt? Kom Tran paa den! Tøm Spildeskaalen! den er aldeles fuld. Kan du ikke faa Lampen til at brænde bedre? igaar brændte den godt.

Sæt Lysestumpen i Lygten! Sæt et Lys i Lysestagen! Sæt Lys i Lysestagerne! Lampen er altfor støvet, du maa tørre den bedre af. Hent Lygten! Gaa af Lyset! Du staar i Lyset. Du skal kalde paa Jens, naar du kommer tilbage fra Butikken. Du skal ikke rejse over Nagtoralik. Hvor skal vi lægge Liget, i Kirken eller i Skolen? Læg det i Skolen! Hæld det i Terrinen! Hæld det i Gryden! Tag det ud af Kakkelovnen! Jeg traf ham paa Vejen. Gaa ned til Lægen (nakorsaliarit)! Hvor traf du Præsten? Ved Sukkertoppen.

46.

Suffixer og Appositioner kunne ogsaa føjes sammen, og se da saaledes ud.

1ste Person Enkelttal min, mine.

Lokalis	vne	hos, i ved min el. mine.
Modalis	vnik	med — — - —
Ablativ	vnit	fra — — - —
Terminalis	vnut	til — — - —
Vialis	vkut	ved — — - —

1ste og 2den Person Flertal.

Lokalis	vtíne	hos vor el. vore,	vsíne	hos eders.
Modalis	vtínik	med — - —	vsínik	med —
Ablativ	vtínit	fra — - —	vsínit	fra —
Terminalis	vtínut	til — - —	vsínut	til —
Vialis	vtigut	ved — - —	vsigut	ved —

[1]) el. dlũnît-dlũnît.

Disse Endelser føjes ved Ord af 1ste og 3die Declination til Enkelttalsformens Endevokal og ved Ord af 2den Declination til Flertalsformens sidste Vokal.

Jeg fik det af min Fader.	atâtavnit pivara.
Hvor er han? Han er i vort Telt.	sumīpa? tupivtínīpoĸ.
Læg det paa min Slæde.	ĸamutivnut iliguk.
Sig det til min Hustru.	nuliavnut oĸarit.
Du skal faa det gennem vor Kivfak.	kivfavtigut písavat.
Da vi rejste fra vor Teltplads, var det godt Vejr.	tuperfivtínit autdlaravta silagigpoĸ el. silagigsoĸ tuperfivtínit autdlarpugut.
I skal adlyde eders Herre.	nâlagkavsínut nâlásause.
Med min Arm.	tatdlivnik.
Ved min Arm.	tatdlivkut.
Gennem eders Arme.	tatdlivsigut.
Han dræbte den med en Sten.	ujarĸamik toĸúpâ.
Gemmer det i eders Hjerter!	ũmativsínut torĸorniarsiuk.
Vi hørte det gennem Eders Søn.	ernivsigut tusarparput.
Jeg har købt Kniven af ham, jeg fulgtes med.	áiparissavnit savik pisiarâra.
Fra mit Land.	nunavnit.

For 2den Person Enkelttal din, dine.

Lokalis	ngne	el. rne	hos, i, ved, din el. dine.	
Modalis	ngnik	el. rnik	med, ved	— — —
Ablativ	ngnit	el. rnit	fra	— — —
Terminalis	ngnut	el. rnut	til, henimod	— — —
Vialis	gkut		ved, igennem, ad	— — —

Formerne, der begynde med ng el. g, føjes alle til Flertalsformens sidste Vokal. Formerne, der begynde med r, føjes til Enkelttalsformens sidste Vokal. Kun ved Ord, der ende paa a el. ĸ, kan r-Formerne bruges.

De gik ind i dit Hus.	igdlungnut iserput.
Jeg hørte det gennem din syge Datter.	panigkut náparsimassúkut tusarpara.
Han stod ved Siden af dig.	saningne ĸeĸarpoĸ.
Rummet ved Siden af.	sane.
Ved Siden af mig.	sanivne.
Sæt dig ved Siden af mig!	sanivnut ingíniarit el. ingigit.
Han er ved Siden af den.	sanianīpoĸ.
Den faldt ved Siden af ham.	sanianut tugpoĸ.
Ved Siden af Eder.	sanivsíne.
Jeg vil sende det til din Broder.	ĸatángutingnut nagsiúkumârpara.
Har du skaaret dem itu med din Kniv?	savingnik pilagtorpigit?
Jeg fik dem af din Søn.	ernernit piváka.
Jeg sagde det til ham med dine egne Ord.	nangmineĸ oĸauserissangnik (el. oĸauserissarnik) oĸarfigâra.

Forside.	sak, sâ.
Foran den.	sâne.
Foran mig.	sâvne.
Foran dig.	sângne.
Han er foran os.	sâvtínīpoĸ.
Gaar foran ham.	sâgut ingerdlavoĸ.
Den er foran dig.	sângnīpoĸ.

Appositionerne forbundne med Suffixerne for sin, sine, deres egen og deres egne se saaledes ud:

Lokalis	mine	hos sin el. sine,	mingne	hos, i, ved deres egen, egne.
Modalis	minik	med — - —	mingnik	med, ved - - -
Ablativ	minit	fra — - —	mingnit	fra - - -
Terminalis	minut	til — - —	mingnut	til, henimod - - -
Vialis	migut	gennem - - -	míkut	ved, igennem, ad deres egen, egne.

Disse Endelser føjes ved Ord af 1ste Declination til Endevokalen[1]) i Enkelttal ved Ord af 3die til Endekonsonanten og ved Ordene af 2den Declination til Flertalsformens sidste Vokal.

Han saa Pigen, da han gik hjem.	igdluminut angerdlarame niviarsiaĸ takuvâ.
De hentede det fra deres Hus.	igdlumingnit aivât.
De pleje at faa det gennem deres Slægtninge.	erĸardlimíkut pissarpât.
Han saarede sig i Haanden.	agssangmigut kilerpoĸ.
Han lider af en Mavesygdom.	nássaminit náparsimavoĸ.
Hunden har Nykker.	ĸingmeĸ nangâssuliorpoĸ.
Han pryglede Hunden med sin Stok.	ĸingmeĸ ajáupíssaminik unatarpâ.
Han søgte at indvirke paa dem ved sine Ord.	oĸautsimigut kimigîserfiginiarpai.
De, der ikke vil adlyde deres Herrer, kaldes vrangvillige og genstridige.	nâlagkamingnut nâlagkumángitsut nâlagserîtsunik uterîtsunigdlo taineĸartarput.
Han pegede paa det med sin Finger.	tikerminik tíkuarpâ.
Han plejede at sove i sit Telt.	tupermine sinigtarpoĸ.
Han er større end sin Broder.	ĸatángúminit angneruvoĸ.
Bor hos ham.	najorpâ.
Ser ham for første Gang.	takornarpâ.
Kender ham ikke.	takornarâ, takusimángilâ, naluvâ
Begynder at komme sig.	ajorungnailerpoĸ.
Udsøger de bedste af dem.	ajúngínersiorpai.
Tager de daarlige iblandt dem bort.	ajorneriarpai.
Stranden.	sigssaĸ.
Pisk.	iperautaĸ.
Slaar (det el. ham) med knyttet Næve.	tigdlugpâ.
Hvad fejler han?	suna ajûtigâ?

---

[1]) Dog føjes de ved Flerstavelsesord paa k, ved Ordene paa t, samt ved ssuaĸ, dleĸ og ínaĸ til Endekonsonanten.

Hænger den.	ĸimípâ.
En af dem.	ilât.
Læg det det første det bedste Sted!	nalingínaĸ iliguk (el. iliuk).
Han kløvede Brændet med sin Øxe.	ĸissuit ulimáuminik ĸuvdlorpai.
Han kløvede Brændet med sine Øxer.	ĸissuit ulimautiminik ĸuvdlorpai.
De kløvede Brændet med deres Øxe.	ĸissuit ulimáumingnik ĸuvdlorpait.
De kløvede Brændet med deres Øxer.	ĸissuit ulimautimingnik ĸuvdlorpait.

Som ulimaut saaledes Ordene, der ende paa t.

De, som vente paa deres Søn.	ernermingnik utarĸissut.
De, som vente paa deres Sønner.	ernimingnik utarĸissut.
De ere blevne hudløse i Armhulerne.	unermíkut amêrsíput.
Længe.	-́mersorpoĸ sivisûmik.
Ja naturligvis.	mássame, ĸanorme.

Øvelse 46.

Hvor boer du? Jeg bor hos mine Forældre her ved Aĸigsserniaĸ. Hvordan kan det være, at jeg først nu ser dig? Jeg har været syg meget længe og er først nu begyndt at blive rask. Hvor har du lagt Skindene? Jeg har lagt dem paa min Slæde. Hvor er den? Den staar nede ved Stranden. Hvem har du faaet den Kniv af? Af min Søster. Hvor er Udliggeren? Han ligger endnu i sin Seng. Se, der er Præsten; han kommer ud af sit Telt. Han puttede Pengene i sin Lomme. Han kløver Brændet med sin Øxe. De kløve Brændet med deres Øxer. Det var med din Pisk, at han slog Hunden. Han slog sig for sit Bryst. Hvad fejler du? Jeg har ondt i min Finger. Har du ondt i dine Øjne? Udsøg de bedste af dem! Tag de daarlige iblandt dem bort.

Jeg kan maaske købe nogle Hunde af Abel; jeg har hørt, at han har mange. Det tror jeg ikke; sine store Hunde vil han ikke

---

[1]) Ved I og II .mersorpoĸ.

sælge, og sine smaa Hunde har han hængt. Have I lagt eders Sager ned i eders Kajakker? Ja, vi have lagt alt i vore Kajakker. Han gemte dem i sin Hue. Tag dem med eders Hænder. I kan jo se det med eders egne Øjne. Vi have hørt det af vor Præst. De fandt Synaalen paa deres Brix. I meddelte (nalunaerfigâvsinga) mig det i Eders Brev. De gav ham deres Billeder. Han lavede den med sin lille Kniv. Hun har faaet den af sin afdøde Mand. Han gav dem til sine Tjenerinder.

47.

Hus (grønlandsk).	igdlo.
Hus (evropæisk).	igdlorssuaĸ.
Mur.	ĸarmaĸ.
Grund.	túngavik.
Loft.	ĸaliaĸ.
Trappe.	majuartarfik.
Dagligstue.	inerssuaĸ.
Indgang.	isertarfik.
Skur.	ĸue.
Pulterkammer (paa Loftet).	(ĸaliata) initâ, pilivik.
Kulskur.	aumarûtigssivik N., aumarssuausivik S.
Vindue.	igalâĸ.
Forsatsvinduer.	igalássap ilupaĸutai.
Dobbelte Vinduer.	igalássat ilulerît.
Vinduesglas.	igalâgssiaĸ.
Vindueskarm.	igalásserfik.
Vinduesrude.	igalârtaĸ.
Vindueshængsel.	igalássamut ĸiversarfik.
Vinduessprosse.	igalássap ĸanagtâ.
Vindueskrog.	igalássap ĸarsorsartartua.
Dørkarm.	matserfik.
Dørtrin.	avdloriussaĸ.
Dørgreb.	matup tigúmivia.
Forhæng for Døren.	matup avssâ.
Dørlaas.	matuersauserfît (Flert.).
Bislag.	silardleĸ.
Panel; dets Panel.	îgkat; îgai.

Nødtørftshus.	anartarfik.
Bjælke.	páukarut.
Kælder.	narĸup ilua.
Gang.	torssûssaĸ.
Du skal sætte Forsatsvinduerne for.	igalássat ilupaĸusísavatit.
I maa ikke gaa og se ind ad Vinduerne.	itsuánissāsángilase.
Er utæt.	uvsīpoĸ, angmalavoĸ.
Det trækker (gennem en Aabning).	suverpoĸ.
- — (— flere Aabninger).	suvdlûlavoĸ.
- — (— en Dør el. lign.).	ugsarnerpoĸ.
- — (i en Ovn el. lign.).	supivoĸ.
- — (- - — godt).	súporigpoĸ.
- — (- - — daarligt).	súpordlugpoĸ.
Trækrude.	igalānguaĸ ivsángunartuiaivfik.
Bygger Hus.	igdluliorpoĸ.
Laas.	parnaersaut.
Nøgle.	matuersaut.

Dansk, en.	ĸavdlunâĸ.
Tæller dem.	kisípai.
Tag.	ĸaliap ĸâ.
Drypper, regner ned.	kuserpoĸ.
Tætter det.	uvsigsarpâ.
Tagpap.	ĸaligssiarssuaĸ.
Plathoved.	milerĸortôĸ.
Hammer.	kautaĸ.
Er snavset.	ipertuvoĸ.
Gulvtæppe.	narĸup ĸaleĸutâ.

Paabud.	perĸússut.
Støder imod.	aporpoĸ.
Hvorledes bar han sig ad med at—?	ĸanoĸ-ilivdlune?
Staar paa Klem.	ikersísimavoĸ.
Suppe.	ĸajoĸ.
Er maaske fuld af Sod.	pauligssûjungnarsivoĸ.

Øvelse 47.

De danske Huse pleje at have Mure af Træ, de grønlandske af Tørv og Sten. Hvor høj er Muren? Det ved jeg ikke. Hvad er der i Kælderen? Der staar Ølflasker. Hvormange er der? Jeg skal tælle dem. Taget er utæt, det drypper ned paa Loftet; du maa tætte Taget; hvad skal jeg tætte det med? med Tagpap. Har du Søm og Hammer? Jeg har en Hammer, men Søm (Plathoveder) har jeg ikke. Hængslerne paa Døren til Kulskuret ere gaaede itu. Hvor er det? Det er vistnok paa Pulterkammeret. Sæt Forsatsvinduerne for! Vinduerne ere snavsede, du maa pudse dem. Du skal børste Gulvtæppet godt.

Trækker det godt i Komfuret? Nej, det trækker meget daarligt; Skorstenen er vistnok snavset. Det tror jeg ikke, det er ikke længe siden den blev renset; mon det ikke er Røret, der er snavset? Det er det maaske. Hvis du siger det til Karlen, skal han rense det imorgen. Vil du ikke selv sige det til ham; han plejer ikke at gøre, hvad jeg siger. Hvor har du lagt Vinduesglasset? Jeg har lagt det i Gangen. Der maa det ikke staa; du maa sætte det paa Pulterkammeret. Det trækker gennem Vinduet; luk det i! Da vi forleden vare færdige med at bygge Hus, kunde vi ingen Vinduesglas faa; der var ikke mere. Hvor skal jeg anbringe Slæden? Sæt den op paa Bjælkerne! Døren til Bislaget kan ikke lukkes, den støder imod Gulvet.

Hvordan kom han herind i Stuen? Han gik ind gennem Vinduet; det stod paa Klem. Naar du har taget Forsatsvinduerne fra, maa du vaske dem godt af. Huset er meget utæt, det trækker ind allevegne. Læg Kødet paa din Tallerken. Hun sad i sin Stol. Du skal hælde Suppen i Terrinen. Hun spiste Maden med sin Ske. Bødkerens have bygget et Hus til deres Børn; hvordan er det? Det har Skraatag.

48.

Nominalsuffixerne med Appositioner for 3die Person, a Form, ere:

Lokalis	ane	hos hans ene,	áne	hos el. i deres ene.
Modalis	anik	med — ,	ánik	med deres —
Ablativ	anit	fra — ,	ánit	fra — —
Terminalis	anut	til — ,	ánut	til — —
Vialis	agut el. atigut	ved — ,	atigut	ved el. gennem —

og med Flertalssuffixerne med Appositioner.

Lokalis	ine	hos el. i hans el. deres flere.
Modalis	inik	med — — —

Ablativ	init	fra	—	—	—
Terminalis	inut	til hans	—	—	—
Vialis	isigut	ved el. gennem		—	—

Reglerne for deres Forbindelse med Navneordene ere allerede givne i Time 34; kun maa bemærkes, at hvor -kut føjes til et Suffix, der ender paa en Vokal, gaar det over til gut; samt at Formerne at, e og it, naar -kut skal føjes til dem, før dette sker, gaa over til henholdsvis ati og isi (en Endring af de subjective Former ata og isa), og -kut bliver til gut.

Jeg sendte det med til hans Søn.	erneranut nagsiúpara.
Han gik ud af Lægeboligen.	nakorsap igdluanit anivoĸ.
Den gik itu ved Pigernes Skødesløshed.	kivfatpikatáussusîsigut (el. talagkássusîsigut) aserorsimavoĸ.
Vi kom lidt efter ham.	kingunínguagut tikípugut.
Jeg saa ham staa ved Siden af Kirken.	oĸalugfiup sanianītoĸ takuvara.
Jeg maa passe dem under deres Sygdom.	náparsimaneráne paorĸísaváka.
Jeg talte med dem, før de rejste.	autdlángíneráne oĸalūpáka.
Efter hans Befaling.	perĸussânik.
Efter hans Ønske.	piumassânik.
Anden Gang.	áipagssânik.
Tredie Gang.	pingajugssânik.
Jeg plejer at faa det gennem Fangernes Sønner.	piniartut ernerisigut pissarpara.
Hun blev meget glad ved, at jeg gav hende Tøj til en Anorak.	ánorâgssamik tunigavko tipaitsuleĸaoĸ.
Han kvalte den ved at tage den om Halsen.	ĸungasiagut tiguvdlugo ĸimípâ.
Jeg kommer til dig i hans Navn.	arĸagut ornigpavkit.

Logrer.	unavoĸ.
Logrer for ham.	unavâ.
Lokker Dyret hen til sig.	ĸarmarpâ.
Er fugtig.	isugutavoĸ, isugutagpoĸ.
Skagle.	pitûtaĸ.
Snude.	sigguk.
Binder et Dyr om Snuden.	ivsaruserpâ.
Baand.	ĸilerut, ĸilerutigssaĸ.
Er tynd.	amípoĸ, sãpoĸ.
Er tyk.	siligpoĸ, ivssuvoĸ.
Skærer en Fure i den.	kigarpâ.
Giver ham det (ham mut).	túniúpâ.
Bringer ham det (ham mut).	aggiúpâ.
Begyndelse.	autdlarĸaut.
Træffer det.	erĸorpâ.
Slaar ham.	anauvâ.
Er strømskaaren.	áukarneĸarpoĸ.
Ad den Vej.	mána avĸutigalugo.
Gaar et Stykke op over Land.	ituípoĸ.
Omtrent.	migssiliordlugo, migssiliordlugit.
Stikker sig.	kapivoĸ.
Stikker sig i Fingeren.	agssangmigut kapivoĸ.
Er druknet.	ipisimavoĸ.
Drives bort af Strømmen el. af Vinden.	sâvigpoĸ.
Har Snue, er forkølet.	nuagpoĸ.
Efter ham, bag efter ham.	kingornagut.
— mig, — — —	kingunivĸut.

Øvelse 48.

Hvor er min Hue? Den hænger ude i Gangen. Gaa ud og hent den! Jeg har lagt den paa Bordet i Spisestuen. Har det ringet? Det ringer nu anden Gang. Læg Maagerne paa Gulvet i Skuret! Skal jeg ikke hænge dem op, Gulvet er fugtigt? Nej, det behøves ikke. Der er én af Hundene, der æder Skagler. Saa skal du binde den om Snuden; jeg har ikke noget at binde med; saa skal jeg hente noget; se her er noget, men er det ikke for tyndt, vil det ikke skære den altformeget i Snuden? det tror jeg ikke, jeg plejer altid at bruge noget saadant. Du skal idag hente

nogle Tørv. Hvor skal jeg lægge dem? Læg dem ind i Skuret! Her er Nøglen til Skuret; naar du er færdig, skal du give mig den igen.

Har du set Udliggeren ved Kangerdluk iaar? Ja, jeg saa ham i Begyndelsen af Juni; jeg blev hos ham til Midten af Maaneden, da jeg ikke kunde rejse for Is. Han skød Sælhunden gennem Hovedet. Han ramte ham paa Foden. Hun slog ham over Haanden. Hvad Vej skal I rejse? Vi vil køre udenom Nûk, jeg antager, at vi kan køre hele Vejen over Is. Er den ikke begyndt at blive strømskaaren? Det tror jeg ikke, hvis den da ikke skulde være det ved Eĸaluit; ja, den Vej er den nærmeste; østenom er længere. Ja, det er vist nok, og der skal vi over Land op over Angmalortoĸ. Hvorlangt er der herfra til Angmalortoĸ? Omtrent 4 Mil.

Det er tredie Gang, jeg kalder paa ham; hvad er der ivejen med ham? Han har ondt i Halsen. Jeg har faaet et Søm i Foden. Vi fandt ikke hans Hunde; de ere maaske druknede eller drevne bort med Isen. Din Skødesløshed er altfor stor, du slaar alting itu. Jeg har kendt ham, fra han var Barn. Vi kom lidt efter dem; vi naaede dem ikke. Hun syntes ikke om sit Anoraktøj. Jeg saa hans Billede, før han kom hertil. Hent Doktorens Stok! Jeg kan ikke finde den; den staar vistnok i Køkkenet. I hvis Telt plejer du at sove, naar du besøger Natarnakfiskerne? I Rasmus's Telt. Iaar boede jeg der ikke, fordi Beboerne alle vare meget forkølede. Hvor ere Kivfakkerne? De ere nede paa Stranden. Kald paa dem!

49.

Infinitiv.

Infinitiv betegner den ledsagende Omstændighed f. Ex.

Han døde ved et Fald.	ordluvdlune toĸuvoĸ.

Infinitiv sidestillet med et andet Verbum antager dette Verbums Tid og Modus f. Ex.

Jeg saa ham og talte med ham.	takuvara oĸalûtdlugulo.
Da jeg saa og talte med ham.	takugavko oĸalûtdlugulo.

Infinitiv bruges ofte som Imperativ f. Ex.

Skyl Flasken.	ervngusеĸ errortordlugo.

Infinitiv bruges undertiden adverbielt f. Ex.

Han stod strax op.	ernerdlune makípoĸ.

De rejste skyndsomst, da de havde handlet.	pisiniarêramik tuaviordlutik autdlarput.

Særligt mærkes Inf. pivdlunga, pivdlutit, pivdlugo for min Skyld, for din Skyld, for hans Skyld osv.

Infinitiv uden Suffix.

Verber paa rpoκ.

Enkelttal.

At jeg bruger el. brugende.	1 Pers.	atordlunga.
— du — - —	2 —	atordlutit.
— han — - —	3 —	atordlune.

Flertal.

— vi bruge - —	1 —	atordluta.
— I — - —	2 —	atordluse.
— de — - —	3 —	atordlutik.

Verber paa gpoκ.

Enkelttal.

At jeg adlyder el. adlydende.	1 Pers.	nâlagdlunga.
— du — - —	2 —	nâlagdlutit.
— han — - —	3 —	nâlagdlune.

Flertal.

— vi adlyde - —	1 —	nâlagdluta.
— I — - —	2 —	nâlagdluse.
— de — - —	3 —	nâlagdlutik.

Verber paa -ʹpoκ.

Enkelttal.

At jeg kommer el. kommende.	1 Pers.	tikitdlunga.
— du — - —	2 —	tikitdlutit.
— han — - —	3 —	tikitdlune.

Flertal.

— vi komme - —	1 —	tikitdluta.
— I — - —	2 —	tikitdluse.
— de — - —	3 —	tikitdlutik.

Verber paa vok.

Enkelttal.

At jeg elsker el. elskende.	1 Pers.	asavdlunga.
— du — - —	2 —	asavdlutit.
— han — - —	3 —	asavdlune.
Flertal.		
— vi elske - —	1 —	asavdluta.
— I — - —	2 —	asavdluse.
— de — - —	3 —	asavdlutik.

Verber paa aok.

Enkelttal.

At jeg ejer el. ejende.	1 Pers.	pigalunga.
— du — - —	2 —	pigalutit.
— han — - —	3 —	pigalune.
Flertal.		
— vi eje - —	1 —	pigaluta.
— I — - —	2 —	pigaluse.
— de — - —	3 —	pigalutik.

-ngilak.[1])

Enkelttal.

At jeg ikke adlyder el. ikke adlydende.	1 Pers.	nâlangnanga.
— du — — - —	2 —	nâlangnak el. nâlangnatit.
— han — — - —	3 —	nâlangnane.
Flertal.		
— vi — adlyde - —	1 —	nâlangnata.
— I — — - —	2 —	nâlangnase.
— de — — - —	3 —	nâlangnatik.

Infinitiv med 3die Person Enkeltals Suffix har kun én Form for alle Personer.

Brugende det (Verb. paa rpok).	atordlugo.
Lydende ham (— - gpok).	nâlagdlugo.

[1]) Infinitiv af -ngilak dannes ved at føje et na til Verbets Stamme og dertil igen føje sidste Stavelse af Infinitivendelserne. atorpok ator-na-ne, asavok asa-na-ne osv.

Slukkende den (Verb. paa -́rok).	kamitdlugo.
Elskende ham (— - vok).	asavdlugo.
Ejende det (— - aok).	pigalugo.

og med 3die Person Flertals Suffix (dem.)

Brugende dem.	atordlugit.
Lydende —	nâlagdlugit.
Slukkende —	kamitdlugit.
Elskende —	asavdlugit.
Ejende —	pigalugit.

---

og med -́ngilak.

Ikke adlydende ham.	nâlangnago.
— — dem.	nâlangnagit.

Hvordan skal jeg kende ham, naar jeg ikke har set ham.	takusimanago kanok ilisarísavara?
Ene gaar jeg ikke til ham.	kisimîtdlunga ornísángilara.
Naar du har pudset Kakkelovnen og vasket Gulvet, skal du gaa i Seng.	kíssarssût kivdlarigsarêrugko naterdlo assagdlugo ínásautit.
Han blev forskrækket, mens han sov.	sinigdlune tupagpok (el. kuarsârpok N., ánilârpok S.).
Aa! jeg blev saa forskrækket.	á tupakaunga, kuarsâkaunga N., ánilâkaunga S.
Han blev dræbt paa Flugten.	kimâvdlune tokutauvok.
Vi spiste og drak Kaffe.	nerivugut kavfisordlutalo.
Han græd og raabte.	kiavok tordlulavdlunilo.
De hængte Hunden og spiste dens Kød.	kingmek kimípât nekâlo nerivdlugo.
De fandt dem og begyndte at bruge dem.	nanivait atulerdlugitdlo.
Da de havde spist og drukket, gik de hjem.	nerigamik imerdlutigdlo angerdlarput.
Tag Hammeren.	kautak tiguvdlugo.
De vare vaade helt igennem.	ilũngardlutik masagput.
Kald paa Børnene.	mêrkat kaerkuvdlugit.

Betaling.	ake, akisiaĸ el. akigssaĸ akisiagssaĸ, akigssarsiaĸ.
Er gavmild.	túkorpoĸ.
Er gæstfri.	inorôrpoĸ el. inororsârpoĸ.
Hans fangede Hvidfisk.	ĸilaluvartâ.
Er fed.	pualavoĸ.
Bider det.	kîvâ.
Hvad spiser du?	sutorpit?
Gaar uden om, over Land.	ĸuterorpoĸ.
Er løs i Kødet, er slimet.	sarajagpoĸ.
Ser til ham el. det, gaar hen og ser, hvordan han har det.	takusarpâ.
Er gammel (en Ting).	pisoĸauvoĸ.
Er skrøbelig.	ĸajangnarpoĸ.
Han ved ikke, hvad han gør.	ĸanoĸ iliornine sianigíngilâ.
Er paa Angmagsætfangst.	angmagssiarpoĸ.
Der gaar altid Sø.	magdlertáinarpoĸ.
Ishakke, Tuk.	tôĸ Fl. tuggut.
Siger, at han el. det —.	. . nerarpâ.
Rejser el. er rejst til.	: iarpoĸ, -liarpoĸ.
Hans fangede.	. tâ (af . taĸ).
Den Torsk, han fangede.	ûvartâ.
Ganske vist — men.	g]aluarpoĸ.

Øvelse 49.

Han gik ud og lukkede Døren. Han blev syg, lige da han skulde til at rejse. De have i Sinde at rejse til Kangâtsiaĸ idag og videre til Agto imorgen. Da han igen tog til Ilua og saa sin Broder, kunde han aldeles ikke kende ham. Da han, der fulgte med Kateketen, havde faaet sin Betaling, gik han i sin Kajak og rejste hjem. Jeg traf den Fanger, som du havde sendt Bud efter, og spurgte ham, hvornaar han var kommen, og om han havde nogen med. Den Hund, du efterlod ved Sarfánguaĸ, er løben bort, og er ikke til at finde. Har Lægen set til ham idag? Nej, men han saa til ham igaar, og da var det bleven bedre med ham.

Han er ganske vist kommen; men han er ikke kommen her ind. De sagde, at den Hvidfisk, de havde faaet, var baade stor og fed.

Har du set den? Ja, jeg saa, at de bugserede den (kalíkât) ind til Stranden. Træet duer ikke og er fuldt af Knaster. Han bed sig i Tungen og gav sig til at græde. Hvad er det, du spiser? Det er Muslinger. Hvordan skal vi komme over Søen uden Kajakker? I kan ikke sætte over den; I maa gaa uden om den. Isfjældene ere store og meget høje. Torskene ere smaa og løse i Kødet, derfor bryder jeg mig ikke om at købe dem. Vi for vild i Taagen og kom til en Ø, vi ikke kendte; vi kunde kun se Stranden, fordi Taagen laa over Landet og skjulte det. Hvor ere Drengene? De ere ude paa Ulkefangst. Den Kajak er gammel og skrøbelig, du skal ikke bruge den mere. Husets Yderbeklædning er revnet. Han slog Forstanderen i Ansigtet. Hvorfor? Fordi han var meget vred og ikke vidste, hvad han gjorde.

Tag disse Sten bort, læg dem ved Siden af Huset! Hvad vil du bruge dem til? Det ved jeg ikke endnu. Jeg fandt den Kniv, som du havde glemt paa Øen, og tog den med; her er den. Tak skal du have. Hvor har du været? Vi have været paa Angmagsætfangst og ere først komne tilbage idag. Du skal lukke Døren og fodre Hundene. I skal være forsigtige, naar I skal forbi Kangârssuk, dér gaar altid Sø. Hold op med at prygle Hundene, og sæt din Tuk op ved Siden af Huset! Udliggeren er baade gæstfri og gavmild.

50.

Et Sælskind.	puissip amia.
Et Netsideskind (Skindet af en Fjordsæl).	natsiup amia.
Et tykhaaret Skind.	ameĸ torssusôĸ el. torssussoĸ N.
Et tyndhaaret Skind.	saggaĸ.
Et spraglet Skind.	ĸasigíssap amia el. ĸasigiaĸ.
Et Saaleskind.	atungagssaĸ.
Laver det til Saaleskind.	atungagssiarâ.
Et Vandskind.	erisâĸ.
Et Blaaskind.	tungujorsiaĸ.
Et vaadt Skind (af en nyfanget Sæl).	ameĸ masagtoĸ.
Bleger et Skind.	ĸarsorserpâ.
Farver et Skind.	misugtarpâ, misugpâ.
Tager Haarene af et Skind.	merĸuiarpâ, erisarpâ, kâtípâ, kiagpâ.

Baadt Skind, som Haarene ere tagne af.	kâtitaĸ.
Kajakskind.	káinap amia.
Skindbroderi.	avigtagaĸ el. amimineĸ avigtalersugaĸ.
Skindbroderier (til grønlandske Benklæder og Kamikker).	sujoragssat.
Skindbroderier paa samme.	sujorĸat.
Senetraad.	ujalo, ujalugssaĸ.
Kobberem.	agdlunâĸ.

Tørv.	ivssut.
Tørvestak.	ivssut ĸalerît el. ĸalerîgsat.
Tørvesmuld.	saut, sáungutit.
Skærer Tørv.	ivssortarpoĸ.
Stakker Tørv.	ivssunik ĸalerîgsitsivoĸ, ivssut ĸalerîgpai.
Er i Arbejde med Tørv.	ivsserivoĸ.
Lyng.	paornaĸutit Flert.
Lyngtørv.	ivssoĸ paornaĸutilik.
Mos.	ivssuatsiaĸ.

Noget til at gøre Ild paa med.	kukûtigssaĸ.
Pindebrænde.	ikuatdlautigssat N., kukorĸautigssat S.
Samler Lyng.	paornaĸutitarpoĸ.
Henter Lyng.	paornaĸutaisorpoĸ.
Kommer Kul paa den.	aumarûserpâ, aumarûtigssalerpâ N., aumarssualerpâ S.
Kom mere Kul paa den!	aumarûtigssalerĸiguk N., aumarssualerĸiguk S.
Kulsmuld.	aumarûtigssat (el. aumarssuit) seĸungnere.
Kulkasse.	aumarûtigssalivik N., aumarssualivik S.
Kulskuffe.	aumarûtigssanut el. aumarssuarnut ĸalôrĸaut (nivautâraĸ).
Ildtang.	ingnermut púsugutit.

Sælger, har mistet.	-erpoĸ.
Sælger et Skind.	amêrpoĸ.
Sælger Spæk.	orssuerpoĸ.
Har tabt el. mistet.	-erserpoĸ.
Har mistet sin Fangeblære.	avataerserpoĸ.
Borttager dens —.	-erpâ.
Tager Proppen af den.	simêrpâ (simik og -erpâ).
Fryser om —.	-ersivoĸ.
Lader ham fryse om — (Kulden Subject).	-ilerpâ.
Jeg fryser om Fødderne.	isigaersivunga el. isigailerpânga.
Er blottet for, har ingen —.	-erúpoĸ.
Der er ingen Is mere.	sikuerúpoĸ.
Siger.	únerpoĸ.
Siger at han el. den —.	únerpâ.
Man siger.	-goĸ, -rôĸ, únerput.
Allerede.	tauva, tauva-una, tauva tássa, -rêrpoĸ.
Er du allerede kommen?	tauva-una tikitsutit?
Jeg har allerede hørt det.	tusarêrpara.
Han har aldrig været her før.	aitsât tamaunga pivoĸ.
Lidt (Adv).	ingma, ingmánguaĸ.
En lille bitte bitte Smule.	ingmaralaralãnguaĸ.
Er paaholdende paa det.	erdligâ.
Blaar.	agdlunaussat Flert.
Et Bundt Bindegarn.	ĸagssutigssiaĸ ilerssaĸ.
Syer Kamikker.	kangmivoĸ.
Syer Kamikker til ham.	kangmivâ.
Kan du sy mig et Par Kamikker?	kangmisínauvinga?
Graver noget af el. bort (Tørv og lign.).	pîaivoĸ.
Til (inden) den Tid.	nagdlersínago.
Fyrer med det.	kukûtigâ.
Tænder Ild paa det.	kukugpâ.
Fyrer under det.	ĸissugpâ.
Fyrer under det (flere Gange).	ĸissugtorpâ.
Fyrer med Tørv.	ivssut ĸissugai.

Askeskuffe.	arssakôrfik.
Gaar ud med det.	ánípâ.
Gaard, Indelukke.	ungalûgaĸ.
Du maa sende det ved Lejlighed.	avĸutigssaĸalerpat nagsiúkumârpat.
Har du lært din Lektie?	ilíniagagssatit ilíkarsimavigit?
Hvor det var smukt.	ata pínerame.

Øvelse 50.

Der er én ude i Køkkenet, der vil sælge et Skind. Hvad er det for et Skind? Det er et Netsideskind. Er det tykhaaret? Nej, det er tyndhaaret. Saa bryder jeg mig ikke om det. Hun siger, at hun har et vaadt Skind hjemme. Det vil jeg gerne købe, hvis hun vil sælge det. Hun skal tage Haarene af det og farve det. Jeg har ingen Kobberemme. Grønlænderne have maaske heller ikke. Hvordan skal jeg betale de Vandskind? Det maa du selv om. Har du syet Kamikker til vor lille Søn? Det har jeg rigtignok. Min Hustru skal bruge sine Vanter (tilkommmende) paa Søndag; kan du faa dem færdige til den Tid? Det ved jeg ikke, jeg skal have nogle Skindbroderier færdige til Præstens Tjenerinde.

Naar du er færdig med at pudse Kakkelovnen, skal du tænde Ild paa Komfuret. Læg mere Kul paa! Ilden er ved at gaa ud. Flyt den Gryde! I skal ikke polere Vinduerne idag.* Hent Kul! Giv mig Nøglen til Kulskuret! Skal jeg ikke hente Brænde? Nej, idag have vi Brænde nok. Er der noget kløvet? Ja, der er endnu. Imorgen, naar du har hentet Vand, skal du rense Komfuret. Kom med Kulskovlen, og bær Askeskuffen ud! Du skal feje Tørvesmuldet sammen og kaste det ud i Gaarden. Naar I nu skal grave Tørv, skal det være Lyngtørv. Du skal ikke sætte Kulkassen her i Gangen, sæt den ind i Dagligstuen ved Siden af Kakkelovnen! I skal stakke Tørv idag; det ser ud til Regn. Hvormange Tørvestakke fik I færdige? Fire, men de ere meget store. Brænde I mange Tørv? Nej, vi bruge dem mest til at tænde op med. Kan du hente noget Lyng? Ja, imorgen; idag er Vejret altfor daarligt. Hvor ere Tjenerinderne? De ere i Arbejde med Tørvene. Du skal tætte den med Mos. Mos duer ikke, Blaar er meget bedre. Det begynder allerede at blive mørkt. Jeg har allerede set den. Er du allerede her? Vil du sælge Spæk? Ja, en lille Smule. Jeg vilde gærne købe et Bundt Bindegarn. Det er sluppen op. Askeskuffen er fuld. Købte du en Hund af Augustinus? Nej, han er meget paaholden paa sine Hunde. Har du aldrig været her før? Jo, jeg var her ifjor. Hvornaar? Da Kateketen døde. Ja, han omkom jo i Kajak.

51.

Affixer (fortsat).

aluarpoĸ[1]) vel, nok, ganske vist . . . men.
atdlarpoĸ foreløbig, for det første.
ajugpoĸ idelig, hyppig, er tilbøjlig til at —.
asuarpoĸ skynder sig at —.

Føjede til sidste Bogstav af Verbet, efterat dettes Endestavelse er bortkastet, antage disse Affixer følgende Former ved de forskellige Klasser af Verber:

Ved Verber paa rpoĸ, aluarpoĸ, atdlarpoĸ osv.
- — - gpoĸ og -́poĸ, kaluarpoĸ, katdlarpoĸ osv.
- — - voĸ og aoĸ galuarpoĸ, gatdlarpoĸ osv.

Mærk: Til Verber paa voĸ og aoĸ føjes asuarpoĸ som nasuarpoĸ.

Han fisker ganske vist.	aulisaraluarpoĸ.
Han er tvvagtig.	tigdligkajugpoĸ.
Rejs dig nu i en Fart!	nikuíkasuarniarit.
Du maa foreløbig ikke gaa ud.	anigatdlásángilatit.
Skynd dig at tage den!	tigunasuaruk.
Han staar foreløbig ikke op.	makíkatdlásángilaĸ.

---

umavoĸ[2]) vil.
umârpoĸ vil en Gang i Tiden.
ungnaerpoĸ ikke mere, ikke længere, ophører med at —.
ungnarpoĸ man maa antage at —.
ungnarsivoĸ sandsynligvis, formodentlig.
iartorpoĸ gaar for at, kommer for at, mere og mere.

Føjede til sidste Bogstav af Verbet, efterat dettes Endestavelse er bortkastet, antage disse Affixer følgende Former:

Ved Verber paa rpoĸ, umavoĸ, iartorpoĸ osv.
- — - gpoĸ og -́poĸ, kumavoĸ, kiartorpoĸ osv.
- — - voĸ, jumavoĸ[3]), jartorpoĸ[3]) osv.
- — - aoĸ, umavoĸ, artorpoĸ[4]).

---

[1]) Disse Affixer opføres i Ordbogen som g]aluarpoĸ, g]atdlarpoĸ osv.
[2]) Disse Affixer opføres i Ordbogen som [g]umavoĸ, [g]umârpoĸ osv.
[3]) Naar Vokalen foran voĸ ikke er i.
[4]) Saaledes ogsaa ved Verber paa voĸ, der foran Endelsen voĸ have Vokalen i.

Han vil rejse imorgen.	aĸago autdlarumavoĸ.
Man maa antage, at de ere undervejs, de ere sandsynligvis undervejs.	aggerungnarsíput.
Han vil en Gang komme.	tikiúkumârpoĸ.
Gaa hen og tag det!	tigujartoruk.
Han begynder at voxe til.	agdliartulerpoĸ.
Han vil gaa ombord.	ikiumavoĸ.
Det er formodentlig deres Slægtning.	erĸardleriungnarsivât.
Vilde gerne.	[g]umagaluarpoĸ.
Selv om.	Udtrykkes ved Subjunctiv af g]aluarpoĸ og lũnît.
Selv om jeg gerne vilde rejse.	autdlarumagaluarumalũnît.
Selv om jeg vilde gaa hen for at sige det til ham.	oĸarfigiartorumagaluaruvkulũnît.

Er nødvendig.	pissariaĸarpoĸ.
Siger ham Besked, forklarer ham (noget).	navsuerfigâ.
Have.	nautsîvik.
Prøver det.	ússerpâ.
Noget til at hente Vand i.	imertaut.
Anker (til Øl el. lign.).	nápartâraĸ, ânke.
En Roer.	anguarte.
Et Ror.	aĸût.
En Styrer.	aĸugtoĸ.
Peters, der forleden mistede deres Søn, vil rejse imorgen.	Pîlíkut ivsaĸ ernêrútut aĸago autdlarumârput.
Du kunde have sparet din Ulejlighed.	asulĩnaĸ pivutit, pilugsínarputit.
Snorker.	kavnguivoĸ.
Gaber.	aitsarpoĸ.
Gaar.	pisugpoĸ.
Spadserer.	pisugtuarpoĸ, pisulôrpoĸ.
Gaar et Ærinde.	oĸariartorpoĸ, arpârpoĸ.
Solen gaar ned.	seĸineĸ tarrilerpoĸ.

Solen staar op.	seĸineĸ nuilerpoĸ.
Han fylder idag 4 Aar.	uvdlume sisamanik ukioĸalerpoĸ, (uvdlume sisamagssânik nagdliúpoĸ).
Han er fyldt 4 Aar.	sisámîvoĸ (el. sisamanik ukioĸarpoĸ).
Er fyldt 2 Aar, 3 Aar, 5 Aar.	áipîvoĸ, pingatsîvoĸ, tatdlímîvoĸ.
Han er ikke fyldt 3 Aar endnu.	ukiume pingajugssât sule nãngilâ (el. sule pingatsĩngilaĸ).

Smed.	sagfiôĸ, sagfiortoĸ.
Smedie.	sagfiorfik.
Smeder.	sagfiorpoĸ.
Smeder det.	sagfiorpâ.
Ambolt.	kauvfik.
Blæsebælg.	súput, supôrut.
Fil.	agiut.
Filklo, Skruestik.	púsugússuit.
Sætter det i en Filklo.	púsugtípâ.
Knibtang.	púsugutit.
Stemmejærn.	tôrtagssiaĸ, tûgssaĸ, káutariaĸ.
Filer det.	agiarpâ.
Hvæsser den.	silivâ, ipigsarpâ.
Hvæssesten.	sitdlit.
Forhammer.	kautarssuaĸ.
Hammer.	kautaĸ.
Laver Søm el. Nagler.	kikíssiorpoĸ.
Skrue.	kikiak ĸivnilik, kíput.
Skruenøgle.	ĸivneriaut.
Skruer det fast.	sukaterpâ, sukápâ.
Skruer det sammen.	kípúpâ.
Skruer det af.	ĸivneriarpâ.
En Skrue til at spænde noget fast med.	sukaterut ĸivnilik.
Skruetvinger.	kíputit.

Jærnarbejde, Smedearbejde.	sagfiorneĸ, sagfiugagssaĸ, sagfiugaĸ.
Jærn.	savik, savimineĸ.
Beslaar det med Jærn.	savigsalerpâ.
Jærnplade.	savimineĸ singartitigaĸ, pujôrfigssiaĸ S., anilârfigssiaĸ N.
Jærnstang.	sigdlaĸ saviussoĸ.
Jærntraad.	ungerutigssiaĸ, nimigssiaĸ.
Laas.	parnaersaut.

Øvelse 51.

Derfom der ingen Fare er for at fare vild, vilde jeg gerne rejse med det samme. Du skal ikke rejse, der begynder at gaa mere og mere Sø, og Vinden tager til. Skynd dig at kalde paa Roerne; hvor ere de? Hos Peters. Gaa hen og sig til dem, at jeg gerne vil rejse. De ere endnu ikke færdige med at spise og drikke. Skynd paa dem; naar de ere færdige med deres Kaffedrikken, skal de gaa i Baaden. Skynder Eder nu med at komme. Hvis Vejret bliver godt imorgen, skal du rense Baaden. Roret er itu, der behøves et nyt. Jeg skal nok gøre det istand. Hvis der ikke er noget i Vejen derfor, vilde jeg gerne gaa lidt hjem. Det kan du godt. Jeg vilde yerne laane 25 Øre, Værs'go! Det kan du ikke; jeg har ingen Smaapenge idag.

Hvad vil han? Han er rimeligvis sulten. Jeg vilde gerne bede om lidt Mad? Hvorfor gaar du ikke ud at fiske? Jeg kan foreløbig ikke, fordi jeg ingen Snøre har. Hvis du vil gaa ud at fiske, skal jeg give dig en Snøre. Tak, det vil jeg meget gerne. Kan jeg hente den imorgen? Ja, du kan hente den imorgen. Skær Hajkødet itu, og giv Hundene deres Foder. Er der nogen, der har fanget i Garn? Endnu ikke. Har du vist ham, hvor han skal køre op? Idag kan jeg ganske vist ikke faa Stolen lavet istand; men jeg skal gøre den færdig imorgen. Kan du binde den Hund? Jeg skal gerne prøve paa det. Hvad har du at hente Vand i? Et Anker, men det gaar efterhaanden mere og mere istykker.

Mange Kvinder have stor Lyst til at gaa paa Besøg, og Mændene ere hengivne til Tobaksrøgning. Vil du flaa Hunden? Ja. Naar du saa har taget Skindet af den, skal du tage det med hjem og tørre det. Det er meget koldt idag, jeg fryser om Hænderne. Var der mange, der solgte Spæk idag? Nej, kun 4. Jeg har mistet min Kajak og min Fangeblære. Solgte han Lever? Nej, han solgte et Sælskind og et Hundeskind. Du fryser vist om

Ørerne, de ere helt blaa. Jeg vilde ganske vist fryse om dem, hvis jeg ikke havde bundet Klædet om dem. Gaa ned til Smeden og bed ham om at komme op til mig (ornerĸuvdlunga). Laasen her er vistnok gaaet itu; kan du gøre den istand? Jeg skal prøve paa det. Kan du skrue dette fast? det er ved at falde ned. Har du Jærnplader nede i Smedien? Ja, jeg har. Saa kan du maaske lave en Kulskuffe. Jeg skal gøre det fast med Jærntraad; har du noget? Nej, jeg har ikke. Kan du beslaa det med Jærn? Har du noget Smedearbejde for Tiden. Ja, jeg er ifærd med at lave Nagler. Hvad skal de bruges til? Til Baadene. Jeg kan ikke lave det her, hvis du ikke har en Filklo. Det har jeg ikke. Saa vil jeg tage det med ned i Smedien. Hvor gammel er din yngre Broder? Han er endnu ikke fem Aar. Agnete bliver 7 Aar paa Torsdag. Hvor gammel er du? Jeg er 14 Aar, imorgen bliver jeg 15. Vi skal først rejse, naar Solen staar op. Du snorker saadan, at jeg ikke kan sove.

52.

Verbalparticipium

med 3die Person Enkelttals Suffix.

1ste Klasse.

Enkelttal.

At jeg bruger el. brugte det.	1 Pers.	atoriga.
— du — - — —	2 —	atorit.
— han — - — —	3 —	a. atorâ.
	3 —	e. atoringne.

Flertal.

— vi bruge - — —	1 —	atorigput.
— I — - — —	2 —	atorigse.
— de — - — —	3 —	a. atorât.
	3 —	e. atorigtik.

2den Klasse.

Enkelttal.

At jeg adlyder el. adlød ham.	1 Pers.	nâlagkiga.
— du — - — —	2 —	nâlagkit.
— han — - — —	3 —	a. nâlagkâ.
	3 —	e. nâlagkingne.

Flertal.

At vi adlyde el. adlød ham.	1 Perf.	nâlagkigput.
— I — - — —	2 —	nâlagkigse.
— de — - — —	3 —	a. nâlagkât.
	3 —	e. nâlagkigtik.

3die Klasse.

Enkelttal.

At jeg tænder el. har tændt den.	1 Perf.	ikíkiga.
— du — - — — —	2 —	ikíkit.
— han — - — — —	3 —	a. ikíkâ.
	3 —	e. ikíkingne.

Flertal.

— vi tænde - have — —	1 —	ikíkigput.
— I — - — — —	2 —	ikíkigse.
— de — - — — —	3 —	a. ikíkât.
	3 —	e. ikíkigtik.

4de Klasse.

Enkelttal.

At jeg elsker el. elskede ham.	1 Perf.	asagiga.
— du — - — —	2 —	asagit.
— han — - — —	3 —	a. asagâ.
	3 —	e. asagingne.

Flertal.

— vi elske - — —	1 —	asagigput.
— I — - — —	2 —	asagigse.
— de — - — —	3 —	a. asagât.
	3 —	e. asagigtik.

5te Klasse.

Enkelttal.

At jeg ejer el. ejede det.	1 Perf.	pigigiga.
— du — - — —	2 —	pigigit.
— han — - — —	3 —	a. pigigâ.
	3 —	e. pigigingne.

Flertal.

At vi eje el. ejede det.	1 Perf.	pigigigput.
— I - - — —	2 —	pigigigse.
— de - - — —	3 —	a. pigigât.
	3 —	e. pigigigtik.

-ngilaĸ.

Enkelttal.

At jeg ikke adlyder el. adlød ham.	1 Perf.	nâlángíkiga.
— du — — - — —	2 —	nâlángíkit.
— han — — - — —	3 —	a. nâlángíkâ.
	3 —	e. nâlángíkingne.

Flertal.

— vi adlyde — - — —	1 —	nâlángíkigput.
— I — — - — —	2 —	nâlángíkigse.
— de — — - — —	3 —	a. nâlángíkât.
	3 —	e. nâlángíkigtik.

Middel til at.	-ut.
Et Middel til at fiske Hellefisk med, en Hellefiskesnøre.	ĸaleralingniut.
En Hellefl ynd ersnøre.	natârnarniut.
En Torskesnøre.	ûvarniut.
En Hajsnøre.	eĸalugssuarniut.
En Fiskesnøre.	aulisaut.
En Fiskesnøre til at kaste ud fra Stranden.	natdlût.
Garn til en Hajsnøre.	eĸalugssuarniutigssat.
Jeg vilde gerne købe noget Garn til en Hajsnøre.	eĸalugssuarniutigssarsiniarumagaluarpunga.
Der siges, at han gerne vilde købe noget Garn til en Hellefiskesnøre.	ĸaleralingniutigssarsiniarumagaluarporôĸ.

Tømmermand.	sanassoĸ.
Værksted.	sánavik.
Alenmaal.	ûgtût, ússersaut.
Bor.	ĸivdlerut.

Bridbor.	ĸivdlerut agssagssoriaĸ.
Haandøxe.	ulimaut.
Huggeblok.	ulímavik, ulimavfik.
Huggejærn.	tûgssiaĸ, tûgssaĸ, ulimautigssaĸ S.
Hugger det til.	ulimavâ.
Høvl.	ĸapiut.
Høvlebænk.	ĸapiarfik.
Høvler det.	ĸapiarpâ.
Høvlejærn.	ĸapiutip savigsâ.
Listehøvl.	ĸapiut sinâĸutigssiût (el. agdlapalârut).
Skrubhøvl.	ĸapiut sujuligtaut (el. ĸagdlilerut).
Skrubhøvler det.	sujuligtarpâ, ĸagdlilerpâ.
Slethøvl.	ĸapiut manigsaut.
Kile, Mejsel.	ĸuvsaut (el. ĸuvsautaĸ).
Vaterpas.	makítarigsaut.
Passer.	avdláutartut, angmatdlorigsautit.
Rasp.	tuggortôĸ.
Savbuk.	pilagtorfik.
Skarøxe.	ulimaut sáningassoĸ.
Stiksav.	pilagtût kujaitsoĸ.
Vinkel.	teĸerĸorigsaut.
Bræder.	sagdliligkat.
Et gennemskaaret Bræt.	sagdliligaĸ ikiagaĸ (el. ikiarîgaĸ.
Et firskaaret Bræt.	sagdliligaĸ sinarssugigsoĸ.
Et Bragbræt.	sagdliligaĸ akikíneĸ, sagdligapalâĸ.
Glarmesterdiamant.	igalâmut avgût.
Dirk.	angmainiut.
Kit.	uvsigsaut, kíte.
Kitter det.	kítiterpâ, uvsigsarpâ.
Lim.	nipíneĸut.

Stillads.	ikât.
Sætter det op.	kutdlarpâ.

Taler om det.	oĸalûserâ, oĸalûtigâ.
Kommer til Skade.	ajunârpoĸ, perdlugsivoĸ.
Ribben.	niungassoĸ, najúngassoĸ N. el. tulimâĸ S.
Kan ikke følge sin Ledsager.	ingiaĸáne angumaneĸ saperpâ.
Kører paa det.	ĸimugserfigâ.
Mens Vinden er imod.	agssornartitdlugo.

Øvelse 52.

De sagde, at han selv havde taget sin Stok med, da han gik hjem. Hørte du, at de ikke havde trukket Baaden paa Land. Sig til dem, at de skal sætte Baaden i Vandet, da jeg skal bruge den iovermorgen. Forklar hende, at hun skal vaske Anorakken. Jeg har sagt det til hende; men hun siger, at det er altfor koldt, hun fryser om Hænderne. Sig til ham, at han skal sætte sin Kajak op paa Stilladset. Hvorfor det? Hvis han ikke sætter den op, vil Hundene rimeligvis æde Betrækket paa den. Spørg ham om, hvor han har gemt Hammeren. Jeg hører, at Jakob har mistet sit Skydesejl. Har du ikke glemt at trække dit Uhr op? Nej, jeg trak det op imorges. Hans Styrer sagde, at de havde brækket to Aarer. Have de mange Aarer endnu? Nej, kun nogle ganske faa.

Har du hørt, at Kateketen vil købe Bødkerens Hus? Ja, jeg hørte igaar, at han havde talt om det. Han faldt ned fra Fjældet. Kom han til Skade? Han brækkede et Ribben. Min Kajak er ganske vist ny; men den er ikke til at bruge; Skindet paa den er flænget, jeg saa det først imorges. Du skal være meget forsigtig, naar du tørrer Terrinen af. Ludvig er en dygtig Fodgænger, men han kan ikke følge Lars. Baaden tog meget Vand ind, og der var langt til Land, saa Folkene vare ikke rigtig glade. Baaden ligger meget lavt paa Vandet, fordi den har altfor stor Last. Du vil udsætte dig for Fare, hvis du kører over Tyndisen. Naar Vinden vender sig, har jeg til Hensigt at rejse, men med Modvind vil jeg ikke rejse herfra. Gennemgangen er altfor snæver. Lad os skynde os til Land, Vejret er meget truende.

53.

Verbalparticipium med 3die Person Flertals Suffix.

1ste Klasse Verber paa rpoĸ.

Enkelttal.

At jeg bruger el. brugte dem.	1 Pers.		atoríka.
— du — - — —	2 —		atoritit.
— han — - — —	3 —	a.	atorai.
	3 —	e.	atorine.

Flertal.

At vi bruge el. brugte dem.	1 Pers. atorivut.
— I — - — —	2 — atorise.
— de — - — —	3 — a. atorait.
	3 — e. atoritik.

2den Klasse. Verber paa gpok.

Enkelttal.

At jeg adlyder el. adlød dem.	1 Pers. nâlagkíka.
— du — - — —	2 — nâlagkitit.
— han — - — —	3 — a. nâlagkai.
	3 — e. nâlagkine.

Flertal.

— vi adlyde - — —	1 — nâlagkivut.
— I — - — —	2 — nâlagkise.
— de — - — —	3 — a. nâlagkait.
	3 — e. nâlagkitik.

3die Klasse. Verber paa ˊpok.

Enkelttal.

At jeg tænder el. tændte dem.	1 Pers. ikíkíka.
— du — - — —	2 — ikíkitit.
— han — - — —	3 — a. ikíkai.
	3 — e. ikíkine.

Flertal.

— vi tænde - — —	1 — ikíkivut.
— I — - — —	2 — ikíkise.
— de — - — —	3 — a. ikíkait.
	3 — e. ikíkitik.

4de Klasse. Verber paa vok.

Enkelttal.

At jeg elsker el. elskede dem.	1 Pers. asagíka.
— du — - — —	2 — asagitit.
— han — - — —	3 — a. asagai.
	3 — e. asagine.

Flertal.

At vi elske el. elskede dem.	1 Pers.	asagivut.
— I — - — —	2 —	asagise.
— de — - — —	3 —	a. asagait.
	3 —	e. asagitik.

5te Klasse. Verber paa aoĸ.

Enkelttal.

At jeg ejer el. ejede dem.	1 Pers.	pigigíka.
— du — - — —	2 —	pigigitit.
— han — - — —	3 —	a. pigigai.
	3 —	e. pigigine.

Flertal.

— vi eje - — —	1 —	pigigivut.
— I — - — —	2 —	pigigise.
— de — - — —	3 —	a. pigigait.
	3 —	e. pigigitik.

-ngilaĸ.

Enkelttal.

At jeg ikke adlyder el. adlød dem.	1 Pers.	nâlángíkíka.
— du — — - — —	2 —	nâlángíkitit.
— han— — - — —	3 —	a. nâlángíkai.
	3 —	e. nâlángíkine.

Flertal.

— vi — adlyde - — —	1 —	nâlángíkivut.
— I — — - — —	2 —	nâlángíkise.
— de — — - — —	3 —	a. nâlángíkait.
	3 —	e. nâlángíkitik.

Kom Vand i Gryden!	iga ímeruk.
Kom ind med Maden!	nerissagssat erĸúkit.
Kom friſk Vand i Karaflen!	imiusivik nutâmik ímeruk.
Hent noget Øl!	ímiaisorit.
De Fugle ſkal plukkes!	tingmíssat uko erisásáput.
Det Kød ſkal hakkes!	neĸit uko aserortísáput.
Det Kød ſkal ſkrabes!	neĸit uko kiliortúsáput.

Skær det Kød itu!	neĸit uko avgúkit.
Gør de Torsk istand!	ûvkat uko saligdlugitdlo ûvdlíkit.
Du maa ikke spilde Vand paa Gulvet!	imermik natermut useraeĸinak.
Hent Is!	sikuisorit, nilagtarit, nilaisorit.
Skræl Kartoflerne!	nautsîat ĸalipaiákit.
Læg Tæppet paa Bordet!	nerrivik ĸaleĸutseruk.
Tæppe.	ĸaleĸut.
Karaffel.	imiusivik (puiaussaĸ).
Sæt Stolene omkring Bordet!	igsiavît nerriviup avatânut iliorĸákit.
Du skal hente de tomme Flasker.	puiaussat imaĸángitsut áisavatit.
Du skal skylle Flaskerne.	puiaussat errortúsavatit.
Du skal banke Gulvtæppet.	tugdleraĸ pujoralaiásavat.
Du skal bære Barnet.	nâlungiaĸ kivssumiásavat.
Tag Barnet i Amaut!	nâlungiaĸ amagkiuguk.
Du skal give Barnet Mad.	nâlungiaĸ nerisísavat.
Giv det Kamikker paa!	kamigtoruk.
Tag Kamikkerne af det!	kamigdlaruk.
Du skal vaske Barnet.	nâlungiaĸ ermísavat (uvfásavat, over det hele).

Nordsiden, Skyggesiden.	alángoĸ.
Den Kamik, hun laver el. har lavet.	kangmiâ (af kangmiaĸ).
Bereder det (et Skind el. lign.).	pássúpâ sanarfivâ.
Laan mig.	atugkínga.
Sidder fast.	tátũpoĸ, aulángilaĸ.
Tilsammen.	katitdlugit.
Har tilhørende Proptrækker (en Kniv).	simêrsiseĸarpoĸ.
Gaar paa Laxefangst.	eĸatdliarpoĸ.
Han el. den deroppe.	pavna, Subj. pavssuma, Fl. pavko, Subj. pavkua.
Navn (paa Ting).	taiût.

Castor og Pollux.	kutuk.
Polarstjernen.	avangnap uvdloriâ.
Solformørkelse.	sekernup pulanera.
Maane.	káumat.
Er fuld (Maanen).	ulivkârpok, imigsivok.
Er i første Kvarter.	igdlokalerpok.
Er i sidste Kvarter.	igdluerúpok.
Er Nymaane.	káumat nunguvok.
Strøm.	sarfak.
Har Strømmen med.	sarfarserpok.
Har Strømmen imod.	majorarpok.
Er Højvande.	ulíngavok.
Vandet stiger.	ulíkiartorpok, ulimukarpok ulimôrpok.
Vandet er begyndt at falde.	tinilerpok, tinimûlerpok.
Falder tørt med Lavvande.	tinútarpâ.
Vandet falder.	tiníkiartorpok, tinimukarpok, tinimôrpok.
Det er Lavvande.	tiníngavok.
Jeg har faaet Brev fra ham.	agdlagarsivfigâra.

Øvelse 53.

De sige, at de (selv) have fundet Bestyrerens Faar. Hvor vare de? Paa Nordsiden af de store Fjælde. Sig til ham, at han skal gøre alt færdigt til vor Afrejse. Han siger, at hun bryder sig ikke om dem. De sagde, at de saa, at han bar dem alle paa Ryggen. Sig til min Tjenerinde, at hun skal tænde tre Lamper; hun siger, at hun har tændt dem og sat dem ind i Dagligstuen. Sig til Styreren, at vi skal gaa uden om alle Skærene; han siger, at han igaar gik bag om Øerne. Bring mig min store Pibe, og giv mig en Tændstik! Kivfakkerne sige, at naar de ere færdige med at bage Brød, skal de bringe Tønderne op. Hvornaar mener de, at de saa kan bringe dem? Der siges ved Middagstid. De sige, at de forstaa ikke, hvad du siger. Han hældte det ud, fordi han mente, at du ikke skulde bruge det mere. Naar du er færdig med at sy Kamikker til Doktoren, skal du hente de tre Skind, du skal berede.

Han siger, at han ikke forstaar, hvad Bestyreren og Assistenten sige. Laan mig din Ladestok, min er gaaet itu. Er der ingen Proptrækker i din Kniv? Jo, en meget god. Træk saa denne Flaske op! Det er ikke muligt, Proppen sidder altfor fast, og

jeg fryser om Fingrene. Kokken og Bødkeren have været paa Jagt idag; Kokken fik 12 og Bødkeren 6; det er tilsammen 18. Hvad er det? Det er en Lax. Have I været paa Laxefangst? Ja, vi kom først hjem iforgaars. Smeden og Tømmermanden ere begge syge af Forkølelse. Hvor ere Knivene? Tjenerinden siger, at Drengene have taget dem. Jeg vilde gerne bede om noget til Garnlig; har du Garn? Nej, men Abel sagde, at hvis jeg vilde skaffe, hvad der behøvedes til Garnliget, skulde vi være halvt om Garnet.

Kender du Navnene paa de to store Stjerner deroppe? Ja, det er Castor og Pollux; den deroppe, det er Polarstjernen. Har du hørt, at der vil indtræffe en Solformørkelse iaar? Ja, Kateketen har talt om det. Hvornaar staar Maanen op? Vi have første Kvarter nu; det er Fuldmaane; det er sidste Kvarter. Hvordan er det med Strømmen? Vi have Strømmen med. Det er ikke til at komme frem med Strømmen imod. Hvornaar er det Højvande? Kl. 5; saa stiger Vandet altsaa endnu; ja, det begynder først at falde efter 6. Kan vi gaa gennem det lille Sund? Nej, det løber næsten tørt ved Lavvande, vi maa gaa uden om Pynten.

54.

Pronominer.

Af Pronominerne ere allerede de to mest brugte omtalte nemlig una og mána, endvidere findes følgende:

			Flertal.		
			Subjectiv.	Objectiv.	Subjectiv.
1)	ínga táinga	han hun osv. hist henne,	igssuma, taigssuma,	igko. taigko,	igkua. taigkua.
2)	ivna taivna	hin (dig bekendte),	ivssuma, taivssuma,	ivko, taivko,	ivkua. taivkua.
3)	kínga tákínga	han osv. (i Syd),	kigssuma, tákigssuma,	kíko, tákíko,	kíkua tákíkua.
4)	avna taiavna	han osv. (i Nord),	avssuma, taiavssuma,	avko, taiavko,	avkua. taiavkua.
5)	ĸavna tarĸavna	han osv. (i Syd),	ĸavssuma, tarĸavssuma,	ĸavko, tarĸavko,	ĸavkua. tarĸavkua.
6)	pavna tagpavna	han osv. (i Øst el. deroppe),	pavssuma, tagpavssuma,	pavko, tagpavko,	pavkua. tagpavkua.

7)	savna han osv. (i Vest tasavna el. dernede,)	savssuma, tasavssuma,	savko, tasavko,	savkua. tasavkua.
8)	pínga han osv. (i Øst tagpínga el. deroppe),	pigssuma, tagpigssuma,	píko, tagpíko,	píkua. tagpíkua.
9)	kána han osv. (i Vest takána el. dernede),	katuma, takatuma,	káko, takáko,	kákua. takákua.
10)	кavna han osv. der= tarкavna inde el. derude,	кavssuma, tarкavssuma,	кavko, tarкavko,	кavkua. tarкavkua.

Til disse Pronominer kunne ligesom til Substantiverne føjes Apositioner, der i Enkelttal føjes til Subjectivformens m og Flertal til Objectivformens o.

Appositionernes Former ere:

	Enkelttal.	Flertal.	
Lokalis	ane,	nane	i —.
Ablativ	ánga,	nánga	fra —.
Modalis	ínga,	nínga	med —.
Terminalis	únga,	núnga	til —.
Vialis	ûna,	natigut el. nûna	igennem —.

una han, hun, den, det Subj. ûma.

i Lokalis	ûmane	hos ham, i ham osv.
i Ablativ	ûmánga	fra ham osv.
i Modalis	ûmínga	med ham osv.
i Terminalis	ûmúnga	til ham osv.
i Vialis	ûmûna	ved ham osv.

Flertal.

i Lokalis	ukunane	hos el. i dem.
i Ablativ	ukunánga	fra dem.
i Modalis	ukunínga	med dem.
i Terminalis	ukunúnga	til dem.
i Vialis	ukunatigut el. ukunûna	ved dem.

og som dette Ord alle de øvrige her anførte Pronominer.

De med Præfixet ta forsynede Pronominer have relativ Betydning f. Ex. af una ham dér (demonstrativ), tá-una ham, som vi have talt om.

Hos dem skal vi foreløbig være.	táukunanīkatdlásaugut.
Jeg har ikke hørt det af ham.	táussumánga tusángilara.
Hin Dag, da vi rejste der nede fra.	uvdloĸ ivna tarĸavánga, autdlaravta.
Pynten hist henne skal vi uden om.	kangeĸ-ínga uiásavarput.
Kristianshaab.	Kasigiánguit.
Vest for det.	kitâne.
Nænner ikke at —.	nagdliginermit saperpoĸ.
Jeg nænner ikke at slaa ham.	nagdliginermit unatarneĸ saperpara.
Jeg meddeler dig.	nalunaerfigâvkit.
Bog.	magpersagkat (Fl.), magpersigkat N., atuagkat.
Sender den med.	nagsiúpâ.
Husker det.	erĸaimavâ.
Sender ham ud.	anisípâ.
Øger det (Tøj).	uiguvâ.
Øger det (en Snor).	uigúnerpâ.
Er meget snavset.	ipertuvoĸ.
Stopper det (strikkede Sager).	kigdlaerpâ.
Reder Seng til ham.	sinigfiliūpâ el. sinigfiliorpâ.
Traad.	ujalugssiaĸ.
Det er ikke den.	unáungilaĸ.
Er for lidt, er utilstrækkelig.	amigarpoĸ (med mik).
Kasse.	igdlerfiussaĸ.
Lægger det i.	ikivâ.
Slaar det til (med Søm).	kikiagtorpâ.
Tidlig.	-jârpoĸ el. ârpoĸ[1]).
Ikke nær saa —.	-́ngínerungârpoĸ, -́ngínerujugssûvoĸ.

Øvelse 54.

Hine Mennesker, som jeg saa ved Kristianshaab ifjor, kan jeg ikke kende igen. Ved Hjælp af disse gode Redskaber vil jeg kunne lave det bedre. Hvem er det, der kalder paa Smeden? Ham deroppe. Hos hvem boer han? Hos ham dér hist henne. Dette forstaar jeg ikke. Hvem skal jeg kalde paa? Henriette; hvilken Henriette? Hende, der bor dernede vestenfor Lægeboligen. Hvem

[1]) ârpoĸ bruges, hvor den Vokal, hvortil Affixet skal føjes, er i.

bragte Brødene op? De derude. Af hvem har du faaet den Pibe? Af dem dér. Ser du den Baad dernede i Syd? Ja, det er maaske Lægens. Har den Flag? Jeg kan ikke rigtig se det. Hvem skal jeg give det til? Til ham derhenne. Hermed meddeler jeg dig, at jeg ikke kan sende de Bøger, som du har bedt mig om, da de ere udsolgte.

Jeg gav ham disse Hunde. Jeg solgte disse Hunde til ham. De dernede sydpaa have mange Hunde; jeg købte 3. Hine Dage glemmer jeg ikke, vi mindes dem alle. Disse Mennesker. Send ham ud til dem derude. Jeg har ventet meget længe paa disse Mennesker. Den Anorak er altfor snæver, den er snævrere end denne her; men den er videre end hin. Jeg vaagnede før dem. Han var meget høflig mod dem dernede sydpaa, men mod os er han ikke høflig. Disse Benklæder ere altfor korte, du maa øge dem. Vil du vaske mine Lommetørklæder? jeg kan ikke bruge dem mere, de ere altfor snavsede. Naar du er færdig med dit Arbejde, vil du saa stoppe mine Strømper?

Ned Seng til dem paa Gulvet. Sy en Knap i de Benklæder dér, jeg skal bruge dem imorgen. Jeg har ingen Traad. Der ligger noget inde i Spisestuen. Skal jeg bringe det? Ja. Har du lappet det Tøj, jeg iaftes lagde paa Stolen? Ja, det er færdigt. Hent en Børste! nej ikke den, men den største. Dette Vandfad er revnet, du maa købe et nyt i Butikken; her har du Penge til det; det er maaske ikke nok, der mangler vistnok 10 Øre. Du maa ikke sætte dig paa denne. Læg det altsammen ned i denne Kasse, og slaa saa Laaget til.

55.

Affixer.

De grønlandske Affixer deles i 1) omdannende ɔ: saadanne som ved at føjes til et Verbum omdanne dette til et Substantiv, eller saadanne som føjede til et Substantiv omdanne dette til et Verbum, og 2) videredannende. De, der omdanne Verber til Substantiver, ere foruden Nominalparticipiet og det passive Participium følgende:

1) ..neĸ.
2) .fik, vfik, ╯-vik.
3) ╯ssuseĸ, .ssuseĸ.
4) -ĸat
5) e den, som — ham (kaldes det aktive Participium; det føjes

til den Konsonant, hvormed Endestavelsen af Nominalparticipiets 3die Person Enkelttal af vedkommende Verbum begynder).

6) -rdlâĸ en, som nylig er el. har.

7) -ĸut, -rĸut med Biform rĸutaĸ (Fl. -rĸútat), det, hvorved noget bringes til at være saa.

Har du noget til at lyse op med?	ĸáumarĸuteĸarpit?
En nyfødt.	inôrdlâĸ.
Føder.	ernivoĸ.
Fødes.	inúngorpoĸ.
En, som nylig har født.	ernerdlâĸ.
Dens Lige.	taimaeĸatâ.
Er saaledes.	taimáipoĸ.
Hvor den dog er lav.	púkíssusia.
Hvor det dog er latterligt.	igdlarnássusia.
Latterlig.	igdlarnarpoĸ.
Ler.	igdlarpoĸ.
Ler ad det el. ham.	igdlautigâ.
Gaar i Seng.	ínarpoĸ.
Sengetid.	ínarfik.
Hans Hjemkomststid.	tikivfia.
Skriveborð.	agdlagfik.
Det er det Hus, der er længst borte, at vi skal til.	igdlo ungasingneĸ ornigagssarârput.
Er glad.	tipaitsugpoĸ.
Hun græd af Glæde.	tugpatdlernermit ĸiavoĸ.
Enkemand.	nulêrneĸ.
Mister sin Kone.	nulêrpoĸ.
Jeg kan godt tage dem med.	nagsarneĸ sapíngiláka.
En Hjælper.	ikiorte.
Den, som hjælper ham.	ikiortâ.
Frelser ham.	ánáupâ.
Frelser.	ánáussivoĸ.
Den, som frelser ham.	ánáussissâ.
Den, som elsker.	asasse.
Den, som elsker ham.	asassia.

Jeg har ikke faaet det, Kateketen har sendt.	ajoĸip nagsiússâ píngilara.
Gør Indtryk paa ham.	kivdligpâ, kimigpâ, súnîvigâ.
Synes om ham el. det.	nuánarâ, iluarâ.
Spytter Blod (én Gang).	agsivoĸ.
Spytter Blod (flere Gange).	agsissarpoĸ.
Lærer.	ajoĸersorte.
Fattig.	pîtsoĸ.
Er glad ved det.	nuánârutigâ.
Tyttebær, et.	kingmernaĸ.
Blaabær, et.	kigutaernaĸ.
Krækkebær, et.	paornaĸ.
Det, han skal have.	pigssâ.
En Postmand.	paortoĸ.
Er i Læ.	orĸuípoĸ.
Hvor længe.	ĸanoĸ sivisutigissumik.
Solen skinner.	seĸínerpoĸ.
Kølle, (af et Dyr).	ĸugtoraĸ.
Ere lige store.	angeĸatigîgput.
Sikkert.	ĸularnángitsumik.
Er tilsmurt om Munden af det, han har spist.	tivdleĸarpoĸ.

Øvelse 55.

Han gjorde et meget stærkt Indtryk paa dem ved sin Godhed. Det kan nok være, at der var Spæk paa den. Er du snart færdig med at dække Bord? Hvor den dog har mange Beboere. De synes ikke om, at de ingen Forstander have. Hvis du vil være i Spisestuen, skal du ikke tænde Køkkenlampen. Hvorfor drikker du ikke Kaffe? Jeg kan ikke drikke Kaffe, fordi jeg har Brystsyge og spytter Blod. Han er en meget dygtig Fodgænger. Vi kende ikke dem, der kom til ham. De, som holde af os, ere fattige. Han kan ikke rejse sig op, fordi han har brækket sit Ben. Jeg vilde blive meget glad ved, at du tog den Kasse med; hvad er der i den? Tyttebær, som Præsten ved Jakobshavn skal have.

Hvor den dog er tung, jeg kan ikke bære den ned til Stranden. Hvad er det, han siger? Han siger, at der ingen er, der vil gaa Post idag, fordi Sydvestvinden er altfor haard. Jeg kan ikke faa Lampen tændt; der er maaske ingen Tran i den; har du set efter

det? Nej. Her kan vi ikke lægge til, her gaar altfor megen Sø; men hvis vi lægge til paa Nordsiden af Pynten, vil vi være mere i Læ. Hvorlænge har du været ude paa Fiskepladsen? Jeg tog derud imorges, da Solen var ved at staa op.

Hent en Kølle Renskød fra Skuret; du kan tage den mindste Kølle. De ere allesammen lige store. Nu faa vi endelig godt Vejr, Taagen letter, og Solen kommer frem. Hvis du hører, at der er nogen, der har fanget, saa spørg, om jeg kan købe noget Kød til Roerne. Der er én, der har faaet en Netside; hvis du selv siger det til ham, kan du sikkert godt faa Kød. Hvor er han? Han staar oppe ved sit Hus; det er ham dér, med den hvide Hue. Nej, hvor du er snavset om Munden; hvad er det, du har spist? Blaabær og Krækkebær.

56.

Verber paa rpoк med 2den Person Enkelttals Suffix.

Indicativ.

Enkelttal.

Jeg hjælper dig.	1 Pers.	ikiorpavkit.
Han — —	3 —	ikiorpâtit.

Flertal.

Vi — —	1 —	ikiorpavtigit.
De — —	3 —	ikiorpãtit.

Interrogativ.

Enkelttal.

Hjælper han dig?	3 Pers.	ikiorpâtit?

Flertal.

— de —?	3 —	ikiorpãtit?

Infinitiv.

Hjælpende dig, at hjælpe dig.	ikiordlutit.

Optativ og Imperativ.

Enkelttal.

Lad mig hjælpe dig.	1 Pers.	ikiordlavkit.
— ham — —	3 —	ikiordlisit.

Flertal.

— os — —	1 —	ikiordlavtigit.
— dem — —	3 —	ikiordlítit.

Konjunctiv.

Enkelttal.

Fordi jeg hjælper dig.	1 Pers.		ikioravkit.
— han — —	3 —	a.	ikiormatit.
	3 —	e.	ikioramisit.

Flertal.

— vi — —	1 —		ikioravtigit.
— de — —	3 —	a.	ikiormátit.
	3 —	e.	ikioramítit.

Subjunctiv.

Enkelttal.

Hvis jeg hjælper dig.	1 Pers.		ikioruvkit.
— han — —	3 —	a.	ikiorpatit.
	3 —	e.	ikiorunisit.

Flertal.

— vi — —	1 —		ikioruvtigit.
— de — —	3 —	a.	ikiorpátit.
	3 —	e.	ikiorunítit.

Verbalparticipium.

Enkelttal.

At jeg hjælper dig.	1 Pers.	ikiorivkit.
— han — —	3 —	ikiorâtit.

Flertal.

— vi — —	1 —	ikiorivtigit.
— de — —	3 —	ikiorätit.

En Normand.	umigtôrmio.
Skæg.	umik.
Læser det.	atuarpâ.
Tilskynder ham til, giver ham Lyst til.	kajumigsârpâ.
Foraar.	upernâĸ.
Om Foraaret.	upernäkut, (upernâme).
Sommer.	aussaĸ.
Efteraaret.	ukiaĸ.
Vinter, Aar.	ukioĸ.

Bliver vred.	kamalerpoĸ.
Den mørke Tid.	kaperdlak.
Den længste Dag.	uvdlortuneĸ.
Den korteste Dag.	uvdlukíneĸ.
Henad Foraaret.	upernagssaĸ.
Ifjor Sommer saa vi dig slet ikke.	sujorna aussame takúngitdluínarpavtigit.
Til næste Foraar skal vi paa Angmagsætfangst.	áipâgut upernalerpat angmagssiásaugut.
I Efteraaret vare vi meget syge.	ukiarme náparsimangârpugut.
Saadan plejer det at være hvert Efteraar.	ukiarângat taimáitarpoĸ.
Giver ham Nys om noget.	kalerrisârpâ.
Forsegler det.	naĸípâ.
Plejer at kalde ham el. det.	taissarpâ med -mik.
Undertiden.	ilãne.
Gaar paa Fangst (i Kajak).	ĸajartorpoĸ.
Af egen Drift.	nangmineĸ kajumigdlune, piâralune.
Bag ved det.	tunuane (af tuno).

Øvelse 56.

Hvis Johan hjælper dig, skulde du gerne være færdig med det idag. Naar Postmændene komme, skal jeg skynde mig at give dig Underretning derom. Da jeg boede hos dig sidste Foraar, laante jeg én af dine Hunde; den vilde jeg gerne betale. Da jeg var færdig med at skrive til dig og havde forseglet Brevet, kom jeg først i Tanker om det. Først da han stod i Begreb med at forlade dig, forstod han det hele. Det er første Gang jeg ser dig; hvad hedder du? Jeg hedder Barnabas; men Folk kalde mig Nepiluk. Har jeg betalt Dig de Ederfugle, Du havde med? Ja, jeg har faaet Betalingen for dem. Jeg blev meget vred,[1]) da jeg hørte, at du var rejst, uden at have taget min Søn med. Jeg kunde ikke tage ham med, jeg havde altfor stort Læs paa Slæden.

Kan I ogsaa gaa paa Fangst i den mørke Tid? Undertiden. Hører du ikke, at han skynder paa dig? Jeg hører det nok; men jeg kan ikke forlade dette her. Da de havde hjulpet dig og vare færdige med at bringe det op, gik de strax paa Fangst og nu have de været ude hele Natten, og ere først komne i dette Øjeblik. Om

[1]) ajuatdlaĸaunga.

Vinteren og om Foraaret. Sidste Vinter var det meget koldt; iaar have vi næsten ingen Kulde haft. Kivfakkerne lede efter dig; men ikke en Gang dine Spor kunde de finde; hvor har du været henne? Jeg har været oppe at besøge de Mennesker, der bo heroppe bag ved Fjeldet. Vare de hjemme? Ja, de vare netop komne; de havde været efter Tørv.

57.

Verber med 2den Person Enkelttals Suffix (fortsat).

Verber paa gpok.

Indicativ.

Enkelttal.

Jeg adlyder dig.	1 Pers.	nâlagpavkit.
Han — —	3 —	nâlagpâtit.

Flertal.

Vi adlyde —	1 —	nâlagpavtigit.
De — —	3 —	nâlagpâtit.

Interrogativ.

Enkelttal.

Adlyder han dig?	3 Pers.	nâlagpâtit?

Flertal.

Adlyde de dig?	3 —	nâlagpâtit?

Optativ og Imperativ.

Enkelttal.

Lad mig adlyde dig.	1 Pers.	nâlagdlavkit.
— ham — —	3 —	nâlagdlisit.

Flertal.

Lader os — —	1 —	nâlagdlavtigit.
— dem — —	3 —	nâlagdlîtit.

Infinitiv.

Adlydende dig el. at adlyde dig.	nâlagdlutit.

Konjunctiv.

Enkelttal.

Fordi jeg adlyder dig.	1	Pers.	nâlagkavkit.
— han — —	3	—	a. nâlangmatit.
	3	—	e. nâlagkamisit.

Flertal.

— vi adlyde —	1	—	nâlagkavtigit.
— de — —	3	—	a. nâlangmátit.
	3	—	e. nâlagkamítit.

Subjunctiv.

Enkelttal.

Hvis jeg adlyder dig.	1	Pers.	nâlagkuvkit.
— han — —	3	—	e. nâlagpatit.
	3	—	a. nâlagkunisit.

Flertal.

— vi adlyde —	1	—	nâlagkuvtigit.
— de — —	3	—	a. nâlagpátit.
	3	—	e. nâlagkunítit.

Verbalparticipium.

Enkelttal.

At jeg adlyder dig.	1	Pers.	nâlagkivkit.
— han — —	3	—	nâlagkâtit.

Flertal.

— vi adlyde —	1	—	nâlagkivtigit.
— de — —	3	—	nâlagkātit.

Verber paa -´pok.

Indicativ.

Enkelttal.

Jeg træffer dig.	1	Pers.	nâpípavkit.
Han — —	3	—	nâpípâtit.

Flertal.

Vi træffe —	1	—	nâpípavtigit.
De — —	3	—	nâpípātit.

Interrogativ.

Enkelttal.

Traf han dig?	3 Pers.	nâpípâtit?

Flertal.

— de —?	3 —	nâpípătit?

Optativ og Imperativ.

Enkelttal.

Lad mig træffe dig.	1 Pers.	nâpitdlavkit.
— ham — —	3 —	nâpitdlisit.

Flertal.

Lader os — —	1 —	nâpitdlavtigit.
— dem — —	3 —	nâpitdlítit.

Infinitiv.

Træffende dig el. at træffe dig.	nâpitdlutit.

Konjunctiv.

Enkelttal.

Fordi jeg traf dig.	1 Pers.	nâpíkavkit.
— han — —	3 —	a. nâpingmatit.
	3 —	e. nâpíkamisit.

Flertal.

— vi — —	1 —	nâpíkavtigit.
— de — —	3 —	a. nâpingmátit.
	3 —	e. nâpíkamítit.

Subjunctiv.

Enkelttal.

Hvis jeg træffer dig.	1 Pers.	nâpíkuvkit.
— han — —	3 —	a. nâpípatit.
	3 —	e. nâpíkunisit.

Flertal.

— vi træffe —	1 —	nâpíkuvtigit.
— de — —	3 —	a. nâpípátit.
	3 —	e. nâpíkunítit.

Verbalparticipium.

Enkelttal.

At jeg traf dig.	1 Pers.	nâpíkivkit.
— han — —	3 —	nâpíkâtit.

Flertal.

— vi — —	1 —	nâpíkivtigit.
— de — —	3 —	nâpíkătit.

Imorgen tidlig. naar du har hentet Vand og baaret Kul op, skal du slaa nogle Søm i Stakittet og gøre Snore til Vasketøjet fast paa dem.	aĸago uvdlãkut imertarêruvit aumarûtigssaisorêruvitdlo (el. aumarssuaisorêruruvitdlo) ungalumut kikíssanik kápússuísautit iniorĸatitdlo errortanut manissivigssat táukunúnga ivertísavatit.
Hvis du ikke har andet at bestille, skal du spænde Hundene for og hente et Læs Hajkød.	avdlamik suliagssaĸángíkuvit, ĸingmit pitugtúsavatit eĸalugssuaminîsordlutitdlo ĸamutit usigisínaussãnik.
Hvilke Hunde skal jeg bruge? Du skal bruge dem, du plejer at bruge; men pas godt paa, at den rødgule, der er højre Fløjhund, holder sig paa sin Plads.	ĸingmit sût atúsaváka? atortagkatit atúsavatit, singarnardle talerpigdliussartoĸ inigissânîterĸigsârniásavat.
Der er nogle af Hundene, der ere sky; jeg kan maaske ikke faa fat paa dem.	ĸingmit ilait nujuakulungmata, tiguneĸ ajúsasimaváka.
Luk dem saa først ind i Gaarden og giv dem Selerne paa derinde.	ungalûgkanut iserterĸârdlugit tássane anulersúkit (anũkit).
Du maa ikke slaa Hundene med Piskeskaftet; du slaar det let istykker og kan slaa Hundene tilskade.	ĸingmit tîarúmik unatásángilatit, napeĸinavat, ĸingmitdlo arĸunaĸinavatit.
Gaar til Spækhuset.	orssiviliarpoĸ.
Stjæler.	tigdligpoĸ.
Vender tilbage til ham.	uterfigâ.
Har det overstaaet.	ĸímũssivâ.
Kender den godt.	ilisimavdluarpâ.

Øvelse 57.

Hvis du har Spæk at sælge, saa gaa hen til Spækhuset; jeg skal komme over til dig. Jeg har ikke Spæk, men Lever at sælge. Da han havde forladt dig, traf han din Broder, som sagde, at

han havde truffet dig imorges. Hvor skal du hen? Jeg havde til Hensigt at besøge dig; men da du nu ikke er hjemme, vil jeg vende om og rejse tilbage sammen med dig. Dersom de nu havde jaget dig bort, fordi du stjal, hvad vilde du saa have gjort? Saa var jeg rejst hjem til mine Forældre eller her hen til dig. Jeg hører, at Lægen besøgte dig igaar; var du syg? Ja, jeg var lidt syg, men nu er det ovre. Barnet maa ikke gaa endnu, du skal bære det.

Giv lille Niels Kamikker paa. Har du hældt frisk Vand paa Karaffen? Nej, jeg har haft andet at bestille; men nu skal jeg gøre det. Lad hende trække dine Kamikker af. Og saa sagde de: Da Vejret er godt, lader os saa gaa hen til dig og se dit nye Hus. Naar du har banket Gulvtæppet ud og er færdig med at lave Mad, kan du maaske sy en Knap i min Vest og sy min Anorak sammen. Hvis jeg havde truffet dig, vilde du ikke være kørt vild; thi jeg kender Vejen meget nøje. Lukkede Pigen dig ind? Nej, der var ingen hjemme; men Døren var ikke laaset.

58.

2den Person Enkelttals Suffix (fortsat).

Verber paa VOK.

Indicativ.

Enkelttal.

Jeg elsker dig.	1	Pers.	asavavkit.
Han — —	3	—	asavâtit.

Flertal.

Vi elske —	1	—	asavavtigit.
De — —	3	—	asavätit.

Interrogativ.

Enkelttal.

Elsker han dig?	3	Pers.	asavâtit?

Flertal.

Elske de —	3	—	asavätit?

Infinitiv.

Elskende dig el. at elske dig.	asavdlutit.

Optativ og Imperativ.

Enkelttal.

Lad mig elske dig.	1	Pers.	asalavkit.
— ham — —	3	—	asalisit.

Flertal.

Lader os — —	1 Pers.	asalavtigit.
— dem — —	3 —	asalítit.

Konjunctiv.
Enkelttal.

Da el. fordi jeg elsker dig.	1 Pers.	asagavkit.
— - — han — —	3 —	a. asangmatit.
	3 —	e. asagamisit.

Flertal.

— - — vi elske —	1 —	asagavtigit.
	3 —	a. asangmátit.
— - — de — —	3 —	e. asagamítit.

Subjunctiv.
Enkelttal.

Hvis jeg elsker dig.	1 Pers.	asaguvkit.
— han — —	3 —	a. asagpatit.
	3 —	e. asagunisit.

Flertal.

— vi — —	1 —	asaguvtigit.
— de — —	3 —	a. asagpátit.
	3 —	e. asagunítit.

Verbalparticipium.
Enkelttal.

At jeg elsker dig.	1 Pers.	asagivkit.
— han — —	3 —	asagâtit.

Flertal.

— vi — —	1 —	asagivtigit.
— de — —	3 —	asagātit.

Verber paa gaoĸ.
Indicativ.
Enkelttal.

Jeg siger dig.	1 Pers.	oĸarfigâvkit.
Han — —	3 —	oĸarfigâtit.

Flertal.

Vi sige —	1 —	oĸarfigâvtigit.
De — —	3 —	oĸarfigātit.

Interrogativ.

Enkelttal.

Siger han dig?	3 Pers.	oĸarfigâtit?

Flertal.

Sige de — ?	3 —	oĸarfigātit?

Infinitiv.

Sigende dig el. at sige dig.	oĸarfigalutit.

Optativ og Imperativ.

Enkelttal.

Lad mig sige dig.	1 Pers.	oĸarfigilavkit.
— ham — —	3 —	oĸarfigilisit.

Flertal.

Lader os — —	1 —	oĸarfigilavtigit.
— dem — —	3 —	oĸarfigilítit.

Konjunctiv.

Enkelttal.

Da el. fordi jeg siger el. sagde dig.	1 Pers.	oĸarfigigavkit.
— - — han — - — —	3 —	a. oĸarfigingmatit.
	3 —	e. oĸarfigigamisit.

Flertal.

Da el. fordi vi sige el. sagde dig.	1 Pers.	oĸarfigigavtigit.
— - — de — - — —	3 —	a. oĸarfigingmátit.
	3 —	e. oĸarfigigamítit.

Subjunctiv.

Enkelttal.

Hvis jeg siger el. sagde dig.	1 Pers.	oĸarfigiguvkit.
— han — - — —	3 —	a. oĸarfigigpatit.
	3 —	e. oĸarfigigunisit.

Flertal.

— vi sige - — —	1 —	oĸarfigiguvtigit.
— de — - — —	3 —	a. oĸarfigigpátit.
	3 —	e. oĸarfigigunítit.

Verbalparticipium.

Enkelttal.

At jeg siger el. sagde dig.	1 Pers.	oĸarfigigivkit.
— han — - — —	3 —	oĸarfigigâtit.

Flertal.

— vi sige - — —	1 —	oĸarfigigivtigit.
— de — - — —	3 —	oĸarfigigātit.

-ngilaĸ med 2den Person Enkelttals Suffix.

Indicativ.

Enkelttal.

Jeg adlyder dig ikke.	1 Pers.	nâlángilavkit.
Han — — —	3 —	nâlángilâtit.

Flertal.

Vi adlyde — —	1 —	nâlángilavtigit.
De — — —	3 —	nâlángilãtit.

Interrogativ.

Enkelttal.

Adlyder han dig ikke?	3 Pers.	nâlángilâtit?

Flertal.

Adlyde de — —?	3 —	nâlángilãtit?

Infinitiv.

Ikke adlydende dig el. uden at adlyde dig.	nâlangnatit.

Konjunctiv.

Enkelttal.

Da el. fordi jeg ikke adlyder dig.	1 Pers.	nâlángínavkit.
— - — han — — —	3 —	a. nâlángingmatit.
	3 —	e. nâlángínamisit.

Flertal.

— - — vi — adlyde —	1 —	nâlángínavtigit.
— - — de — — —	3 —	a. nâlángingmátit.
	3 —	e. nâlángínamítit.

Subjunctiv.

Enkelttal.

Hvis jeg ikke adlyder dig.	1 Pers.	nâlángíkuvkit.
— han — — —	3 —	a. nâlángigpatit.
	3 —	e. nâlángíkunisit.

Flertal.

— vi — adlyde —	1 —	nâlángíkuvtigit.
— de — — —	3 —	a. nâlángigpátit.
	3 —	e. nâlángíkunítit.

Verbalparticipium.

Enkelttal.

At jeg ikke adlyder dig.	1 Pers.	nâlángíkivkit.
— han — — —	3 —	nâlángíkâtit.

Flertal.

— vi — adlyde —	1 —	nâlángíkivtigit.
— de — — —	3 —	nâlángíkãtit.

Giv Hundene Seler paa!	kingmit anũkit.
Hent Seletøjet!	anut áikit.
Hvor ere Skaglerne?	nauk pitũtat?
En Skagle.	pitûtaĸ.
En Sele.	ano.
Seleben.	orseĸ.
Skagleben.	pêrsaut.
Benknap paa den yderste Ende af Skaglen.	pitûtap kangia, nuvfivik, nuggivik.
Forrem.	pito.
Forremsben.	pitup sánerutâ.
Lav mig nogle Seler!	anuliũnga.
Slaa to af Hundene løs og lad dem løbe med Selen!	ĸingmit mardluk tukíkit.
Spænd Hundene fra!	ĸingmit pitũssaiákit.
Tag Selerne af dem!	anuiákit.
Klar Skaglerne!	pitũtat igdlaiákit.
Pas godt paa, at Hundene gaa paa deres bestemte Pladser, ellers blive Skaglerne altfor uklare.	ĸingmit inimingnîtitdluarniákit pitûtai ilagpatdlârĸunagit.
Det er dog forfærdeligt, hvor dine Hunde putte.	ĸingmivit nuiũssuserssue.
Hundene ere livlige, (for Slæden), sætte Fart paa.	ĸingmit ĸîláput, ĸimugúput.
Kører i Fart med livlige Hunde.	ĸimugútârpoĸ.
Kan høre det.	tusâvâ.

Utydeligt. (Adv.)	navsuíngitsumik.
Hjem ad.	angerdlamut.
Fjældskraaning.	kugssangajâĸ.
Kører el. glider ned ad.	sisuvoĸ.
Viser ham (noget), giver ham Besked (om noget).	únersũpâ (noget med mik).
Kører med ham.	ĸimugseĸatigâ.
Slædespor.	init, ĸimugserarnerit.
Som jeg skal køre i.	ĸimugserfigissagssáka.
Gaar ned til ham.	aterfigâ.
Har travlt.	ulapípoĸ.
Fortæller ham.	oĸalugtũpâ.
Ja, det kan du være vis paa.	âp, ĸanorme.
Det er koldt at.	ĸîanaĸaoĸ.
Solen er gaaet ned.	seĸineĸ tarrípoĸ.

Øvelse 58.

Vi kom for sent til at træffe dig; vi raabte ganske vist efter dig; men du hørte det ikke. Hvis jeg havde hørt dig raabe, var jeg kommen tilbage. Kateketens kalde paa dig, de vil vistnok tale med dig. Der er Bud efter dig; Forstanderens Kone er bleven syg; hun spytter Blod. Jeg kan ikke komme nu; men jeg skal være der om en halv Time. De sige, at de ikke forstaa dig, fordi du taler utydeligt. Da de havde fulgt dig hjem og havde spændt Hundene fra, satte de Slæden ind i Gaarden. Jeg hørte, at Grønlænderne havde hjulpet dig med at køre ned ad Bakken, og at du havde givet dem hver en Snaps. Jeg vil følge med og vise dig Vejen. Følg lidt med mig og vis mig de Spor, jeg skal følge.

Havde jeg ikke taget mig af dig, havde du ikke levet nu. Kateketens Ledsager spørger efter dig. Jeg skal komme ned til ham; hvad vil han? Det ved jeg ikke; han har ikke talt om det. Jeg fik ikke skrevet til dig, fordi jeg havde meget travlt, da Postmændene rejste; men jeg bad dem hilse dig. Har han fortalt dig, at han har købt Tømmermandens Baad? Rør ikke den Flaske der; den kunde let falde ned og gaa itu. Lader os skynde os; henimod Aften bliver Vejret vistnok daarligt, og det er koldt at sidde i Baaden, naar Solen er gaaet ned. Hvornaar skal jeg vække dig? Kl. 5, hvis Vejret er godt. Hvis jeg faar dig at se igen, skal jeg nok huske paa det.

59.

Hunde og Slæde. (fortsat)

Hvormange Hunde har du?	ĸavsinik ĸingmeĸarpit?
Er det gamle Hunde?	ĸingmit utorĸait?
De 4 ere gamle, og de 5 Hvalpe.	sisamat utorĸáuput tatdlimatdlo ĸingmiarauvdlutik.
En Hvalp.	ĸingmiaraĸ, nutaraĸ.
Basen (deres Bas).	ítoĸut, nâlagaĸ (ítoĸutât).
Højre Fløjhund.	talerpigdleĸ.
Venstre Fløjhund.	sâmigdleĸ.
Et Signal.	ilimasârut, ingerdlasârut.
Giver dem (Hundene) et Signal.	ilimasârpai, ingerdlasârpai.
Naár du kører ned ad den store Bakke, skal du tage Hundene bag ved Slæden.	kugssangajârssuákut sisuleruvit, ĸingmit ĸingulerarísavatit (el. ĸingulerĸiutísavatit).
Ere dine Hunde tilkørte?	ĸingmitit ĸimoriarsagáupat?
Tilkører dem.	ĸimoriarsarpai.
Kører i Slæde.	ĸimugserpoĸ.
Trækker for Slæden (Hund).	ĸimugpoĸ.
En Slæde med Hunde og Kudsk.	ĸimugsit.
Slaar en Hund løs med Sele paa.	tukípâ.
Pisk.	iperautaĸ.
Piskeskaft.	tîarut, tîaĸut.
Piskesnert.	suloraĸ.
Noget til Piskesnert.	suloragssaĸ.
Benknap paa Enden af Piskeskaftet.	tîarutip isoĸutâ.
Strimer af Piskeslag.	iperartornerit.
Slædemeder.	(ĸamutit) ĸamutitait.
Skoning paa afslidte Meder.	alai.
Medesnuderne.	sujornge, uvernere.
Slædeskinne.	perdlâĸ.
Et Tværtræ.	napo.
En Liste paa Indersiden af Medernes øverste Rand til at støtte Tværtræerne med.	ajalungnavêrĸut.

Slædemederne gaa ud og ind.	ĸamutitait ajalusôrput.
Imorgen skal du surre Slæden.	aĸago ĸamutit ĸilerssúsavatit.
Du maa surre Slæden om, Mederne ere ganske løse.	ĸamutit ĸilerssorĸísavatit, ĸamutitait ajalungajagsimáput.
Jeg har ikke noget at surre dem med.	ĸilerutigssaĸángilanga.
Lav et nyt Tværtræ til mig.	nutâmik napuliũnga.
Jeg vilde gerne have et Par Opstændere af Flydetræ; tror du ikke, at du kan skaffe mig det?	napariartârumagaluarpunga imaminernik N., (ĸíssiaminernik), pigssaĸartísínaunasugainga?
Benknapper paa Opstænderne.	naparíssat isoĸutait.
Krydsremmene mellem Opstænderne.	nulûtit (Flert.).
Det Benstykke, hvori disse krydse hinanden.	nulûmio.
Kan du lave mig en Slæde? Skinnerne skal sættes paa med Skruer.	ĸamusiorsínauvinga? perdlait ĸivnilingnik kikiagtúsáput.
Der er knækket et Tværtræ; saa bind et nyt paa.	naput ilât napivoĸ; nutâmik ĸilerssuigit.
Slædetæppe.	ingoraĸ, inoraĸ N.
Rem til at surre Tæppet paa med.	naĸitarut.
Tværpinden mellem Opstænderne.	naparíssat sánerutât.
Tag ved Opstænderne ned ad Bakken!	kugssangajãkut napariarsiorit.
Kan jeg blive siddende paa Slæden?	ikisimáinásaunga?
Ja, der er ikke noget ivejen.	âp, ajornartoĸángilaĸ.
Naar du fører paa daarlig Is, skal du faa Hundene til at sprede sig.	sikúkut ĸajangnartúkut ĸimugserângavit ĸingmitit tamatdlarterniartásavatit.
Hundesyge.	ĸingmit nápautât (el. pivdlerûtât).
Har Hundesyge.	ĸingmeĸ pivdlerorpoĸ.

Mister en Hund.	ĸingmêrserpoĸ.
Hundehus.	ĸingmit inât.
Slædevej.	ĸimugsit avĸutât (ingerdlassarfiat).
Faa Hundene til at staa!	ĸingmit unigtíkit.
Hunden er bidsk; tag dig iagt!	misigssorit, ĸingmeĸ kîsorpoĸ.
Hunden er fnattet.	ĸingmeĸ kilagpoĸ.
Hæng den!	ĸimiguk.
Tager det ned.	arĸarpâ, arĸúpâ.
Hel.	iluitsoĸ, ilivitsoĸ.
Laver en ny.	nutâliorpoĸ.
Fletter den.	perdlaivâ.
Er stærk, sejg.	nínguvoĸ.
Gaar paa Isfangst.	ũtorniarpoĸ, ĸagssimassorniarpoĸ S.
Maler det.	amerpâ N., kalipagpâ S.
Skoer en Slæde.	(ĸamutit) alásserpai.
Har den foran.	sujulerarâ el. sujulerâ.

Øvelse 59.

Tag Slæden ned fra Loftet og sur den; nu er der Sne nok til, at vi kan begynde at køre. Hundefoderet er ved at slippe op, saa du maa hente et Læs Hajkød; jeg har hørt, at der fanges mange Hajer i disse Dage. Jeg har ikke noget at surre Slæden med; det gamle Bindsel duer ikke mere; her er en hel Kobberem; naar du kløver den, vil det maaske være nok. Nu er Slæden surret; men jeg mangler noget til Krydsremmene, og Benet til dem kan jeg ikke finde; her er det og en Rem. Den Forrem, du brugte ifjor, aad Hundene i Foraaret. Saa maa du have en ny, du maa flette den, saa bliver den stærkere. Hvordan ere Skaglerne? Du kan vist godt bruge dem endnu iaar.

Der mangler 2 Tværtræer, de bleve knækkede i Foraaret, da du laante Slæden ud til Isfangst. Sig saa til Tømmermanden, at han maa lave mig to nye Tværtræer, og saa maa du male dem. Listerne paa Mederne ere lidt for høje, du maa vist høvle lidt af dem. Ved du, hvor Høvlen er? Ja, den ligger i Værktøjskassen. Saa hent den! jeg skal selv se paa Mederne. De Meder, du brugte ifjor, trænge til en Skoning, og Skinnerne ere heller ikke gode. Hvormange Tværtræer er der paa din Slæde? Ni. Jeg har knækket den ene Slædesnude; da jeg kørte ned ad Bakken, stødte den

mod en Sten. Havde du Hundene bag ved Slæden? Nej, jeg havde dem foran; Bakken var kun lille. Hvor er Slædetæppet? Her er det, det er ganske vaadt, du maa se at faa det tørret.

60.

Affixer, som forandre substantiviske Ord til Verber.

Har ham el. det til, er hans (og ved Verber) anser det for.	-ga el. râ.
De have hverandre til, de — hverandre.	-gîgput el. rîgput.
Har ham el. det til Sted.	. figâ, vfigâ -́-vigâ.
Har ham til Fælle.	-ĸatigâ.
De have hverandre til Fæller.	-ĸatigîgput.
Det er min Ven.	ikíngutigâra.
Det er noget, jeg skal huske.	erĸaimassagssarâra.
De elske hverandre.	asaĸatigîgput.
De ligne hverandre.	ássigîgput.
Da de havde talt sammen.	oĸaloĸatigîgkamik.
Spiste de sammen?	nereĸatigîgpat?
Indbyrdes Kærlighed.	asaĸatigîngneĸ.
Hvad er det, du taler om?	suna oĸalûtigaiuk?

Har, der er.	-ĸarpoĸ.
Passiv af transitive Verber.	. . neĸarpoĸ.
Er der Lodder?	angmagssaĸarpa?
Have I Forraad af Lodder?	angmagssauteĸarpise?
Har du surret Slæden?	ĸamutit ĸilerssorpigit?
Den er surret.	ĸilerssorneĸarput.
Jeg har faaet Brev om, at du skulde komme.	tikínigssarnik ȧgdlagfigineĸarpunga.
Du er bleven omtalt.	oĸautigineĸarputit (el. oĸautigissauvutit).
Er.	-uvoĸ.

1) uvoĸ føjes til sidste Vokal; er denne o el. u, sammentrækkes den med uvoĸ til ûvoĸ undtagen ved . . mio, naar det Ord, hvortil . . mio er føjet, ikke er et Stednavn.

Det er et Loft.	kaliauvoĸ.
Det er en Ugle.	ugpiuvoĸ (ugpik og uvoĸ).
Han er Fanger.	piniartûvoĸ.
Han er fra Klaushavn.	Ilimanarmiûvoĸ.
En Udstedsbeboer.	asimio.
Det er Udstedsfolk.	asimiúput.
Hvor er du fra?	sumiûvit?

2) Ved Affixerne ssuaĸ og ⁻nguaĸ føjes uvoĸ til det sidste u.

Det er nogle fattige Stakler.	pîtsúngũput.
Det er en stor Hund.	ĸingmerssûvoĸ.

3) Ved Ord paa t indskydes et a, inden uvoĸ føjes til.

En Loddebolt.	aĸerdlût, aĸerdlorterut.
Det er en Loddebolt.	aĸerdlûtauvoĸ.
En Fil.	agiut.
Det er en Fil.	agiutauvoĸ.

4) Ved ..neĸ føjes uvoĸ til sidste Konsonant.

Det er den største.	angneruvoĸ.

5) uvoĸ føjes ogsaa til de personlige og spørgende Pronominer samt til tássa og Tidspartiklerne.

Det er ham.	táunauvoĸ.
Det er dem.	táukũput.
Det er ikke ham.	táunáungilaĸ.
Det er der.	tássauvoĸ.
Den foregaaende Dag.	igpagssaungmat.
Det er længe siden.	ĸangaulerpoĸ.

Bliver, er bleven.	⁻ngorpoĸ.

Føjes foruden til Substantiver ogsaa til visse Tidspartikler.

Det er mange, mange Aar siden.	itsarssuángorpoĸ.
Det er nogen Tid siden.	ivsángorpoĸ.
Lidt derefter.	tássûgúngormat.
Om lidt.	tássûgúngorpat.

Er ude efter, søger, færdes, højtideligholder.	..siorpoĸ.
Køber, faar i Eje, faar Øje paa, træffer paa.	..sivoĸ.

Ved Verber betyder sivoĸ bliver el. er bleven.

Jeg traf ingen Mennesker.	inugsíngilanga.
Spiser, drikker, benytter det (bruges til at betegne den gentagne, fortsatte Handling).	..torpoĸ (og efter i og g undertiden) ..sorpoĸ.
Hunden æder Seler.	ĸingmeĸ anutorpoĸ.
Fangerne ro i Kajak.	piniartut ĸajartorput.
Spiser du dets Kød?	neĸitorpiuk?
Spiser Æg.	mánigsorpoĸ.
Er heldig.	nangitíngilaĸ N.
Er uheldig.	nangitípoĸ N.

..torpoĸ har en Biform -rssorpoĸ. Betydningen er éns.

Forener dem, føjer dem sammen.	katípai.
Føjer dem sammen af flere Stykker.	katerssorpai.
Giver den et Slag med Pisken.	iperarpâ.
Pisker den.	iperartorpâ.
Hindrer ham.	ajoĸuserpâ.
Lægger ham Hindringer i Vejen.	ajoĸusersorpâ.
Tager i Hus hos ham.	igdlusímavigâ.
Tager det med.	nagsatarâ.
Vinden fører det bort.	tingípâ.
Glat.	ĸuasartoĸ.
Lav til mig!	sanautínga.
For at de ikke skal fryse stive.	ĸererĸunagit.

Øvelse 60.

Tag Selerne med hen i det Hus, hvor du bor; tør dem og gnid dem godt! tag ogsaa Piskene med! Hvordan er Vejen? Den er nogenlunde; men der er temmelig megen Sne paa Landet. Hvor længe vare I undervejs? Vi rejste fra Keĸertaĸ Klokken 6, og nu er Klokken halv 7. Ja, saa har Vejen ikke været god; hvordan var Elven? Der var ingen Sne paa den; Vinden havde fejet den væk, saa den var aldeles glat; vi kørte længe paa den med

Hundene bag ved Slæden. Lav et Tværtræ til mig! Lav mig nogle Seler; men ikke altfor store! det er til Hvalpe. Slaa Hundene løs, men lad dem beholde Selerne paa! Jeg tager altid Selerne af mine Hunde, for at de ikke skal fryse stive.

Hent min Loddebolt! Hvor er den? Den er vistnok i mit Værelse. Jeg har søgt efter den; men den er ikke til at finde. Hvad er det? Det er en Fil. Hvad er det, du spiser? Jeg spiser Alke og drikker Øl. Hvis du pisker Hundene altfor meget, vil de løbe imellem hverandre, og du kan ikke bestille andet end klare Skagler. Hvad er det for Mennesker? Det er Udstedsbeboere, der ere komne hertil for at holde Jul. Ane og Barbara ligne hinanden. Da jeg traf dig, havde jeg endnu ikke hørt, at de, der vare komne hertil, vare Klaushavnere. Skal jeg have dig til Sovekammerat? maaske. De elske hinanden. Hvor ere Nøglerne? Jeg har tabt dem, og de ere ikke til at finde. Hunden er meget bidsk, den er ikke til at faa fat paa. De ere ikke blevne tørrede. Døren er ikke bleven lukket.

Det er ikke dem. Hvem ere I? Det er os. Der er det. Er det dig? Det er mig. Han rejste den foregaaende Dag. Han rejste for to Dage siden. Det er lang Tid siden, jeg saa dig første Gang. Det er mange Aar siden, jeg har talt med dig. Hvad bestiller du der? Jeg er ude at søge efter Muslinger. Ere Fangerne paa Havet idag? Peter holder Fødselsdag paa Mandag. Er det ham, du har Fødselsdag sammen med? Endelig er Vejret da bleven godt igen. For lidt siden var han her; jeg ved ikke, hvor han er gaaet hen. Det er nogen Tid siden, jeg havde Brev fra dem. Om lidt bliver det mørkt, vi maa derfor se at komme hjem. Traf du ingen Ryper? Jo, jeg skød 4; min Ledsager har dem med.

61.

Affixer, som forandre substantiviske Ord til Verber (fortsat).

Ser ud som -, lyder som -, bærer sig ad som -, det forlyder at -.	. palugpoк . patdlagpoк.
Det ser ud til Tøvejr.	íssangiarpalugpoк.
Han bærer sig ad som et Barn.	merdlertorpatdlagpoк.
Kalver.	ũkarpoк.
Det lyder som et Isfjæld, der kalvede.	iluliaк ũkarpalugpoк.
Nordgrønlænder.	avangnâmio.
Man kan høre, at han er Nordgrønlænder.	avangnâmiorpalugpoк.

Borttager dens —.	-erpâ.

Til Ord, der ende paa t, føjes et a, før det tilføjes.

Skærer Øret af den.	siutaerpâ.
Bortfjerner dens — tager dens — af.	-iarpâ.
Sod.	paoĸ.
Renser den for Sod.	pauiarpâ.
Faar brækket, beskadiget, itu slaaet.	-iarpoĸ.
Jeg har kørt min Slæde itu.	kamutaiarpunga.
Jeg har forstuvet mit Ben.	niuiarpunga.
Har du faaet din Haand beskadiget?	agssaiarpit?
Samler og henter hjem.	. tarpoĸ . sarpoĸ.
Græs.	ivik.
Henter Græs, Straa.	ivigtarpoĸ.
Samler Æg.	mánigsarpoĸ.
Har stor, store el. mange —.	. . tuvoĸ . . suvoĸ.
Vidde.	nero.
Har stor Vidde, er vid.	nerutuvoĸ.
Har store Fjælde.	ĸákartuvoĸ.
Har smaa el. lille —.	- kípoĸ.
Er snæver.	nerukípoĸ.
Er billig.	akikípoĸ.
Er stor i at —.	. . nertuvoĸ.
Er lille i at —.	. . nikípoĸ.
Lever meget længe.	inûnertuvoĸ.
Har en god el. smuk —.	-gigpoĸ el. -rigpoĸ.
Har en slet el. daarlig —.	. dlugpoĸ.
Lugter el. smager af —.	. nípoĸ el. . sungnípoĸ.
Har faaet en ny —.	. . târpoĸ . . sârpoĸ.
Har fanget en -, iførér sig sin -.	. poĸ -́poĸ.
Har faaet saa mange —.	-rârpoĸ.
Gør saa mange Gange.	-riarpoĸ.
Er i Retning af.	. pasigpoĸ.
Passerer det ad den Side.	-rĸúpâ.
Gaar i den Retning.	. . mukarpoĸ [1]).

[1]) 1ste Del af Ordet er Terminalismærket mut; dette Affix føjes til Stedforholdsord.

Gaar derhen.	-ngnarpoĸ[1]).
Gør med sin –, med Suf. ved ham.	. . migpoĸ . . migarpoĸ[2]).
Blinker til ham.	issingmigpâ.
Puffer med Albuen.	ikusingmigpoĸ.
— til ham med Albuen.	ikusingmigpâ.
Hvor er han gaaet hen?	sumungnarpa?
Han er gaaet sydefter.	kujámukarpoĸ.
Imod Syd.	kujámut.
Han gik norden om den.	alángorĸúpâ.
Vi gik i Læ af Isfjældet.	iluliaĸ orĸorĸúparput.
Hvad er Vinden?	suna-una anore?
Den er nordlig.	avangnarpasigpoĸ.
Han trækker sine Støvler paa.	kamigpoĸ (kamik og . poĸ).
Vi have faaet et nyt Hus.	igdlutârpugut.
Det lugter af Røg.	pujorsungnípoĸ.
Det smager salt.	tarajornípoĸ.
Har gode Klæder.	ánorârigpoĸ.
Er daarlig klædt.	ánorârdlugpoĸ.
Har et daarligt Øje, el. daarlige Øjne.	issilugpoĸ.
Har nu bedre el. smukkere —.	-gigsivoĸ -rigsivoĸ.
Har nu bedre Klæder.	ánorârigsivoĸ.
Har daarlig Skindbetræk.	amerdlugpoĸ.
Rører ved det.	agtorpâ.
Hjælper.	ikiuivoĸ.
Varmer det.	kíssagsarpâ.
Er tidlig paa Færde.	uvdlârorpoĸ.
Ganske tidlig.	uvdlãnguaĸ.
Dagene tage af.	uvdlukitdlivoĸ.
Dagene tage til.	uvdlortusivoĸ.
En gammel Ting.	pisoĸaĸ.
Mens det er Dag.	uvdlûtitdlugo.
Min Levetid.	uvdlut inûvfigissáka.

[1]) Føjes til Terminalis af Pegebiordene og er en Forlængelse af disses Terminalis unga.

[2]) Er en Forlængelse af Modalis og føjes især til Benævnelser paa Legemsdele.

Øvelse 61.

Det forlyder, at Postmændene ere under Vejs. Hvem har sagt det? Det ved jeg ikke. Han bærer sig ad som et stort Barn. Det lød, som den rørte ved det. Hvis du tager Laaget af den, vil Vandet ikke blive varmt. Du skal pille Kødet af dem. I skal tage alle Aarerne af Konebaaden og trække den paa Land. Jeg er kommen tilskade med min Albue. De have brækket en Aare, nu er der kun 5 tilbage. Vort Sukker er sluppet op, og i Butikken er der heller ikke mere, vil du ikke købe noget til mig ved Klaushavn? Jeg skal se at huske det. Tag din Hue af! Har du solgt Spæk idag? Nej, jeg har ikke fanget i to Dage. Det er meget længe siden, vi have faaet noget. Imorgen skal vi ud at grave Tørv. Vi have gravet Tørv for længe siden, vi have allerede stakket dem. Hent nogle Tørv, naar du er færdig med at hente Vand. Hvor har du samlet Æg? Oppe bag ved Kangerdlugssuaĸ.

Disse Benklæder ere altfor snævre og Anorakken er altfor vid. Hvad koste de? 2 Kr. og 65 Øre; det er altfor dyrt, saa vil jeg ikke have dem. Hvor meget vil du da give for dem? Jeg vil give 2 Kr. Ja, tag dem saa. Træk dine Kamikker paa! Jeg kan ikke faa dem paa, de ere altfor snævre. Har du faaet nye Kamikker? Ja, men de ere ikke til at bruge. Vil du ikke sælge dem, jeg kan maaske bruge dem? Jo, det vil jeg gerne. Nu har Ludvig faaet sig en (ny) Kone; var han Enkemand? Nej, men vi pleje at sige saaledes, ogsaa første Gang en Mand bliver gift.

Det lugter meget stærkt af Sod; Kakkelovnen eller Kakkelovnsrøret trænger vist til at blive gjort rent. Hvis Vejret bliver bedre, vil jeg gerne rejse imorgen tidlig; men hvis det ser ud til Tøvejr, vil vi blive liggende. Hvad for noget, har du faaet et nyt Hus? Ja, det gamle kunde vi ikke bo i længere; det var lige ved at falde sammen, og det regnede ned allevegne. Jeg synes, at der er lovlig lidt Plads i det. Nej, det er stort nok; naar det er altfor stort, er det ikke til at faa opvarmet.

62.

1ste Person Enkelttals Suffix.

Ved Verber paa rpoĸ.

Indicativ.

Enkelttal.

Du hjælper mig.	2 Pers. ikiorparma.
Han — —	3 — ikiorpânga.

Flertal.

I hjælpe mig.	2	Perf.	ikiorpavsinga.
De — —	3	—	ikiorpãnga.

Interrogativ.

Enkelttal.

Hjælper du mig?	2	Perf.	ikiorpinga?
— han — ?	3	—	ikiorpânga ?

Flertal.

Hjælpe I — ?	2	—	ikiorpavsinga?
— de — ?	3	—	ikiorpãnga?

Optativ og Imperativ.

Enkelttal.

Hjælp mig!	2	Perf.	ikiúnga.
Lad ham hjælpe mig!	3	—	ikiordlinga.

Flertal.

Hjælper mig!	2	—	ikiorsinga.
Lad dem hjælpe mig!	3	—	ikiordlínga.

Infinitiv.

Hjælpende mig el. at hjælpe mig.	ikiordlunga.

Konjunctiv.

Enkelttal.

Da, fordi du hjælper el. hjalp mig.	2	Perf.	ikiorangma.
—, — han — - — —	3	—	a. ikiormanga.
	3	—	e. ikioraminga.

Flertal.

—, — I hjælpe - — —	2	—	ikioravsinga.
—, — de — - — —	3	—	a. ikiormánga.
	3	—	e. ikioramínga.

Subjunctiv.

Enkelttal.

Hvis du hjælper mig.	2	Perf.	ikiorungma.
— han — —	3	—	a. ikiorpanga.
	3	—	e. ikioruninga.

Flertal.

Hvis I hjælpe mig.	2 Pers.	ikioruvsinga.
— de — —	3 —	a. ikiorpánga.
	3 —	e. ikioruninga.

Verbalparticipium.

Enkelttal.

At du hjælper el. hjalp mig.	2 Pers.	ikioringma.
— han — - — —	3 —	ikiorânga.

Flertal.

— I hjælpe - — —	2 —	ikiorivsinga.
— de — - — —	3 —	ikiorãnga.

Ved Verber paa gpok.

Indicativ.

Enkelttal.

Du adlyder mig.	2 Pers.	nâlagparma.
Han — —	3 —	nâlagpânga.

Flertal.

Vi adlyde —	2 —	nâlagpavsinga.
De — —	3 —	nâlagpãnga.

Interrogativ.

Enkelttal.

Adlyder du mig?	2 Pers.	nâlagpinga?
— han —?	3 —	nâlagpânga?

Flertal.

Adlyde I —?	2 —	nâlagpisinga?
— de —?	2 —	nâlagpãnga?

Optativ og Imperativ.

Enkelttal.

Adlyd mig!	2 Pers.	nâlánga.
Lad ham adlyde mig!	3 —	nâlagdlinga.

Flertal.

Adlyder mig!	2 —	nâlagsinga.
Lad dem adlyde mig!	3 —	nâlagdlínga.

Infinitiv.

Adlydende mig el. at adlyde mig.	nâlagdlunga.

Konjunctiv.

Enkelttal.

Da, fordi du adlyder el. adlød mig.	2 Perſ.		nâlagkangma.
—, — han — - — —	3 —	a.	nâlangmanga.
	3 —	e.	nâlagkaminga.

Flertal.

—, — I adlyde - — —	2 —		nâlagkavsinga.
—, — de — - — —	3 —	a.	nâlangmánga.
	3 —	e.	nâlagkamínga.

Subjunctiv.

Enkelttal.

Hvis du adlyder mig.	2 Perſ.		nâlagkungma.
— han — —	3 —	a.	nâlagpanga.
	3 —	e.	nâlagkuninga.

Flertal.

— I adlyde —	2 —		nâlagkuvsinga.
— de — —	3 —	a.	nâlagpánga.
	3 —	e.	nâlagkunínga.

Verbalparticipium.

Enkelttal.

At du adlyder mig.	2 Perſ.	nâlagkingma.
— han — —	3 —	nâlagkânga.

Flertal.

— I adlyde —	2 —	nâlagkivsinga.
— de — —	3 —	nâlagkānga.

Giv Agt, tag dig ivare!	arrâ.
Hvad for noget, ere de ikke komne?	sunauvfa-uko tikíngitsut?
Heldigvis!	anersa.
Gid!	ĸanortoĸ.
Gid han dog var her!	ĸanortoĸ tamânîtdle.
Bare du dog vilde tage dem!	ĸanortoĸ tigujumagugkit.

Jeg troede, det var (om en Antagelse imod Virkeligheden).	usiuvfa el. usiuvfa-una.
Jeg troede, at du var rejst.	usiuvfa autdlarsimassutit.
Var det ikke nok det jeg tænkte (el. sagde).	taivnaKa.

Øvelse 62.

Hvis du først havde sagt det til mig, skulde du ikke have bedt forgæves om det. Jeg tænkte paa at gaa op og besøge dig. Du var lige ved at træffe mig. Hvorfor kommer du ikke mere hos mig? fordi jeg er bange for dine Hunde; Basen og de to store rødgule ere meget bidske. Jeg var lige staaet op den Gang, Isfjældet kalvede. Han er meget tjenstvillig; hvis du siger det til ham, vil han sikkert hjælpe dig. Hvis du tror, at dine Ord gør Indtryk paa mig, tager du meget fejl. Du maa stoppe mine Strømper. Skynd dig at tage Barnet i Amaut! Jeg fryser om Fødderne. Fryser du om Fødderne?

Hent min Lampe! Glasset er snavset, du maa pudse det; kom nu med det! det gik itu; saa sæt et nyt Glas paa! Hvad er der i Vejen med Lampen? hvorfor lyser den saa daarligt? Tøm Spildeskaalen og kom Tran paa Lampen! Sæt Væge i Lampen og Lys i Lysestagerne! Tag dig dog ivare, du var lige ved at slaa mig ihjel. Du skal hjælpe mig, fordi du bor hos mig. Han saarede sig i Haanden, da han var hos mig. Og saa slog han mig med knyttet Næve. Er det dig, han peger paa? Nej, han peger paa mig. Hvor længe have I ventet paa mig? Vi have ventet en hel Time paa dig.

63.

Verber med 1ste Person Enkelttals Suffix (fortsat).

Ved Verber paa -pok.

Indicativ.

Enkelttal.

Du træffer el. møder mig.	2 Pers.	nâpíparma.
Han — - — —	3 —	nâpípânga.

Flertal.

I træffe - — —	2 —	nâpípavsinga.
De — - — —	3 —	nâpípânga.

Interrogativ.

Enkelttal.

Træffer el. møder du mig?	2 Perf.	nâpípinga?
— - — han —?	3 —	nâpípânga?

Flertal.

Træffe - — I —?	2 —	nâpípisinga?
— - — de —?	3 —	nâpípãnga?

Optativ og Imperativ.

Enkelttal.

Træf el. mød mig!	2 Perf.	nâpínga.
Lad ham træffe el. møde mig!	3 —	nâpitdlinga.

Flertal.

Træffer el. møder mig!	2 —	nâpísinga.
Lader dem træffe mig!	3 —	nâpitdlínga.

Infinitiv.

Mødende mig, at møde el. træffe mig.	nâpitdlunga.

Konjunctiv.

Enkelttal.

Da, fordi du træffer el. traf mig.	2 Perf.	nâpíkangma.
— — han — - — —	3 —	a. nâpingmanga.
	3 —	e. nâpíkaminga.

Flertal.

— — I træffe - — —	2 —	nâpíkavsinga.
— — de — - — —	3 —	a. nâpingmánga.
	3 —	e. nâpíkamínga.

Subjunctiv.

Enkelttal.

Hvis du træffer el. møder mig.	2 Perf.	nâpíkungma.
— han — - — —	3 —	a. nâpigpanga.
	3 —	e. nâpíkuninga.

Flertal.

— I træffe - — —	2 —	nâpíkuvsinga.
— de — - — —	3 —	a. nâpigpánga.
	3 —	e. nâpíkunínga.

Verbalparticipium.
Enkelttal.

At du træffer el. møder mig.	2 Pers.	nâpíkingma.
— han — - — —	3 —	nâpíkânga.

Flertal.

— I træffe - — —	2 —	nâpíkivsinga.
— de — - — —	3 —	nâpíkãnga.

Ved Verber paa VOK.

Indicativ.

Enkelttal.

Du elsker mig.	2 Pers.	asavarma.
Han — —	3 —	asavânga.

Flertal.

I elske —	2 —	asavavsinga.
De — —	3 —	asavãnga.

Interrogativ.

Enkelttal.

Elsker du mig?	2 Pers.	asavinga?
— han — ?	3 —	asavânga?

Flertal.

Elske I — ?	2 —	asavisinga?
— de — ?	3 —	asavãnga?

Optativ og Imperativ.

Enkelttal.

Elsk mig!	2 Pers.	asánga.
Lad ham elske mig!	3 —	asalinga.

Flertal.

Elsker mig!	2 —	asasinga.
Lader dem elske mig!	3 —	asalínga.

Infinitiv.

Elskende mig, at elske mig.	asavdlunga.

Konjunctiv.

Enkelttal.

Da, fordi du elsker el. elskede mig.	2 Pers. asagangma.
— — han — - — —	3 — a. asangmanga.
	3 — e. asagaminga.

Flertal.

— — I elske - — —	2 — asagavsinga.
— — de — - — —	3 — a. asangmánga.
	3 — e. asagamínga.

Subjunctiv.

Enkelttal.

Hvis du elsker mig.	2 Pers. asagungma.
— han — —	3 — a. asagpanga.
	3 — e. asaguninga.

Flertal.

— I elske —	2 — asaguvsinga.
— de — —	3 — a. asagpánga.
	3 — e. asagunínga.

Verbalparticipium.

Enkelttal.

At du elsker mig.	2 Pers. asagingma.
— han — —	3 — asagânga.

Flertal.

— I elske —	2 — asagivsinga.
— de — —	3 — asagãnga.

Er gavmild.	túkorpok.
Er karrig.	túkuípok.
Overnatter hos ham, bor i hans Hus Natten over.	akungnigfigâ, únuiuvfigâ, túkuvigâ.
Godnat!	sinigdluarna.
Dag ud og Dag ind.	uvdlut tugdlerît (el. uvdlut tugdlerîgsitdlugit).
Hver tredie Dag.	uvdlut mardluk avdlortardlugit.
For faa Dage siden.	igpagssigame, ivsaligame.

Om nogle Dage.	uvdlut ikigtúnguit ĸímûgpata.
Tilbringer Dagen hos ham.	uvdlivigâ.
I Dagningen.	ĸaulernerane.
Dagsrejse.	uvdlormut ingerdlassariaĸ.
Den ligger 4 Dagsrejser borte.	uvdlunut sisamanut ingerdlassariatut ungasigsigaoĸ.
Det er ud paa Aftenen.	únorugtorpoĸ.
Aftenen kom paa os.	únūpâtigut.
Det begynder at blive tidligt Aften.	mássákut únujâlerpoĸ.
Om Formiddagen.	uvdlâp tungâne, uvdloĸ ĸiterartínago.
Langt op ad Formiddagen.	uvdloĸ ĸiteralersoĸ.
Om Eftermiddagen.	uvdloĸ ĸiterarêrsoĸ.
Henimod Aften.	uvalíkut, uvaligpat, únulerpat, únûp-ilâ.
Januar.	januâre.
Februar.	fipruâre.
Marts.	marse.
April.	aprîle.
Maj.	mâje, mai.
Juni.	jûne.
Juli.	jûle.
August.	avguste.
September.	savtimpere.
Oktober.	ortûpere.
November.	nuvimpere.
December.	tisampere, jôrdlip ĸáumatâ.
I Begyndelsen af April.	aprîle ĸáumataulersoĸ.
Den sidste April.	aprîlip uvdluisa naggatât.
Sidst i April.	aprîle nâlersoĸ.
Hvad savner du?	sumik ajorssarpit?
Et Stykke Vandskind.	erisâminermik.
Et Par.	igdlugît, igdlugîgssat.
Blaa (om Ræve).	ĸernerpoĸ.
Falder igennem Isen.	nákarpoĸ.
Han er falden gennem Isen.	issípoĸ.
Kommer op.	ĸaĸivoĸ.

Hvad skal han købe for ham?	susiniúsavâ?
Staar tidlig op.	makiârpoĸ.
Gaar efter Stjernerne.	uvdloriarsiorpoĸ.

Øvelse 63.

Jeg skal betale dig henimod Aften, naar jeg har faaet Penge vexlet; jeg kan ikke betale dig nu, fordi jeg ingen Smaapenge har. Hvis du vil komme ind til mig, kan vi tale om det. Hvad er det, du trænger til? Jeg har ingen Vanter og vilde gerne bede dig om lidt Vandskind til et Par. Jeg ved ikke, om vi selv have Vandskind; men hvis vi have, skal du faa et Stykke. Her har du en Krone; men jeg skal have 60 Øre tilbage, du skal selv have 40 Øre; forstaar du det? Ja, jeg forstaar det rigtig godt. Harerne her i Grønland ere hvide, i Danmark ere de brune. Det er Rævene ogsaa; men her ere de blaa. Ja, de ere nok blaa; men den jeg fik igaar, var meget hvidlig.

Din højrøde Anorak er meget smuk. Sort og hvidt. Dine gule Kamikker ere meget grimme. Min Fætter kalder paa mig, jeg maa skynde mig at komme hen til ham; hvad vilde han? Han fortalte mig, at min Morbroder og Moster ere komne hertil paa Besøg. Ere I Sødskende? Nej, Susanne er et forældreløst Barn. Dine Bedsteforældre begynde at blive gamle; hvor gamle ere de? Jeg kender ikke deres Alder. Min Faster bor ved Klaushavn (Ilimanaĸ). Du maa vaske din Anorak; du har smudset den altfor meget til. Min Hustru kalder paa dig, du skal ned at handle for hende.

Kateketens Plejesøn saa dig igaar, da du faldt igennem Isen. Han vilde have hjulpet dig, hvis du ikke selv var kommen op. Du skal handle for mig idag. Hvad skal han købe til dig? Han skal købe Tobak og Tændstikker. Hvis I vil lyde mig, skal I ikke rejse idag. De tog godt imod mig; men de syntes ikke om min Ledsager. Elsker du mig? Ja, jeg elsker dig. Var du tidlig oppe imorges? Nej, jeg sov langt op ad Formiddagen. Det er langt ud paa Aftenen; jeg begynder at blive søvnig. Aftenen kom paa os, før vi kom til Jer. Nu begynde Dagene at længes; heldigvis er den mørke Tid forbi.

64.

Verber med 1ste Person Enkelttals Suffix (fortsat).

Ved Verber paa aoĸ.

Indicativ.

Enkelttal.

Du siger mig.	2 Pers.	oĸarfigârma.
Han — —	3 —	oĸarfigânga.

Flertal.

I sige mig.	2 Perf.	oĸarfigâvsinga.
De — —	3 —	oĸarfigãnga.

Interrogativ.

Enkelttal.

Siger du mig?	2 Perf.	oĸarfigainga?
— han — ?	3 —	oĸarfigânga?

Flertal.

Sige I — ?	2 —	oĸarfigaisinga?
— de — ?	3 —	oĸarfigãnga?

Optativ og Imperativ.

Enkelttal.

Sig mig!	2 Perf.	oĸarfigínga.
Lad ham sige mig!	3 —	oĸarfigilinga.

Flertal.

Siger mig!	2 —	oĸarfigisinga.
Lader dem sige mig!	3 —	oĸarfigilínga.

Infinitiv.

Sigende mig, at sige mig.	oĸarfigalunga.

Konjunctiv.

Enkelttal.

Da, fordi du siger el. sagde mig.	2 Perf.	oĸarfigigangma.
—, — han — - — —	3 —	a. oĸarfigingmanga.
	3 —	e. oĸarfigigaminga.

Flertal.

—, — I sige - — —	2 —	oĸarfigigavsinga.
—, — de — - — —	3 —	a. oĸarfigingmánga.
	3 —	e. oĸarfigigamínga.

Subjunctiv.

Enkelttal.

Hvis du siger el. sagde mig.	2 Perf.	oĸarfigigungma.
— han — - — —	3 —	a. oĸarfigigpanga.
	3 —	e. oĸarfigiguninga.

Flertal.

Hvis I sige el. sagde mig.	2 Pers.	oкarfigiguvsinga.
— de — - — —	3 —	a. oкarfigigpánga.
	3 —	e. oкarfigigunínga.

Verbalparticipium.

Enkelttal.

At du siger el. sagde mig.	2 Pers.	oкarfigigingma.
— han — - — —	3 —	oкarfigigânga.
Flertal.		
— I sige - — —	2 —	oкarfigigivsinga.
— de — - — —	3 —	oкarfigigãnga.

´-nilaк.

Indicativ.

Enkelttal.

Du adlyder ikke mig.	2 Pers.	nâlángilarma.
Han — — —	3 —	nâlángilânga.
Flertal.		
I adlyde — —	2 —	nâlángilavsinga.
De — — —	3 —	nâlángilãnga.

Interrogativ.

Enkelttal.

Adlyder du ikke mig?	2 Pers.	nâlángilinga?
— han — —	3 —	nâlángilânga?
Flertal.		
Adlyde I — —	2 —	nâlángilisinga?
— de — —	3 —	nâlángilãnga?

Infinitiv.

Ikke adlydende mig, uden at adlyde mig.	nâlangnanga.

Konjunctiv.

Enkelttal.

Fordi du ikke adlyder el. adlød mig.	2 Pers.	nâlángínangma.
— han — — - — —	3 —	a. nâlángingmanga.
	3 —	e. nâlángínaminga.

Flertal.

Fordi I ikke adlyde el. adlød mig.	2 Perf.	nâlángínavsinga.
— de — — - — —	3 —	a. nâlángingmánga.
	3 —	e. nâlángínamínga.

Subjunctiv.

Enkelttal.

Hvis du ikke adlyder mig.	2 Perf.	nâlángíkungma.
— han — — —	3 —	a. nâlángigpanga.
	3 —	e. nâlángíkuninga.

Flertal.

— I — adlyde —	2 —	nâlángíkuvsinga.
— de — — —	3 —	a. nâlángigpánga.
	3 —	e. nâlángíkunínga.

Verbalparticipium.

Enkelttal.

At du ikke adlyder mig.	2 Perf.	nâlángíkingma.
— han — — —	3 —	nâlángíkânga.

Flertal.

— I — adlyde —	2 —	nâlángíkivsinga.
— de — — —	3 —	nâlángíkãnga.

En Strop (til at stoppe Slædens Fart med).	kineĸut.
Hænger Stroppen under Slæden.	ĸamutit kineĸuserpai.
Bremser Slæden med Foden.	kalisagtorpoĸ.
Prøven.	Kangerssuatsiaĸ.
Ritenbek.	Agpat.
Klokkerhuk.	Agdlútoĸ.
Rodebay.	Oĸaitsut.
Jakobshavn.	Ilulíssat.
Klaushavn.	Ilimanaĸ.
Grønne Eylænder.	Kitsigsúnguit.
Kristianshaab.	Kasigiánguit.
Waigattet.	Suvdlorssuaĸ, Suvdloĸ.
Mudderbugten.	Aĸajarua.

Skandsen.	Aumarûtigssat.
Skarvefjeld.	Ivnarssuaĸ.
Godhavn.	Keĸertarssuaĸ, Kaersoĸ, Iluileĸ.
Discoøen.	Keĸertarssuaĸ.
Discofjorden.	Kangerdluk.
Hunde Eyland.	Kitsigssuarssuit.
Kronprinsens Eyland.	Kitsigsut (Udstedet hedder Imerigsut).
Egedesminde.	Ausiait.
Vester Eyland.	Kitdlît.
Kullen.	Ùmánaĸ.
Nordre Strømfjord.	Nagssugtôĸ.
Den deroppe.	âpavna.
Skriver om det.	agdlautigâ.
Naar til (det).	apũpoĸ (-mut).
Skarv.	oĸaitsoĸ.
Støder sin Fod.	isingmigpoĸ, isigangmigpoĸ.

Øvelse 64.

Hvis du vil forklare mig det, kan jeg maaske have Nytte af det. Vil du køre med mig? Hvis du ikke kan følge mig, skal jeg vente paa dig. Laan mig 25 Øre! Hvor skal vi hen? Lader os gaa efter Stjernerne. Deroppe ser du Polarstjernen, og dér er Castor og Pollux. Naar vi gaa lige mod den stærkt lysende Stjerne dernede i Syd, vil vi ikke fare vild. Hvordan har vi det med Maanen? Det er første Kvarter; nej, du tager fejl, det er sidste Kvarter. Have vi Strømmen med? Nej, vi have Strømmen imod. Er det Højvande nu? Nej, Vandet er begyndt at falde. Hvornaar er det Fuldmaane? Paa Tirsdag. Ned Seng til mig! Hvis du havde skrevet om det, skulde jeg nok have sendt dig det.

Det har ikke gjort noget Indtryk paa mig. Gid det maatte gøre Indtryk paa dig. Jeg skal nok give dig Efterretning. Gid du dog vilde hænge det op. Jeg hørte ganske vist, at du raabte paa mig; men jeg kunde ikke forstaa, hvad du sagde. Lader os køre uden om Skrueisen. Tilskynder du mig dertil? Nej, jeg vil ikke tilskynde dig dertil. Kender du mig ikke? jeg kender meget godt dig. Jeg saa dig ifjor ved Kristianshaab. Vente I paa mig? Jeg skal strax komme. Hvornaar rejste I fra Egedesminde? Hvornaar kom I til Hunde Eyland. Vi gik iaftes fra Godhavn og kom først op ad Formiddagen til Kronprinsens Eylænder.

Hvornaar gik Posten fra Upernivik til Prøven? Den gik igaar henimod Aften. Der er ingen Skarve ved Rodebay. Naar du skal køre ned ad store Bakker, skal du altid lægge Stropper under Slæden. Du skal aldrig bremse Slæden med Foden; du kan let støde den mod en Sten og brække den. Giv mig Kniven! Den store Hund dér bed mig, da jeg gik ind. Kan du ikke lide mig? De laante to Kroner af mig. Jeg vil ikke laane dig noget, du er altfor paatrængende. Hjælper mig! Forlader mig! Gid I dog vilde forlade mig! Han siger, at han ikke har set dig; han har heller ikke set mig.

65.

Suffixer videredannende. Verbalaffixer, som føjes til Verber.

Skal —, vil —.	´savoĸ.
Vil en Gang —.	[g] umârpoĸ.
Vil —.	[g] umavoĸ.
Stræber at —, vil —.	. . niarpoĸ.
En, som vil —.	. . niaĸ.
Har Lyst til —, vilde gerne —. Trænger til at —.	-rusugpoĸ [1]).
Har i Sinde at —.	-lerssârpoĸ og -gssamârpoĸ.
Gaar hen for at —, mere og mere.	[g] iartorpoĸ.
Begynder at —.	-lerpoĸ.
Har, har vistnok el. er vistnok —.	. . simavoĸ.
Er færdig med at —.	-rêrpoĸ.
Skynder sig at —.	[g] asuarpoĸ.
Kan —.	. . sínauvoĸ el. . . gínauvoĸ.
Kan nu —.	. . sínãngorpoĸ.
Kan let, er Fare for at —.	. . naviarpoĸ.
Der er ikke længer Fare for at —.	. . navêrpoĸ.
Kunde let —.	-ĸinavoĸ.
Man maa — ham el. det; den maa — s.	t] ariakarpoĸ.
Plejer at —, gør oftere.	t] arpoĸ.
Lader til at, synes at, lader som om —.	t] ûssârpoĸ.
Det gik ham saa at han —, tilfældigvis, uheldigvis.	t] ôrpoĸ.

[1]) Ved Verber paa gpoĸ: gkusugpoĸ og ved Verber paa ´poĸ: ´kusugpoĸ.

Er saa — som.	[t]igaoĸ, ved Verber af 4. og 5. Konj. tigaoĸ.
Vedbliver at —.	[t]uarpoĸ.
Bestandig, altid.	[t]uínarpoĸ, ved 4de og 5te Konj. ˗tuínarpoĸ.

1) Disse Affixer føjes til Verber, efter at disses Endestavelse er bortkastet, ved 1ste og 2den Klasse som tarpoĸ, tariaĸarpoĸ, tûssârpoĸ, tigaoĸ, tôrpoĸ, tuarpoĸ og tuínarpoĸ. Undtagelserne ville blive bemærkede.

2)[1]) til Verber efter 3die som Regel paa samme Maade.

3) til Verber af 4de og 5te som ssarpoĸ, ssariaĸarpoĸ, ssûssârpoĸ, tigaoĸ, ssôrpoĸ, ˗tuínarpoĸ.

4) (t)uarpoĸ tilføjes ved 5te og de Verber af 4de, hvis sidste Vokal er i, som uarpoĸ; til de øvrige Verber efter 4de som juarpoĸ.

Hvor bred er den?	ĸanoĸ siligtigâ?
Den er saa bred.	ima siligtigaoĸ.
Den er saa stor.	ima agtigaoĸ[2]).
Den er 5 Fod dyb.	isigkatut tatdlimatut ititigaoĸ.
Den er lige saa lang som denne.	matumatut takitigaoĸ.
Hvorlangt har vi dertil?	ĸanoĸ ungasigsigârput?
Jeg gaar til ham hver Dag.	uvdlut tamaisa ornigtarpara.
Jeg ser ham (oftere).	takussarpara.
Vi pleje at holde op Kl. 6.	nalunaerĸutaĸ arfiníngorângat soraertarpugut.
Jeg plejer at gøre saaledes.	taimailiortarpunga.
Vi pleje ganske vist at lukke den.	matussaraluarparput.
Jeg blev ved at se paa ham.	issigiuarpara.
Han holder stadig af hende.	asajuarpâ.
Hun hoster altid.	ĸuersortuínarpoĸ.
Det blæser altid her.	mâne anordlertuínarpoĸ.
Han er altid glad.	tipaitsugtuínarpoĸ.

[1]) Ved de Ord efter 3die, der i Nominalparticipium have tsoĸ, føjes disse Affixer til som tsarpoĸ osv. ligeledes til Affixet ˗ngilaĸ.

[2]) En uregelmæssig Dannelse af angivoĸ.

Det gik mig saadan, at jeg ikke genkendte ham.	ilisaríngitsôrpara.
Jeg fik uheldigvis for lidt.	amigartôrpunga.
Jeg vilde meget gerne rejse.	autdlarusugkaluaĸaunga.
Holder lige paa det.	torĸáinarpâ, torâgínarpâ.
Rejser med Baad.	umiatsiarpoĸ.
Den er vistnok saa stor.	ima agtigisimavoĸ.
Jeg vilde rigtignok gerne se at komme dertil.	tikíkusugkaluaĸâra.
Jeg har ikke Lyst dertil.	perusoĸángilanga, kajumigíngilara.
Edderfuglejægerne kom hjem igaar.	miterniat igpagssaĸ tikíput.
Nu begynder jeg endelig at kunne forstaa det.	kîsame pâsisínãngorpara.
Lad det nu være godt; nu er det nok.	taimáitdle, taimáitoĸ.
Lad mig nu se, at I skynde Eder lidt.	ûmarisârniaritse.
Ligesom vi vare midt i det daarlige Vejr, blev det mod Forventning godt.	silardlugsiorugtulerdluta silagigsisôrpoĸ.
Jeg faar aldrig de Penge mere.	aningaussat táuko pinaviángiláka.
Sig endelig ikke Nej.	nâggâĸinagdle, ata nâggârnavêrit.
Plejer du at tænde Lampen?	ĸutdleĸ ikítarpiuk?
Han lod, som han slukkede den.	ĸamítûssârpâ.
Det traf sig saa, at han ikke kom.	tikíngitsôrpoĸ.
Uheldigvis hældte hun ikke Trannen af Spildeskaalen.	erngautáingitsôrpâ.
Hun er altid snavset.	ipertútuínarpoĸ.
Det saa ganske vist ud, som om han passede dem.	pârissûssâraluarpai.
Den synes at være meget tynd.	amitsungûssûssârpoĸ.
Hvor snæver er den?	ĸanoĸ nerukitsigâ?
Følger med ham.	ilagâ.
Plads, Vinterplads.	nunaĸarfik, ukîvik.

Er imellem dem.	akornánīpoĸ.
Ere faa.	ikigput.
Udsted.	niuvertugssaĸarfik N., niuvertoruseĸarfik S.
Ved det, i Retning af det.	tungâne.
Som boer ved Strømmen.	sarfarmio.

Øvelse 65.

Hvis du vil komme at besøge mig, skal jeg følge med dig tilbage til Ritenbenk. Jeg plejer at rejse nordpaa i Begyndelsen af Februar. Hvornaar plejer du saa at komme tilbage? I Slutningen af Februar eller i Begyndelsen af Marts. Hvilke beboede Pladser er der i Ritenbenks Distrikt? Der er Ritenbenk, Keĸertaĸ, Ikorfat, Nûgâĸ, Akúnâĸ, Sarĸaĸ, Tartunaĸ og Ujaragsugssuk paa Discoøen. Hvilke flere Pladser er der paa Disco? Der er Skandsen, Godhavn og Discofjorden, og mellem Godhavn og Egedesminde ligger Kronprinsens Eylænder med 2 beboede Pladser Imerigsut og Kitsigsut, og længere sydpaa Hunde Eylænder. Lidt nordenfor Egedesminde ligger Manîtsoĸ. Jakobshavns Distrikt har meget faa Pladser, nemlig: Jakobshavn, Rodebay, Pâkitsoĸ, Atâ og Arsivik. Kristianshaabs Distrikt har Pladserne Klaushavn, Nordre Huse, Eĸe, Kristianshaab, Akugdlît, Ikamiut og Grønne Eylænder. Udstederne i Egedesminde Distrikt ere: Nivâĸ, Manermiut, Kangâtsiaĸ, Igíniarfik og Agto samt Hunde Eyland. De Folk, der bo ved Aulatsivikfjorden (Arfersiorfik), kaldes Strømbeboere.

Om Sommeren plejer jeg at rejse med Baad i Maanederne Juni, Juli, August og September; om Vinteren med Slæde i Maanederne Januar, Februar, Marts og April; jeg plejer dog ikke at begynde mine Vinterrejser før i Slutningen af Januar. Skynd dig nu at faa Hundene samlet sammen! Pas paa, du kunde let falde i Vandet! Gaa op og kald paa dem, de kan ikke høre, at vi raabe til dem. Jeg havde egentlig i Sinde at tilbringe Natten hos dig; men da Vejret var saa godt, holdt vi lige paa Kristianshaab. Hvorlangt har vi endnu til Agto? omtrent 2 Mil. Det begynder at blive mørkt, og Vinden tager til; skal vi ikke lægge til Land og slaa Telt op? Jo, det er maaske bedre.

66.

Affixer videredannende (fortsat).

Noget, endel.	^mivoĸ.
Vel, godt, rigtig.	. dluarpoĸ.

Aldeles, ganske.	. dluínarpoĸ.

De sidste to Affixer føjes ved Verber af 1ste Konj. til r, af 2den til g, af 3die til t[1]), af 4de til v, og ved femte indskydes et v efter den sidste Vokal, før de føjes til.

Pas nu godt paa dem!	pârivdluákit-ait.
Nu have vi god Fart.	ingerdlavdluarpugut.
Den er aldeles sløv.	ivkîtdluínaĸaoĸ.
Det er mer end nok.	nāmagdluínaĸaoĸ.
Den er ganske fuld.	ulivkârdluínarpoĸ.
Støder det fra.	ajagpâ.
Stød den lidt fra!	ajâmitsiaruk.
Gaa lidt foran.	sujuâmitsiarit.
Slet, daarlig, ilde.	. . nerdlugpoĸ.
Tidlig.	-jârpoĸ, (efter i) ârpoĸ.
Ofte.	-kulavoĸ, -kulârpoĸ.
Sjælden.	-kulángilaĸ, -kulãngilaĸ.
Næsten.	-ngajagpoĸ.
Næsten.	-kánerpoĸ (om Retning).
Nylig.	-rĸámerpoĸ.
For længere Tid siden.	-rĸámêrpoĸ.
Længe.	-́mersorpoĸ (ved 1. og 2. Klasse . mersorpoĸ).
I kort Tid.	-lertorpoĸ.
Ondt, skammeligt.	-pilugpoĸ.
Daarlig, ussel.	-palârpoĸ.
Kedeligt, ærgerligt, harmeligt.	-kasigpoĸ, -kasagpoĸ, -kavsagpoĸ.
Lidt.	-́nguarpoĸ.
Voldsomt, stort.	. ssuarpoĸ.
Mon, om, maaske.	. . nerpoĸ.
Henter —.	-isorpoĸ.
Havde nær, var nær ved at.	-rĸajarpoĸ.
Vistnok, Formodentlig.	-rĸôrpoĸ.
Forgæves.	-lugsínarpoĸ.
Igen.	-rĸigpoĸ.
Omhyggeligt, nøje.	-rĸigsârpoĸ.
Aldeles.	-rĸingnârpoĸ N.

[1]) ́ foran Endelsen poĸ bliver til t, og til dette t føjes Affixet. Ved 5te Klasse bliver a i aoĸ til i, og et v tilføjes, før Affixet føjes til.

Rigtig, for Alvor.	-vigpoĸ.
Først.	-rĸârpoĸ.
Aldrig.	-́ngisáinarpoĸ.
Temmelig.	-kulugpoĸ.
Saa temmelig, lidt.	-tsiarpoĸ.
Lidt, en Smule.	-lârpoĸ.
Meget, i høj Grad.	-ngârpoĸ.
Meget.	-ĸaoĸ.
Kun, blot, idelig, bestandig, altid, uden videre.	-ínarpoĸ.
	..sínarpoĸ (efter lang Vokal -gínarpoĸ[1]).
Ogsaa.	g]ujoĸ el. g]ioĸ[2]).
Altid.	t]áinarpoĸ (føjes til som t]arpoĸ).
Saa tager jeg det uden videre.	tiguínaĸâra.
Jeg havde nær uden videre taget dem.	tiguínarĸajaĸāka.
Vi holde op uden videre.	soraigínarpugut.
Kom kun til mig, hvis du kommer i Trang.	ajorssalísaguvit ornigtarsínánga.
Jeg hørte det først for nylig.	tusarĸámerpara.
Jeg har aldrig set det.	takúngisáinarpara.
De fange sjældent.	angukulángitdlat.
Er ude.	anêrpoĸ.
Vi vare længe ude.	anêrmersorpugut.
Du skal bare skælde ham Huden fuld.	oĸalupilugfigīnásavat.
Er næsten foran den.	sujuanîkánerpoĸ.
Misbrug det ikke!	atornerdlungniaĸinago.
En Mand fra Kristianshaab.	Kasigiánguarmio.

Øvelse 66.

Du er meget lattermild. Jeg kan ikke komme nu, jeg skal først være færdig med dette her. Skynd dig nu at lappe de Ben-

[1]) Imperativ uden Suffix sammentrækkes til sínait, gínait f. Ex. sig blot oĸarsínait, ligeledes med 3 Person Enkelttals Suffix f. Ex. kom blot med den ĸaigínauk.

[2]) Efter -́ngilaĸ bliver det til -́nioĸ.

klæder! Han har ikke noget Sted at være; kan han ikke foreløbig bo hos dig? Tag det bare bort! Lad ham bare bruge det. De fange stadig. Jeg vil bare en Gang sige det til ham. Hvor er din Kajak? Den drev bort med Isen. Blev den aldrig funden? Nej. Lev nu vel! Han har ødelagt min Bøsse i Bund og Grund, den var ikke til at faa ren. Den Sten dér er rigtig smuk; vil du brække den løs? Du passer Børnene altfor daarligt; vi kan ikke have dig til Tjenerinde, hvis du ikke vil passe dem bedre.

Du maa lave den meget omhyggelig, da den skal sendes til Danmark. Jeg har ganske vist prøvet paa det, men jeg har arbejdet til ingen Nytte. Pleje I at gaa tidlig til Ro? Ja, om Sommeren; saa kan vi gaa meget tidlig ud om Morgenen. Min Broder besøger mig meget sjælden; men min Onkel kommer meget ofte paa Besøg hos mig. Du maa vedblive uafbrudt at arbejde paa dem? Da jeg omtrent var færdig med den, havde jeg nær brækket den. Vinden er næsten sydlig; hvis den vil holde sig, kan vi naa Agto henimod Aften.

Hvordan har Rejsen været? Vi have været meget kort Tid undervejs. Ere I alle raske? Ja, nu ere vi raske; men i Foraaret vare vi i lang Tid syge af Forkølelse, og der døde to Mennesker ved Rodebay. Det er ikke til at have med at gøre. Bo Niels's endnu ved Egedesminde? Nej, de ere nylig flyttede til Hunde Eyland. Talte du med ham? Vi talte kun et Øjeblik sammen. Jeg frøs altfor meget og vilde gerne se at komme i Hus. Hvem vil du tale med? Bødkeren fra Kristianshaab; nu skal jeg skynde mig at kalde paa ham.

67.

Siger.	oĸarpoĸ.
Taler.	oĸalugpoĸ.
Tale.	oĸalungneĸ, oĸalûseĸ, oĸalût.
Holder en Tale.	oĸalũssivoĸ.
Taler med ham.	oĸaloĸatigâ.
De tale sammen.	oĸaloĸatigîgput.
Taler til ham.	oĸalugfigâ, oĸarfigâ, oĸalũssivfigâ, oĸalũpâ.
Taler om det.	oĸautigâ, oĸalûtigâ oĸalûserâ, oĸalũssisutigâ, erĸartorpâ.
De tale sammen om det.	oĸaloĸatigĩssutigât.

Søger at faa ham i Tale.	oĸausersiorpâ.
Faar ham i Tale.	oĸausersivâ.
Bringer det paa Tale.	oĸalûserâ, erĸartorpâ.
Taler godt (er veltalende).	oĸalorĸigpoĸ, oĸalutdlarĸigpoĸ, oĸatdlorigpoĸ.
Taler daarligt.	oĸatdlordlugpoĸ.
Taler Dansk.	ĸavdlunâtôrpoĸ, ĸavdlunâtut oĸalugpoĸ.
Taler Grønlandsk.	kalâtdlisôrpoĸ, inugtut oĸalugpoĸ.
Taler godt om ham.	únersiutigâ, nersorpâ.
Taler ondt om ham.	oĸautiginerdlugpâ, oĸautigssuarpâ, oĸatdlisigâ.
Taler i Munden paa ham, afbryder hans Tale.	narssugpâ, oĸausê kipivai.
Hvad tale I om?	suna oĸalûseraisiuk?
Indholdet af hans Tale.	oĸalûserissâ.
Genstanden for hans Tale.	oĸalũssíssutâ.
Taler med tykt Mæle.	kilángauvoĸ.
Snøvler.	umíngatsivoĸ.
Stammer.	ivtoĸerpoĸ el. uvtoĸigpoĸ.
Taler gennem Næsen.	kingákôrpalugpoĸ.
Lad mig først tale ud.	oĸausigssáka nâgatdlardláka.
Det er ikke Talebrug.	taima oĸarneĸ ajorput.
Tal højt til ham!	nipitûmik oĸalugfigûk.
Du skal ikke tale saa sagte.	taima nipikitsigissumik oĸalúsángilatit.
Tal højere, jeg kan ikke forstaa dig.	nipitûnerussumik oĸalungniarit, pâsisínáungilavkit.
Lad være med at snøvle!	umíngatseĸinak.
Du taler uforstaaeligt.	pâsinángitsumik oĸalugtarputit.
Fortæller om det.	oĸalugtuarâ.
Hvad svarede han dig?	ĸanoĸ akivâtit?
Jeg saa ham ikke, men hans Hustru svarede paa hans Vegne.	takúngilara nuliatale akíssúpâ.
Hvad sagde han?	ĸanoĸ oĸarpa?

Han sagde, at han nok skulde tage Hunden med.	ĸingmeĸ nagsarumavdlugo únerpoĸ.
Han sagde ja.	âvngôĸ el. ãngôĸ.
Jeg siger dig Tak.	ĸutsavigâvkit.
Det er sandt, hvad du siger.	ilumut sagdlúngilatit.
Sig Tak!	ĸujanarôĸ.
Der siges mange Tak.	ĸujanarssuarôĸ.
Saadan sagde jeg ikke.	taima oĸángilanga.
Lad være med at sige mig imod!	agssortoĸinanga.
Det vil sige.	imáipoĸ, tássa imáipoĸ.
Spørger om det.	aperĸutigâ el. aperssûtigâ.
Spørger efter ham.	aperĸutigâ.
Det er sandt, nu husker jeg det.	use, usîvna, usĩma.
Hører fejl.	tusássârpoĸ.
Har en stærk Stemme.	nipituvoĸ.
Har en svag Stemme.	nipikípoĸ.
Jeg hørte ganske vist, hvad han sagde; men da han altid taler meget lavt, forstod jeg det ikke rigtig.	oĸausê tusaraluarpáka, nipikitsúnguamigdle oĸalugtarmat pâsivdluángiláka.
Er stakaandet.	ivsánguvoĸ, ipiavoĸ N.
Han kan ikke tale for Stakaandethed.	ivsángunermit (el. ipianermit) oĸalungneĸ saperpoĸ.

Han er foreløbig (el. midlertidig) hos os.	najoratdlarpâtigut.
Som Barn var han hos Forstanderens.	mêraunermine parssissúkúnĩpoĸ.
Mindreaarighed.	inersimángíssuseĸ.
Det var med Forsæt, han bar sig saaledes ad.	piâralune taimailiorpoĸ.
Med Nød og næppe.	-rĸarpoĸ.
Det var med Nød og næppe, at vi fik Baaden i Vandet.	umiatsiaĸ singerĸarparput.
Med Maade.	sualúngitsumik, nãmáinartumik.

Passiv dannes paa Grønlandsk meget ofte ved Affixet:	..nekarpok[1]).
Du skal ikke omtale det, med mindre du bliver spurgt.	okautigísángilat aperinekángíkuvit.
Er han bleven hjulpen?	ikiornekarpa?
Jeg ved det ikke; men vi have sagt ham, at vi gerne vil hjælpe ham.	asukiak, uvagutdle okarfigerêrparput ikiorumavdlugo.
Han plejer at gaa efter sit eget Hoved.	isumaminik pissarpok.
Er Kniven ikke bleven funden?	savik naninekángila?
Endnu er den ikke funden.	naninekángíkatdlarpok.
Det er sandsynligt.	taimáisimavok.

Øvelse 67.

Hvad er det, I tale om? Niels fortæller om ham, der omkom i Kajak igaar. De vare tagne ud sammen; men da Vejret var godt, skiltes de. Niels mener, at en Klapmyds har revet Kajakken itu. Ja, det er sandsynligt. Var der ingen af de andre Fangere, der saa ham? Nej, de vare alle nede sydpaa. Vi have søgt efter ham hele Dagen; han er borte. Han plejede at gaa efter sit eget Hoved. Hvor gammel var han? 21 Aar.

Kan jeg faa Lægen i Tale? Det ved jeg ikke. Er han hjemme? Jeg skal se efter. Nej, han er gaaet ud. Hvor er han gaaet hen? jeg skulde gerne tale med ham. Det ved jeg ikke. Sig til ham, naar han kommer hjem, at jeg har været her. Lad være med at tale gennem Næsen! Bring denne Tønde ned til Bestyreren og sig Tak! Hvordan synes I om den Assistent? Alle tale godt om ham. Hvad for noget, har jeg hørt fejl? Er der bleven spurgt efter den? Nej, der er ikke bleven spurgt efter den endnu. Jeg siger dig Tak, fordi du hjalp min Tjenerinde.

68.

Verbalaffixer (transitive).

Lader ham el. det —.	..típâ ..sípâ[2]).
Lader sig —.	..típok ..sípok.

[1]) ..nekarpok kan kun føjes til transitive Verber.

[2]) Formerne sípâ og sípok føjes til de Verber af 1., 2. og 3. Klasse, hvis Nominalparticipium har s istedetfor t, samt ved 4. Klasse til i, ellers altid típâ. 1. Klasse rtípa 2. gtípâ 3. típa (∸ falder bort).

Anser det for at være —.	-utípâ (af uvoĸ og típâ).
Gaar hjem.	angerdlarpoĸ.
Han lod ham gaa hjem.	angerdlartípâ.
Han lod sige til ham.	oĸarfigitípâ.
Dræber ham.	toĸúpâ.
Lader sig dræbe.	toĸutípoĸ.
Han lod sig undervise af mig.	uvavnut ajoĸersortípoĸ.
Mens vi vare paa Rejse.	ingerdlatitdluta[1]).
Under hans Sygdom, mens han var syg (ladende ham være syg).	náparsimatitdlugo.
Han blev syg, mens han sov.	sinigtitdlune náparpoĸ.
Jeg tror, det er ham.	táunautípara.
Indtræffer.	nagdliúpoĸ.
Er ved at indtræffe.	nagdliutilerpoĸ[2]).
Mener, tror, antager, at han el. det —.	..sorâ, ..nasugâ g]asugâ, ..sugâ[3]).
Jeg gik til dig i den Formening, at du var syg.	náparsimanasugalutit (el. náparsimasoralutit) ornigpavkit.
Jeg tror, han er gaaet ind.	isersorâra, iserasugâra.
Jeg tog det bort, fordi jeg mente, at det ikke skulde bruges mere.	atorĸísángínasugalugo pîgínarpara.
Jeg antog ham for at være din Slægtning.	ilingnut erĸardlerisorâra (el. erĸardlerisugâra).
Bevirker, at han —, arbejder paa, at han el. det —.	..sarpâ ..sârpâ.
Vaagner.	iterpoĸ.
Vækker ham.	itersarpâ.
Han kan ikke mere ødelægge den.	táussuma aserorĸingnavêrpâ.
Jeg har sørget for, at han ikke mere kan ødelægge den.	táussumúnga aserorĸingnavêrsarpara.
Middel til at bevirke.	..saut.
Trøster ham.	tugpatdlersarpâ.

[1]) Infinitiv kan betyde „medens", og Infinitiv med Nægtelse „inden".
[2]) típâ indskydes ofte for Vellyds Skyld efter úpâ og rĸúpâ.
[3]) ..sorâ er Sydgrønlandsk. Infinitiv af disse Affixer har Betydningen: i den Formening at —. Efter ∸ngilaĸ bruges tsorâ.

Trøst (Middel til at trøste).	tugpatdlersaut.
Venter, indtil han —, i Inf. = indtil.	-tserpâ (ved 1. og 2. Klasse . serpâ).
Bliv der, indtil jeg siger dig til.	tássanīkatdlait (tássane unigit) uvavnut oĸarfigitserdlutit (el. ilingnut oĸarserdlunga).
Han huskede det lige til sit Livs Ende.	inûnine nâtserdlugo erĸaimavâ.
Hindrer ham i at —. (I Infinitiv: saa at han el. det ikke kan).	[t]ailivâ ved Verber af 4. og 5. tsailivâ.
Du forhindrer ham i at gaa.	pisugtailivat.
Læg det op paa Stilladset, for at Hundene ikke skal æde det.	ikânut iliuk ĸingminut neritsailivdlugo.
1) Byder, befaler, tillader ham at —. 2) Byder den el. det at gøres af nogen. 3) Byder sig at — s af nogen.	-rĸuvâ.
Han byder dem sætte sig ned.	ingerĸuvai[1]).
De byde dig at rejse.	autdlarĸuvâtit.
Jeg byder dig leve vel.	inûvdluarĸuvavkit.
De tillod ham ikke at spise, el. de bød ham ikke nogen Mad.	nererĸúngilât.
Binder den.	pitugpâ.
De bød ham ikke at binde den[2]).	pitorĸúngilât.
Ejermanden bød mig passe paa det.	inuata tamána uvavnut pârerĸuvâ.
De vil ikke gerne have, at du skal se det.	ilingnut takorĸúngíkaluarpât.
Han bød sin Tjener fodre sine Hunde.	(*)ĸingmine kivfaminut neriserĸuvai.

[1]) -rĸuvâ, føjet til intransitive Verber, gør disse transitive med det tidligere Subject til Object.

[2]) Naar -rĸuvâ føjes til et transitivt Verbum, maa dettes oprindelige Subject sættes i Terminalis, hvis det ikke helt kan udelades som her i Exempelet, og det transitive Verbums Object bliver Object for -rĸuvâ og derved Object i Sætningen se (*), derfor e Suffix. Exp: Tjeneren fodrer Hunden. Tjeneren maa da -rĸuvâ føjes til, sættes i Terminalis. Hunden, der er Object for Hovedverbet, vedbliver at være det, efterat -rĸuvâ er føjet til.

Han bød dig besøge sig.	ilingnut pulârĸuvoĸ (el. ornerĸuvoĸ[1]).
Han gik hen for at lade sig behandle af Doktoren.	nakorsamut pássutíkiartorpoĸ.
Jeg tog det med, for at du skulde se det.	nagsarpara, ilingnut[2]) takorĸuvdlugo.
Jeg har fortalt (omtalt) det, for at du skal forstaa det.	oĸalûserăka pâserĸuvdlugit (el. ilingnut pâserĸuvdlugit.)
En Ræv.	teriangniaĸ.
Gør den fast.	aulajangersarpâ.

Øvelse 68.

Han gjorde saaledes, for at de skulde elske ham. Hvis du siger det, for at jeg skal fortælle det, saa staar du og snakker til ingen Nytte. Lader han sig se? For mig lod han sig ikke se. Lader os rejse, medens Vejret er godt, for at vi ikke skal komme til at slaa Telt op. Han vil ikke komme, fordi han undser sig. Send ham hen til mig, mens vi ere her. Jeg vil vente paa ham, indtil han kommer. Kateketen bød Skolebørnene hente Lys, da det var altfor mørkt i Skolen. Hvorfor har du ikke hentet det? Fordi han ikke bød mig gøre det. Lader os lave Kaffe her, inden vi komme til Igíniarfik. Jeg mente, at du var rejst for længe siden.

Jeg vilde ikke rejse i det daarlige Vejr og har ventet, indtil det blev bedre. Jeg venter, indtil jeg har faaet Brev fra ham. Jeg vilde gerne træffe ham hjemme. Jeg siger dig det, for at du kan tage dig i Agt. Vi tro, at det er en Ræv, der har fortæret vore Angmagsætter. Han mente, at det vilde blive godt Vejr imorgen. Jeg tror, den er stor nok; lader os prøve den. Hvad mener du? Jeg anser den for at være altfor lille. Hvis du vil lyde mig, skal du købe en større, for at du ikke skal komme til at købe én til. Sæt den godt fast, for at den ikke skal falde ned. Han er meget gavmild, for at Folk skal synes godt om ham. Da jeg mente, vi skulde rejse, stod jeg tidlig op. Lad ham selv gøre den istand. Han vendte Ryggen til os, for at vi ikke skulde kende ham.

---

[1]) Naar den intransitive Form -rĸuvoĸ føjes til et transitivt Verbum, bliver dette reflexivt, han — sig, og Verbets oprindelige Subject sættes i Terminalis.

[2]) I Infinitiv har -rĸuvâ ofte Betydningen „for at".
Hvad der gælder -rĸuva, gælder ogsaa alle de øvrige i denne Time anførte Affixer.

69.

Verber med 2den Person Flertals Suffix.

Verber paa rpok.

Indicativ.

Enkelttal og Flertal.

Jeg hjælper, vi hjælpe Eder.	1 Pers.	ikiorpavse.
Han — , de — —	2 —	ikiorpâse.

Interrogativ.

Enkelttal og Flertal.

Hjælper han, hjælpe de Eder?	3 Pers.	ikiorpâse?

Optativ.

Enkelttal og Flertal.

Lad mig, lader os hjælpe Eder.	1 Pers.	ikiordlavse.
— ham, - dem — —	3 —	ikiordlise.

Infinitiv.

Hjælpende Eder, at hjælpe Eder.	ikiordluse.

Konjunctiv.

Enkelttal og Flertal.

Fordi jeg el. vi hjalp el. hjælper, hjælpe Eder.	1 Pers.	ikioravse.
— han - de — - —	3 —	a. ikiormase.
	3 —	e. ikioramise.

Subjunctiv

Enkelttal og Flertal.

Hvis jeg hjælper el. vi hjælpe Eder.	1 Pers.	ikioruvse.
— han — - de —	3 —	a. ikiorpase.
	3 —	e. ikiorunise.

Verbalparticipium.

Enkelttal og Flertal.

At jeg hjælper el. vi hjælpe, hjalp Eder.	1 Pers.	ikiorivse.
— han — - de —	3 —	ikiorâse.

Verber paa gpoĸ.

Indicativ.

Enkelttal og Flertal.

Jeg adlyder, vi adlyde Eder.	1 Pers.	nâlagpavse.
Han — de — —	3 —	nâlagpâse.

Interrogativ.

Enkelttal og Flertal.

Adlyder han, adlyde de Eder?	3 Pers.	nâlagpâse?

Optativ.

Enkelttal og Flertal.

Lad mig, lader os adlyde Eder.	1 Pers.	nâlagdlavse.
— ham - dem — —	3 —	nâlagdlise.

Infinitiv.

Adlydende Eder, at adlyde Eder.	nâlagdluse.

Konjunctiv.

Enkelttal og Flertal.

Fordi jeg adlyder, vi adlyde Eder.	1 Pers.	nâlagkavse.
— han - de — —	3 —	a. nâlangmase.
	3 —	e. nâlagkamise.

Subjunctiv.

Enkelttal og Flertal.

Hvis jeg adlyder, vi adlyde Eder.	1 Pers.	nâlagkuvse.
— han - de — —	3 —	a. nâlagpase.
	3 —	e. nâlagkunise.

Verbalparticipium.

Enkelttal og Flertal.

At jeg adlyder, vi adlyde Eder.	1 Pers.	nâlagkivse.
— han - de — —	3 —	nâlagkâse.

En (lige meget hvem), hvilkensomhelst, hvadsomhelst, en af de almindelige, og adv. lige meget hvad, paa hvad Maade.	nalingínaĸ (Subjt. -ínaup Flert. -ínait).

Folk i Almindelighed.	inuit nalingínait.
Hvad skal vi betale det med?	sumik akilísavarput?
Med et eller andet.	nalingínarnik.
Ad hvilken Vej? ad hvilken Vej du vil.	súkut? nalingínákut.
Det kan bruges til alt el. det er til Brug for alle og enhver.	nalingínarnut atugagssauvoĸ.
Hos alle og enhver.	nalingínarne.
Af — - — .	nalingínarnit.
Hvosomhelst af os.	nalingínavta.
— af Eder.	nalingínavse.
Bryder sig ikke om, hvordan det gaar, er ligegyldig.	nalingínarpoĸ.
Anser det for almindeligt, regner det ikke for noget, bryder sig ikke om, hvordan det gaar med ham el. det.	nalingínarâ.
Tager i Flæng, anser ikke Personer.	nalingínarsiorpoĸ.
Er af de almindelige, behøver ikke at tages Hensyn til.	nalingínauvoĸ.
Finder, opfinder, opdager noget.	navssârpoĸ.
Nu gaar der noget op for mig.	navssâlerpunga.
Finder det.	navssârâ.
Hvemsomhelst af Eder, der finder det, maa beholde det.	nalingínavse navssâriguniuk pigīnásavâ.
Ere I de eneste, der ikke ved det?	kisivse naluvisiuk?
Ja, vi alene ved det ikke.	âp, kisivta naluvarput.
Vel nok, rigtignok, ellers — men, forhenværende, afdød.	g]aluaĸ [1]).
Finder Tidsfordriv ved det.	alīkutarâ.
Véd det.	ilisimavâ, nalúngilâ.
Sætter Neglene i det.	ĸisugpâ, ĸitsugpâ.
Sender ham noget — (mik).	nagsiússivigâ.
Ved denne Tid ifjor.	sujorna tamatuma nalâne.

1) Se R. Gram. Side 105 nederst.

Er ustadigt (om Vejret).	avdlángortáinarpoĸ, aulavoĸ.
Ja.	-me (forstærkende).
Har faaet det til Benklæder.	ĸardligssarsiarâ.

Øvelse 69.

Vil du tale med mig? Ja, jeg har noget at sige; hvad er det? Det er om de Skind, du gerne vilde købe. Jeg kan ikke undvære dem alle, men du kan faa to eller tre; er det ikke nok? Det ved jeg ikke rigtig; jeg skal spørge min Hustru derom. Hun siger, at Skindene skal være til et Par Benklæder, og at jeg skal bruge tre. Saa skal jeg sende dig tre. Tak skal du have; hvordan have I det ellers; fange I noget? Jo, vi fange stadig; Vejret er jo godt hver Dag; men isjor paa denne Tid led vi stor Nød, fordi Vejret var saa uroligt. Har din Søn begyndt at gaa i Kajak? Ja, han gaar lidt i Kajak en Gang imellem; men han er jo saa lille endnu? Jeg glemte at spørge dig om, hvordan jeg skal betale Skindene. De Danske pleje at betale 50 Øre for Stykket, og du kan betale dem med Penge eller med hvadsomhelst, ligesom du selv synes. Ja, saa vil jeg helst betale dem med Penge; se her er 1 Kr. 50 Øre. Tak, naar jeg kommer hjem, skal jeg sende dig Skindene. Farvel.

70.

Verber med 2den Person Flertals Suffix (fortsat).

Verber paa -poĸ.

Indicativ.

Enkelttal og Flertal.

Jeg træffer el. vi træffe el. traf Eder.	1 Pers.	nâpípavse.
Han — - de — - —	3 —	nâpípâse.

Interrogativ.

Enkelttal og Flertal.

Træffer el. traf han el. de Eder?	3 Pers.	nâpípâse?

Optativ.

Enkelttal og Flertal.

Lad mig el. lader os træffe Eder.	1 Pers.	nâpitdlavse.
— ham - - dem — —	3 —	nâpitdlise.

Infinitiv.

Træffende Eder el. at træffe Eder. | nâpitdluse.

Konjunctiv.

Enkelttal og Flertal.

Fordi el. da jeg træffer el. vi træffe el. traf Eder.	1 Perſ.	nâpíkavse.
— - — han - de — —	3 —	a. nâpingmase.
	3 —	e. nâpíkamise.

Subjunctiv.

Enkelttal og Flertal.

Hvis el. naar jeg træffer el. vi træffe el. traf Eder.	1 Perſ.	nâpíkuvse.
— - — han - de — -	3 —	a. nâpigpase.
	3 —	e. nâpíkunise.

Verbalparticipium.

Enkelttal og Flertal.

At jeg træffer el. vi træffe el. traf Eder.	1 Perſ.	nâpíkivse.
— han - de — — —	3 —	nâpíkâse.

Verber paa VOK.

Indicativ.

Enkelttal og Flertal.

Jeg elſker el. vi elſke Eder.	1 Perſ.	asavavse.
Han — - de — —	3 —	asavâse.

Interrogativ.

Enkelttal og Flertal.

Elſker han el. elſke de Eder?	3 Perſ.	asavâse?

Optativ.

Enkelttal og Flertal.

Lad mig el. lader os elſke Eder.	1 Perſ.	asalavse.
— ham - dem — —	3 —	asalise.

Infinitiv.

Elſkende Eder, at elſke Eder. | asavdluse.

Konjunctiv.

Enkelttal og Flertal.

Fordi el. da jeg elsker el. vi elske el. elskede Eder.	1 Pers. asagavse.
— — han - de — -	3 — a. asangmase.
	3 — e. asagamise.

Subjunctiv.

Enkelttal og Flertal.

Hvis jeg elsker el. vi elske el. elskede Eder.	1 Pers. asaguvse.
— han - de — - —	3 — a. asagpase.
	3 — e. asagunise.

Verbalparticipium.

Enkelttal og Flertal.

At jeg elsker el. vi elske, elskede Eder.	1 Pers. asagivse.
— han - de — — —	3 — asagâse.

Bringer ham noget — mik.	âtsivigâ.
Selv; han, hun, den, det, selv.	nangminek.
Hvem har lavet det? Jeg selv.	kia tamána sanasimavâ? uvanga nangminek.
Det er noget, vi selv have købt.	uvagut uko nangminek pisiarissavut.
Som du selv vil.	nangminek iluarissangnik el. nangminek piumassarnik.
Fra el. af os selv.	nangminivtínit.
De fandt det selv.	nangminek navssârât.
Har han selv forfærdiget den?	nangminiliarâ?
En Ting, der er lavet af en selv.	nangminiliak.
Søger sit Eget.	nangminigssarsiorpok.
Har det som Ejendom (ikke tillaans).	nangminerâ.

Hver især af os.	tamavta ingmíkut.
Hver især af Eder.	tamavse ingmíkut.

Hver især af dem.	tamarmik ingmíkut.
Selv, sig selv.	ingme (bruges kun med Appositioner).
Hos sig selv.	ingmine

og saaledes med alle Appositionerne som et Substantiv med e Suffix, ingmingne, ingminit, ingmingnut osv.; men i Vialis Enkelttal og Flertal ingmíkut ved sig selv. For 1ste og 2den Person bruges det med disses Suffixer og Appositioner.

Hos os selv.	ingmivtíne.
Til Eder selv.	ingmivsínut.
Fra mig selv.	ingmivnit.
Er stærk.	nakûvoĸ.
Faar Angmagsætter.	angmagsivoĸ.
Ikke ret mange.	amerdlángitsut.
Pibespids.	kingmivik.
Er kedeligt.	uggornarpoĸ.
Køber af ham.	pisivfigâ.
Kan undvære noget af det.	ilángarneĸ sapíngilai.
Har kun, hvad han selv skal bruge.	atugagssáinarâ.
En her ved Stedet.	tamânimio.
Løfter den.	kivigpâ.

Øvelse 70.

Have I faaet mange Angmagsætter iaar? Nej, ikke ret mange; det faldt i med Regn, saa vi maatte høre op med at øse, fordi vi ikke kunde faa dem tørre. Hvor det er kedeligt; jeg vilde gerne have købt nogle af dig, og nu kan du vel ingen undvære. Nej, det tror jeg ikke, jeg har ikke flere end vi selv skal bruge. Ved du ikke, om der er nogen her, der vil sælge nogle? Jo, Abels og Abraham's begyndte at øse før os og fik deres Angmagsætter tørre. Vil du sige til dem, om de vil komme herop, hvis de kan overlade mig nogle; Jeg skal sige det til dem. Hvor øste I Angmagsætter iaar? Ved Kangârssuk. Hvilken Kangârssuk? Den mellem Kangerdlugssuaĸ og Kangerdluarssuk. Vi gik derop med Konebaad i Slutningen af Juni og kom først tilbage ved Midten af Juli.

Skal jeg bringe Eder de Angmagsætter, I have købt? Nej, vi skal nok selv hente dem. Jeg tog den selv med, for at den ikke skulde blive vaad. Have I den hjemme hos Eder selv? Nej, vi

have glemt den her hos Eder. Jeg skal hilse dig fra din Broder. Lad nu hver især af os prøve paa at løfte den, saa faa vi se, hvem der er den stærkeste. De gemte dem til sig selv, for at de ikke skulde komme til at lide Nød. Vi have dem hos os selv. Jeg har dem hos mig selv, og jeg skal nok selv passe dem.

71.

ilāne arnaĸ tunumio[1]) umianut niuverniariartortunut anguartauvdlune niuvertoĸarfingmut[2]) pivoĸ. igdlut ilānut ĸaerĸuneĸarame tássane pulâlerpoĸ, táussuma igsiavfiata akiane tarrarssût nivingassoĸ[3]); issigileramiuk takuvai inuit āma tarĸamane angalassut. tauva oĸarpoĸ: ĸavkunúnga āma pulāsagaluarpunga.

En Gang kom en Østgrønlænderinde som Roerske med en Konebaad, der var rejst ned til Kolonien for at handle. Hun blev inviteret op til et af Husene og gik derop. Ligeoverfor det Sted, hvor hun kom til at sidde, hang der et Spejl. Da hun kom til at se i det, saa hun, at der gik Folk rundt derinde. Saa sagde hun: Dem derinde skulde jeg ogsaa gerne besøge.

[1]) af tuno Bagsiden og mio som beboer.

[2]) egtl. til det Sted, som har Købmand niuvertoĸ -ĸarpoĸ . fik i Terminalis.

[3]) Nominal- el. Verbalparticipium bruges for at udtrykke en Hovedudsagnet (her pulâlerpoĸ) ledsagende Omstændighed.

Verber med 2den Person Flertals Suffix (fortsat).

Verber paa aoĸ.

Indicativ.

Enkelttal og Flertal.

Jeg siger el. vi sige Eder.	1 Pers.	oĸarfigâvse.
Han - de — —	3 —	oĸarfigâse.

Interrogativ.

Enkelttal og Flertal.

Siger han el. sige de Eder?	3 Pers.	oĸarfigâse?

Optativ.

Enkelttal og Flertal.

Lad mig el. os sige Eder.	1 Pers.	oĸarfigilavse.
— ham - dem — —	3 —	oĸarfigilise.

Infinitiv.

Sigende Eder, at sige Eder.	oĸarfigaluse.

Konjunctiv.

Enkelttal og Flertal.

Da, fordi jeg siger el. vi sige el. sagde Eder.	1 Pers.	oĸarfigigavse.
— — han — - de - —	3 —	a. oĸarfigingmase.
	3 —	e. oĸarfigigamise.

Subjunctiv.

Enkelttal og Flertal.

Hvis jeg siger el. vi sige el. sagde Eder.	1 Pers.	oĸarfigiguvse.
— han — - de — - —	3 —	a. oĸarfigigpase.
	3 —	e. oĸarfigigunise.

Verbalparticipium.

Enkelttal og Flertal.

At jeg siger el. vi sige el. sagde Eder.	1 Pers.	oĸarfigigivse.
— han - - de - - — —	3 —	oĸarfigigâse.

-ngilaĸ.

Indicativ.

Enkelttal og Flertal.

Jeg el. vi adlyder ikke el. adlød ikke Eder.	1 Pers.	nâlángilavse.
Han - de — - - — —	3 —	nâlángilâse.

Interrogativ.

Enkelttal og Flertal.

Adlyder el. adlød han el. de ikke Eder?	3 Pers.	nâlángilâse?

Infinitiv.

Ikke adlydende Eder, ikke el. uden at adlyde Eder.	nâlangnase.

Konjunctiv.
Enkelttal og Flertal.

Fordi jeg el. vi ikke adlyder el. adlød Eder.	1 Pers. nâlángínavse.
— han, - de — — —	3 — a. nâlángingmase. 3 — e. nâlángínamise.

Subjunctiv.
Enkelttal og Flertal.

Hvis jeg el. vi ikke adlyder el. adlød Eder.	1 Pers. nâlángíkuvse.
— han - de — — —	3 — a. nâlángigpase. 3 — e. nâlángíkunise.

Verbalparticipium.
Enkelttal og Flertal.

At jeg el. vi ikke adlyder el. adlød Eder.	1 Pers. nâlángíkivse.
— han el. de — — — —	3 — nâlángíkâse.

Jeg el. mig alene.	kisima [1]).
Du el. dig alene.	kisivit.
Han, hun, den, det alene.	kisime (som Subject).
Ham, hende, —, —	kisiat (som Object).
Vi el. os alene.	kisivta.
I el. Eder alene.	kisivse.
De alene.	kisimik (som Subject).
Dem alene.	kisîsa (som Object).

Jeg el. mig ganske.	tamarma [2]).
Du - dig —	tamarpit.

[1]) kise tager mod Appositioner i 1ste og 2den Person, men ikke i 3die f. Ex. kisivnut til mig alene, kisingnit fra dig alene, kisivtínut til os alene osv.

[2]) I Enkelttal kun i Ablativ tamarmit af, fra det hele: og i Terminalis tamarmut til det hele; i Flertal i de fleste Kasus: tamavtíne, tamavsínit, tamanut osv.

Han, hun, den, det ganske.	tamarme (Subject).
Ham, hende, — — —	tamât (Object).
Vi el. os alle.	tamavta.
I el. Eder alle.	tamavse.
De alle.	tamarmik (Subject).
Dem —.	tamaisa (Object).

Jeg el. mig hel.	ilũngarma[1]).
Du el. dig —	ilũngarpit.
Han, hun, den, det hel.	ilũngarme (Subject).
Ham, hende, — — —	ilũngât (Object).
Vi el. os helt.	ilũngavta.
I el. Eder —	ilũngavse.
De helt.	ilũngarmik (Subject).
Dem —.	ilũngaisa (Object).

Overalt.	tamatigut.
Men, men derimod, men vel at mærke, kun.	kisiáne.
Kun til ham (ikke til andre).	táussumúnga kisiáne.
Det gaar ikke paa anden Maade end med en Øxe.	avdlamik ajornaĸaoĸ ulimáumik kisiáne.
Jeg bød ham ganske vist gøre saa, men han vilde ikke høre.	taimailiorĸugaluarpara, kisiáne tusarumángilaĸ.
Er hjemme og passer Huset.	paivoĸ.
Men derimod.	kisiánile.
Men imidlertid; men det forstaar sig at.	kisiánime.
Han ganske alene.	kiserdluínarme.
Jeg Stakkel alene.	kisínguarma el. kisikasingma.
Er alene.	kisimĩpoĸ.
Bliver alene, er ene tilbage.	kisíngorpoĸ el. kisíngorúpoĸ.
Er ene om noget, er den eneste.	kisermauvoĸ.
Er ene om det.	kisermáupâ.
Hist og her, allevegne.	tamagingne.
Allevegne fra.	tamagingnit.

[1]) Tager næsten ingen Appositioner til sig; mærk dog: ilũngarmut til det hele, ilũngavnut, ilũngavtínut.

Hid og did, til alle Steder.	tamagingnut.
Er fuldstændig.	tamarmiuvoĸ.
De komme alle.	tamákerdlutik aggerput.
Jeg har givet dem alle bort.	tamákerdlugit túniúpáka.
Der er ingen Lejlighed til Erhverv el. han har osv.	piniarfigssaerúpoĸ.
Isen kan bære.	siko tuarorpoĸ, ĸajangnaitdlivoĸ.
Isen kan ikke bære.	siko tuarúngilaĸ, ĸajangnarpoĸ.
Har det til Hindring.	ajoĸutigâ.
Er for lidt husholderisk.	aungnertusainikípoĸ.
Er almindelig.	erĸumĩngilaĸ, nalingínauvoĸ.
Følger med.	ilauvoĸ.
Beholder det.	tiguínarpâ.
Er uefterrettelig.	únerĸardlugpoĸ.
Er uforsigtig.	mianisãngilaĸ,misigssúngilaĸ.
Er ufortrøden.	ĸasusuípoĸ, eĸiasuípoĸ.

Øvelse 71.

Jeg har sagt Eder, at jeg ikke vil laane Eder noget, naar I ikke selv vil søge at forhverve Føden. I disse Dage har der ingen Lejlighed været til at forhverve noget; Isen kan ikke bære endnu, og vi kan ikke gaa i Kajak for Tyndisen. Have I da ikke samlet Forraad i Sommer? Nej, vi vare ganske alene og kunde ikke rejse, fordi vort Barn var sygt; vi bleve ene tilbage. Ja, saa skal jeg se, om jeg kan hjælpe Eder; men det bliver med Angmagsætter; jeg har næsten givet dem bort alle sammen. I ere ikke husholderiske nok. Jeg sagde dig det nok, men I vilde ikke høre mig. Saadanne findes allevegne, de ere meget almindelige. Da jeg sagde, at jeg vilde besøge Eder, vidste jeg ikke, at I vare flyttede til Egedesminde; det er altfor langt at rejse.

Har du fodret dem alle sammen? Ja, hver eneste én. Lader dem hjælpe Eder. Han mente, at han ikke kunde overtale Eder til at følge med sig; men jeg sagde, at jeg havde hørt af Eders Moder, at I vilde med. Beholdt han dem alle? Nej, her er 4. Jeg har samlet dem sammen allevegne fra. Hvis jeg forklarer Eder det, vil I saa prøve det? Ja, det vil vi gerne. Hvis vi ikke havde kaldt paa Eder, vare I komne alt for sent. Han er ganske alene; alle hans Husfolk ere ved at grave Tørv. Hvorfor er han ikke med? Han er ikke ganske rask.

72.

angut utorĸaĸ itisûme aulisarsimavdlune tikípoĸ. aulisáunile ĸerivatdlârmat igdlúnguamine augserumavdlugo[1]) erĸúpâ[2]) aĸaguane[3]) atorumagamiuk. ĸaungmat aulisáune tiguvdlugo aterpoĸ, ĸáinilo arĸúkamiuk ikivdlune autdlarpoĸ. uvdlordlo nâvdlugo aulisariartordlune angalagaluarame sussârpoĸ. kîsame aulisáune amuarpâ, sunauvfa ĸarsorsaerútoĸ[4]).

En gammel Mand, der havde været ude at fiske paa dybt Vand, kom hjem. Da hans Snøre var altfor frossen, tog han den med ind i sit lille Hus for at faa den optøet, da han skulde bruge den næste Dag. Da det blev lyst, tog han sin Snøre og gik ned, og da han havde bragt sin Kajak ned, drog han afsted. Hele Dagen sejlede han omkring for at fiske, men fik ikke noget. Endelig halede han sin Snøre op — og saa var der ingen Krog paa den.

1) Optøer det i Vand, giver det Tid til at smelte el. optø.
2) Tager det med ind; Ordet er afledt af iserpoĸ.
3) aĸago i Localis med 3 Pers. a Suffix: Dagen derefter.
4) ĸarsorsaĸ el. oĸúmersaĸ: en Fiskekrog.

Verbalaffixer (fortsat).

Man.	..narpoĸ (ved 5te Kl. ogsaa .narpoĸ).
Er bleven —.	..narsivoĸ, .narsivoĸ.
Man vilde gerne —, det er ønskeligt, let, behageligt —.	g]uminarpoĸ.
Er ikke, er u —.	..náipoĸ (ts).
Aldrig.	-juípoĸ, -uípoĸ, -suípoĸ.
Gør det altfor —, finder det over Forventning —.	-nârpâ.
Lidt, smaat, stadig saa smaat.	-missârpoĸ.
Formaar det ikke.	ajorpâ.
Man ved ikke, naar han kommer.	ĸaĸugo tikísassoĸ nalunaĸaoĸ.
Han fryser.	kîavoĸ.
Man fryser, det er koldt.	kîanarpoĸ.

Man elsker ham, han er elskværdig.	asanarpok.
Man forarges derover.	mamianarpok.
Finder ham forargelig.	mamiagâ.
Den Stakkel.	nagdlingnak.
Det er bleven koldt.	kîanarsivok.
Det er bleven umuligt, det lader sig ikke mere gøre.	ajornarsivok.
Ja, hvis du anser den (Vejen) for behageligere.	sôruna, atoruminarnerutíkugko.
Det er værd at lære.	ilíkuminarpok.
Den er let at gøre ren.	saligkuminakaok.
Den er alt andet end behagelig at bruge.	atoruminaitsorssûvok.
Er misundelsesværdig.	usornarpok.
Er aldeles ikke misundelsesværdig.	usornáipok.
Er aldrig vred.	kamajuípok.
Er træt.	kasuvok.
Er aldrig træt.	kasusuípok.
Gaar aldrig itu.	aserujuípok.
Finder det over Forventning daarligt.	ajunârpâ.
Anstrænger Eder nu saa smaat.	agsorûmissâritse.
Skænder paa ham.	agpisalũpâ.
Aabenbarer det.	sarkúmiúpâ.
Lukker ham inde.	mátúpâ, parnaerúpâ.
Vender tilbage med det.	orkúpâ.
Bortfører ham el. det.	autdlarúpâ.
Kommer med det.	aggiúpâ.
Har bragt ham el. det.	tikiúpâ.
Ophører med det.	soraerúpâ.
Betaler for ham.	akiliúpâ.
Skyder over Maalet.	kuláupâ.
Skyder under Maalet.	atáupâ, kerdlúpâ el. inorpâ.
Dræber det.	tokúpâ.
Tager det ved en Fejltagelse.	támáupâ.
Tager hende tilægte.	nulíssiúpâ.

Tager det hjem.	angerdláupâ.
Tager det med ned.	arĸáupâ.
Tager ham paa Armen.	kivssumíssiúpâ.
— — — Skødet.	sardlíssiúpâ.
— — — Ryggen.	nangmagkiúpâ.
— — til Naade.	sáimáupâ.
Lægger sig det paa Hjerte.	ũmámiuliúpâ, ũmámiugâ.
Lægger det ind, bringer det ind.	erĸúpâ.
— — — (flere Ting).	erĸússorpai.
Lægger det til noget.	ilángúpâ, ilaliúpâ.
— ud fra Land med det.	avaláupâ.
Bliver vred paa ham.	kamáupâ.
Vaager over ham.	pigáupâ.
Flyver bort med det.	tíngúpâ.
— — — —(om Vinden).	tingípâ.
Er bortblæst.	tingípoĸ.
Vender Ryggen til.	tunúpâ.
Redder ham, frelser ham.	ánaúpâ.
Fører det omkring med sig.	(angaláupâ), angatdlápâ.
Støder det imod noget.	apũpâ.
Opkalder ham — efter nogen.	atsiúpâ — mut.
Dømmer ham, omtaler noget for ham.	erĸartũpâ.
Bliver utaalmodig over at vente paa ham.	erinitsáupâ.
Møder ham (kommer lige imod ham).	naláupâ.
De møde hinanden.	naláuput.
Taler med ham, (i en bestemt Hensigt).	oĸalũpâ.
Fortæller ham noget.	oĸalugtũpâ.
Bogkasse.	igdlerfiussaĸ magpersigkat pûat.
Saamange.	taima amerdlatigissut.
Gaar ned til Stranden.	sigssaliarpoĸ.
Er uholdbar.	aserfatdlajavoĸ.
Uldtøj.	merĸuluagdlit el. merĸûssâgdlit.

Øvelse 71.

Vil du ikke tage det hjem med og gøre det istand; men jeg skulde gerne bruge det igen imorgen. Fik du mine Sager bragt ind? Nej, jeg har kun bragt Bogkassen ind, for at den ikke skal blive vaad. Rejser han altid omkring med saa mange Ting? Det ved jeg ikke; men han plejer ikke at bringe det altsammen med tilbage. Du traf den ikke; du skød ovenover den; jeg troede, at jeg havde skudt neden under den. Frederik var lige ved at drukne, men Hajfiskerne reddede ham. Han kom mig imøde, da jeg gik ned til Stranden. Hvad var det, du fortalte ham? Jeg talte slet ikke til ham. Vi saa, at de mødte hinanden. Tag Barnet paa Armen, det er træt. Vi have ventet meget paa dig, vi skulde egentlig skænde paa dig, fordi du har tøvet saa længe.

Noget af Vasketøjet er blæst bort. Ja, det blæste meget haardt sidste Nat, Vinden var stærkere, end man egentlig kunde vente paa denne Aarstid. Hvem bringer det? Smeden har bragt det; men ved en Fejltagelse havde han taget denne her. Du maa lægge dig mine Ord paa Hjerte, hvis du ikke vil have, at jeg skal blive vred paa dig. Bring disse to Kasser ned og sæt dem paa Kirkeloftet; men husk at laase Døren godt. Vil du nu ikke snart høre op med det? Han tog Barnet paa Skødet og legede med det. Det er meget forunderligt. Du skal ikke vende Ryggen til mig, naar du taler med mig. De have opkaldt Barnet efter Kateketen.

73.

ilãne káinat ĸavsît autdlarput eĸalungniarumavdlutik. kangerdlûp ĸíngua[1]) tikíkuníko pisugdlutik kangerdlûp áipânut ituísavdlutik[2]), tássanilo kûk sapuserdlugo[3]) eĸalungniásavdlutik. taimaníkut[4]) silagigsorssûvoĸ. kangerdlûp ĸíngua tikíkamíko nunákut pisugdlutik autdlarput. ĸáĸarssuit akornatigut seĸineĸ nuivoĸ, ĸíngornerisalo[5]) kôrorssuaĸ naggorigsoĸ[6]) orpigarpagssualik[7]) torârpât. ingerdlavigssâtdlo alianaeĸaoĸ. kîmavdlutigdlo[8]) ingerdláput pissaĸarnigssartigdlo[9]) neriûtigalugo. kîsa ĸáĸap tunuanĩtoĸ taseĸ tikípât, kûalo sapusernialerpât.

(nangíkumârput.)

En Gang rejste flere Kajakker paa Laxefangst. Naar de kom til Bunden af Fjorden, skulde de gaa over Land til en anden Fjord og der opdæmme Elven for at fange Lax. Det var straalende

Vejr den Gang. Da de kom til Bunden af Fjorden, gik de over Land. Solen stod op mellem de høje Fjælde og dens Straaler faldt lige paa en frugtbar Snævring, der var bevoxet med højt Krat. Deres Vej var dejlig. Muntre skred de frem og haabede paa Fangst. Endelig kom de til en Sø bag ved Fjældet og begyndte at søge at opdæmme Elven.

(Fortsættes.)

[1]) kíngoĸ Bunden af en Fjord.
[2]) ituísavdlutik for ituísáput; saaledes bruges Infinitiv oftere.
[3]) Opdæmmer den.
[4]) taimaníkut = taimane.
[5]) kíngorpoĸ el. kingnorpoĸ (skinner gennem en Sprække) med .neĸ: kíngorneĸ med Suf. isa.
[6]) naggorigpoĸ: er frugtbar.
[7]) orpigaĸ: Krat, pak: en Mængde, ssuaĸ, lik.
[8]) kîmavoĸ: er munter.
[9]) pissaĸ: faaet, ĸarpoĸ, neĸ, gssaĸ med Suf. rtik.

Verber med 1ste Person Flertals Suffix.

Verber paa rpoĸ.

Indicativ.

Enkelttal.

Du hjælper os.	2 Pers.	ikiorpavtigut.
Han — —	3 —	ikiorpâtigut.

Flertal.

I hjælpe —	2 —	ikiorpavsigut.
De — —	3 —	ikiorpâtigut.

Interrogativ.

Enkelttal og Flertal.

Hjælper, hjalp du, I os?	2 Pers.	ikiorpisigut?
— — han, de —	3 —	ikiorpâtigut?

Optativ og Imperativ.

Enkelttal og Flertal.

Hjælp, hjælper os!	2 Pers.	ikiortigut.
Lad ham, dem hjælpe os!	3 —	ikiordlisigut.

Infinitiv.

Hjælpende os, at hjælpe os.	ikiordluta.

Konjunctiv.

Enkelttal.

Da, fordi du hjælper el. hjalp os.	2 Pers.	ikioravtigut.
— — han — - — —	3 —	a. ikiormatigut.
	3 —	e. ikioramisigut.

Flertal.

— — I hjælpe - — —	2 —	ikioravsigut.
— — de — - — —	3 —	a. ikiormatigut.
	3 —	e. ikioramisigut.

Subjunctiv.

Enkelttal.

Hvis du hjælper os.	2 Pers.	ikioruvtigut.
— han — —	3 —	a. ikiorpatigut.
	3 —	e. ikiorunisigut.

Flertal.

— I hjælpe —	2 —	ikioruvsigut.
— de — —	3 —	a. ikiorpatigut.
	3 —	e. ikiorunisigut.

Verbalparticipium.

Enkelttal.

At du hjælper el. hjalp os.	2 Pers.	ikiorivtigut.
— han — - — —	3 —	ikiorâtigut.

Flertal.

— I hjælpe - — —	2 —	ikiorivsigut.
— de — - — —	3 —	ikiorâtigut.

Verber paa gpok.

Indicativ.

Enkelttal.

Du adlyder el. adlød os.	2 Pers.	nâlagpavtigut.
Han — - — —	3 —	nâlagpâtigut.

Flertal.

I adlyde - — —	2 —	nâlagpavsigut.
De — - — —	3 —	nâlagpâtigut.

Interrogativ.

Enkelttal.

Adlyder el. adlød du os?	2 Perſ.	nâlagpisigut?
— - — han —	3 —	nâlagpâtigut?

Flertal.

Adlyde - — I —	2 —	nâlagpisigut?
— - — de —	3 —	nâlagpâtigut?

Optativ og Imperativ.

Enkelttal og Flertal.

Adlyd el. adlyder os!	2 Perſ.	nâlagtigut.
Lad ham el. dem adlyde os.	3 —	nâlagdlisigut.

Infinitiv.

Adlydende os, at adlyde os.	nâlagdluta.

Konjunctiv.

Enkelttal.

Da, fordi du adlyder el. adlød os.	2 Perſ.	nâlagkavtigut.
— — han — - — —	3 —	a. nâlangmatigut.
	3 —	e. nâlagkamisigut.

Flertal.

— — I adlyde - — —	2 —	nâlagkavsigut.
— — de — - — —	3 —	a. nâlangmatigut.
	3 —	e. nâlagkamisigut.

Subjunctiv.

Enkelttal.

Hvis, naar du adlyder el. adlød os.	2 Perſ.	nâlagkuvtigut.
— — han — - — —	3 —	a. nâlagpatigut.
	3 —	e. nâlagkunisigut.

Flertal.

— — I adlyde - — —	2 —	nâlagkuvsigut.
— — de — - — —	3 —	a. nâlagpatigut.
	3 —	e. nâlagkunisigut.

Verbalparticipium.

Enkelttal.

At du adlyder el. adlød os.	2 Perſ.	nâlagkivtigut.
— han — - — —	3 —	nâlagkâtigut.

Flertal.

At I adlyde el. adlød os.	2 Pers. nâlagkivsigut.
— de — - — —	3 — nâlagkâtigut.

Laver det til ham.	sanáupâ.
Laver Kajak, — til ham.	káiniorpoĸ, — káiniorpâ.
Bærer sin Kajak paa Hovedet.	káine maĸigpâ.
Omkommer i Kajak.	kajauvoĸ.
Kajakaare.	pautit (Fl.).
Kæntrer i Kajak.	kínguvoĸ.
Kan kæntre og rejse sig med sin Kajak.	makítaĸarpoĸ.
Brækker sin Kajakaare.	pautaiarpoĸ.
Mister sin Kajakaare.	pautaerserpoĸ.
Kajakpels.	kapitak, tuvilik.
Tager Kajakpels paa.	kapiterpoĸ, kapitserpoĸ el. tuvigdlerpoĸ.
Kajakring.	pâĸ.
Træ til Kajakring.	pâgssaĸ.
Sætter en Kajakring i Kajaken.	pâlerpâ.
Kajakhalvpels.	akuilisaĸ, tuvîtsoĸ S.
Last paa en Kajak.	usiaĸ.
— — — —	mangútaĸ.
Fører Last bag paa sin Kajak.	usiarpoĸ.
— — foran — — —	sujumigpoĸ.
— — baade for og bag.	avatingmigpoĸ.
Konebaad, — med Besætning,	umiaĸ, — umiat.
Laver en Konebaad.	umîorpoĸ.
Rejser i —	umiartorpoĸ.
Syer Skind til Konebaad.	umiaĸ amigssiorpâ.
Forliser (med Konebaaden).	umîarpoĸ.
Omkommer ved at forlise med Baaden, forliser med Konebaaden.	umiuvoĸ.
Sælger sin Konebaad.	umêrpoĸ el. umiaerpoĸ.
Skærer det itu.	kiorpâ.
Har Kajakmand med.	ĸajartaĸarpoĸ.

Er bange for.	sujôravoĸ.
Farvand, Overfare.	ikâriaĸ.
Skænder paa ham.	agpisalūpâ.

Øvelse 73.

Plejer du at bruge Baad eller Konebaad til dine Rejser? Jeg rejser som Regel med Konebaad; men ogsaa en Gang imellem med Baad. Hvis Baad bruger du saa? Forstanderens. Jeg venter netop paa, at den skal blive færdig. Han har lavet sig en ny Konebaad iaar, og de ere ifærd med at sy Skind til den. Ja, Konebaad er god at rejse med, naar der ikke er Tyndis; men i Sydgrønland omkom forleden Aar en hel Konebaadsbesætning, fordi Tyndisen havde skaaret Skindene igennem. Plejer du at have Kajakmand med paa dine Rejser? Ja, og han er en meget dygtig Kajakroer; selv om han kæntrer, kan han rejse sig igen; ja, der siges, at han kan gøre det, selv om han har tabt sin Aare. Havde du Last paa din Kajak? Ja, baade for og bag; jeg plejer ellers kun at have Last bag paa den; men da det var godt Vejr, tog jeg ogsaa noget foran.

Hørte du, at vi vare rejste? Nej, jeg vilde gerne have set Eder; hvorfor besøgte I ikke os? Vi havde saa travlt og vare bange for, at det skulde blive mørkt, før vi kom til Klokkerhuk. Farvandet fra Rodebay til Klokkerhuk er ikke rart. De sagde, at de havde i Sinde at kalde paa os, for at vi kunde følge med; men at de hørte, at vi ikke vilde rejse endnu. Hvis du ser noget til Baaden, saa giv os Besked derom. Han laver en Kajak til den Forældreløse. I maa ikke skænde paa os. Det kommer an paa Lægen, om du maa gaa ud.

74.

(nangitat.)

uvdloĸ táuna nunaĸarfingme avdlame angutit ĸavsît autdlarput avĸut avdla atordlugo; nunalo ituitdlugo kûk táuna eĸalungniarfigiartorpât. tikíkamíko eĸaluitdlo pinialeramíkik tupigusugdlutik misigât kûk angisûgaluartoĸ migdliartuínartoĸ[1]). piniagkatigdlo sapernarungnaermata pisínaussatik[2]) pissarait. ivkule kûk sapusigartik ineramíko eĸaluitdlo piniariartordlugit ateramik, takulerpait piniagagssatik avdlat perêrsimagait. tauvalo avdlamik piniarfigssaĸángínamik[3]) avĸutimíkut utīnarput[4]).

(Fortsat).

Den samme Dag rejste flere Mandfolk paa en anden Boplads ad en anden Vej. De kom ved at gaa over Land til den samme Elv for at fange Lax i den. Da de vare komne og havde begyndt at fange Lax, mærkede de med Forbavselse, at Elven, der ellers var stor, blev mindre og mindre. Da der ingen Vanskelighed var ved Fangsten, fik de, hvad de kunde overkomme. Men da hine vare færdige med deres Opdæmning af Elven og gik ned for at fange Lax, saa de, at andre allerede havde taget deres Fangst. Og da der ikke var noget andet Fangststed for dem, vendte de hjem ad samme Vej, de vare komne.

1) migdliartorpoĸ: bliver mindre og ínarpoĸ.
2) pisínauvoĸ: kan, i Pass.-Particip. med Suf. tik.
3) piniarpoĸ, fik, gssaĸ, ĸarpoĸ, -ngilaĸ i Konjunctiv.
4) uterpoĸ og ínarpoĸ.

Verber med 1ste Person Flertals Suffix.

Verber paa -poĸ.

Indicativ.

Enkelttal.

Du traf el. træffer os.	2 Pers.	nâpípavtigut.
Han — - — —	3 —	nâpípâtigut.

Flertal.

I — - træffe —	2 —	nâpípavsigut.
De — - — —	3 —	nâpípâtigut.

Interrogativ.

Enkelttal og Flertal.

Træffer el. traf du, I os?	2 Pers.	nâpípisigut?
— - — han, de —	3 —	nâpípâtigut?

Optativ og Imperativ.

Enkelttal og Flertal.

Træf, træffer os!	2 Pers.	nâpítigut.
Lad ham, dem træffe os.	3 —	nâpitdlisigut.

Infinitiv.

Træffende os, at træffe os.	nâpitdluta.

Konjunctiv.

Enkelttal.

Da, fordi du traf os.	2 Pers.		nâpíkavtigut.
— — han — —	3 —	a.	nâpingmatigut.
	3 —	e.	nâpíkamisigut.

Flertal.

— — I — —	2 —		nâpíkavsigut.
— — de — —	3 —	a.	nâpingmatigut.
	3 —	e.	nâpíkamisigut.

Subjunctiv.

Enkelttal.

Naar el. hvis du træffer os.	2 Pers.		nâpíkuvtigut.
— - — han — —	3 —	a.	nâpigpatigut.
	3 —	e.	nâpíkunisigut.

Flertal.

— - — I træffe —	2 —		nâpíkuvsigut.
— - — de — —	3 —	a.	nâpigpatigut.
	3 —	e.	nâpíkunisigut.

Verbalparticipium.

Enkelttal.

At du traf os.	2 Pers.	nâpíkivtigut.
— han — —	3 —	nâpíkâtigut.

Flertal.

— I — —	2 —	nâpíkavsigut.
— de — —	3 —	nâpíkâtigut.

Verber paa VOK.

Indicativ.

Enkelttal.

Du elsker os.	2 Pers.	asavavtigut.
Han — —	3 —	asavâtigut.

Flertal.

I elske —	2 —	asavavsigut.
De — —	3 —	asavâtigut.

Interrogativ.

Enkelttal og Flertal.

Elsker du, I os?	2 Pers.	asavisigut?
— han, de —?	3 —	asavâtigut?

Optativ.

Enkelttal og Flertal.

Elsk, elsker os.	2 Pers.	asatigut.
Lad ham, dem elske os.	3 —	asalisigut.

Infinitiv.

Elskende os, at elske os.	asavdluta.

Konjunctiv.

Enkelttal.

Da, fordi du elsker, elskede os.	2 Pers.	asagavtigut.
— — han — — —	3 —	a. asangmatigut.
	3 —	e. asagamisigut.

Flertal.

— — I elske — —	2 —	asagavsigut.
— — de — — —	3 —	a. asangmatigut.
	3 —	e. asagamisigut.

Konjunctiv.

Enkelttal.

Naar el. hvis du elsker os.	2 Pers.	asaguvtigut.
— - — han — —	3 —	a. asagpatigut.
	3 —	e. asagunisigut.

Flertal.

— - — I elske —	2 —	asaguvsigut.
— - — de — —	3 —	a. asagpatigut.
	3 —	e. asagunisigut.

Verbalparticipium.

Enkelttal.

At du elsker os.	2 Pers.	asagivtigut.
— han — —	3 —	asagâtigut.

Flertal.

— I elske —	2 —	asagivsigut.
— de — —	3 —	asagâtigut.

Som, ligesom, saaledes som.	sôrdlo (med et Verbum sættes dette i Nominal- el. Verbalparticipium).
Endskønt, rigtignok.	nauk, mássa uvnit (bruges Verber, sættes de i Nominal. el. Verbalparticip. el. ogsaa bruges Infinitiv).
Thi, nemlig.	mássa med Indicativ.
Ligesom denne.	sôrdlo mána, sôrdlo táuna.
Som du hørte.	sôrdlo tusartutit.
Skønt jeg kaldte paa ham.	nauk ĸaerĸugaluariga.
Ligesom jeg.	sôrdlo uvanga.
Ligesom igaar.	sôrdlo igpagssaĸ.

Holstensborg.	Amerdloĸ, Sisimiut.
Kællingehætten.	Asungasungâĸ.
Anders Olsens Sund.	Inugsugtussoĸ.
Søndre Strømfjord.	Kangerdlugssuaĸ.
Gammel Sukkertoppen.	Kangâmiut.
Evighedsfjorden.	Kangerdlugssuatsiaĸ.
Hamborgersund.	Tuno.
Hamborgerland.	Sermersôĸ.
Kin af Sal.	Ùmánarssuaĸ.
Sukkertoppen.	Manîtsoĸ.
Spanioløen.	Náparutiligssuaĸ.
Pustefjorden.	Isortoĸ.
Finnefjeldet.	Sulugssugut.
Kalotten.	Nasaussaĸ.
Fiskefjorden.	Niaĸúngunaĸ.
Haabets Ø.	Savssiviup nunâ.
Rensøen.	Navsuitsúnguaĸ.
Kook-Øerne.	Kitsigsut.
Godthaab.	Nûk.
Godthaabsfjorden	Nûp kangerdlua.
Sadlen.	Sermitsiaĸ.
Store Malene.	Uvkusigssap kulâ, Uvkusigssaĸ.
Lille Malene.	K'uagssugssuaĸ.

Hjortetakken.	Kingigtorssuaĸ.
Ny Hernhut.	Nôrdlît.
Buxefjorden.	Kangerdluarssuk.
Vi skulle lægge Vejen om efter Kangârssutsiaĸ.	Kangârssutsiaĸ avĸusâsavarput.
Rejser over Land.	nunákôrpoĸ.
Rejser ham imøde.	pâriartorpâ.
— med Skib.	umiarssuarpoĸ.
— til Kangeĸ.	Kángiarpoĸ.
— til Egedesminde.	Ausialiarpoĸ.
Rejsefartøj.	tikerârut.
Madkasse.	taĸuarfik.
Rejsetaske.	pôĸátaĸ.
Idag er det ikke Rejsevejr.	uvdlume sila angatdlaviúngilaĸ.
Tilbage.	kingumut.
Ser tilbage.	kingumut ĸiviarpoĸ.
Dansk Mad.	ĸavdlunâmineĸ, ĸavdlunât nerissait.
Spiser tørret Kød.	nivkutorpoĸ.
Tørret Kød.	nivko.
Fejler noget.	igpigissaĸarpoĸ.
Fejler noget i det.	igpigâ.
Lider af Sting.	kaportitsivoĸ.
Sætter Garn (flere).	ĸagssusersorpoĸ.
— et Garn.	ĸagssuserpoĸ.
En, der handler.	pisiniaĸ, niuverniaĸ.

Øvelse 74.

Hvad vil du? Jeg vilde gerne laane hos dig. Hvor meget? 75 Øre. Hvad skal du bruge dem til? Jeg vilde gerne købe noget dansk Mad til min Hustru, hun er syg og kan ikke spise tørret Kød og Angmagsætter. Har hun været længe syg? Jeg har slet ikke hørt noget om det. Hun har været syg i omtrent to Uger. Hvad fejler hun? Hun lider af Sting og har spyttet Blod. Har du talt med Doktoren om det? Nej, han var rejst Dagen før, hun blev syg. Men fangede du ikke igaar? Jo, men Spækket bruge vi til Lampen, og Skindet er ikke tørt, saa jeg kan ikke sælge det endnu. Hvorfor hjælper din Husfælle, Vitus, dig ikke? Hjælpe I ikke hinanden? Jo, med Kød, men ikke med Penge. Han har forøvrigt vistnok ingen, han skulde have købt Rejseproviant igaar;

men laante Penge dertil af Lægen. Have I endnu ikke begyndt at sætte Garn? Nej, Isen er altfor tynd; hvis det begynder at blæse lidt, gaar den let itu, og Garnene gaa tabte. Men jeg skal skynde mig at faa handlet, inden der holdes op.

75.

oĸalugtuaĸ kuianaĸissoĸ[1]) imáipoĸ: piniartorôĸ K'asiagssamik atilik sagdlutôĸaoĸ. sagdlujumatdlerângame[2]) peĸutínguane agdlât erdligiungnaerarai[3]). ilãne ĸajartordlune autdlarame, puissimigdlo takúngíname[3*]), tikínigssaminut oĸalugtuagssaĸángilaĸ. taimáitumik nunamut ingerdláinarpoĸ, tássungalo pigame, ĸáine túkarpâ[4]) ĸissugtai[5]) aserorterdlugit, amiale alingnago; sikuminerpagssuanigdlo ímeramiuk tuaviortorssûvdlune angerdlarpoĸ. tikingmat, kiagungnermitdlo masaĸingmat, ilaisa aperilerpât: K'asiagssaĸ, soĸigavit-una? akivoĸ: iluliarssûp iserĸavfigalunga[6]) toĸorĸajaĸigama. (nangíkumârput).

En morsom Historie er følgende: Der fortælles om en Fanger, der hed K'asiagssaĸ, at han var en stor Løgnhals. Naar han fik Lyst til at lyve, skaanede han ikke en Gang sine egne Sager. En Gang var han gaaet ud i Kajak, og da han ingen Sælhunde saa, vilde han ikke have noget at fortælle, naar han kom hjem. Derfor gik han lige ind til Land, og da han kom dér, trampede han paa sin Kajak, saa Træet i den gik itu, uden at han dog flængede Skindet paa den, fyldte den med Smaais og skyndte sig i en Fart hjem. Da han kom og var vaad af Sved, spurgte nogle ham: K'asiagssaĸ, hvad er det med dig? Han svarede: Et stort Isfjæld væltede rundt under mig, saa jeg var lige ved at miste Livet.

[1]) ĸuianarpoĸ -ĸaoĸ i Nominalparticipium.

[2]) [g]umatdlerpoĸ, har faaet Lyst til at —. Og âng, saa ofte; âng kan kun føjes til Konjunctiv og skydes ind foran Endelsen.

[3]) :-araoĸ, plejer at (antyder at det omtalte sker jævnligt).

[3*]) Den intransitive Form af Verbet har Objectet puissimik i Modalis.

[4]) Tramper paa den.

[5]) Dens tilhørende Træ (. taĸ tilhørende).

[6]) iserĸavfigâ af iserĸavoĸ: dukker op og ned i Vandet (et Isfjæld, der paa Grund af Kalving søger en ny Ligevægtsstilling).

Verber med 1ste Person Flertals Suffix (fortsat).

Verber paa aoĸ.

Indicativ.

Enkelttal.

Du siger, sagde os.	2 Pers.	oĸarfigâvtigut.
Han — — —	3 —	oĸarfigâtigut.

Flertal.

I sige — —	2 —	oĸarfigâvsigut.
De — — —	3 —	oĸarfigâtigut.

Interrogativ.

Enkelttal og Flertal.

Siger, sagde, du, I os?	2 Pers.	oĸarfigaisigut?
— — han, de —	3 —	oĸarfigâtigut?

Optativ og Imperativ.

Enkelttal og Flertal.

Sig, siger os!	2 Pers.	oĸarfigitigut.
Lad ham, dem sige os.	3 —	oĸarfigilisigut.

Infinitiv.

Sigende til os, at sige os.	oĸarfigaluta.

Konjunctiv.

Enkelttal.

Da, fordi du siger, sagde os.	2 Pers.	oĸarfigigavtigut.
— — han — — —	3 —	a. oĸarfigingmatigut.
	3 —	e. oĸarfigigamisigut.

Flertal.

— — I sige — —	2 —	oĸarfigigavsigut.
— — de — — —	3 —	a. oĸarfigingmatigut.
	3 —	e. oĸarfigigamisigut.

Subjunctiv.

Enkelttal.

Hvis, naar du siger, sagde os.	2 Pers.	oĸarfigiguvtigut.
— — han — — —	3 —	a. oĸarfigigpatigut.
	3 —	e. oĸarfigigunisigut.

Flertal.

Hvis, naar I sige, sagde os.	2 Perſ.	oĸarfigiguvsigut.
— — de — — —	3 —	a. oĸarfigigpatigut.
	3 —	e. oĸarfigigunisigut.

Verbalparticipium.

Enkelttal.

At du ſiger, ſagde os.	2 Perſ.	oĸarfigigivtigut.
— han — — —	3 —	oĸarfigigâtigut.

Flertal.

— I ſige — —	2 —	oĸarfigigivsigut.
— de — — —	3 —	oĸarfigigâtigut.

-ngilaĸ.

Indicativ.

Enkelttal.

Du adlyder, adlød ikke os.	2 Perſ.	nâlángilavtigut.
Han — — — —	3 —	nâlángilâtigut.

Flertal.

I adlyde — — —	2 —	nâlángilavsigut.
De — — — —	3 —	nâlángilâtigut.

Interrogativ.

Enkelttal og Flertal.

Adlyder, adlød du, I ikke os?	2 Perſ.	nâlángilisigut?
Adlyde — han, de — —?	3 —	nâlángilâtigut?

Infinitiv.

Ikke adlydende os, uden at adlyde os.	nâlangnata.

Konjunctiv.

Enkelttal.

Da, fordi du ikke adlyder, adlød os.	2 Perſ.	nâlángínavtigut.
— — han — — —	3 —	a. nâlángingmatigut.
	3 —	e. nâlángínamisigut.

Flertal.

Da, fordi I ikke adlyde, adlød os.	2 Pers. nâlángínavsigut.
— — de — — — —	3 — a. nâlángingmatigut.
	3 — e. nâlángínamisigut.

Subjunctiv.
Enkelttal.

Hvis, naar du ikke adlyder, adlød os.	2 Pers. nâlángíkuvtigut.
— — han — — —	3 — a. nâlángigpatigut.
	3 — e. nâlángíkunisigut.

Flertal.

— — I — adlyde —	2 — nâlángíkuvsigut.
— — de — — —	3 — a. nâlángigpatigut.
	3 — e. nâlángíkunisigut.

Verbalparticipium.
Enkelttal.

At du ikke adlyder, adlød os.	2 Pers. nâlángíkivtigut.
— han — — — —	3 — nâlángíkâtigut.

Flertal.

— I — adlyde — —	2 — nâlángíkivsigut.
— de — — — —	3 — nâlángíkâtigut.

Pegebiord.

Lokalis.	Ablativ.	Vialis.	Terminalis.
ikane hist henne,	ikánga hist fra,	ikûna hist igennem,	ikunga hist hen.
kigane der henne (i sydlig Retning),	kigánga derfra,	kigûna der igennem,	kigunga derhen.
pikane heroppe, her i Øst,	pikánga heroppe fra, her østerfra,	pikûna herop om el. øster igennem,	pikunga did op, øster hen.
kanane histnede, her vester for,	kanánga hernede fra, vester fra,	kanûna herned igennem, vester om,	kanunga herned, vester om.

Til hver af disse kan føjes Forstavelsen ta, der gør dem tilbagevisende; ogsaa .ssuaĸ kan føjes til dem.

Det tager en farlig Tid.	erininarpatdlâkaok.
Din Handlen.	pisiniarnerit.
Faar Penge.	aningaussarsivok.
Det var dog meget.	assâssákâk fork. assâ, kákâk S.
Det er altfor mørkt.	târpatdlâkaok.
Iskant.	káungok.
Er hende helst kvit.	taimáitíkumagaluarpâ.
Følger med ham.	ingiakatigâ.
Glæder ham.	nuánârtípâ, tipaitsugtípâ.
Knirker under Fødderne (Sneen).	kerâlugpok, pukârpalugpok.
Er bleven en dygtig Fanger.	pinerrarigsúngorpok.
Føler paa det, tager paa det, piller ved det.	savípâ.
Lad være at pille ved det.	savekinago.
Gaar ned til Stranden.	sigssaliarpok.
Lægger til ved Stranden.	sigssípok el. sigssangiúpok.
Skubber til ham, støder til ham.	sakagpâ.
Skub nu ikke til mig!	ata sakakinanga.
Smykke, Prydelse.	pínersaut.
Smykker det, pryder det.	pínersarpâ.
Er bleven smuk.	pínersivok.
Finder det smukt.	pínarâ.
Finder det hæsligt.	pínîgâ.
Er bleven hæslig.	pínîtdlivok.
Er sky.	nujuarpok.
Skræmmer det (et Dyr).	nujuarsarpâ.
Et forvildet Dyr.	nujuartak.
Gør det tamt.	nujuitdlisarpâ.
Søger at berolige et Dyr.	nujuisersípâ.
Er tam.	nujuípok.
Tag fire ad Gangen.	sisamákûtârdlugit tigúkit.
Ad Gangen.	-kûtârpai.

Øvelse 75.

Det var dog en farlig Tid, det tog for dig at faa handlet; ja, der var saa mange, der handlede; der blev fanget saa mange Hajer igaar, at de næsten allesammen havde faaet Penge. Hvad købte du saa? Her skal du se, et rødt Tørklæde; det kan nok være

det er fint. Hvad mere? Her er Anoraktøj, men det er ikke rigtig kønt, det er altfor mørkt.

Vare I strax rejste hjem igen, hvis I ikke havde truffet os? Ja maaske, vi rejste jo herop med Rejsefartøjet for at tale med Eder, og vi vil imorgen gaa hjem over Land. Fangerne havde slet ikke set os. Hjælp os lidt! Sig os, naar han kommer. Hvis hun havde holdt lidt mere af os, var hun maaske ikke gaaet sin Vej; men vi syntes slet ikke om hende, og vilde helst være hende kvit (taimaitíkumagaluardlugo). Hvis Vejret bliver godt, siger han, vil han følge med os til Klavshavn. Hvis du vil glæde os, saa bliv en Dag længere hos os. Imorgen have vi isinde at gaa paa Rypejagt. Har du ikke Lyst til at være med? Saasnart Eders Søn saa os, kom han hen til os. Kendte I ham? Ja, vi kendte ham strax, skønt han er voxet meget; hvor gammel er han nu? Han er 17 Aar; da vi sidst saa ham, var han kun 13, og nu er han bleven en dygtig Fanger. Ja, han fanger stadigt.

76.

(nangitat).

uvdlut ilãne katsungangmat K'asiagssak âsît[1]) kajartordlune autdlarpok; ingerdlatitdlune[2]) takuvâ ugssuk kagssimavdlune[3]) sinigtok. pioramiuk[4]) tikípâ, nâlísagaluaramiuk isumaliulerpok: atungagssak ikekartariakángilak, itersardlugo arkarpat malerssúsavara, ipitíkuvko[5]) ikekartínago pissariumârpara. taimailiorpordlo. kisiánile malerssoraluaramiuk puisse sule kasúngitsok kasugame angilugtordlune angerdláinarpok.

(fortsat).

En Dag, da det var stille, gik K'asiagssak som han plejede i Kajak. Paa sin Fart saa han en Remmesæl, der var krøben op paa et Isstykke og laa og sov. Han roede stille hen til den. Da han skulde til at harpunere den, kom han til at tænke: Saaleskind bør ikke have nogen Rift, hvis den gaar ned ved at jeg vækker den, vil jeg forfølge den, og hvis jeg faar den kvalt, vil jeg have den uden Saar. Og han gjorde saaledes. Men da han blev træt af at forfølge den, før Sælhunden blev træt, drog han hjem uden Fangst.

[1]) âsît, som sædvanlig.

[2]) -titdlune, medens han.

[3]) kagssimavok.

[4]) Roer hurtig med stille Aaretag.

[5]) ipivok, kvæles, og típâ, lader.

Halvtransitiver[1]).

Vogter passer.	pârssivoĸ hlvt. af pârâ.
Tager.	tigusivoĸ — - tiguvâ.
Falbyder noget.	nuisitsivoĸ — - nuisípâ.
Var i stor Fare.	navêrpoĸ.
Saalænge jeg kan huske, har jeg først nu været i saa stor Fare (Døden saa nær).	ilisimalerama aitsât taima navêrsigaunga.
Stiller hans Pine, læger ham (særlig om sjælelige Lidelser).	katsorsarpâ, halvt. katsorsaivoĸ.
Dadler ham, har noget imod ham.	agssuarâ, halvt. agssuardlerpoĸ.
Henter det.	aivâ, halvt. aigdlerpoĸ.
Underviser ham.	ajoĸersorpâ, halvt. ajoĸersuivoĸ.
Trækker det ud el. op.	amuvâ, halvt. amussivoĸ.
Spørger ham.	aperâ, — aperingnigpoĸ.
Elsker ham.	asavâ, — asangnigpoĸ.
Ærer, agter ham.	atarĸivâ, — atarĸingnigpoĸ.
Læser det.	atuarpâ, — atuaivoĸ.
Skyder det.	autdlaivâ, — autdlaingnigpoĸ.
Genkender ham, det osv.	ilisarâ, — ilisaringnigpoĸ, ilisarsivoĸ.
Synes om ham.	iluarâ, halvt. iluaringnigpoĸ.
Angrer det.	perĸigsimíssutigâ, halvt. perĸigsimíssutigingnigpoĸ.

[1]) Halvtransitive Verber ere saadanne, som skønt de have Form som intransitive Verber ɔ: ere suffixløse, dog have transitiv Betydning og tage Object til sig i Modalis. Forskellen i Betydning mellem transitive og halvtransitive Verber er nærmest den, at medens det transitive Verbums Object bliver noget bestemt, udtrykker det halvtransitive Verbum med sit Object noget almindeligt eller ubestemt. For Ex. nanerût ikiniaruk tænd Lyset, men nanerũmik ikitsiniarit tænd et Lys. ikípâ tænder det, men halvtransitivt ikitsivoĸ tænder Ild. Ved de Verber, der ende paa figâ el. tigâ, bruges, naar de forandres til Halvtransitiver, Endelsen -ngnigpoĸ; ved dem, der ende paa ĸrâ, bruges hos nogle, Endelserne ..sivoĸ og .dlerpoĸ. Den halvtransitive Form skal ogsaa anvendes, naar der skal bruges et Nominalparticipium af et transitivt Verbum.

Taler til ham.	oĸalugfigâ, halvt. oĸalugfigingnigpoĸ.
Skjuler det.	issertorpâ, halvt. issertuivoĸ.
Forlader ham.	ĸimagpâ, — ĸimaivoĸ.
Kløver det (flere Gange).	ĸuvdlorpâ, — ĸuvdluivoĸ.
Lover ham noget — mik.	únersorpâ, — únersuivoĸ.
Viser ham Vejen, giver ham Anvisning.	avĸutigssânik únersũpâ, halvt. únersũssivoĸ.
Prygler ham.	unatarpâ, halvt. unataivoĸ.
Leder efter det.	ujarpâ, — ujardlerpoĸ.
Prøver det.	ússerpâ, — ússîvoĸ.
Træffer ham ikke, kommer bagefter.	kingorarpâ, — kingoraivoĸ.
Tæller dem.	kisípai.
Tæller.	kisitsivoĸ.
Hælder det ud.	kuivâ, halvt. kuissivoĸ.
Mærker det.	malugâ, — malugingnigpoĸ.
— — (ved sig selv).	misigâ, — misigingnigpoĸ.
Gør Nar ad ham.	mitagpâ, — mitagdlerpoĸ.
Det varer længe inden.	[g]umârnertuvoĸ.
Altid.	t]áinarpoĸ, . ssáinarpoĸ.
Alle sammen.	tamardluínarmik (Subjectiv), tamardluínaisa (Objectiv).
En ond Gerning.	ajortuliorneĸ.
Snart.	katsornak, katsornánguaĸ.
Kaster efter den.	miloriarpâ.
Holder det (sit Ord el. lign).	erĸûtípâ.
Prøver paa det.	ôĸátârpâ, halvt. ôĸátaivoĸ.
Fører til Ende.	naggasîvoĸ.
Tænder Ild.	ikitsivoĸ.
Har faaet en Struntjæger.	isúngarpoĸ.
Støder paa et Skær.	íkardlípoĸ.
Tæt ved Land.	sigssap kigdlingane.

Øvelse 76.

De sige om ham, at han er slem til at gøre Nar ad Folk. Jeg kender ham ikke, selv har jeg ikke mærket det. En Faarehyrde.

Det varer altid længe, inden hun kommer. Idag skal du kløve Brænde. Naar du har kløvet Brændet, skal du bringe os det ind. Kan du tælle dem? Jeg har talt dem alle sammen. De, der fortryde deres onde Gerninger, kalde vi angrende. Han fulgte med som Vejviser, men jeg mærkede snart, at han ikke selv kendte Vejen rigtig. Tag en Sten og kast efter den! Han tog venligt imod alle dem, der kom. Der er én, der falbyder et Skind; skal jeg købe det til dig? Han har undervist i mange Aar. Hvem underviser Eder? Kateketen. Gode og kærlige Mennesker synes alle om.

Han, der har lovet Menneskene alle disse Ting, vil ogsaa holde sit Løfte. De, der prøve paa alt, føre intet til Ende. Hent en Spade! Henter Spaden! Tænd Ild! Tænd Ild paa Komfuret! Hvor er din Søn? Han er ude at fiske. Har han faaet noget? Ja, Fisk fik han. Sig til dem, der spørge om det, at jeg var i stor Fare. De, der ære deres Forældre og adlyde deres Herrer, blive elskede af disse. Kan du læse? Nej, jeg kan ikke læse endnu; men Kateketen underviser mig, for at jeg kan komme til det. Vi vare ude at skyde. Skød du noget? Ja, jeg fik en Struntjæger og 2 Tejste. Der er ingen, der bryder sig om at høre det igen; vi har hørt det saa ofte.

Fortæl mig nu, hvordan det gik til, jeg har endnu ikke faaet det at vide, og du var jo med. Det var meget mørkt, og det blæste haardt; vi vidste ikke rigtig, hvor vi vare, førend vi stod paa et Skær tæt ved Land. Jeg og 3 andre naaede op paa Stranden; de øvrige druknede, og vi kunde ikke hjælpe dem. Det var meget koldt, og vi vare meget vaade, men holdt Varmen ved at gaa. Vi gik over Land til det nærmeste, beboede Sted.

77.

arnarKuagssâK tuluvkârdlo.

arnarKuagssâK tuluvkârsivoK; ikíngutaisa ilâta aperâ, tingmiapalâK taimáitoK sugssarsiarigâ. akivoK: misilingniarpara ilumôrasugalugit oKartut tingmiaK taimáitoK ukiut mardlungnik untritigdlit inûsínaussoK.

Den gamle Kone og den unge Ravn.

En gammel Kone købte en ung Ravn. En af hendes Veninder spurgte hende, hvad hun vilde med den hæslige Fugl. „Jeg vil prøve“, svarede hun, „om det er sandt, hvad de sige, at en saadan Fugl kan leve i 200 Aar“.

Affixer.

En Mængde.	{ .pak Flert. .pait. { .pagssuaĸ Flert. pagssuit.
Den yderste i Rækken.	.dleĸ efter t ..dleĸ.
Næsten, omtrent.	-kánek.
Usſel, snavs, lumpen.	-kasik, -kasak, -kavsak.
Simpel, daarlig, fæl.	-palâk.
Skammelig, nederdrægtig.	-piluk.
Stakkels, usſel.	-kuluk, -kulúnguaĸ.
Utilbørlig, mangelfuld.	-rujuk.
Uhyre.	-rujugssuaĸ.
Eneste.	-tuaĸ, -suaĸ (tuâ, suâ).
Næsten.	-ngajak.
Temmelig.	-tsiaĸ.
Ung, lille.	-araĸ.
Bitte.	-ralak, ralâĸ.
Aflagt, Affald af —.	-ko.
Et Stykke.	-mineĸ.
Noget, der ligner —.	-ussaĸ.
Noget til at fuldstændiggøre det med.	-ĸut, -rĸut, -rut.
En tilhørende —.	..taĸ ..saĸ.
Erhvervet, købt —.	..siaĸ.
Beboer.	..mio.
Som har stor —.	..tôĸ, ..sôĸ.
Den er meget dyb.	itisôrssûvoĸ (itivoĸ -sôĸ -ssuaĸ -uvoĸ).
Han er meget stor.	angisôrssûvoĸ.
En Dukke.	inûssaĸ (inuk -ussaĸ).
Bagende.	kingo.
Bagerst.	kingugdleĸ.
Rodebayere.	Oĸaitsormiut.
Folk fra Igdlumiut.	Igdlumiormiut [1]).
— — Ikamiut.	Ikamiormiut.
Udstedsbeboer.	asimio.

[1]) Hvor mio skal føjes til et Ord, der ender paa mio, maa det første mio betragtes som endende paa ĸ, altsaa mioĸ.

.mio kan ogsaa føjes til Stedforholdsord og til Pegebiord, for Exempel:

Atâ (Stednavn).	
Folk fra Atâ.	Atâmiut.
— her.	mânimiut, tamânimiut.
De, der bo sydpaa.	ĸavanimiut.
De Mænd, der høre til deres Hus eller Rejseselskab.	angutitait.
De fleste af dem.	amerdlanerssait el. ikangnerssait N.
Hans eneste Søn.	ernitua el. ernituâ.
Uhyre stor.	angisôrujugssuaĸ.
En ond, daarlig Vane.	ilerĸupiluk.
Et Skarnsmenneske.	inupiluk.
En ussel (forsulten) Hund.	ĸingmikavsak.
Et stakkels Menneske.	inukulúnguaĸ.
En Mængde Mennesker.	inugpagssuit.
Næsten el. lidt nedad.	ámukáneĸ.
Vel, nok, forhenværende —, afdød —.	g]aluaĸ.

Om det sidste Affix maa mærkes, at det ikke umiddelbart kan føjes til et Nomen el. Adjectiv uden til Passiv Participium og Endelsen -gssaĸ. Skal g]aluaĸ staa uden Suffix, skydes uvoĸ ind mellem Ordet og g]aluaĸ. Skal det derimod have Suffix, indskydes gâ el. râ. Altsaa ikke palasigaluaĸ, men palasiugaluaĸ. Ikke erneraluarput, men ernerigaluarput.

Den afdøde Præst.	palasiugaluaĸ.
Vor afdøde Søn.	ernerigaluarput.
Det han ganske vist ejer.	pigissaralua (pigissaĸ og g]aluaĸ).

Egedesminde	Ausiait.
En Egedesminder.	Ausiangmio.
Træffer en Bestemmelse desangaaende.	aulajangersarpâ.
Slubbert.	ûminartukasik.
Er kajaksvimmel.	nangiarpoĸ.
Er paa Udkig efter Isen.	sikusiorpoĸ.
Den nederste.	atdleĸ, Flert. atdlît.

Henter (noget) til ham.	aigdliúpâ.
Top (f. Ex. af et Fjæld).	kâvek.
Svigter ham.	kimagpâ.
Hvad hedder den? Hvorledes kalde de den?	kanok taiûtekarpa? kanok taissarpât?
Det er én af de højeste.	portunerit ilagât.
Saa smaat (og stadig igen).	-missârpok.
Noget, lidt.	^mivok.
Han sendte sin Moder et lille Stykke Kød.	arne nekínguamik nagssiússivigâ.

Øvelse 77.

Hvor ere disse Mennesker fra? De ere fra Egedesminde. Hvad for noget, jeg troede, at det var Udstedsfolk. Hvornaar vil jeg faa Eder at se igen ved Jakobshavn? Vi have endnu ikke truffet nogen Bestemmelse om, hvornaar vi vil indtræffe dertil. Hvor saa du den? Næsten lige overfor Næsset derhenne. Hvad for noget, er det lutter Hvidfisk? Ja, det er det rigtig nok; der er en frygtelig Mængde. Din elendige Køter. Afvejen med dig din Slubbert! Har din Mand fanget en Hvidfisk? Ja, men det var et lille bitte usselt Dyr. Var der noget Spæk paa den? Ja, Spæk var der jo nok; men ikke meget mere end der plejer at være paa et Marsvin. Er det den eneste Hvidfisk han har faaet iaar? Ja, i Foraaret var han kajaksvimmel og maatte blive hjemme.

Lad mig nu se, at I skynde Eder lidt, vi skulde rigtignok gerne se at komme til Niakornârssuk idag, inden det bliver mørkt. Gaa lidt forud og se efter, om der ingen Is er. Den nederste er den største. Den Angeltaske er meget mager. Bring disse Angeltasker over i Forraadsskuret! Hvor er den nederste? Heldigvis lagde Vinden sig, da vi skulde hjem. Hvad skal han købe til dig? Han skal ikke købe noget til mig; men han skal hente mig et lille Stykke Is. Maa jeg give dig et lille Stykke Kød? Ja Tak, det vil smage mig; jeg har kørt hele Dagen uden at spise noget. Er det en grønlandsk Dukke? Ja. Hvem har syet den? Det har Kátak; hun er meget dygtig til at sy, hun plejer at sy Kamikker til os. Hvad hedder det meget høje Fjæld, hvis Top er dækket af Is. Kingigtorssuak og det er et af de højeste her i Landet. Han vilde ikke svigte sine Landsmænd. Hvordan have I det? Folk her ere ikke raske. Vore Kvinder ere ifærd med at lave Kaffe; hvis I vil vente lidt, skal I drikke Kaffe med os?

78.

Affixer (fortsat).

Gaar el. er gaaet hen til —, rejser el. er rejst til —, er ude efter —, paa Jagt efter —.	: iarpoĸ[1]), -liarpoĸ.
En, som gaar el. er gaaet til —, rejser el. er rejst til —, en som er ude efter —.	: iaĸ, -liaĸ.
Laver en —, forfærdiger el. tilbereder —.	: iorpoĸ, -liorpoĸ.
Laver el. forfærdiger en til ham.	: iorpâ, -liorpâ.
Laver en — deraf.	: iúpâ, -liúpâ.
— flere — —.	: iússorpâ, -liússorpâ.
Har at bestille med —. Har Smerte i —.	: erivoĸ, -lerivoĸ.
En af nogen forfærdiget.	: iaĸ, -liaĸ.
Forsyner ham el. det med en —.	: erpâ, -lerpâ.
Anbringer en — derpaa.	halvt. : îvoĸ, lîvoĸ.
Forsyner ham el. det med flere —.	: ersorpâ, -lersorpâ.
Anbringer flere — derpaa.	halvt. ersuivoĸ, -lersuivoĸ.
Han er gaaet ud ombord paa Skibet.	umiarssualiarpoĸ.
Skal I ud at samle Æg?	mániliarniarpise?
Han er rejst til Agto.	Agtuliarpoĸ.
Han er rejst til Jakobshavn.	Ilulíssiarpoĸ.
Ere de rejste til Kangeĸ.	Kángiarpat?
En, som er ude efter Æg.	mániliaĸ.
En, som er rejst til Kangeĸ.	Kángiaĸ.
Laxefiskerne ere rejste til Holstenborg.	eĸatdliat Amerdluliarput.

---

[1]) Tegnet : foran et Affix betyder, at det føjes til Bæreordets Stamme. Alle disse her anførte Affixer have dobbelt Form, og nogen bestemt Regel for, hvilken Form der skal bruges ved de forskellige Ord, kan ikke gives, da man kan høre den ene Form brugt et Sted, den anden et andet Sted. Dog kan Formerne med -l bruges i de fleste Tilfælde. Ordene paa t forandre dette til s el. ˆss, før Affixerne med „:" til Fortegn føjes til, og Ordene paa utaĸ og ĸut forandre ofte Endelsen til uts og ĸuts, før de tilføjes.

Naar Vejret bliver bedre, skal vi til at bygge et Hus.	silagigsilerpat igdluliulísaugut.
Hvad er det du arbejder paa?	suna suliaraiuk?
Jeg laver en Kajak.	ĸáiniorpunga.
Laver en Slæde til ham.	ĸamusiorpâ.
Lav Poser af det!	pûliússúkit.
Laver en Konebaad.	umîorpoĸ.
Har med Kamikker at bestille.	kangmerivoĸ.
Har Ørepine.	siuserivoĸ.
Harpun.	tũkaĸ.
En af ham forfærdiget Harpun.	tũkiâ.
Velsmagende.	mamartoĸ.
Kage (noget velsmagende, der er lavet).	mamartuliaĸ.
Landevej.	avĸusiniliaĸ.
Noget velsmagende, der er lavet af ham.	mamartuliâ.
Sætter Skinner under den.	perdlásserpâ.
En Stiver.	ajagutaĸ.
Kanal.	ikerasaliaĸ, kugssiaĸ.
Forsyner det med en Stiver, afstiver det.	ajagutserpâ.
Lægger Stropper under Slæden.	ĸamutit kineĸuserpai.
En Strop (til Slæden).	kineĸut.
Et Mærke.	nalunaerĸut.
Forsyner det med Mærke, mærker det.	nalunaerĸutserpâ.
Mærker dem (flere Genstande).	nalunaerĸutsersorpai.
Storbaad.	umiatsiarssuaĸ, orssiaut, agssartût.
Fornærmer ham.	ajuatdlagtípâ.
Plejer at —.	:-araoĸ[1]), t]arpoĸ.

Affixet :-araoĸ antager, føjet til Verber af de forskellige Konjunctioner, naar deres Endestavelse er bortkastet, følgende Former:

[1]) :-araoĸ hedder i Nominalparticipium araissoĸ og i Infinitiv arailune osv.

Ved Verber paa rpoĸ, araoĸ, ajoraraoĸ.
— — — gpoĸ, taraoĸ, nâlagtaraoĸ.
— — — -̍poĸ, taraoĸ el. tsaraoĸ, manîtsaraoĸ.
— — — voĸ og aoĸ, ssaraoĸ, issigissarâ.

Plejer ikke at —.	:-aráingilaĸ, t]aríngilaĸ.
Saaledes pleje de at gøre.	taimailioraraut.
Han plejer ikke at være til at træffe.	nâpitagssaussaríngilaĸ.
Saa ofte jeg gaar til ham, møder jeg Kateketen.	ornigtarângavko (el. ornigtaringavko) ajoĸe nâpítarâra.
Jeg troede, du kaldte paa mig.	usiuvfa ĸaerĸugingma.
Passerer forbi det.	sanerĸúpâ.
Der tilstødte ham et Uheld.	nalautsorpoĸ.
Hvis der ikke tilstøder mig noget, skal jeg nok naa Sukkertoppen iaften.	persaĸutekángíkuma únuk mána Manîtsumut apũsaunga.
Tilsidesætter ham.	piluarâ, minípâ.
Han skuffede deres Tillid.	tatigingmáne pakatsisípai.
Et uartigt Barn.	mêraĸ tusãngitsoĸ.
Ubehageligt.	. nĩpoĸ, . níngilaĸ.
Det er ubehageligt at høre.	tusarnĩpoĸ.
Det er ubehageligt at se.	takoránĩpoĸ.
Han har et ustadigt Sind.	isumâ aulavoĸ.
Er ubetydelig.	pingãngilaĸ.
Gør noget ubevidst.	misigíngitsôrpoĸ, piârinaitsôrpoĸ.
Er ubehændig.	aulagsardlugpoĸ, aulagsarĩpoĸ.
Følger Sporene.	tumit atuarpai.
Har noget udstaaende med ham.	isumangnaigagssaĸarfigâ.
Er indbildsk.	makitavoĸ.
Bringer ham til Sengs.	ínartípâ.
Sengeklæder, Sengetøj.	oĸorutit.
Dækker ham til med Sengeklæder.	oĸoruserpâ, oĸorusersorpâ.
Lagen.	tungeĸ.

Øvelse 78.

Hvor er Storbaaden? Den gik til Kangeĸ imorges. Hvem fører den? Det gør Kristian. Præsten er rejst til Jakobshavn igaar. Rejste han med Baad? Nej, han rejste med Konebaad. Kan du lave mig en Slæde? Nej, jeg har altfor meget at bestille, men Tømmermanden skal lave den til dig. Har du lavet Mad? Jeg har den ikke færdig endnu. Lav Bordet til, vi skal spise. Lav Kaffe! Lav The! Lav et Tværtræ! Lav en Pisk. Have I begyndt at bygge Hus? Vi ere færdig med at lave Hus. Kan du sætte en Rude ind? Kom Tran paa Lampen; den er ved at gaa ud. Naar du er færdig med at rede Seng, bring saa Barnet til Sengs! Naar gik de paa Angmagsætfangst? Først i Juni Maaned. Kivfakkerne lave Brød idag. Det var ganske ubevidst, at jeg kom til at fornærme ham; jeg har ellers ikke noget udestaaende med ham. Saa ofte som jeg møder ham, undgaar han mig. De ere ikke af nogen Betydning. Det er ubehageligt at høre, hvor indbildsk han er. Naar du følger Sporene, kan du ikke fare vild.

79.

nâlagarssuaĸ nukagpiarardlo.

uvdlut ilãne nâlagarssûp nukagpiaraĸ ugsigup piarânik tasikumiartoĸ pârdlagpâ. sanerĸutilermane nukagpiaraĸ unigpoĸ kînâgutdlo issigalugo. nâlagarssûp aperâ ilisaríngínasugalune; nâggârpoĸ. sôĸ tauva nasaerfigíngilinga? nasaerfigiumagaluarpavkit, nukagpiaraĸ oĸarpoĸ, ugsigup piarâ ivdlit tigúmigatdlarumagugko.

Herren og Drengen.

En Dag mødte en stor Herre en Dreng, der trak en Kalv. Da han kom hen paa Siden af Drengen, stod denne stille og saa ham ind i Ansigtet. Herren spurgte ham, om han ikke kendte ham. Han sagde jo. Hvorfor tager du da ikke Huen af for mig? Jeg vilde gerne tage Huen af for Dem, sagde Drengen, hvis De vil holde Kalven imens.

De grønlandske Verbers Grammatik.

De grønlandske Verber have 1) Stamme, 2) Hovedkendelyd, 3) Bikendelyd, der ere forskellige for de forskellige Klasser; saaledes har:

		Hoved-kendelyd.	Stamme.	Bi-kendelyd.
1 Klasse	-rpoĸ, rpâ,	rp,	ĸ,	r
2 —	-gpoĸ, gpâ,	gp,	k,	gk.
3 —	-'poĸ, -'pâ,	-'p,	t,	-'k.
4 —	voĸ, vâ,	v,	a, e. o,	g.
5 —	gaoĸ, raoĸ, ĸaoĸ, gâ, râ, ĸâ,	a,	e,	ig.

Til Verbernes Hovedkendelyd føjes Endelserne for Indicativ og Interrogativ.

Til Verbernes Stamme Endelserne for Optativ, Infinitiv og Nominalparticipium.

Disse Endelser ere:

Til Hovedkendelyden.

Indicativ.

Person	uden Suffix	mig	os	dig	eder	ham, hende, den, det	dem
1. jeg	unga			avkit	avse	ara	avut
2. du	utit	arma	avtigut			at	ase
3. han	ok	ânga	âtigut	âtit	âse	â	ait
1. vi	ugut			avtigit	avse	arput	áka
2. I	use	avsinga	avsigut			arse	atit
3. de	ut	ãnga	âtigut	ãtit	âse	ât	ai

Interrogativ.

Person	uden Suffix	mig	os	dig	eder	ham, hende, den, det	dem
2. du	it	inga	isigut			iuk	igit
3. han	a	ânga	âtigut	âtit	âse	â	ai
2. I	ise	isinga	isigut			isiuk	isigik
3. de	at	ãnga	âtigut	ãtit	âse	ât	ait

Til Stammen.

Optativ og Imperativ.

Person	uden Suffix	mig	os	dig	Eder	ham, hende, den, det	dem
1. jeg	langa			lavkit	lavse	lara	láka
2. du	it	-́nga	tigut			uk	-́kit
3. han	le	linga	lisigut	lisit	lise	liuk	ligit
1. vi	lata			lavtigit	lavse	larput	lavut
2. I	itse	singa	tigut el. sigut			siuk	sigik
3. de	lit	linga	lisigut	lítit	lise	líssuk	lisigik
Infinitiv.							
1. jeg	lunga			lutit	luse		
2. du	lutit	lunga	luta			lugo	lugit
3. han	lune			lutit	luse		
1. vi	luta			lutit	luse		
2. I	luse	lunga	luta			lugo	lugit
3. de	lutik			lutit	luse		
Nominalparticipium.							
1. jeg	unga						
2. du	utit						
3. han	oĸ						
1. vi	ugut						
2. I	use						
3. de	ut						

Mærkes maa, at i Infinitiv med 3 Persons Suffix forlænges ofte Endelserne, naar 1ste og 2den Person Flertal er Subject, til lutigo, lusiuk = lugo og til lutigik, lusigik = lugit; idet der ved disse Endelser udtrykkes: vi — ham, I — ham, vi — dem, I — dem; denne Forlængelse bruges især i Forbindelse med -rĸuvâ, -́ngilaĸ og ĸinavoĸ.

I Optativ bruges ofte for lata Endelsen: ta el. sa og med 3die Persons Suffix tigo, tigik og for Endelsen it (2 Person Enkelttal) na (dog kun ved Verber paa rpoĸ) inûvdluarit, inûvdluarna. Som Optativendelser i Betydningen „gid dog“ kan til Verbets Stamme føjes følgende for 1ste Person Enkelttal og

Flertal uden Suffix: naunga, naugut, med 1 Pers. Suf. nâvkit jeg — dig, nâvtigit vi — dig og nâra jeg — ham, nârput vi — ham, nāka jeg — dem, nâvut vi — dem.

Forskrækker ham.	tupagtípâ.
Bedrager ham.	perkusersiorfigâ.
Gid.	kanortok (med Optativ).
Giver Underretning om det.	tusardliúpâ.
Tilgiver ham.	isumákêrfigâ.
Lider af Søvnløshed.	sinigssaerútarpok.
Søger Raad hos ham.	sujunersiorpâ.
Han er til at misunde.	usornakaok.
Ja (forstærkende).	-me.
Rejse.	ingerdlanek.

Skinderhvalen.	Merkuitsok.
Tre Brødre.	Nukarît.
Grædefjorden.	Kangerdluarssugssuak.
Fiskenæsset.	K'ekertarssuatsiak.
Lichtenfels.	Akungnât.
Bjørnesund.	Agdlumersat.
Frederikshaabs Isblink.	Sermerssuak, Siorak.
Frederikshaab.	Pâmiut.
Kvaneøen.	Kuánit.
Kvanefjorden.	Kuánersôk.
Vardeøen.	K'îoke.
Smallesund.	Ikerasârssúnguak.
Tindingen.	Kingigtok.
Bredefjorden.	Ikerssuak.
Nordprøven.	Narssak avangnardlek.
Redekammen.	Kitdlavât.
Julianehaab.	K'akortok.
Sydprøven.	Agdluitsup pâ, Inugsuk.
Lichtenau.	Agdluitsok.
Østprøven.	Ikigait.
Frederiksdal.	Narssak kujatdlek.
Kap Farvel.	Ŭmánarssuak, nunap isua.

Øvelse 79.

Lad ham bare rejse. Gid vi vare vel hjemme. Lad ham bare prøve paa det. Gid de vilde tage dem allesammen. Lad ham bare komme til mig. Gid han vilde hjælpe os. Lad ham kalde paa dem. Lad Tjenerinderne hente Lysene. Kom ind! Forskræk ham ikke! Han søgte at bedrage os, at vi ikke skulde faa dem. Jeg siger Eder: det forholder sig saaledes. Vi skynde os alt, hvad vi kan, for at blive færdige, inden han kommer. Sig mig: har du set, at de ere komne? Jeg saa dem gaa iland og skyndte mig op til dig for at give dig Underretning derom. Lader os gaa paa Besøg. Lader os glemme det. Lader os tilgive dem.

Jeg lider af Søvnløshed; bare jeg kunde sove; kunde jeg det, blev jeg nok snart rask igen. Har du ikke søgt Raad hos Lægen? Jeg har været hos ham, men traf ham ikke, da han var afrejst; men han kommer nok iaften, og saa vil jeg gaa til ham igen. Den er saa smuk, at det er til at blive misundelig over; gid det var min. Jeg bryder mig aldeles ikke om den, tag den bare! Mange Tak. Hvorledes skal jeg betale den? Du skal ikke give noget for den. Bad de Eder ikke om at besøge sig? Jo, de inviterede os. Hvorfor laante du ikke Forstanderens Kajak? Jeg vilde ogsaa gerne have laant den, men han sagde Nej til mig, fordi han mente, at jeg ikke vilde passe rigtig godt paa den.

Jeg har lidt at sige dig. Og det er? Hvem har fortalt dig om vor Rejse? Ja, hvem var det nu? Jeg har glemt, hvem det var. De gjorde saaledes, for at I skulde adlyde ham. Gid vi kunde laane hans Slæde en Time; hvis vi kunde køre, vilde Afstanden kun være ringe; men han er vistnok selv rejst ud. Har du sat Forsatsvinduerne for? Jeg har ikke sat dem for endnu. Dine Vanter ligge i Vinduet, glem dem ikke; du glemte dem, da du var her igaar. Her er en Tallerken. Den er altfor lille, hent mig en Terrin. Om 6 Maaneder vil jeg træffe dig igen paa min Nordrejse. Jeg bad ham ikke fortælle det til en eneste, men han kan desværre ikke holde tæt, han fortæller, hvad han ved og mere til.

80.

kúngigssâraĸ.

kúngigssâraĸ inungnit tamanit tupigusûtigineĸarpoĸ píkorigsorssûgame. ilãne sakutût nâlagatoĸât tusaramiuk ima oĸartoĸ: merdlertûnermingne píkorigsut utorĸalilerângamik píkordlungnerussáinarput, ajuatdlagdlune sãpâ: ímaĸa merdlertûgatdlaravit píkorigsorssûsimavutit.

Den lille Prins.

En lille Prins blev beundret af alle Mennesker, fordi han var saa opvakt. Da han engang hørte en gammel Officer sige: Folk, der i deres Barndom have været meget opvakte, pleje med Alderen at blive alt andet end begavede, vendte han sig fornærmet mod ham og sagde: „Saa har De maaske været meget begavet som Barn“.

De grønlandske Verbers Grammatik (fortsat).

Til Verbernes Vikendelyd føjes Endelserne for Konjunctiv, Subjunctiv og Verbalparticipium.

Til Vikendelyden.

Konjunctiv.

Person	uden Suffix	mig	os	dig	eder	ham	dem
1. jeg	ama			avkit	avse	avko	avkit
2. du	avit	angma	avtigut			agko	agkit
3 a. han	mat	manga	matigut	matit	mase	mago	magit
3 e. han	ame	aminga	amisigut	amisit	amise	amiuk	amigit
1. vi	avta			avtigit	avse	avtigo	avtigik
2. I	avse	avsinga	avsigut			avsiuk	avsigik
3 a. de	mata	mánga	matigut	mátit	mase	mássuk	matigik
3 e. de	amik	amínga	amisigut	amítit	amise	amíko	amíkik

Subjunctiv.

Person	uden Suffix	mig	os	dig	eder	ham	dem
1. jeg	uma			uvkit	uvse	uvko	uvkit
2. du	uvit	ungma	uvtigut			ugko	ugkit
3 a. han	pat	panga	patigut	patit	pase	pago	pagit
3 e. han	une	uninga	unisigut	unisit	unise	uniuk	unigit
1. vi	uvta			uvtigit	uvse	uvtigo	uvtigik
2. I	uvse	uvsinga	uvsigut			uvsiuk	uvsigik
3 a. de	pata	pánga	patigut	pátit	pase	pássuk	patigik
3 e. de	unik	unínga	unisigut	unítit	unise	uníko	uníkik

Til Bikendelyden.

Verbalparticipium.

Person	uden Suffix	mig	os	dig	eder	ham	dem
1. jeg				ivkit	ivse	iga	ika
2. du		ingma	ivtigut			it	itit
3 a. han		ânga	âtigut	âtit	âse	â	ai
3 e. han		*ininga*[1]	*inisigut*	*inisit*	*inise*	ingne	ine
1. vi				ivtigit	ivse	igput	ivut
2. I		ivsinga	ivsigut			igse	ise
3 a. de		ânga	âtigut	âtit	âse	ât	ait
3 e. de		*ininga*[1]	*inisigut*	*initit*	*inise*	igtik	itik

[1]) De med Kursivskrift opførte Former bruges sjældnere og kun i enkelte Dele af Landet.

Bemærkes maa, at ved Konjunctiv kan, mellem Verbets Bikendelyd og Endelsen, indskydes âng, der har Betydningen „saa ofte som", f. Ex. tusarângavko: saa ofte jeg hører det. I de Personer af Konjunctiv, hvor Endelsen begynder med m f. Ex. mat, mago, matigik, bortfalder m'et, naar âng indskydes f. Ex. tusarângat for tusarângmat.

Til Verbets Bikendelyd kan ogsaa føjes Endelsen áine ɔ: naar man — ham osv. f. Ex. naar man ser den takugáine. Af -ngilaĸ er Hovedkendelyden -ngil, Stammen -ngit, Bikendelyden -ngkík, i Konjunctiv dog med Undtagelse af 3 Persons a Form -ngín, se forøvrigt Paradigmet af -ngilaĸ.

Tager sin Mad med hjem.	minarpoĸ.
Tager sin Mad med hjem til ham.	mináupâ.
Mad, som man vil have med hjem.	minâgssaĸ.
Mad, som man har taget med hjem.	minâĸ.
Hils ham fra mig.	inûvdluarile, uvavnit inûvdluarĸutíkiuk.
Jeg traf ingen uden ham.	avdlamik inugsinanga táuna kisiat inugsiarâra.
Træffer ham hjemme.	inugsiarâ.
Han rejste uden saa meget som at sige Tak.	ĸujatdlánguarnane autdlarpoĸ.
Hvad der end maatte ske.	ĸanoĸ pigaluarpat.
Evne, Formaaenhed.	sapíngisaĸ, sapíngíssuseĸ.
Ærgrer sig over det.	ûmitsautigâ.
Han tror ikke, at han kan.	sapísangavoĸ.
Magter det.	artúngilâ.
Bliver straffet.	pitdlarneĸarpoĸ.
Vasker.	errorsivoĸ.
Blyant.	aĸerdlûssaĸ.

Øvelse 80.

Han forlod mig uden at svare. Hvad der end maatte ske, vil jeg altid hjælpe dig, saa godt jeg kan. Traf du Bødkeren? Nej, jeg traf ingen anden hjemme end hans gamle Moder; hun bad hilse dig. Jeg ærgrer mig over det, hver Gang jeg ser det. Bær disse Poser med Sand op paa Loftet! Jeg troer ikke, jeg kan magte dem; uden én til at hjælpe mig, kan jeg ikke bære dem op. Kan du magte den store der? Jeg kan nok magte den. Hvordan vil Vejen være paa Umanaksſiden? Den er meget magelig. Har du spist din Mad op? Nej; hvor er det, der ikke er spist? Det har jeg bragt hjem; jeg har bragt det hjem til min Moder, da hun ikke har noget at spise. Saa ofte han gaar til ham, gaar han fejl ad ham. Ligesaa ofte vi vil til at rejse, begynder det at blæse. Naar det begynder at regne, pleje vi at slaa Telt op. De blive straffede, ligesaa ofte de ere ulydige.

Hvad skrive vi idag, hvilken Dag i Ugen er det? Det er Tirsdag; saa skal I vaske imorgen. Alt det, vi skulde vaske, er

færdigt, hvor skal vi lægge det? I skal hænge det op til Tørring i Gaarden. Hæng det lidt højere op, for at Hundene ikke skal naa det. Paa Fredag skal I rulle alt det, I have vasket. Er der nogen, der ruller idag? Ja, Bestyrerens Tjenerinder rulle. Hvor er Strygebrædtet? Her er det. Og Strygejærnet? Det er vistnok paa Loftet. Han fortæller, at han rejste sammen med Eder. De sige, at de rejste sammen med Eder. Han sagde til mig, at han plejer at hjælpe dig. Han siger, at han holder meget af Eder. Dersom du husker det, saa bring Kateketen den Besked, at først naar Skibet er kommen, skal jeg sende ham de Bøger, Tavler og Blyanter, han har bedt om, da de for Tiden ere slupne op.

81.

Der findes endnu en Form af grønlandske Verber, som ikke er omtalt, den kaldes: e-Objectsformen og bruges hvor Objectet er lig Hovedsætningens Subject f. Ex. ajoĸip perĸungmane atualerpoĸ han begyndte at læse, fordi Kateketen bød ham det, el. issigigpáne issigísagaluarpai hvis de havde faaet Øje paa ham, skulde han vel ogsaa nok faaet Øje paa dem.

e-Objectsformen bruges i Konjunctiv, Subjunctiv og Verbalparticipium med 3die Person Enkelttals og 3die Person Flertals Suffixer.

Endelserne, der føjes til Verbets Bikendelyd, ere:

	i Konjunctiv		i Subjunctiv		i Verbalparticip.	
Person	ham	dem	ham	dem	ham	dem
1 jeg	avne	avtik	uvne	uvtik	ivne	ivtik
2 du	angne	agtik	ungne	ugtik	ingne	igtik
3 han	mane	matik	pane	patik	âne	âtik
1 vi	avtíne	avtik	uvtíne	uvtik	ivtíne	ivtik
2 I	avsíne	avtik	uvsíne	uvtik	ivsíne	ivtik
3 de	máne	matik	páne	patik	ãne	ãtik

Om de grønlandske Verber paa -ngilaĸ er endnu at bemærke, at hos Verberne paa rpoĸ udelades ofte n'et i den negative Infinitivs Stavelse na, saa f. Ex. af iserpoĸ isernane skrives og udtales iserane; det finder dog kun Sted ved den suffixløse Form.

I Optativ af -ngilaĸ bruges af og til en Form for 3die

Person Enkelttal og Flertal med og uden Suffix: -ngíkile, -ngíkilit, -ngíkiliuk osv. i Betydningen gid dog ikke f. Ex. Gid dog, han ikke har taget den! tigúngíkiliuk.

Da Isen er gaaet for ham, har han ingen Vej.	imarûngmane avĸutigssaerúpoĸ.
Hvis du beder ham derom, vil han ogsaa give dig det.	ĸínuvigigungne tuniumârpâtit.
Dersom du besøger dem, ville de tage godt imod dig, da de ere meget gæstfrie.	pulârfigigugtik ilagsivdluásavãtit inugsiarneĸigamik (el. tikíkuminaĸigamik).
Gid dog den ikke maa være gaaet itu.	aserúngíkile el. aserorsimángíkilitoĸ.
Han har gjort det efter sine Paarørendes Tilskyndelse.	ilame kajumigsârmáne taimailiorpoĸ.
Hvis jeg træffer dem, vil de skælde mig ud.	nâpíkuvtik oĸalorujugfigísavãnga.
De have sagt, at hvis de møde ham, vil han følge med dem.	nâpíkuníko ilagísagigtik únerput.
Hvis du skal være hos os, vil jeg ikke se dig daarlig klædt.	uvavtínīsaguvit atissardlorĸúngilavkit.
Skønt jeg har forbudt ham det, er han gaaet ud i Kajak alligevel.	autdlarĸúngíkaluarivne ĸajartorsimavoĸ.
Det var paa høje Tid, at jeg fik fat paa ham.	(nãmagtôrdlugo tiguvara), tigorĸarpara.
Der manglede kun lidt i, at han var druknet.	ipingajagdluínarpoĸ.
Hvad drejer eders Samtale sig om?	suna oĸaloĸatigĩssutigaisiuk?
Hvad er det du sidder og bryder dit Hoved med?	suna isumatusârutigaiuk?
Du er frygtelig pjusket.	nujagpeĸautit (af nujagpigpoĸ).
Det er, fordi jeg har altfor meget at bestille.	suliaĸarpatdlâĸigama (taimáipunga).

Holder sit Ord.	oĸautse erĸûtípâ.
Ser hans Ansigt.	kînarsivâ.
Bryder sit Hoved med det.	isumatusârutigâ.
Skriver om det.	agdlautigâ.
Rundt omkring det.	kaujatdlagdlugo.

Øvelse 81.

Jeg tror, at han vil holde sit Ord, da det vil være til Gavn for ham selv, at han gjør det. De kendte ham ikke, fordi han ikke saa paa dem. Da vi havde givet dem Mad, bad de os om at give dem noget til 2 Hundeseler. Hvis han havde henvendt sig til dem, vilde de ikke have sagt Nej til ham, for at han ikke skulde komme til at lide Nød. Jeg har ofte hørt ham sige, at de burde hjælpe ham, fordi de vare i Familie med ham. Hvis Roerne ikke havde trukket Baaden paa Land, var den bleven slaaet istykker af Isen. Din Fader sagde til Oles, at de ikke oftere maatte komme til ham for at laane, da han ikke vilde laane dem mere. Hvad bestiller du? Jeg bryder mit Hoved med det Brev, jeg lige har faaet. Skal jeg hjælpe dig? maaske kan jeg opdage, hvad det er, han skriver om.

Støv Stolene af og sæt dem omkring Bordet. Jeg er endnu ikke færdig med at tørre Billederne af, men jeg skal strax gøre det. Du skal ikke vaske Trappen, for at den ikke skal blive altfor glat. Der er en Rude itu, gaa ned til Bestyreren og bed ham om at lade én af Kivfakkerne komme op og sætte en ny Rude i. Panelet trænger til at blive vasket af. Døren maa ikke staa paa Klem, det trækker altfor galt ad den; nu skal jeg lukke den, men den slutter ikke, saa det trækker alligevel. Sig til Abraham, at han skal udbedre Skolens Tørvemur og rense Kakkelovnen, da den trækker altfor daarlig.

82.

misugtaissoĸ erĸartũssissordlo.

misugtaissoĸ ugpernarsaissugssaĸ perĸuneĸarpoĸ agssane ĸutdlarĸuvdlugit ĸernerdluínartûssut. erĸartũssissup oĸarfigâ: ârĸataerdlutit-ait. misugtaissup akivâ: íssalerdlutit-â (issarualerdlutit-â), nâlagara.

Farveren og Dommeren.

En Farver, som skulde aflægge Ed, fik Ordre til at række sin Haand, som var ganske sort, i Vejret. „Tag deres Handsker af, min Ven“, sagde Dommeren til ham. „Tag Deres Briller paa, min Herre,“ svarede Farveren.

Lægevæsen.

Læge.	nakorsaĸ, katsorsaissoĸ.
Helbreder ham.	nakorsarpâ, ajorungnaersípâ, katsorsarpâ.
Lægemiddel.	nakorsaut, katsorsaut.
Hoved.	niaĸoĸ.
Har ondt i Hovedet.	niarĸerivoĸ, niarĸordlugpoĸ.
Er ikke rigtig i Hovedet.	pivdlingajauvoĸ, pivdleĸujauvoĸ, imârrajârpoĸ, imaingajârpoĸ.
Er fortumlet i Hovedet.	niaĸúnguvoĸ, avãnguvoĸ.
Lægger Hovedet tilbage.	malarpoĸ.
Vender Hovedet til Siden.	alarpoĸ.
Bøjer Hovedet fremad.	sikivoĸ el. sikípoĸ, atarpoĸ N.
Er hovedsvimmel.	uivssánguvoĸ.
Bliver hovedsvimmel.	uivssârpoĸ.
Hovedskal.	ĸaratsap pûa.
Hjerne.	ĸarasaĸ Fl. ĸaratsat.
Har Hjernebetændelse.	ĸaratserivoĸ.
Baghoved, øverste Del.	avâĸ.
— , nederste Del.	(tunusuk) ĸaratserfik.
Isse.	ĸavsseĸ.
Hovedhaar.	nujaĸ Fl. nutsat.
Støder Baghovedet.	avârpoĸ.
Ansigt.	kînaĸ.
Er hoven i Ansigtet.	kînarpoĸ.
Har daarlig Ansigtsfarve.	kînardlugpoĸ, táutordlugpoĸ.
Øje.	isse.
Øjesten.	takungnat, tagpiut.
Hornhinde.	issip ĸaleruâ.
Øjehule.	issip inâ, issilerfik.
Øjekrog.	ĸipaluaĸ.

Øjebryn.	ĸagdlo, ĸavdlo.
Øjehaar.	kimeriaĸ.
Øjelaag.	uisorersaut.
Det øverste Øjelaag.	issip matua, issip tunua.
— nederste —	— sâ.
Mellemrummet mellem Øjnene.	ĸíngoĸ.
Det hvide i Øjet.	ĸuerssaĸ.
En hvid Plet paa Hornhinden.	ĸuerteĸ.
Lukker Øjnene.	seĸúngerpoĸ, seĸuugnerpoĸ S., sikornerpoĸ N.
Lukker Øjnene op.	uípoĸ.
Har angrebne Øjne.	issilugpoĸ, itdlugpoĸ.
— daarlige —	issilugpoĸ.
Har gode Øjne.	tagpigpoĸ, issigigpoĸ.
Beskadiger sit Øje.	issaiarpoĸ, issaĸúpoĸ.
Faar noget i Øjnene.	íssípoĸ.
— — - — (Smaagran af Blæsten.	íssiavoĸ.
Øjnene løbe i Vand.	kûkôrtitsivoĸ.
Øjenbetændelse.	itdlungneĸ, issilungneĸ.
Bygkorn paa Øjet.	síkutaĸ.
Har et Bygkorn paa Øjet.	síkutagpoĸ.
Materie i Øjnene.	serpeĸ.
Der danner sig Materie i Øjnene.	serpiliorpoĸ.
Se paa mig!	issigínga, issigitsiánga.
Briller.	issarússat S., íssat N.
Øjensalve, — Øjenvand.	tagpigsaut, — issigigsaut.
Hvad fejler dit Øje?	issit una sussoĸ?
Er kommen af sig selv.	ingminik (el. isumaminik) taimaisivoĸ.
I Løbet af et Aar.	ukioĸ ukiûtitdlugo.
Lad mig se det.	takulara.
Smører det.	tanípâ.
Du skal holde det lukket en lille Tid.	seĸúngingatitsiásavat (el. sikorningatitsiásavat).
Du skal tage noget med hjem.	-mik angerdláussísautit.
Du skal gøre, som jeg har sagt dig to Gange om Dagen.	ilitsersûtivtut písautit uvdlormut mardloriardlutit.

Mange Gange om Dagen.	uvdlormut kavsêriardlutit.
Drypper det med noget.	-mik kuseriartípâ.
Du skal ikke bruge dem lige efter hinanden.	maligtarîgsitdlugit atúsángilatit.
Foruden Salven giver jeg dig Øjenvand.	tarnutigssap atokatigssânik issigigssáumik tunivavkit.
Begge Øjne.	issit.
Det højre, — det venstre.	talerpigdlek, — sâmigdlek.
Sigtekorn.	autdlaisip nalunaerkutâ.
Ser du hyppigt Genstandene dobbelt?	issigissatit mardlûssûssârtáinarpat?
Er tilklistret.	nípúsimavok.
Er sneblind.	itdlugpok.
Regnbue, — som en Regnbue.	neriussâk. — neriussâtut.
Tusmørke.	tarrajulersok.
Saa ofte jeg ror imod Vinden.	káinamik agssumukarângama.
Ser mig ind i Øjnene.	issivkut issigânga.
Syn (Seevne).	issigissakarnek.

Øvelse 82.

Hvad fejler dit Øje? Har du faaet noget i det? Nej, det er kommen af sig selv. Gør det ondt? Ja, det kan du tro, jeg kan næsten ikke aabne det. Lad mig se! Se paa mig! Du har en hvid Plet paa Hornhinden. Jeg vil gnide dig noget af denne Salve i Øjet, hold det saa lukket en lille Tid! Du kan tage lidt Salve med dig hjem, gør saa, som jeg har vist dig, 2 Gange om Dagen! Foruden Salven giver jeg dig noget Øjenvand, dermed skal du dryppe Øjet mange Gange daglig; dog skal du ikke bruge Salven og Øjenvandet lige efter hinanden.

Naar er dit Syn begyndt at blive daarligt? I Løbet af omtrent 2 Aar. Er det lige slemt paa begge Øjne? Nej, det er værst paa det venstre, men ogsaa det højre er ikke godt. Jeg har ondt ved at se Sigtekornet paa min Riffel. Ser du hyppig Genstandene dobbelt? Nej, det har jeg ikke mærket noget til. Naar du ser paa et Lys, ser du det da omgivet af en farvet Ring ligesom en Regnbue? Det har jeg heller ikke mærket. Synes du, at dit Syn er ganske særlig daarligt i Tusmørke? Ja, det bliver meget værre henimod Aften. Ere Øjnene sammenklistrede om Morgenen? Det er ikke slemt dermed. Løber Øjnene i Vand? Ja, naar jeg maa ro imod Vinden. Har du hyppig været sneblind? Nej, jeg er altid meget forsigtig om Foraaret og bruger Snebriller til Stadighed.

83.

ilisimatôĸ nunautiligssuardlo.

ilisimatôĸ nunautiligssuarmut pulâriartorpoĸ; apûtilersordle takugamiuk kivfe, ilisimatôĸ tusâtitdlugo, nipitûmik oĸarfigâ: anisimassunga oĸautigínga. kivfaĸ taimailingmat ilisimatôĸ angerdlarpoĸ. kingornagut nunautiligssûp ilisimatôĸ ornigpâ; tikilersordle takugamiuk ilisimatûp igalássatigut suaorpâ: peĸángilanga. nunautiligssuaĸ tupigusugdlune oĸarpoĸ: ĸanoĸ-â »peĸángitsutit igdlungnit oĸalugfigileĸârma«. ilisimâtoĸ akivoĸ: nangmineĸ oĸautsíka ugperiumángiligit nauk ivsaĸ kivfavit oĸausê ugperigaluarîka.

Den Lærde og Herremanden.

En Lærd gik hen for at besøge en Herremand. Da denne saa ham komme, sagde han til sin Tjener saa højt, at den Lærde kunde høre det: „Sig, at jeg er gaaet ud". Tjeneren gjorde saa, og den Lærde gik hjem. Senere begav Herremanden sig hen til den Lærde. Men da den Lærde saa ham komme, raabte han til ham gennem Vinduet: „Jeg er ikke hjemme". „Hvad for noget, skønt du ikke er hjemme, taler du til mig fra Huset", sagde Herremanden forbavset. „Vil du ikke tro mine egne Ord, skønt jeg forleden troede din Tjeners", svarede den Lærde.

Lægevæsen.

Hans Næse, hans Næsebor.	kingai.
Næseben.	kíngap saorna.
Næserod.	akuliaĸ.
Næsetip.	sujorĸap (el. kíngap) nûa.
Næseboernes Aabning mod Svælget.	sordluit.
Næseblod.	aungneĸ.
Snot.	kákik.
Snue, Slim.	nuak.
Har Snue, lider af Snue.	nuagpoĸ, nuvfaserpoĸ.
Fejler du noget?	igpigissaĸarpit?

Hvad fejler du?	súkut ipigissaĸarpit?
Hvornaar blev du syg?	ĸanga náparpit?
Blev du syg pludselig, eller blev du syg efterhaanden?	tássángáinaĸ náparpit kigaitsumigdlũnît náparia rtordlutit?
Hvornaar begyndte det at blive værre?	ĸanga ajornerulerpa?
Hvornaar hørte du op med at gaa ud?	ĸanga anísaerpit?
Hvornaar blev du sengeliggende?	ĸanga uníngalerpit el. nalalerpit?
Har du tidligere fejlet noget, der lignede dette her?	sujornagut taimatut nápauteĸarsimavit?
Hvordan begyndte Sygdommen?	nápautit ĸanoĸ autdlarnerpa?
Med hvilke Symptomer?	ĸanoĸ malungnarsilerdlune?
Var det kun dette ene, du fejlede?	tamánáinaĸ nápautigaiuk?
Har du Hovedpine?	niarĸerivit?
Har du Susen for Ørerne?	siutitit igtugpat?
Har du Funklen for Øjnene?	issingnut uisorilava?
Har du Krampe eller Lamhed?	inukutdlersarpit tumartorsimavitdlũnît?
Føler du Prikken og Stikken?	kakitdlâlugtarpit?
Er det følesløst?	ilisimángila?
Snakker han hen i Vejret?	maungáinaĸ oĸalugtarpa?
Kender han sine Omgivelser?	ilaĸutine ilisarisínauvai?
Er han bevidstløs?	ilisimajungnaerpa?
Søvn.	siningneĸ el. sinik.
Vaagner du tit?	eĸêrsôrtarpit?
Er du ofte søvnløs?	sinigssaerútarpit?
Plejer du at drømme?	singnagtortarpit?
Er du til Stadighed meget søvnig?	eĸêrneĸ ajorpit (el. uernangârtarpit)?
Har du Næseblødninger?	augtarpit?
Er du uoplagt?	perusoĸángilatit?
Skeler.	íkungavoĸ, nakungavoĸ.
Kan du sove om Natten?	únuákut sinigtarpit?
Kan du ikke sove for Smerterne?	ánerissatit siniuíssutigaigit?

Øre, Ørebrusken.	siut.
Øreben.	siúnak.
Øreflip	siutip puâ.
Øregang.	— angmanera.
Ørevox.	— minia.
Ørebetændelse.	siutdlungneĸ.
Ørepine.	siutíngunеĸ.
Har Ørepine.	siutínguvoĸ, siuserivoĸ.
— Ørefłod.	siúmigut igivoĸ (kûgpoĸ, maĸivoĸ).
Trommehinde.	siutip igalaussâ.
Ørespröjte.	siúmut tigssalukârtaut.
Det ringer for hans Øren.	aviusivoĸ el. siutai aviúput.
Er døv.	tusilarpoĸ, tutsardlugpoĸ.
Bliver el. er bleven døv.	tusitdlarpoĸ.
En lille Kanal.	suvdlúnguaĸ.
Er tilstoppet.	miligsimavoĸ.
Er ujævn.	manĩpoĸ.
Bruger Tobak.	tupatorpoĸ.
Inde i Øret, det indre Øre.	siutip ilua.
Som gaar til, støder til.	atassoĸ.
Hører.	tusâvoĸ.
Gab, luk Munden op!	aitsarit.
Svælg.	iggiaĸ.
Hvad mener du, det er?	sunautípiuk?

Øvelse 83.

Er der nogen her, der er syg? Ja, Barnabas's Moder er meget syg. Hvornaar blev hun syg? Er hun sengeliggende? Hun blev syg, da de vare færdige med Angmagsætfangsten; men det var først sidste Tirsdag, hun hørte op med at gaa ud. Augustinus ved Ikerasak er ogsaa syg. Hvad fejler han? De sige, han lider af Brystsyge. Vil du følge med og vise mig Vejen til Ikerasak? Du skal faa en Krone for det. Ja, jeg skal følge med. Saa gør dig færdig; vi rejse strax.

Ere begge dine Øren daarlige? Kun det højre. Fejler det venstre slet ikke noget? Ikke andet end at det er en lille Smule tunghørig, jeg har haft Flod derfra som lille Barn. Hvad fejler det højre nu? Det gør ondt, og jeg er næsten helt døv paa det.

Gør det ondt nu i dette Øjeblik? Ikke lige nu, men til Tider har jeg temmelig stærke Smerter deri, og jeg har næsten altid temmelig stærk Susen for det; jeg vilde gerne have, at du undersøgte det. Det skal jeg. Inde i Øret er der ikke noget sygt, der er nok lidt mere Ørevox, end der skal være, men Trommehinden er ikke itu. Hvori tror du da, min Sygdom bestaar? Vistnok i, at den lille Kanal, der gaar fra Øret ned til Svælget, er tilstoppet af Slim. Lad mig se dit Svælg! gab! ja, det er ganske ujævnt og tilklæbet af Slim, og det vil ikke blive bedre, hvis du ikke ophører med at bruge Tobak.

84.

Intiame[1]) nunasialik[2]) ingnertut[3]) augpalugtigissumik ĸingarssuaĸartoĸ ilãne igsiavingmine igsiavdlune sinilerpoĸ. sanianîtdlune inugsiâraĸ[4]) ĸernertoĸ ípernaersaissua ípernarssuarmik takugame nunasiagdlup ĸingarssuinut míkaluardlune[5]) pêrasuartumik, oĸarpoĸ: taivnaĸa isigkatit ũsangatípáka[6]).

[1]) I Indien.
[2]) En Planter (af nuna, siaĸ: erhvervet og lik).
[3]) ingneĸ og tut: ligesom, som.
[4]) Slavedreng, ung Slave.
[5]) mípoĸ sætter sig (om en Fugl el. andet flyvende).
[6]) Tænkte jeg ikke nok, at du brændte —.

Lægevæsen.

Pande.	kaoĸ.
Pandeben.	kaup saorna.
Falder og slaar Panden.	pusigarpoĸ.
Tinding.	tugdleĸ.
Mund.	kaneĸ.
Mundvig.	ekeĸ.
Lukker Munden op.	aitsarpoĸ.
Holder Munden aaben.	aitsangavoĸ.
Læbe.	kardloĸ.
Tand.	kigut.
Mister en Tand.	kigutaerpoĸ.
Brækker en Tand.	kigutaiarpoĸ.

Brækker en Tand ud paa ham.	kigutaerpâ.
Lader en Tand trække ud.	kigutaersípoĸ.
Har daarlige Tænder.	kigutilugpoĸ.
Har Tandpine.	kiguserivoĸ, kigutine águiarai.
Har ondt for Tænder.	kigutigsserivoĸ.
Faar en hul Tand.	suvdlunigpoĸ.
Har en hul Tand.	suvdlunigtumik kiguteĸarpoĸ.
Tandbyld.	ivkingne marniliortoĸ.
Har en Tandbyld.	ivkinge marniliorput.
Tanddraaber.	kigutigigsaut.
Tandkød.	ivkik el. igkik.
Hans —	ivkinge, igkinge, igkê.
Har daarligt Tandkød.	ivkigdlugpoĸ el. igkigdlugpoĸ.
Tandrod.	kigutip mángua.
Tandrække.	kigutit sanilerît.
Hul i Tandrækken.	kíngeĸ.
Tandstump.	kigutimineĸ.
Tandtang.	kigutaiautit, kigutaersiniutit.
Kind.	uluaĸ, erssaĸ.
Kindtand.	erdligpaĸ.
Fortand.	sujuaĸ.
Hjørnetand.	tuloriaĸ.
Underkæbe.	agdleroĸ.
Overkæbe.	agdlerĸup akilia, kiguserfik kutdleĸ.
Inderste Tand.	kigut kangigdleĸ.
Gane.	kilâĸ.
Tunge.	oĸaĸ.
Tungebaand.	kitdlutaĸ.
Hage.	tavdloĸ.
Undersiden af Hagen.	kaĸerdluk.

Hals.	kungaseĸ.
Det indre af Halsen.	torĸussâĸ.
Har ondt i Halsen.	torĸussârdlugpoĸ, kungatserivoĸ.
Stedet mellem Hals og Bryst.	mano el. nîsoraĸ.

Forsiden af Halsen.	malaĸ.
Faar noget i Halsen.	neriligpoĸ el. tupípoĸ.
Faar et Ben i Halsen.	sáunípoĸ.
Halsaare.	ĸungatsip taĸâ.
Har Halsbrynde.	mamaitsôrpoĸ.
Halshvirvel.	ĸungasimineĸ.
Halshvirvel, den øverste.	niuleĸ.
Gør det ondt, naar du synker?	îsissarângavit ánerissaĸartarpit?
Er du hæs?	iggîngavit?
Svier det i din Hals?	torĸussâtit ĸasilípat?

Hvilken (af flere).	sordleĸ.
Anser ham el. det for Skyld i.	píssutautípâ.
Suger det.	mitdluarpâ.
Bløder.	aunârpoĸ.
Sætter Tænderne i noget.	kîsivoĸ.
Er løs.	aulavoĸ.
Lindrer det.	nipaitdlisarpâ.
Lægger noget paa den.	ilissivigâ.
Hovner op.	putdlagpoĸ.
Rører ved det.	patigpâ.

Øvelse 84.

Hvad fejler du? Jeg har ikke kunnet sove inat for Tandpine. Hvilken Tand, mener du, er Skyld deri? Den næstinderste paa venstre Side i Overmunden. Ja den er ingen Nytte til for dig, jeg skal tage den ud. Skyl din Mund med dette kolde Vand, men sug ikke, for at det ikke skal blive ved at bløde. Vil du ikke ogsaa tage den Tand der ud? Den ser ikke meget hul ud; gør den ondt, naar du faar noget koldt til den eller sætter den i noget koldt? Nej, men jeg synes, den er løs. Har du haft en Tandbyld ved den? Det tror jeg ikke. Føler du Smerter, naar du trykker paa den? Ikke nu, men tidligere. Lad den hellere blive siddende foreløbig. Hvad skal jeg gøre, hvis den kommer til at gøre ondt igen? Hvis Smerterne ere af den Beskaffenhed, at du ikke kan taale at røre ved den, er det vistnok Tandroden, der er syg, og i saa Fald hjælper Tanddraaber dig ikke; men du kan lindre Smerten med iskoldt Vand eller ved at lægge et lille Stykke Is paa den, men hvis Smerterne blive for slemme eller Tandkødet hovner op, kan du komme til mig, jeg skal da trække den ud.

85.

ilãníkut[1]) kalâtdlítaoĸ tivsisârivdlutik[2]) ilatik[3]) píkorigsûgaluartut píkordlugkângata mitautigissarpait igdlautigissagssángordlugit agdlât. tivsinartuliaisa ilât ĸuiagalugo[4]) mauna tusardliúpara[5]). tássalo avangnâne ĸimugserpâluit[6]) ilãne sujugdliuniutdlutik[7]) (súkanerujumavdlutik) ingiaĸatigîgsarput. ilãne umiatsiâme aĸugtûssoĸ ĸimugseĸataugame kingugdlíngordlune malingnaussoĸ ingiaĸataisa ilâta oĸarfigâ: umiatsiâme aĸugtûssaravit sikumĩkaluaruvitdlũnît aĸugtûssûssârtáinarujutit.

Naar Folk, der ellers ere dygtige, komme forkert af Sted, gør ogsaa Grønlænderne sig vittige paa deres Bekostning, saa der endog bliver let af dem. En af de Vittigheder, jeg finder morsom, skal jeg her fortælle. I Nordgrønland køre undertiden nogle Slæder omkap. Da engang en Baadfører var med til det, sagde en af hans Rejsefæller til denne, der var bleven helt bag efter de andre: Det synes, at du, fordi du plejer at styre i Baaden, ikke kan lade være dermed, selv om du er paa Is.

1) Dobbelt Apposition.
2) Er grinagtig.
3) Nogle af deres Fæller.
4) Finder morsom.
5) Lader høres, meddeler.
6) ĸimugseĸ med Affixerne .pak og aluk.
7) sujugdliuniúput søge at komme først.

Lægevæsen.

Fordøjelseskanal.	nerissat ũtarfê.
Har du Appetit?	nerissagssarnik igdligugtarpit?
Har du Madlede?	nerissagssatit maujugaigit?
Lider du af Tørst?	imerusuínarpit?
Har du Kvalme?	meriángussarpit?
— — Hikke?	nîsorartarpit?
— — Opstød?	nigsâgtarpit?
— — Brækninger?	meriartarpit?

Hvorledes saa det ud, du hostede op?	ĸuersordlutit pîagkat kanoĸíkame?
Var det kun Galde?	sungáinauva?
Var der Blod imellem?	aungmik akoĸartarpa?
Har du Svien i Hjertekulen?	ukutsilerissarpit?
Har du Smerter i Maven?	násserissarpit?
Har du Rumlen i Underlivet?	ĸuluartarpit?
Har du Afgang af Vinde?	niligsserivit?
Har du hyppig Afføring?	anakulavit?
— — sjælden —	anakulángilatit?
Er din Afføring tynd?	anartarnerit imerpalava?
— — — med Klumper i?	— — mángertunik akulik?
Ligner den Tjære?	orssûtingava N., uvserutingava S.?
Ligner din Afføring Ler?	anartarnerit marrangava?
Er hans Hudfarve mørkegul?	amia ĸernerdlunilo sungarpalugpa?

Lunge.	puak.
Har du Smerter i Brystet?	sakíssatit áneraigit?
Ligner det Sting?	kaportutut ípa?
Sidder det paa samme Sted el. flytter det sig?	atautsimîgínartarpa nûgtarpalũnît?
Er det vedvarende el. af og til?	atauseĸ naligĩnarpâ soraersarpalũnît?
Giver Smerten sig Udtryk i Klynken?	ániarnermit nivdlialugtarpa?
Gør det mere ondt, naar du trækker Vejret og hoster?	ilungmut anersârângavit ĸuersorângavitdlo ániarnerussarpit?
Hoster du?	ĸuersortarpit?
Hoster du til Stadighed?	ĸuersortáinarpit?
Naar er din Hoste værst, om Dagen el. om Natten?	ĸanoĸ-ilissúkut ĸuersornerussarpit uvdlúkut únuákutdlũnît?
Spytter du noget op?	pîagaĸartarpit?

Er det blodblandet?	aungmik akoĸarpa?
Har du haft Næseblod?	augtaravit?
Var Blodet lyst og skummende eller mørk og klumpet?	aut agssordlugtoĸ ĸapulik agssorigdlunilũnît auiaĸardlunilo?

Adamsæble.	ĸôrĸaĸ el. ĸôrĸâĸ.
Krop, — hans Krop.	time — timâ.
Overkrop, — hans Overkrop.	kiat — kiatâ.
Nøgleben.	ĸutuk.
Brystben.	tunerssuk.
Skulder.	tuve.
Skulderblad, — Indersiden af Skulderen.	kiasik, — itumak.
Faar Skulderbladet af Led.	tuvîarpoĸ.
Mellemrummet mellem Skulderbladene.	âriak.
Et Ribben.	niungassoĸ, najungassoĸ.
Brystvorte.	mulik.
Ryg.	katigak.
Ryghvirvel.	kujapigaĸ.
Rygrad.	ĸimerdlut (Flert.).
Rygmarv.	ĸiteraĸ.

Søger Raad hos ham for noget.	sujunersiorpâ — mik.
Bliver konfirmeret.	ĸeĸarpoĸ, aperssortípoĸ, angerĸigpoĸ.
Sidste Maaned.	ĸáumat nârêrsimassoĸ.
Især.	pingârtumik.
Mister sin Søvn derfor.	sinigssaerutigâ.
Spytter noget op.	pîagaĸarpoĸ.
Meget.	agsut.
Er sejg.	kinikulugpoĸ.
Materie — som Materie.	marneĸ — marnertut.
Er kortaandet.	ipiavoĸ, ivsánguvoĸ.

Sveder.	kiagugpoκ.
Løber noget, (temmelig stærkt).	arpangâtsiarpoκ.
Draabe.	kuseriarneκ.
Bliver mindre.	migdlivoκ, migdliartorpoκ.
Faar dem til at være flere.	amerdlivai.
Er giftig.	toκunartûvoκ.
Smeltet Spæk.	sujatat (orssut).

Øvelse 85.

Er det for Brystsvaghed, du vil have Raad hos mig? Hvor længe har du lidt deraf? I 2 Aar har jeg hostet meget. Hvor gammel er du? 29 Aar. Har du været brystsyg tidligere? Efter min Konfirmation spyttede jeg Blod; senere ikke. Har du spyttet Blod i disse 2 Aar? Nej. I hvor lang Tid har Hosten været slem? En Maanedstid. Hvornaar i Døgnet er den værst? Især hen imod Aften. Forstyrrer den din Nattesøvn? Jeg vaagner næsten hver Nat 1 eller 2 Gange og hoster. Spytter du noget op? Ja, meget. Af hvad Beskaffenhed er det? Det er tyndtflydende og skummer, det er ikke sejgt, sommetider er der en Klat deri, der ligner Materie. Er du kortaandet? Jeg kan ikke godt taale at løbe stærkt. Sveder du om Natten? Nej. Her har du to Slags Medicin: Af denne skal du tage 10 Draaber 3 Gange daglig for at formindske Hosten, og hvis Hosten ikke gaar bort derved, maa du nogle Dage senere tage to Draaber til. Denne Medicin maa du passe paa, at ikke andre smager paa, da den er temmelig giftig, især for Børn. Du skal tage 2 Draaber, lige før du skal spise, men disse Draaber ere saa stærke, at de vil tage Huden af din Tunge, hvis de ere ublandede; derfor skal du blande dem med en Teskefuld smeltet Spæk, og hver Gang du har taget dem, skal du strax spise noget.

86.

iluligssaκ (iluleκ).

κajartortartut ilãne navianartorsivdlutik ingmingnut autdlaissoκartarput. taimailivdlune κáinamingnit autdlaissartut ilât mianerssúngínerminit autdlartôrdlune[1]) sêrκumigut[2]) κôrortûmik[3]) autdlaivoκ. tauva nakorsap pássúniarpâ sêrκua, isumaκaramilo iluligssaκ (iluleκ) sêrκuata iluanītoκ sivisûmik ujardlerdlune pêrniaraluarpâ. ániarnermit ilalârungnaerame[4]) ingminut autdlaisimassup nakorsaκ

aperâ: sôĸ taima ániartípinga? nakorsavdlo akingmane: iluligssaĸ pêrniaravko, autdlaisimassoĸ oĸarpoĸ: sianîkuloĸautit[5]), iluligssaĸ (iluleĸ) uvfa kaussarfivnīpoĸ.

[1]) Skyder (om Baadeskud).
[2]) sêrĸoĸ: Knæ.
[3]) Riffel.
[4]) ilalârpoĸ: er taalmodig og ungnaerpoĸ.
[5]) Du er et godt Fjols.

Lægevæsen.

Navle.	kalaseĸ.
Navlestreng.	kalaseĸ, migdliaĸ.
Lænd.	makiseĸ, kujak.
Lændehvirvel.	kutsineĸ.
Haleben.	pamiagdluk.
Hofte.	sivfiaĸ.
Bagdel.	nuloĸ Flt. nutdlut.
Bækken.	kûtsiup ilua.
Endetarmen.	erdloĸ.
Hofteskaal.	kûtseĸ.
Led.	navguaĸ.
Urinblæren.	nakasuk.
Has.	navdlo.
Livmoderen.	igdliaĸ.
Mellemgulvet.	kanajaut.
Milten.	mavsaĸ.
Nyre.	tarto.
Tarm.	inalo.
Drøbelen.	neriligtaĸ.
Hjerte.	ũmat.
Aare.	takaĸ.
Puls.	tigdleĸ.
Albue.	ikusik.
Albueben, Underarm.	agssaut.
Brust.	natarĸoĸ.
Spoleben.	amileraĸ.
Haandled.	pavfik el. pavssik.
Haandrodsbenene.	itúmap saornge.
Overarm.	agssarĸoĸ.

Fingrene.	agssait Fl.
Tommelfinger.	kuvdloĸ.
Pegefinger.	tikeĸ.
Langfinger.	ĸiterdleĸ.
Ringfinger.	mikileraĸ.
Lillefinger.	eĸerĸoĸ.
Haandfladen.	itumak.
Negl.	kukik.
Lyskerne.	imerĸutait.
Laar.	ugpat.
Laarben.	kugtoraĸ.
Knæ.	sêrĸoĸ.
Knæskal.	sêrĸuaĸ.
Lægben, Spoleben.	amileraĸ.
Læg.	nakasungnâĸ.
Skinneben.	kanâĸ.
Ankel.	singerneĸ.
Hæl.	kingmik.
Fodsaal.	aloĸ.
Taa.	inuvaĸ, isigaĸ.
Lemmerne.	avatit.

Har du Hjertebanken?	ũmatit tigdlerulugpa (el. ukutsit aulava).
Har du Trykken for Brystet?	ukutsínguvit (el. ukutsilerivit)?
Mave.	nâĸ, nássat.
Nederste Del af Underlivet.	akuaĸ.
Har du Smerter i Underlivet?	akusserivit el. akuardlugpit?
Ere de stadige eller knyttede til Maaltiderne?	taimaigínarpat nererêrângavitdlũnît kisiáne?
Peg paa, hvor de sidde.	sumĩtut tíkuákit.
Flytte de sig?	nûgtarpat?
Kan du selv lindre dem ved Tryk?	patigdlugit nipaitdlisisínauvigit?
Mærker du noget til Svulst?	puingmik misigigissaĸarpit?
Er dit Underliv ophovnet?	nássatit putdlagpat?

Kan du lade Vandet?	kuissarpit?
Hyppig eller sjælden?	akulikitsumik kaĸutigutdlũnît?
Er din Vandladning sparsommere end ellers?	kût ilerkuminit mingnerussarpa?
Om Natten eller om Dagen?	únuákut uvdlúkutdlũnît?
Har du Smerter ved Vandladning?	kûgssat áneraiuk?
Er Smerten vedvarende?	ánernartoĸ tamaigínarpa (el. atáinarpa)?
Føler du Smerten før, under eller efter Vandladningen?	kuerusulerângavit kuilersitdlutitdlũnît kuerêrângavitdlũnît ániartarpit?
Har du ondt ved at lade dit Vand?	nakiatitsivit?
Er der Blod, Slim eller Grus i Vandet?	kût aungmik perujungmigdlũnît siorángua nigdlũnît akoĸarpa?
Er Vandet rødt af Blodet, el. er der Klumper i det?	kût augpalugpa auiánguaĸarpalũnît?

Koffardifartøj, Handelsskib.	umiarssuit pajugtut (Fl.).
Klarer sig godt.	iluanârpoĸ.
Den kgl. grønlandske Handel.	niuvertut nâlagait.
Det vides.	ilisimaneĸarpoĸ.
Tomaster.	mardlulik.
Er bestemt for.	pissugssauvoĸ.
Begiver sig paa Vej.	piartorpoĸ.
Fører den vild.	támáupâ.

Øvelse 86.

Kære Doktor.

Da jeg har ligget syg og flere Gange spyttet Blod, vilde jeg gerne se dig. Jeg har sagt det til Udliggeren, og han har lovet at sende sit Køretøj for at kalde dig hid. Jeg lider af Søvnløshed, og mit Bryst er daarligt.

Det er N. N., der skriver.

I mange Aar have Handelsskibene, som gaa herop, altid klaret sig godt. Fra 1819 til nu ɔ: i 77 Aar have den grønlandske Handels Skibe, der hvert Aar pleje at være 10 i Tallet, saaledes kun haft 6 Skibbrud. Tomasteren Baldur forliste 1856, men der vides ikke, hvor eller hvorledes den forliste. Senere, i Aaret 1869, forliste Tomasteren Mariane lidt nordenfor Godthaab, idet den kom paa Grund i Mundingen af Sarfat. Besætningen blev frelst. Da Mariane i 1868 havde været i Nordgrønland med Handelsvarer, overvintrede den ved Holstensborg, idet den endnu skulde til Godthaab. Om Foraaret i Maj, da de begav sig paa Vej med den, forliste den, fordi Lodsen førte den fejl og satte den paa Grund.

87.

lîuveĸ teriangniardlo.

lîuverôĸ utorĸaligame inûsugkatdlarnermisut[1]) nerissagssarsiorneĸ ajulerpoĸ; nerssutit tamaisa tauva kalerrisípai náparsimagame ajoĸalunilo, iniminutdlo ĸârusûp[2]) ĸíngorpiânut pulavoĸ. nalatitdlugo nerssutit tamarmik pulârtarpât kúngigigamíko aperiartordlugulo ĸanoĸ-íssusianik. isertutdle tamaisa ĸanigdlîmeriarângáne nerissarai. teriangniap âma pulârujâ. ĸârusûvdle iluanut isivingneĸ ĸuilertagigamiuk[3]) patdlitdlánguarnago ĸanoĸ-íssusianik aperâ. lîuverdle oĸarpoĸ: ajoĸaunga ĸanigdlîmivdlutit. teriangniap akivâ: ĸanigdlîmineĸ sujôraĸaunga tumerpagssuit ilungmukartarsimagaluardlutik atautsimigdlũnît utertoĸarsimángingmata.

[1]) sut el. tut: som.
[2]) ĸârusuk: en Hule.
[3]) ĸuilertagâ: er betænkelig ved det.

Lægevæsen.

Ligner det Fødselsveer?	nipigdliúnerit ássigai?
Ere de i stadig Tiltagen, eller komme de i Anfald?	sualungnerujartuínarpat nipangersarpatdlũnît?
Har du maanedlige Blødninger?	ilerĸugtut aunârpit?
Vare de længere end sædvanlig?	ilerĸumingnit sivisunerussarpat?
Ere de forbundne med større Smerter end sædvanlig?	ánernartunik ilaĸarnerúpat ilerĸumingnit?

Hvornaar havde du din sidste maanedlige Blødning?	kanga kingugdlermik aunârpit?
Har du født?	ernivit el. ernisimavit?
Havde du det godt, efterat du havde født?	ernerêravit ajúngilatit?
Havde du 2den eller 3die Dagen, efter at du havde født, Hovedpine og følte Tørst?	erninerpit kingornagut uvdlut aipãne pingajugssãnilũnît niarкerivit imerusugdlutitdlo?

Kan du bevæge Leddene frit?	navgússatit aulagsarigpat?
Har Feber.	кanimåvoк.
Sved, Hede.	kiagungneк (ailaк).
Er søvnløs.	sinigssaerúpoк.
Faar Kuldegysen.	kîardlugpoк, kakivigpoк.
Klaprer med Tænderne (af Kulde).	agdlerulârpoк.
Er det bleven bedre el. daarligere med dig?	ajúngísiartorpit ajornerujartorpitdlũnît?
Bliver mager.	sanigorpoк.
Bliver bleg.	asíngarpoк.
Er din Tunge belagt?	orкat кalípersimava?
Ere dine Kjertler hovne?	kinersitit putdlagpat?
Have dine Forældre eller Slægtninge haft lignende Sygdom?	angajorкâtit erкardlisitdlũnît ássinganik nápauteкarsimápat?
Hvis det ikke hjælper, kan du 3 Timer efter tage 1 Gang til, men ikke oftere den Dag.	súniutáungigpat nalunaerкútap akúnere pingasut кângiugpata sule atausiásautit uvdlordle tamána kingugdlermêrкísángilatit.
Er svullen.	putdlagpoк.
Er hed.	ûnarpoк.
Er øm.	ánernarpoк.
Har Byld el. Bylder.	ajuarpoк.
Ar.	kileroк.
Børnekopper.	kúpernerit.

Har Fnat.	kilagpoĸ.
Er forstuvet.	pigdlungajagpoĸ.
Er forvredet.	pigdlugpoĸ.
Er hudløs.	amêrpoĸ.
Koldbrand.	ĸerínerssuaĸ.
Har Ligfald.	inûserdlerpoĸ.
Har Trøske.	ĸanerdlugpoĸ.
— Sting.	ĸaportitsivoĸ.
— Vattersot.	puialigtípoĸ.
Er kajaksvimmel.	ĸáiname nangiarpoĸ.
Har Navlebrok.	ĸalasia anitdlagpoĸ.
— Lungebetændelse.	puatdlugpoĸ.
— Brok.	nákartitsivoĸ.
Er afkræftet.	nukigdlângavoĸ, nukêrúpoĸ.
Har Diarrhoe.	tingmigpoĸ.
Har Helvedsild.	avigpoĸ.
Lad mig føle paa din Puls.	tigdlersiordlavkit.
Har skaaret sig.	kilerpoĸ.
— stukket sig.	ĸapivoĸ.
— stødt sig.	aporpoĸ.
— faaet en Splint i Huden.	súkípoĸ.
Bind, Bandage.	nimeĸ, nimigssaĸ.
Lægger Bind paa det.	nimerpâ.
Dier, faar Bryst.	milugpoĸ.
Gnider det.	agiarpoĸ, tagiarpoĸ.
Klemmer det, faar det i Klemme.	ĸiggípâ.
Kommer til Skade.	ajunârpoĸ.

Øvelse 87.

Hvordan er du kommen til Skade? Jeg fik min Haand i Klemme ved et stort Stykke Jærn. Lad mig se den! Spolebenet, tror jeg, er brækket; jeg skal lægge Bandage paa, og først efter 2 Ugers Forløb maa du tage dette Bind af. Naar det er forbi, skal du daglig 2 Gange om Dagen tage det af og gnide Haandleddet med Spæk, for at Huden ikke skal gaa af. Hvad fejler Barnet? Det har Opkastninger. Hvor gammelt er det? I August var det 2 Aar. Faar det Bryst endnu? Ja, det faar Bryst endnu; men da jeg ikke mener, at det er nok, giver jeg det al Slags Mad. Vilde det spise igaar? Det vilde nok die, men det vilde ikke have

Mad og var meget begærligt efter Vand. Har det Diarrhoe? Ja, idag har det haft Diarrhoe. Det behøver foreløbig ikke Medicin, men I skal give det koldt Vand, hver Gang det græder.

Vor kære Doktor.

Da vor lille Søn er overmaade syg, sender jeg mit Køretøj for at kalde dig hid. Hvis du ikke kan komme til os idag, saa giv Karl Besked. Han ved, hvordan Barnet har det, og vil fortælle dig det.

Din hengivne
A.

88.

Andrê tusaravtigo kutdlartausiamik[1]) autdlartok, neriúngilagut táuna pivdlugo autdlaraluásavdluta. ukiume 1898me Aprîle nâlersok káinat mardluk puissingniardlutik Tasermiunut autdlarput, taimaníkutdlo silagīnakissok. tikíkamik okautigât taserssûp sinâne igap pujualusôk[2]) ungasigdlugo takusimavdlugo. tauva isumakalerpugut Andrîusoralugo. taimane únuleraluartok paortut mardluk tagpavunga autdlartitáuput. akaguanilo uvdlākut Nanortalingme niuvertugssaussok umiamik tagpavunga autdlalermat kavsêrssûvdluta káinamik ilagârput, kutdlartausiak inuilo takujumanermit. ârdlerinaraluartok autdlaravta ingerdlatitdluta silagigsingârpok katsordluínardlunilo. mîlit arfinigdlit migssiliordlugit ingerdlagavta, kigdligssarput tikíparput. paortutdlo ivkua kajait tássanîngmata, pisugdlutigdlo autdlarsimangmata, erinigekalugit[3]) tikínigssât utarkivarput. kîsalo uvalilersok tikíput pisulugsínarsimavdlutik, táukunángalo tusarparput nunap ilarssua ikuatdlagsimagaluardlune kamigsimassok; tássauvordlo Andrîmut ilainutdlo ikumatitarisoralugo ornigaraluarput. angalanivtíne tamatumane pilugsínaraluartugut, taimáitok silagigsorssûngmat aputekángingmatdlo najugarputdlo alianaingârmat tamavta angalanerput nuánârutigârput.

[1]) Med Luftballon.
[2]) Ligesom Røgen fra en Gryde.
[3]) erinigâ: venter ham med Utaalmodighed og kaok.

Lægevæsen.

Amerikansk Olie.	ûlia anarnartoĸ.
Brandrets Piller.	êrtaussat anarnartut.
Brystdraaber, sammensatte.	sakiagigsaut.
Brystthe.	tît sakiagigsautit.
Kinadraaber, sammensatte.	nukigtorsaut.
Kloralhydrat.	siningnartoĸ.
Engelsk Salt.	tarajûssat.
Havresuppe.	ivsingigagssat ĸajuat.
Hoffmannsdraaber.	ukutserigsaut nakuíneĸ.
Honning.	tungusungnitsût, igutsait súkûtait.
Hostepiller.	êrtaussat ĸuersornavêrĸutit.
Kamferdraaber.	ukutserigsaut nakûneĸ.
Kokleare.	ĸungordlussat.
Lakrits.	nuaersaut.
Torskelevertran.	sârugdlît tinguisa orssuat.
Ormefrø.	ĸuartaersaut.
Rabarberdraaber.	nârigsaut.
Rabarberrod.	sordlak nârigsaut.
Salep.	kinersaut.
Salvieblade.	torĸussânut errortûtigssiat.
Terpentinolie.	amiutigssamut (el. ĸalipautigssamut) panersaut saligsimassoĸ.
Allun.	ujaragtagssaĸ.
Styraxbalsam.	kilagtut tarnutigssât.
Borsyre.	pôre.
Karbolsyre.	kapûle.
Helvedsten.	ujarak toĸunartoĸ, tôrnârssûp ujarâ.
Igler.	ĸugdlugiârssuit.
Is.	nilak.
Olie.	ûlia.
Svamp.	mitdluartoĸ.
Vat.	iperagssiat, ikiaĸutigssiat.
Voxsalve.	mavsaut.
En Sprøjte.	tigssalukârtaut.

Klystersprøjte.	anarsáumik tigssalugtaut.
Pincet.	púsugutínguit (Fl.).
Sav.	pilagtûtit (Fl.).

Du skal opløse det i kogende Vand; naar det er afkølet, kan du hælde det paa en Flaske og fylde den op med Vand.	imermut ûnartumut augtísavatit; nigdlerpata puiaussamut ímiutísavatit imermigdlo ulivkârdlugo.
Hvis Barnet spytter Medicinen ud, saa skal du igen give det lige saa meget, som der er gaaet tabt.	mêrĸap nakorsaut oriarpago angeĸatânik tunerĸísavat.
Hver Gang du skal til at drikke det, skal du først ryste Flasken.	imilísagângagko puiaussaĸ aulaterĸârtásavat.
Kun Syge maa nyde af Lægemidlet, og i Huset bør det stilles paa et Sted, hvor Børn ikke kan komme til det, da en stor Del Medicin er meget farlig.	náparsimassuínarnut nakorsautit atorĸuneĸarput, igdlumilo ilineĸartásáput mêrĸat patdligsínáungisãnut, nakorsautit ilarpagssue navianaĸingmata.
Denne Portion er til 1 Dag, det halve skal du tage henimod Aften, det halve ved Sengetid.	avguaĸ mána uvdlormut atautsimut atúsavat, agfâ únulersúkut tiguvdlugo agfâlo ínaleruvit.
Af denne Medicin kommer du maaske til at svede, saa skal du dække dig godt til og først staa op imorgen, naar Sveden har sat sig.	nakorsaut tamána kiagûtigigugko ĸipigtordluásautit, aĸagulo kiagugkungnaeruvit aitsât makísautit.
Hvis Afføringen bliver grøn el. sort, da gør det ikke noget, det er Medicinens Skyld.	ánat ĸorsorpaluleraluarpat ĸerneraluardlunilũnît soĸutigísángilat, nakorsaut píssutigingmago.

Øvelse 88.

Hvem er du? Jeg er Jordemoderens Søn ved Klaushavn. Jordemoderen sendte mig herover til dig for at sige, at du vist maatte komme over at se til Niels ved Nordre Huse; han er styrtet

ned med sin Slæde og har slaaet sit Bryst mod Tværstykket paa Slæden. Hvornaar? igaaraftes; da han kørte hjem. Han besvimede, og inat har han spyttet Blod. Hvordan er Vejen, kan jeg køre derover? Ja, Isen er god, og jeg skal følge med og vise dig, hvor du skal køre. Vil du saa komme imorgen Kl. 6, idag er det for-sent, det er allerede ved at blive mørkt, og vi have ingen Maane. Jeg skal komme. Vil du sige til Jakob, at han skal komme ind til mig, han skal køre min Bagage.

Der er en Kajakmand fra Kôrnoĸ. Hvad vil han? Han er kommen for at hente dig. Til Kôrnoĸ? Ja. Lukas har skudt sig i Underlivet, da han vilde tage sin Riffel ud af Kajakken. Saaret har blødt meget; men Blødningen var standset, da vi rejste? de ere bange for, at han skal dø, og vilde gerne have, at du kom endnu idag. Saa sig til min Styrer, at han skal gøre Baaden rede, om 2 Timer skal vi saa rejse. Han skal ogsaa skaffe Roere. Hvordan er Vinden? Det blæser ind ad Fjorden, saa I kan maaske sejle hele Vejen. Det er Sydvest, men den er ikke meget haard. Bed Bestyreren, om Kivfakkerne maa hjælpe med at sætte Baaden i Vandet.

89.

Missionsvæsenet.

Ûnartume 5 aprîle 1891.

asassara palase.

matumínga agdlagfigilârpavkit, tássa ĸeĸartugssaĸ[1]) N. N. pivdlugo, táuna ĸaerĸugagko autdlartípara; unale áipagssaralua A. M.ip ernera ĸanoĸ písanerpa? angajorĸaisa oĸarfigigaluarpãnga sapíngíkuvit ĸeĸarterĸugaluardlugo; taimáitumik uvanga pisínauguvit ĸeĸarterĸugaluarpara, ukiue amerdlavatdlâlísangmata mãnákut ĸeĸartíneĸángíkune. taima nalunaerfigâvkit tusarniáinardlutit; ĸanortoĸ akitsiaringa. agsut nuliatdlo mêrĸatitdlo tamavse inûvdluarĸuvavse.

agdlagtoĸ A . . .

[1]) Konfirmand, af Verbet ĸeĸarpoĸ: staar, deraf ogsaa ĸeĸartípâ; lader ham staa, konfirmerer ham.

Kangerme 5 Jánuare 1885.

asassara palase takúngisara.

ingmánguaĸ sujunersiniáinardlutit agdlagfigitsiarpavkit. tusaraluarama magpersagkanik N.ip pigissarigaluinik kingor-

nússavnik[1]) pisiniarfigiumagaluaringma; tamána pivdlugo takujumagaluaringmagôĸ. ĸanoĸ ilumôrtiginersoĸ[2]) tamána ilingnit nangminernit tusarumagaluardlugo mãna agdlagfigâvkit.

inûvdluarĸuvavkit ukiortâp uvdluine
agdlagtunga B . . .

[1]) kingornúpâ: arver det (i Passiv-Participium).
[2]) ilumôrpoĸ: er paalideligt, og tigaoĸ i Nominalparticipium.

Alánguane 2 savtamp 1897.

asassara palase.

uko autdlartugssat pivdlugit agdlagfigitsiarpavkit. katítugssat[1]) aggíngitdlat arnaĸ náparsimagame kaportumik[2]), angut sûvángíkaluarpoĸ. uvanga ãma náparsimagama aitsât pitsángoriartulerpunga, kisiáne sule nuagtorssûvunga. matumínga aperiumagaluarpavkit D.mit aningaussánguanik kajumigsautinik[3]) píngínama ukioĸ tamât, ajoĸit tamarmik ukiut tamaisa kajumigsautinik pissarmata, uvanga ãma písasoralunga tusarniarpavkit. asangnigtumik inûvdluarĸungârpavkit.

agdlagtoĸ E . . .

[1]) Brudefolk.
[2]) kaportoĸ: Sting.
[3]) kajumigsautit: Opmuntringspenge.

Nũnguame 22ne Ortûparime 1894.

asassara palase.

magpersagkanik pisiagssanik piumavfigâvkit, atuartut nãmagtunik atuagaĸángingmata, oĸalugtuat[1]) 2, ajoĸersûtit[2]) 2, ABD. 2, ãma tugsiutit[3]) 2 piumagaluardlugit. nagsiússiviginiarungma ĸanoĸ akeĸartut tusarumaváka, pisiarineĸarpatalo akê pârivdluásaváka ilingnutdlo nagsiutísavdlugit. ãma papiaránguanik agdlautinigdlo[4]) sulungnigdlo[5]) pilíkigssanigdlo piumagaluarpunga.

agsut inûvdluarĸuvavse
asassit F . . .

[1]) Bibelhistorier.
[2]) Læreboger.
[3]) Salmeboger.
[4]) Grifler.
[5]) Penne.

asassara N . . .

ingmánguaĸ nalunaerfiginiarpavkit ukunínga aperiumavdlutit, taimane mâne sakramantiliartitsigavit[1]) inuit arĸisa ilainik maĸaissigavit[2]), mardluk kingugdliutdlugit nanigavkit. autdlarêrsutitdle[3]) erĸailerama ímaĸa táukua ĸeĸartut ilaisa arĸe agdlagsimángínerika, atago takúsavatit ukua A. B . . . K. N . . . sakramantiliartut arĸine táukua peĸángíkunik tássane agdlángitsôrsimásáput, mássale tamákunúnga ilaussut. kisiánime uvavnut ajorigaluaĸaunga tamatumínga piârîtsôrdlunga kúkũkuvkit. mânimiussugut tamavta ajúngílagut inûvdluarĸussivugutdlo nuliaralo ilivsínik asangnigtumik.

G . . . .

[1]) Holdt Altergang.
[2]) Savner.
[3]) Da du var rejst.

Pâkitsuarssungme . . . . .

asassara palase.

ãma matumínga nalunaerfigâvkit, tássa mãna Pâkitsuarssungme katítugssat sapâtiungmat nalunaerutigãka. ímaĸalo ukioĸ ivdlit maunga piguvit suliarísanasugalugit. inuitdlo mâne nerdlîviliartísanasugalugit ukiarme nerdlîviliángingmata. ãma mâne mássákut mêrĸat atuarfigissagssat mardlũput.

Missionær.	ajoĸersuiartortitaĸ.
Missionær i Grønland.	palase.
Missionariat i —	palaseĸarfik.
Missionsselskab.	ajoĸersuiartortitseĸatigît.
Kateket.	ajoĸe N., ajoĸît S.
Deres Kateket.	ajoĸiat, ajoĸîtât.
Læser.	atuartitsissoĸ.
Prædiker.	oĸalũssivoĸ, akugdlîvoĸ.
Prædiken.	oĸalũssineĸ, oĸalûseĸ.
Prædiker for dem.	oĸalũssivfigai.
— om det.	oĸalũssíssutigâ.
Holder Gudstjeneste.	nâlagiartitsivoĸ.
Gaar i Kirke.	nâlagiarpoĸ.

Embede.	atorfik.
Præsteembede, Præstekald.	palasip atorfia.
Præstekjole.	palasip ánorârssua.
Præstekrave.	pupiussâĸ.
Døber.	kuissivoĸ.
Døber ham.	kuivâ.
Han skal døbes.	kuisítugssauvoĸ.
Er døbt.	kuisimavoĸ.
Døbefont.	kuisivfik, kuissivik.
Hans Døbenavn.	arĸa kuíssutâ.
Daab.	kuisíneĸ.
Holder et Barn over Daaben.	kuisítugssaĸ tigumiarpâ.
Den som holder Barnet over Daaben.	tigumiartoĸ.
Er hjemmedøbt.	igdlume kuisítoĸ.
Daabsbekræfter ham.	oĸaorĸigsârpâ, tangeĸartípâ, atuarfigâ.
En, som skal daabsbekræftes.	oĸaorĸigsâgagssaĸ, oĸaorĸigsârtítugssaĸ, tangeĸartítugssaĸ.

90.

asassara palase.

suliarerĸuneĸartut suliariniaraluravkit sujugdlermik ússersûgama [1]) ajúkúkaluardlugit takorĸuvdlugit nagsiúpáka, tássa inuit arĸe avdlatdlo; takúsavatit. kisiáne uvanga ĸeĸarfê [2]) kativfîlo [3]) pigíngínavkit agdlángiláka; tamákume ímaĸa ajoĸiunerup pârai. inuit arĸe agdlagkavkit ãmátaoĸ [4]) Tunungassormiut arĸe agdlagpáka, tamaisa mardluvíngorpáka ássigîngnik [5]). Tunungassume atuartitsissoĸ Ortûperime toĸuvoĸ. taivko māna atuartitsissoĸángingmata ĸaĸutigut [6]) ornigtaravkit, mêrartait atuartíkiartordlugit, mardlungnigdlo nâlagiartítarujáka sujugdlermik jôrdlime. māna ukiortâĸ autdlartingmat [7]) sule orníngiláka ilungersuaĸitôrnermit [8]); sikoĸángíname piniagáinangajangmik inûtigssarsiorfeĸardlune

uvdlut ilāne ajornartarpoĸ iluamik ímaĸa sikúsángilaĸ. inuit tamarmik perĸigput, kisiáne piniartúnguit iluamik[9]) aitsât angalasínāngúsáput.

[1]) Gør det første Forsøg.
[2]) Deres Konfirmationsdag.
[3]) Deres Vielsesdag.
[4]) Fremdeles ogsaa.
[5]) Ligelydende.
[6]) Af og til, men sjælden.
[7]) Siden Nytaar.
[8]) ilungersuavoĸ: er vedvarende optaget af.
[9]) Rigtig.

Konfirmand.	angerĸigsugssaĸ, aperssortítugssaĸ, ĸeĸartugssaĸ.
Holder Konfirmation.	angerĸigsitsivoĸ, aperssortitsivoĸ, ĸeĸartitsivoĸ.
Konfirmerer ham.	angerĸigsípâ, aperssorpâ, ĸeĸartípâ.
Blev konfirmeret.	angerĸigpoĸ, aperssortípoĸ, ĸeĸarpoĸ.
Holder Examen.	atuartunik misilîvoĸ.
Overhører ham.	misiligpâ.
Er flink, er lærenem.	píkorigpoĸ, poĸerpoĸ.
Er tungnem, er alt andet end flink.	poĸīpoĸ, píkordlugpoĸ.
Stammer.	ivtoĸerpoĸ.
Læser godt.	atuvfarigpoĸ, atuatdlarĸigpoĸ.
— daarligt.	atuvfardlugpoĸ.
Læser det udenad.	alardlugit atuarpai.
En Lærebog.	ajoĸersûtit (Fl.).
En Bibelhistorie.	oĸalugtuat (ivdlernartut).
— Katekismus.	katikisimûse, sāgtúnguaĸ.
— abc.	abd.
— Salmebog.	tugsiutit, tugsiautit (Fl.).
— Læsebog.	atuainiutit.
Er lærvillig.	ajoĸersoruminarpoĸ.
Er ulærvillig.	ajoĸersoruminâipoĸ.
Griffel.	agdlagtaut, agdlaut.
Pen.	agdlaut S., suluk N.
Penneskaft, Penneholder.	agdlautip (el. sulûp) timitâ.

Skrivebog.	agdlangniarfît (Fl.).
Skrivematerialier.	agdlautigssat.
Kan skrive.	agdlagtarpoĸ.
Kan ikke skrive.	agdlangneĸ naluvoĸ.
Adderer.	katitsivoĸ.
Adderer dem.	katípai, katiterpai.
Addition.	katitsineĸ.
Subtraherer.	ilángaivoĸ.
Subtraherer fra det.	ilángarpâ.
Subtraktion.	ilángaineĸ.
Træk 4 fra 15.	isigkaneĸ (arĸaneĸ) tatdlimat sisamanik ilángarniákit.
Multiplicerer.	amerdlisaivoĸ.
Multiplicerer dem.	amerdlisarpai.
Multiplication.	amerdlisaineĸ.
Dividerer.	avguaivoĸ.
Dividerer det.	avguarpâ.
Division.	avguaineĸ.
Hvormeget er 4 Gange 8?	arfineĸ pingasut sisamariardlugit ĸavsiúsápat?
Hvormeget er 12 divideret med 2?	arĸaneĸ mardluk avguarugkit ĸavsiúsápat?
Hvormeget er 6 Gange 10?	kulit arfiniliardlugit ĸavsiúsápat?
Staver —, staver det.	utertarpoĸ —, utertarpâ.
Hvordan staver du det?	ĸanoĸ utertarpiuk?
En Stavelse.	utertariaĸ, taiortariaĸ.
Er flittig.	eĸiasuípoĸ.
Er doven.	eĸiasugpoĸ.
Han er langt tilbage.	iliniaĸatine ajornerit ilagai.
Du maa øve Børnene noget mere i Skrivning.	atuartut agdlangnermik sungiusarnerúsavatit.
Lineal.	titartaut, titartaivik.
Linierer det.	titartarpâ.
Linie.	titarneĸ.
En lige Linie.	titarneĸ nardlusôĸ.
Er lige.	nardluvoĸ.

Øvelse 90.

Jeg vil overhøre Skolebørnene imorgen. Hvordan ere de? Nogle af dem ere ret flinke, andre meget tungnemme og en hel Del tilbage. Besøge de stadig Skolen? Nej, der er nogle, som Forældrene holde hjemme, og som kun komme i Skole, naar Vejret er for daarligt til, at de kan bestille noget ude. Hvem er det? Skriv deres Navne op, saa skal jeg tale med deres Forældre. Har du, hvad du skal bruge i Skolen, Læsebøger, Tavler, Grifler, Papir og Penne? Ja, vi har endnu, men jeg vilde gerne have 2 Blyanter og noget Lak. Det kan du hente hos mig.

Kan du læse? Kan du stave? Hvorledes staver du det? Læser du udenad? Ja, hun har lært sin Katekismus udenad. Kan du skrive? Skriv Ordet »igtôrpoĸ«. Ja, det er næsten rigtigt, kun det sidste Bogstav er forkert; det skal ikke være k men ĸ. Kan du addere? Hvormange er 7 og 14? Det er rigtigt, det er 21, og naar du trækker 14 fra 21, hvormange har du saa til Rest? Du siger 8; det er ikke rigtigt, for hvormange er 14 og 8? ja, det er 22. Træk saa igen 14 fra 21! Det er 7, og 7 Gange 8 er? 56. Det er rigtigt; du er en lille flink Pige.

91.

tamássa Juánasip takordlûgarssua[1]) māna tusagarput; silarssûp naggatigssâ[2]), Kristusip nâlagauvfiata[3]) nāmagsinekarfigssâ takordlôrdlugo[4]) oĸalugtuarâ, inuit inuiaĸatigîngnit[5]) tamanit pissut Kristusip aterssuanut ivdlernartumut ugperumârtugssat oĸalugtuaralugit. sujugdlermik oĸalûserai Gûtip íngilê nunamiunik aserorsainialersut[6]) perdlugtitsinialersutdlo[7]), kisiánigôĸ perdlûtigssat táuko Kristusip ugperdluartigíngisainut nagdliúkumârput[8]); mássa Nâlagkap ínugtai[9]) ugpernaĸutsiorneĸarumârpungôĸ[10]) perdlûtigssat nagdliutíngíneráne[11]), savârĸavdlo nalunaerĸutsigai íngilit pitdlaissugssat ĸajagssũkumârpait. sôrdlo itsaĸ Egivtinimiut nunãne[12]) íngilip toĸutsissup[13]) Israîlíkut assagtũtdlugit[14]) igdlue ĸângĩnarai[15]) igdluisa matserfînut savârĸap pôrskisiutip aua tagiúneĸarmat[16]), taima uvdlut naggatigssãne íngilip pitdlaissugssap ĸângísavai savârarssûp pôrskisiutip auagut pisiarineĸartut ĸaumíkut[17]) ũmatimíkutdlo[18]) nalunaerĸutserneĸardlutik[19]) ánáussissumut[20]) sániŋgassulingme[21]) anerningersimassumut[22]) ínugtaritítut[23]).

íngilit oĸalugtuarineĸarput nunap isuine[24]) sisamane ĸeĸartut, tássa imáipoĸ: tamagingnit[25]) perdlûtit nagdliúkumârput nunamiunut, ugpíngitsutdlo tamarmik savârĸap ínugtaríngisai angnikitdlisíneĸangãsáput[26]); ugperdlutigdle sinigpârsimassut, Gûtip ánagtitai, igsiavfíssârssuata[27]) savârĸavdlo sâne kĩmagtásáput, asangnigssusia iluarssusialo únersiutigalugit[28]), táukorpagssuitdlo[29]) Israîlíkut agdlât Gûtimut sângniarsimassut ilagísavait.

(nangíkumârput.)

1) Store Syn.
2) Verdens Ende.
3) nâlagauvfik: Rige.
4) Ser i Aanden.
5) inuiaĸatigĩt: Folkeslag.
6) aserorsaivoĸ er halvtransitiv med Object i Modalis.
7) perdlugtitsivoĸ: bringer Ulykke.
8) Vil komme over.
9) Hans Folk.
10) ugpernaĸutsiorpâ, neĸarpoĸ og gôĸ.
11) Inden de indtræffe.
12) nunât og ne = i.
13) Dødsenglen.
14) Skaaner.
15) ĸângĩnarpai: gaar dem alle forbi.
16) tagiúpâ: besmører det.
17) Paa deres Pander.
18) Og i deres Hjerter.
19) Ere mærkede.
20) ánáussissoĸ: Frelser.
21) sáningassulik: Kors.
22) anerningerpoĸ: udaander.
23) Til at være.
24) Ende.
25) Allevegne fra.
26) Skulle komme i Trængsel (angnikitdlivoĸ, sípâ, neĸarpoĸ, ngârpoĸ.
27) Hans Trone.
28) Lovsynge.
29) táuko, pagssuit, dlo.

Her i Verden.	silame matumane.
Her og hisset.	silame matumane matumalo áipâne.
Lever et smukt Liv.	inûnerigpoĸ.
Lever et slet Liv.	inûnerdlugpoĸ.
Lever kort.	inûnikípoĸ.
Døgnliv.	inûnikíneĸ.
Lever længe.	inûnertuvoĸ, inũmersorpoĸ.
Medgang.	inûvdluarnartoĸ.
Modgang.	inûserdliornartoĸ.
I Medgang og Modgang.	inûvdluarnartume inûserdliornartumilo.
Døden.	toĸo, toĸuneĸ, toĸuvfik.

Er død.	toĸuvoĸ.
Dør, er ved at dø.	toĸulerpoĸ.
Levende og døde.	inûssut toĸusimassutdlo.
Vi vide ikke, hvornaar Døden kan ramme os.	toĸuvfigssarput ĸaĸugo nagdliúsassoĸ naluvarput.
Den evige Død.	toĸo nâgssáungitsoĸ.
Den aandelige Død.	anerníkut toĸuneĸ.
Er dødelig (skal dø).	toĸussugssauvoĸ.
En dødelig Sygdom.	nápaut inûnángitsoĸ.
Udaander.	anerningerpoĸ.
Et langt Sygeleje.	náparsimámersorneĸ.
Den hensovede (om den døde).	sinigpârtoĸ.
Et Lig.	toĸungassoĸ.
Dødssøvn.	sinigpârneĸ.
Dødskamp.	ápaineĸ.
Ligger i Dødskampen.	ápaivoĸ.
Dødsangst.	nâsânganeĸ (af nâsângavoĸ).
Dør for ham.	torĸutigâ.
Kristus døde for os.	Kristusip torĸutigâtigut.
Guds evige Kærlighed.	Gûtip asangningnera soraiuitsoĸ.
De timelige Ting.	silap matuma pê.
De aandelige Ting.	anernerup pê.
Er evig.	nâgssáungilaĸ, ítuínarpoĸ soraiuípoĸ.
I al Evighed.	nâgssáungitdluínartumik.
Forbarmelse.	nagdligtuineĸ, nãkingningneĸ.
Forbarmer sig over os.	nagdligtorpâtigut, nãkigâtigut.
Angrer.	perĸigsimivoĸ.
Angrer det.	perĸigsimíssutigâ.
Naade.	sáimauneĸ.
Ser i Naade til ham.	sáimáupâ.
Tror (paa — mut).	ugperpoĸ.
Tro.	ugperneĸ.
Tror det.	ugperâ.

Tror paa ham.	ugperfigâ.
De troende.	ugpertut, ugpeĸatigît.
Gud.	Gûte.
Jesus Kristus.	Jîsuse Kristuse.
Den Hellig=Aand.	anerneĸ ivdlernartoĸ, anersâĸ iluartoĸ.
Engel.	íngile.
Apostel.	apustile.
Discipel.	ajoĸersugaĸ.
Hans Discipel.	ajoĸersugâ.
Afgud.	Gûtipiluk, Gûtigissaĸ.
Et Afgudsbillede.	Gûtiliaĸ.
Dyrker Afguder.	Gûtipilugsiorpoĸ.
Afgudsdyrkere.	Gûtipilugsiortut.
Afguderi.	Gûtipilugsiorneĸ.
Onde Aander.	anernerit (el. anersât) ajortut.
Djævelen.	Diâvulo.

92.

(nangitat.)

taima Nâlagkap nangmineĸ sarĸúmersitâ[1]) nâpertordlugo[2]) Juánasip sujuligtûtigâ[3]) Gûtip nâlagauvfiata[4]) ajugauvdluarnigssâ[5]). taimaingmat uvdlume erĸarsautigitigo[6]) Kristuse ajugausimassoĸ.

Kristusip kingorna ukiut pingasunik untritigdlit migsigissait[7]) ĸângiungmata[8]), Rûmamiut kaisareĸarput Gûtimik nalussumik[9]), táussuma kristumiut nungutitdluínarniaraluarpai[10]), nangmineĸ Gûtigissane[11]) kingumut atulerĸigsíkumavdlugit; tauvale akerartortine[12]) sorssugkiartorpai[13]), sorssungnermilo[14]) kaisare toĸutauvoĸ. misigileramilo toĸúsassumik Kristuse agssortorsínaujungnaerdlugo[15]), toĸulernermine ima tordlulavoĸ: Galilîamio, ajugauvutit. Galilîamiulo tássa Jîsuse.

Galilîamio, ajugauvutit.

ilumúme ivna Pôrskip uvdlâne Nâlagarput Jîsuse ilivermit makíkame ajugaussorssuángorpoĸ toĸo artorssartit-

dlugo[16]; taimane nalunarungnaerpoĸ[17]) Gûtip ûmassup ernituarigâne[18]) toĸuvdlo artorâne[19]), sôrdlo mâne nuname inûgatdlarame ajortimut Diâvulumutdlo ajugaussoĸ. — pinerdlugtutut[20]) sáningassulingmut[21]) kikiagtoraluarmáne[22]) ivna Pôrskip uvdlâne, silap matuma píssauniligssue[23]) tamaisa toĸulo ajugauvfigivdluínarpai, sarĸúmerdlunilo Gûtip ernituarigâne asanartoĸ[24]) inuitdlo tamarmik ánáussissigigãne[25]), toĸulo píssaunêrúkingne[26]) ingminuínaĸ pínane[27]), inuitdle tamaisa Gûtip Kristusíkut ĸitornariligai[28]) pivdlugit, kristumiuvdluartunut toĸo sujôranartuerutdlugô[29]).

Galilîamio, ajugauvutit. ivna Pauluse Damaskusiliarmat Jîsusip ilagîgsai[30]) ĸinugiartordlugit[31]), isumâ[32]) Nâlagkap tássángáinaĸ[33]) avdlángortípâ[34]) ugpertúngortitdlugo îvangkîliuminigdlo oĸalũssissúngortitdlugo ilungorsortumik[35]); ila taimane ajugauvdluarfigâ, mássa kingorna Paulusip Kristuse oĸalûtigiartorpâ nunarpagssuarne, îvangkîliua Rûmamut agdlât tikiutdlugo, sumutdlo oĸalũssiartorângat, Nâlagaĸ ilagîgsoĸaleraraoĸ[36]) amerdliartortuínartunik. — Paulusíme Jûtit ugpíngitsut issigingnâratdlaramigit[37]), Stivfânuse ivdlernartoĸ mitdlôrât[38]), kingorna nangmineĸ inûnine túniúpâ Kristusip nâlagauvfia pivdlugo. — taima tupingnartigissumik Jîsusip táuna ajugauvfigâ.

Galilîamio, ajugauvutit.

ivdlernartitame[39]) inûnerat sulineratdlo Nâlagkavta Jîsusip ajugáussutigai, toĸunerat agdlât ajugáussutigalugo; Stivfânuse ajugáussutigâ, Jîsusip arĸa táussuma torĸutigingmago, toĸumigut[40]) sujuvdliuvdlune[41]) nalunaiaissúngordlune[42]), kingornalo ugpertorpagssuit Stivfânuse maligdlugo toĸumíkut nalunaiaissúngorput. — píngitsutdlo[43]) táukua auat Kristusip ilagîgsaisa tupingnartumik naggorigsíssutigât[44]); mássa ugpernertik pivdlugo toĸo ánernartuligssuaĸ[45]) atorângamíko, malungnarsissarput tupingnartumik nakússagtíneĸardlutik, Gûtimigdlo nalussut ĸavsît takussaramíkik toĸujartortut tugpatdlerdlutik sujôranatik, ánáussissoĸ ugperfigilerpât, ugpertine ániartitaunerâne toĸutitaunerânilo táussuma taima agtigissumik píssagtítarmagit. — taimaingmatdlo ivdlernartitai táuko uvdlorme matumane erĸaissagssáuput, ugperneratigut Gûtip nâlagauvfia agdliartormat[49]).

ilumúme ajugauvutit, Gâlilîamio; ugpertitit îvangkîliungnik inungnut oĸalũssissut tamaisa ajugáussutigâtit.

(nangíkumârput.)

[1]) Hans Aabenbaring, sarĸúmerpâ i Passiv-Part.
[2]) I Overensstemmelse med.
[3]) Varsler om det.
[4]) nâlagauvfik: Rige.
[5]) Tilkommede Sejr, (ajugauvoĸ, -dluarpoĸ, -neĸ, -gssaĸ).
[6]) Lader os overveje, erĸarsautigâ i Optativ med 3. Pers. Enkelttals Suffix.
[7]) Deres Omtrentlighed.
[8]) ĸângiúpoĸ: er forbi.
[9]) Gûtimik nalussumik: hedensk. Ordene staa i Modalis som Object for kaisare*ĸarpoĸ*.
[10]) nungutípâ: tilintetgør den.
[11]) Gûtigissaĸ: Afgud.
[12]) Sine Fjender.
[13]) Gaar at bekrige dem (sorssugpâ og iartorpâ).
[14]) Krig.
[15]) agssortorpoĸ: modstaar (sínauvoĸ, -jungnaerpoĸ).
[16]) artorssartípâ: overvinder den.
[17]) Er klart.
[18]) ernituarâ: har ham til sin enbaarne Søn (i Verbalparticip. e Objectsform).
[19]) artorpâ: kan ikke faa Bugt med ham (ligeledes i Verbalparticip. e Objectsf.).
[20]) pinerdlugtoĸ: Forbryder og tut ligesom.
[21]) sáningassulik: Kors.
[22]) kikiagtorpâ: sømmer ham fast (og aluarpoĸ i Konjunctiv e Objectsform).
[23]) Dens Kræfter.
[24]) Elskelig, som man elsker.
[25]) Verbalparticip. e Objectsf.
[26]) píssaunêrúpâ: berøver den dens Magt (i Verbalparticip. e Objectsform).
[27]) ingminuínaĸ pínane: ikke blot for sit eget Vedkommende.
[28]) ĸitornarâ: har til Barn, lerpoĸ: begynder, i Passiv-Particip. med Flertals a Suffix.
[29]) sujôranartoĸ: Rædsel og erúpâ: berøver den dens —.
[30]) ilagîgsit: Menighed.
[31]) ĸinugâ: forfølger.
[32]) isuma: Sind.
[33]) tássángáinaĸ: pludselig.
[34]) Forandrer det.
[35]) For Alvor.
[36]) ilagîgsut: Menighed (og ĸarpoĸ, lerpoĸ, araoĸ).
[37]) issigingnârpâ: ser paa det som Tilskuer.
[38]) mitdlôrpâ: stener ham.
[39]) Sine tilhørende helliges.
[40]) ajugáussutigâ: sejrer ved det.
[41]) Værende den første.
[42]) toĸumigut nalunaiaissoĸ: Blodvidne, Martyr.
[43]) Uskyldige.
[44]) Voxer ved det.
[45]) Meget pinefulde.
[46]) malungnarsivoĸ: mærkes.
[47]) nakússagtípâ: styrker ham.
[48]) píssagtípâ: styrker ham.
[49]) agdliartorpoĸ: voxer.

93.

(nangitat.)

taimalo Kristuse nuname matumanísaoĸ ajugauvoĸ, ivna Hans Egede maunga autdlartíkamiuk kalâtdlinut[1]) apustiliorĸuvdlugo. — ũmatâ ajugauvfigerĸârmago, nunane ĸimagdlugo tamaunga nunamut ungasigsumut nalussaminut autdlarpoĸ, inue târmiussut[2]) Gûteĸaratik inûssut, ĸáumarĸússuarmik[3]) îvangkîliumik pivdluarnartumik[4]) tikiússivfigalugit[5]). — tamaunga autdlarpoĸ, Gûtivdlo sáimáuneragut[6]) ikiuineragutdlo[7]) sujuaissavse[8]) ũmatait kajumigsârpai Gûtigissait toĸungassut iperarĸuvdlugit[9]) ilumutdlo Gûtiussoĸ ũmassoĸ kivfartûtilerĸuvdlugo[10]). — ajoĸersorpai ugpilerĸuvdlugit Nâlagkamut ánáussissumut, sût tamarmik toĸup agdlât nâlagarissãnut; nalujungnaersípai[11]), táussumúnga kisiáne ugperunik savârĸap[12]) ánagtitsissup[13]) sânut savssarsínãngortut[14]). — taimaingmat uvdlume Hans Egede erĸaimaniásavarse tipaitsugdluse ĸujamasugdlusilo[15]), ilivsínútaoĸ îvangkîlio inûnartoĸ[16]) tikiungmago, ilivsínútaoĸ Kristuse ajugaussoĸ oĸalûtiginеĸarmat.

sôrdlule itsaĸ Hans Egedip sujuaissase nalunaerfigigai, ugpertuínait savârĸap sânut savssartíneĸásassut, taima ilivsísaoĸ uvdlume nalunaerfigineĸarpuse: nãmángilaĸ îvangkîlio mãna nunavsíne oĸalûtiginеĸartartoĸ, nãmángilaĸ kuisínivsigut Kristusip ilagîgsainut ilángutitaugavse[17]); kisiáne ũmatingne Kristuse ajugaugpat, ilumut ánagtugssauvutit; mássa Kristusip tamavta ingmíkut sâgfigâtigut[18]) aperaluta: uvavnut ugperpit? pingârtumigdlo mâne igdlumine nâlagiartitdluta[19]) Nâlagkap taima âperâtigut; mássa uvdluínákut[20]) sulissarnivtínit piniartarnivtínitdlo maunga katerssortarpugut[21]) mánarpiaĸ[22]) isumaliûtigísavdlugo: ánangnigssarput[23]). — taimáitumingme ilivsísaoĸ uvdlume aperineĸartugssauvuse ima: ũmativsíne Kristuse ajugauva? Gûtip asangningnerssua ilisarivdluarpisiuk? ũmativsigut ĸujanarssusia misigivdluarpisiuk, Gulkatame ĸissungme sáningassulingme ánáussissoĸ aunârdlune[26]) nivingasimangmat ivdlit pivdlutit uvangalo pivdlunga.

kristumioĸatíka, aperĸut[27]) tamána ũmámiuliutdluásavarput[28]), pissariaĸaĸingmat, toĸup kingorna inûnigssarput,

inûnigssarput nâgssáungitsoĸ pivdlugo. — sôrdlulo uvdlume Kristuse oĸalûtiginеĸartoĸ mâne nuname ajugaussoĸ, taima agdlagkat ivdlernartut nalunaerutigigujât[29]) isuanut ajugáussassoĸ, lagtia uvdlume atuagarput nâpertordlugo Kristusime sinigpârtut tamarmik savârĸap sâne ĸeĸásangmata ĸaĸortunik atissaĸardlutik palmitdlo avaleĸutait[31]) tigumiardlugit[32]); inuitdle savârĸap auanik nalunaerĸutserneĸarsimángitsut, Jîsusip ínugtaríngisai[33]) sângniarumanatik toĸusimassut tamaisa Gûtip pitdlásavai igitdlugitdlo silatânut.

ajugauvutíme, Galilîamio-ûmâ, mãnalo nâgssáungitsumigdlo; nunarssuaĸ îvangkîliuvit tamákerumârpâ[36]), inuiaĸatigîtdlo[37]) tamarmik tamalânik[38]) oĸausigdlit erínersãsáput[39]) Gutip savârĸavdlo igsiavfíssârssuata[40]) sâne, oĸardlutik: pivdluarĸussineĸ[41]) nâlangnarssuserdlo[42]) ilisimássuserdlo[43]) ĸutsaviginеĸarnerdlo[44]) únersiutiginеĸarnerdlo[45]) píssaussuserdlo[46]) nakũssuserdlo[47]) Gûtivta pigiligit nâgssáungitdluínartumik.

ĸanortorme uvagútaoĸ tamavta táukorpagssuit ilaginâvut erínersâĸatigalugit Gûtip nâlangnarssusianik; taimame pineĸarnaugut Jîsuse Kristuse pivdlugo. ãman.

1) kalâleĸ: Grønlænder.
2) tâĸ: Mørke og mio.
3) ĸáumarĸut: et Middel til Lys og ssuaĸ.
4) pivdluarnartoĸ: salig.
5) tikiússivfigâ: bringer ham (noget).
6) sáimáuneĸ: Naade.
7) ikiuineĸ: Hjælp.
8) Eders Forfædres.
9) iperarpâ: giver Slip paa det.
10) kivfartũpâ: tjener ham; típâ tilføjet for Vellyds Skyld.
11) Vidner for dem.
12) savâraĸ: Lam.
13) Som frelser.
14) savssarpoĸ: træder frem.
15) ĸujamasugpoĸ: er taknemlig.
16) inûnartoĸ: Livets —.
17) ilángutípâ: føjer det til, i Passiv Particip. med uvoĸ og neĸ.
18) sâgfigâ: vender sig til ham.
19) Medens vi deltage i Gudstjenesten.
20) uvdluínaĸ: Hverdag.
21) katerssorput: de samles.
22) mánarpiaĸ: dette især, dette ene.
23) isumaliûtigâ: overvejer det.
24) Vor Frelse.
25) ĸujanarssuseĸ: Taknemlighed.
26) Blødende.
27) Spørgsmaal.
28) ũmámiuliúpâ: lægger sig det paa Hjerte.
29) nalunaerutigâ: forkynder om ham, og gjujoĸ ogsaa.
30) iso: Ende.
31) avaleĸut: Gren.

[32]) tigumiarpâ: holder det i Haanden.
[33]) ínugtarai: har dem til Folk, og -ngilaĸ i Passiv Particip.
[34]) sângniarpoĸ: omvender sig.
[35]) ûmâ er en Tiltaleform.
[36]) tamákerpâ: optager det helt og aldeles.
[37]) Folkeslag.
[38]) tamalât Flt.: alleslags.
[39]) Skulle lovsynge.
[40]) igsiavfíssârssuaĸ: Throne.
[41]) Velsignelse.
[42]) Pris.
[43]) Visdom.
[44]) Taksigelse.
[45]) Ære.
[46]) Kraft.
[47]) Vælde.

94.

oĸalugtuánguit mardluk [1]).

I.

Amêríkap avangnardliup ĸáĸarssuisa ungatāne tornit ilait nunaĸarput: t ú k u t, ingmingnik taima taissartut; táuko inugigsorssūput, tugtut amīnainik atissaĸardlutik. táuko tornit tuluit ajoĸersuiartortitaisa ilâta tikerĸârpai ukioĸ 1852, āma tauva ukioĸ 1862, akulikitsumik patdlingneĸ ajornaĸingmata, nunarujugssuaĸ ĸáĸarujugssuitdlo ĸavdlunâĸarfīt tornitdlo akornánītut ukiup iláinánguagut ingerdlavigissagssaungmata, akungnigtarfeĸángingmatdlo nunalo nāmagtumik inûtigssaĸángingmat. mássákut ajoĸersuiartortitat ilât táukua tornit tungāne nunaĸalerpoĸ, tikerârtardlugit îvangkîliulo sáimáunartitaunermik oĸalûtigissardlugo, uvnitdlo táuko tornit piniarniarnermit angalassáinartut uningnerdlo ajungajagdlutik, taimáitoĸ ikíngitsunik kuisimassoĸalerput, Jîsuse Kristusimut ugperdluartunik.

ilāne aussautitdlugo imungarssuaĸ piniagagssamingnik takussaĸángínamik agsut ajorssalerput, tamânisut pínatik nunáinákut piniartaramik; sapâtiulersoĸ atautsimut katerssorput, ĸanoĸ iliornigssamingnik oĸaloĸatigîgkumavdlutik. tauva isumalioĸatigîgput nâlagiarĸâratdlarumavdlutik, tauvalo ilamik iláinait autdlartíkumavdlugit tamarmik inûtigssainik piniarniarĸuvdlugit. oĸaloĸatigêrêramik ingípur Gûte tugsiarfigalugo únersiutigalugulo. ilisimassortâta tauva nâlagtortaminut Gûtip inungnut asangnigssusia oĸalûtigilerpâ ilisimassaminik tamanik, naggámigdlo tugsiaramik soraerput.

[1]) Fortællingerne i 94—99 ere gengivne efter S. Kleinschmidt.

soraeramik tugtorpagssuit takulerpait ĸanigtoralánguamītut; tipaitsungârdlutik tornítaoĸ tugsiutait Gûtip tusarasuarmagit, isumaĸalerput Gûtip avâgingnigssusia atornerdlugkumanago tugtut ilât atausīnaĸ autdlainiarumavdlugo; tauvalo aĸago ĸaungmat ilai tamaisa pissarait. — kalâtdlit taima ilerĸorigsigigpata, uvdloĸ sapât erĸaivdlugo nagdliússivdlugulo, Gûtip angilugtortíngerĸajaĸai uvdlut sapâtiúngitsut piniartarângata; ímaĸale tornit ivko malingniaráine. — táuko tornit ajoĸersortâta nuánarissarpai, tikerârdlugit tusartarângamigit Gûtip isumagingnigssusianut tateĸáinartut, oĸartarmata: piniagagssavut avdlángoraraut, ilãne pissaĸarnarpoĸ ilãnilo pissaĸarnángilaĸ; taimáitumik piumássuserputdlũnît piniarssuserputdlũnît píssutigineĸángilaĸ, kisiáne atâtap ĸilangmiussup isumagingnigssusia. ãmátaoĸ isumaĸartarput, nápautitdlo avdlatdlo nalingínait inungnut nalautsortartut Gûtimit nagdliutitausoralugit, táukunatigut Gûte ilumôrtunut ilisarerĸussarmat; ãma misigíput iluaríngisaraluatik iluaĸutigigitik, nâlagtúngorsautigiguníkik atâtap perĸussainut maligagssarititaussunut.

táukua tornit ilaisa oĸáussut inũssutilik sapíngisamingnik oĸalûtigilerpât inûsugtortamingnutdlo tikeraussunutdlo nâpitamingnutdlo, taimailivdlutigdlo ardlâgut târmiugaluardlutik ĸaumassormiúput Nâlagkákut, uvdlãkutdlo únúkutdlo tupermingnîtdlutik tugsiartarput erinagigsunik tusaruminaĸissunik, ánáussissoĸ únersiutigalugo ĸutsavigalugulo. — ilâta Pītamik atigdlup ilãne pavunga ingerdlavdlune kalâtdlit tikípai tássane nunaĸartut, niuvertoĸángitsut; niuveĸatigiumangmánilo táukua kalâtdlit, tikerârtarpai, ajoĸersordlugitdlo ilisimassaminik, Gûtimigdlo oĸalugfigilerângatik nasaerasuartarput nâlagdluardlutik; pingârtumik Pītap táussuma ilagissaisalo tugsiautigissait nuánaringârtarpait. táukua kalâtdlit ilerĸupilungmik ilait ilerĸoriungnailerpait, tigdlísaerdlutik sagdlúsaerdlutigdlo, tusartaramíkik Gûtip tamáko iluaríngíkai ûmigalugitdlo. Pīta táuna kalâtdlinut autdlartínago nungutdlugit ajoĸersortâta Gûtip inatsisaisalũnît ilait tugsiautínguardlũnît agdlagtarpai Pītap nagsagagssai atuautigissagssai, uvnitdlo kalâtdlit oĸausê ilisimavdluángíkaluarai, taimáitoĸ oĸauseĸ oĸalûtigineĸartoĸ Gûtip inerititaĸartítarpâ

ikíngitsunik, únersũne nâpertordlugo pruvfîtíkut ima oĸáussigame: imáisavoĸ oĸausera ĸanivnit anissoĸ: súnane uvavnut utísángilaĸ, kisiáne iluarissáka suliarísavai, nãmagsísavâlo suna pivdlugo autdlartíkavko.

95.

II.

imarssûp Amêríkavdlo Aasiavdlo akornánĩtup ĸeĸertaisa ilait ĸavsîussut ukiut nungutdlugit umiarssuit pajugtut tikitsarpait, ajoĸersuiartortitat tássanĩtut pigssainik aggiússissardlutik. ĸeĸertarpâluit táukua mingnerit ilât, Tânamik taineĸartoĸ, itsaĸ angutip takornarniarpâ, tássanísaoĸ oĸáussut tusarnersoĸ Gûtimik inúngortumik inungnut oĸalûtigiumavdlugo; táukuale inugtûmassûgatdlaramik unatautimingnik inuartarât. mássákut ajoĸersuiartortitat mardluk táukunane nunaĸarput, inugtûmassûgaluitdlo kuisimassoĸalerput ikigtúnguanik kisiáne, táukulo ajoĸersortaitdlo angnikitdliortuínarput, nunaĸatitik ínungniarniáinarmata. ilãne ajoĸersuiartortitat ilâta ernerata ĸeĸertaĸ táuna tikípâ, nunalo tikisane ima oĸalugtuautigâ:

kangerdlugigsúkut nunalitdluta kisarpugut nuna ĸanigtúngûvdlugo. ĸilamik umiarssuavta ĸâ ĸeĸertarmiunik niuverniartunik ujamerialerpoĸ, pisigsinigdlo ĸarssunigdlo máningnigdlo uitdlunigdlo inûtigssanigdlo nalingínarnik nuisitsivdlutik, sapánganigdlo ĸarsorsanigdlo akilerĸuvdlutik. táutue kussanaríngiláka, inorujûngmata mikissut, sagdlûssut ĸerningajagtut, ĸeĸertat ĸaningnerit inuisa ássigíngisait; ĸavdlunât usoringârpait amîsa ĸaĸorssusiat pivdlugo, assigiumavdlugitdlo ilungersoĸaut; ilaisa uvdlãkut ĸalipáumik ĸaĸortumik timitik ĸalipagtarpait, angalavdlutigdlo avdlanartorssûvdlutik; tamaĸángínamigdlo sunatoĸ ássigât, igdlautigíngíneĸ ajornavigdlutik. — ĸeĸertame ĸáĸaĸarpoĸ ingnermik anitsissumik; sule umiarssuarmîtitdluta kagdlerpalugtoĸ igtugtordlo tusâvavut, pujordlo ingnerínarssuardlo ĸáĸap iluanit ĸangátartut takuvavut; tupingnartoĸ tamána ĸimerdlôrdluarumavdlugo umiatsiânik mardlungnik igdloĸarfik

ĸáĸap atânītoĸ ornigkiartulerparput; tikíkavta umiatsiait kiv-
fanut mardlungnut pârititdlugit igdloĸarfingmiut sujuler-
ssortât pajugkiartorparput, tauvalo orpigssûp atâne nagsag-
kavtínik nererêravta ĸáĸalialerpugut. inugpagssuit sákuler-
sortut ingiaĸatigingnigtut igtûjuitsut pâmingnaĸissut pôĸá-
tautivut kaussarfivutdlo imaiarniararait; táukua tigdligka-
jugtut ilât malugissarpara, anânama ĸungaseĸutâ pîarnia-
rarâ, tauvalo pêrneĸ ajoramiuk tupigusûtigilerâ. kîsa anâ-
nama ĸiviardlugo issíkúpâ, issigititdlugulo ĸungaseĸut kápor-
ĸúmik kingumut ivertípâ. tamána tigdlingniartumut pâsineĸ
ajornángingmat ĸungaseĸut piumassaralue taimáitípâ. — nar-
ssánguákut kũngualíkut ingerdlarêravta ivnârssuit tikilerpa-
vut arssanitdlo pujoralanernitdlo kinertôrnartut, avdlordluar-
neĸ ajulersitdluta; taimáitoĸ seĸernup kiangnerssua soĸuti-
gíngíniardlugo ĸúmut ilungersorniarpugut, nauk nuna isig-
kavta atâtigut sajugtoĸ, ĸáĸavdlo niperssua ĸoĸernaĸissoĸ.
ĸârpiânut apũkavta ikuatdlagsautit ĸulerîgsut ûnarsissut ta-
kuvavut, akulikitsumigdlo nuna tungmarfigput malugissar-
parput sajugtoĸ ĸagfartartoĸ, tauvalo ĸángorpalulerpoĸ ĸáĸap
iluane, arssatdlo pujorssuardlo ĸangátartut seĸineĸ erssí-
kungnaersitdlugo; kingumut nákarfigâtigut sôrdlo minit,
ujarĸatdlo aumáinaussut ĸúmut erĸarneĸarput sôrdlo igdlũ-
mik, kingumutdlo nákardlutik iterssarssuarmut ikumassu-
mut. — tamaisa nāmagtumik ĸimerdlôravtigik ujarĸatdlo
táuko aumáinaussut uloriagileravtigik arĸarasuardluta igdlo-
ĸarfingmut apũpugut, kângâravtalo pissarêrsimassunut upat-
dlâraugut; taimáitoĸ igdloĸarfingmiut pikigtorssuit sujôra-
sârpâtigut, issingmigsaĸatigîgsaramik, sujulerssortâtalo ilag-
sineĸ sapermatigut, ilisimalerpugutdlo umiatsiait patdlísá-
ngíkivut Gûte tatigivdluínángíkuvtigo, sianisûtutdlo ersiú-
ngitsututdlo iliúngíkuvta. taimáitumik nererêravta sanile-
rîgdluta sigssamut aterpugut, nauk inuit táukua inugtû-
massut avigsârtíniarâtigut. umiatsiait upalungârêrmata ĸí-
ngarssortivtalo ĸerdlertorniarmatigut, umiarssuit nâlagâta
arnartavut umiatsiait ardlãnut ikinasuarĸuvai, avalatdlat-
siarĸuvdlugitdlo; āma umiatsiait áipât inulersormat, atâtaga
kisiat takuvara sule ikíngitsoĸ, ĸarsorsarpagssuit tigumiag-
kane tímut erĸarai; igdloĸarfingmiut paggatilermata umiat-

siâmut ikingmat avalagpugut, Gûte ĸutsavigingârdlugo, i-nugtûmassut táukua agssainit ánagtingmatigut. — anguartaussut agsororniarmata súkaĸaugut, inuit sigssamĩtut ĸanigiungnaerdlugit; taukua ûmitsautigisimavâtigut ánaigamisigut. sivisûmik akornánĩkaluaruvta toĸorarĸajaĸâtigut. taimáitumik kingumut umiarssuarmîleravta sêrĸúmerdluta Gûte ĸutsavigârput ũmavtivtigut ilũngardluta, taima tupingnartigissumik ánaungmatigut.

96.

Austrâliarssuarmiunik.

Austrâliarssûp inuvê ĸangale isumagineĸartaraluarput ánáussissumik ajoĸersorniardlugit, sinâne kujatâne nunasissut ilaisa palasîsalo ilaisa ajoĸersorniartaraluarmatigik, kisiáne ukiorpagssuit nâvdlugit kivdligssáungitsutut ĩnarput; sôrdlo nerissagssatdlo tupardlo kaujatdlagdlo kisîsa pilerigigait; mássalo tássane nunasissut ilarpagssuisa pinerdlungnerisa ĸavdlunânut tamanut ûmitsagtíkait, ajortunigdlo tunitdlainerisa nungúkiartortíkait. taimaingmata kristumiut ilumôrtûgaluit ĸavsît isumaĸaleraluarput ajornarsoralugit, kisiánime îvangkîlio inungnut tamarssuarnut oĸautigineĸásangmat ilaisa isumákĩngilait, kingugdlîtdlo táukunúnga ajoĸersuiartortitaussut kîsa tipaitsûtigssaĸalerput sângniartunik takussaleramik. (ukioĸ 1865 ilãne 27 atautsíkut kuisíput; ikingneruvdlutigdlo pissartut ĸavsîalúngorput). kisiánime ilait sule ajornartorssũput; uko ajoĸersortaisa ilaisa agdlagait tusardlugit ajornarssusiat malungnásavoĸ. — tássa ajoĸersuiartortitat ilait pingasut sujornâk (uk. 1867) kujatânit timerpasigsumut nunasiartorniaramik, ĸavdlunânit sule patdlingneĸardluángitsut ajoĸersorniaraluarumavdlugit, najugagssarsíput timâta ilâne inuisa najorumanerussartagaisa ilãne, taserssûp Kúperamânamik atigdlup sinâne, ajoĸersuiartortitat avdlat sanileralugit taimaníkut tatsime avdlame kímut mîlitut mardlugtut ungasigsigissume — Kilalpanîname — nunasisimassut, kangianilo kujatânilo tuluit savautigdlit nunaĸarfê mardluk ítut mîlitut ĸulitut ungasigsigissut, ka-

ngigdlek amerdlángitsunik sákutûlik erkâne pinerdlugtailississugssanik; avdlanigdlo kavdlunâkángitsok erkâ táuna. — Jánuârip naggatâne tássunga pigamik nunap inuinik kavsínguanik (kuisimángitsunik) ilakardlutik, katsornatik igdluliulerput, nunap inuinit orningnekáinardlutik; ineramíkulo mêrkanik ilíniartitagssarssiorput, Fipruârip naggatâgut 9 ilíniartitarilerdlugit; uvnitdlo nunap inuisa táukua piniarnermutdlo sulinermutdlo ekiasugtut piumatûniarfigissáinarâtik pâmingnartaraluakalutigdlo, taimáitok neriugtuarput, kujavdlutigdlo Nâlagkap tamána tikitdlugo pivdluartingmatik. kisiáne Marse káumataulermat nikatdlorkajarnartut nagdliúput.

ima agdlagput: Marsip 4-ne kalerrípugut nunap inuisa kavdlunât tamaisa tokúkumagait; mássalo tikiútut ilerkumingnit sákokarnerúput. 5-ne amerdlaneruvdlutik (tássa pilerssârutitik aulajangersarumavdlugit); kisiáne nagtitdlune siagdlingâlermat kimãput. 11-ne sanilivta ajokersuiartortitat tusardlerpâtigut navîlersoraluta, mássa ilimasúngitsugut, inuit ivsak okausê atúngitsûsoralugit; kisiáne uvdlok kiteralermat najortivta ilâta suaorpâtigut: »kernertut kakortunik tokutsilerput«. (kernertunik taissarmatik kavdlunât tamaisa kakortunik taissarpait). uparuartugâ kínguardlugo aggeraluarsimassut takulerpavut kingumut autdlartut, kingornalo tusarpavut únuak tamána sinigkatdlarkugâtigut, akagûgpat tokúkumavdluta. nãmagtunik sákokaraluartugut isumakatigîlerpugut tamáko atorumanagit, kisiáne sorssuleraluarpatigut kimâjumavdluta; taimáitumik kimugtuarssûtivut igsiautserêrdlugit pârputdlo kamutinik avsserdlugo sivnerserautdluta pigârpugut. kaulermat inûsugtut kavsínguit sákokángitsut tikiúput, pikissugut tupigaluta. uvdlup kerkata tungâgut kúngiánik taissagât tikiúpok; inugsiarnersûssârdlune parkasârniardlunilo. angilugtorame okarpok (tulugtut): »uvanga pitsak, uvanga pitsak; kakortut kernertunut kununakaut; tamarmik kimãput«; táuna ajortunik tamanik sapíngitsok ajúngitsûssârniarame. sunauvfa alitdlatsiáinarsimassut ilagssarsiordlutik; 300 migssigissait aggersimagaluartut, amerdlakatait aitsât aggilersut. — uvdlut mardluk nângmata ilãne tikiútut ilât okarpok: »sule pingasoriardluse

sinigkuvse ĸernertut ungujumârpâse toĸutdlusilo«. tássalo uvdlup ĸerĸane takulerpavut tamagingnit avatangerâtigut, kúngiat táuna oĸáinarpat nungúsagâtigut. taimailingmata nalornileĸaugut, ernĩnaĸ ĸimãsanersugutdlũnît nautsorssuigatdlásanersugutdlũnît; sorssungneĸartínata ĸimâjumángíkaluaravta, ĸimâvfigssaĸásanatalo sorssulerêrpatigut. ilungersordluta Nâlagaĸ ĸínuvigârput isumagssavtínik tunerĸuvdluta, ikiûtigssiorĸuvdlutalũnît; mássalo táuko pinerdlugtailississut oĸarsimassut ĸáumat nâgínarpat takusarumavdluta. sule isumavtigut ĸinussugut merdlertut táuko ilíniartitavut suaulerput: »sákutût«; ĸinerniardlugit tamássa sarssutilersut. kisiáne ĸaerĸuniardlugit erĸaraluaravta erĸaraluaravta ĸaerĸússutausoríngínamíko ingerdláinarput Kilalpanînap tungânut. tássa isumaĸalerpugut ikiorneĸásángitsugut, sunauvfale ikiorneĸalerêrsugut: pinerdlugtailississut táuko nunap inuisa ersigingâramíkik takuínardlugit, sujulerssortait angerdlalerput; ilaisalo malingmatigik unigtut ajúngitsutut ilíput. — Marsip 15-ne pinerdlugtailississut táukua ilait pingasut tikiúput najulerdlutalo, ãma nunap inuisa kingumut ornigtalerpâtigut; taimáitordle nangingnigssãnik ilimanaĸaut sernigssortivta kingumut ĸimagpatigut. ilãne táukua taserssuaĸ kaujatdlagkamíko inuit tikisatik aperissarpait sujunertariniagãnik; aperissarângatik oĸararaut: »ĸaĸortunik inoĸásángilaĸ tamána; pê písavavut, inuilo toĸutdlugit autdlángigpata«. Marsip 18-ne sanilivta ajoĸersuiartortitat ilât erĸánguavtíne toĸúnialeraluarpât 40-uvdlutik; kisiáne pinerdlugtailississut ilait aggermata ĸimãput. — pinerdlugtailississut táukua najortuínarsínáungingmatigut najugarsiarigaluarput ĸimagdlugo ajoĸersuiartortitaĸativtínut Kilalpanînamut nûgpugut, tássane atautsimîtdluta nautsorssuigatdlarumavdluta. Marsip 24-ne inuit erĸavtíne tivaĸatigîgsorpagssûnialerssâraluartut, ajoĸersuiartortitat tamatumûna aitsât ilumut toĸúkumavdlugit; tamána Nâlagkap sáimáunermigut atúngisípâ. táussuma tamaisa nãmagsiumârpai, uvagutdlo ĸutsavigiumârparput.

97.

Ugkûjume, merdlertoĸ pisiaĸ arnâlo.

1. Avfríkamiut nâgdliugssusiánik.

Avfríkap sâta sineriâta ilâ Kinîamik tainekartarpoĸ, táussumalo ilai ãma ingmíkut taisimáput: ilâ kûltiliarfingmik, ilâ ĸasilitsuliarfingmik, ilâ tûgâliarfingmik; ĸavdlunât itsaĸ tássungnartarmata kûltimigdlo ĸasilitsumigdlo navguaitsutdlo tûgainik pĩsiniartardlutik; kisiáne nunap ilâ kûgârtorssûp akuata erĸâ tusaruminaitsumik atiliuvoĸ, inugsialiarfingmik taissarmássuk, tássane itsardle uvdlumimut agdlât ĸernertut kisigssáungitsut pisiarinekartarmata inuernianit, nunanutdlo ungasigsunut autdlarúnekartardlutik nuisitaussardlutigdlo. sule mãna ukiut nungutdlugit umiarssuarpagssuit inugsialiat Amêríkamit Ispâniamitdlo tássunga nunalitsarput kángunangârtumik niuverniardlutik; erĸanarsísáput uvdlorssuarme erĸartûtivfingme, inuit tarniliussut niorĸutigissaramíkik pisôrssuángûtigisimavdlugitdlo, sôrdlo agdlagsimassoĸ Juánasimut sarĸúmersitane: erĸanaĸ, erĸanaĸ, ... nuname niuvertartut ĸiajumârtut, ... inuit tarnainik niorĸutigdlit, ... niorĸutigissardlugit pisôrssuángûtigalugitdlo, táuko ungasigsume ĸeĸarumârput ániarnigssartik sujôragalugo, ĸiavdlutigdlo kápialásáput.

inugsialiarfiup timâ tássa Jorûpât nunât; ungalûgarpagssuit nunaĸarfigpagssuitdlo inungnik ujameriagtut tássanĩput; nungutdlugit inuit amerdlangãngitsut ingmíkut kúngeĸartarput, tamardluínangajangmik táuko akulikitsumik tugdlimingnut sorssugtarput, nungutdlugitdlo saperssisitaussut tigussaussut tigusissaisa pigilerarait kivfaralugit peĸutigalugit, piumassamingnik akigissardlugitdlũnît toĸútardlugitdlũnît. — ukiok 1845 ajokersuiartortitat Jorûpât tikípait, Gûtivdlo najormatik ĸernertut ikíngitsut kristumiut ugperissainut tasíssersũpait, Jîsuse-Kristusimut ugpertúngortitdlugit: táukualo sujulerssortaisa ilait tugdlimingnut sorssugkungnaerput inugsiniásaerdlutigdlo, Gûtip oĸausiata kiv-

dlingmatik, sáimáuneratalo súnermatik. nunap táussuma ungalûgartaisa pingârnerssãne, Apiukũtame, sisamanik oкalugfigsârput, ilagîgsut ikíngitsut nâlagiartarfigssainik. táukuníngale māna oкalugtuásángilagut, kisiáne ungalûgkamik avdlamik, Igpâtamik taissamik, inuinigdlo. ungalûgaк táuna, Igpâta, angisôrssûvoк, kâvitdlugo mîlit pingajuata кerкa, kûgârtorssûp erкânîpoк, táussuma nautsîvîtdlo narssatdlo matsagterpai. ungalûgkame igdlut akulikíput, igdlutdlo akornáne avкusernit amitsúngũput; inuit tássanĩtut amerdlássusê tássa 120,000.

igdlorpagssuit táuko inuisa кarmarssuarmigdlo igpiliugkamigdlo ungalôrpait, sorssugkumagaluartunut artornarsarniardlutik. tássane nunaкarpoк ajoкersuiartortitaк, avssiartumik atilik, inûsugtutdlo utorкaitdlo sujulerssuissutdlo inuínaitdlo ajoкersorniardlugit Gûtip nâlagauvfianik. igdlut akorne niuveriartortarfîtdlo saкivdlugit inungnut Jîsuse Kristuse oкalûtigissarpâ nâlagaussoк ánáussissordlo, sapâtiutitdlugo oкalugfingme nâlagiartitsivdlune; nuliata кernertut кitornait ingminut katerssortarpai ilagsivdlugit paorкivdlugitdlo perorsardlugitdlo, кitornarsiaralugitdlusôк; кernertut ilâta ilíniartitsissup merdlertut táuko ilíniartítarai ilíkagagssainik nalingínarnik iluaкutigssainigdlo. Igpâtame ajoкersuissup igdlorssuata nautsîvik ássigeкâ Gûtip nautsîviliugâ akimángitsut puilassuitsuáne; asangningnerup Gûtip piata iluarsarpâ, asangningneruvdlo nakússagtípai ivko ajoкersuissut kiserdliortut, merdlertut pârissagssatik paorкivdluarкuvdlugit perorsardluarкuvdlugitdlo. māna tusardlavut ajoкersuissup táussuma nuliata agdlagai:

Igpâtamiut кangarssuardle sorssugkajugtûgaluarput, kisiáne utorкaunerit māna sorssugtáinarneк кatsutilerpât erкigsivingmut kajungilerdlutik; ãmátaoк isumaкalerput sorssugtunik kîsa tusarungnáisasoralutik; taimáitoк sule sorssugkungnaerdluínángitdlat; mássa ukioк 1854 ungalûgkap ungasíngitsup inue Ivfûnimiut pikigtorssuángormata, Igpâtame sujulerssuissut akilerârutinigdlo ilángautinigdlo tunísaerdlugit, inuitdlo mitautigalugit. tauva tássanimiut aníput siagdlutik Ivfûnimiut sorssúsavdlugit, sorssungníkut pit-

dlarumavdlugit mitautigdlînerilo akiniutigísavdlugit. sorssoĸatigîgput tamarmik agsorũtorssûvdlutik, Ivfûnimiútaoĸ saperútaitdlutigdlo píssaungârmata; taimáitoĸ Igpâtamiut ajugáuput, Ivfûnimiut ĸimâtitdlugit, tamarmigdlo toĸussoĸarput ikíngitsunik.

Ugkûjume, niviarsiaránguaĸ táuna oĸalugtuarissagssarput, taimane akerarĩngíkatdlarmata angajorĸâminĩpoĸ Ivfûnime, nukagpiatsiait mardluk ĸatángutigalugit, táukunángale anânâta asanerugâ panisuarigamiuk. Igpâtamiutdle Ugkûjumip agdliartorfia Ivfûne ungujartormássuk, angutit sákulersínaussut tamarmik nunaĸarfingmingnit anissarput, akerĸatik pâriartúsavdlugit, Ugkûjumivdlo angutâ táukua ilagât, kisiáne kingorna takuneĸángilaĸ tusarneĸaranilo, sorssungnerme toĸutaunerame. angutit aniguissut ĸimâvdlutik ungalûgkap isâvfîsigut isângmata ungalorssuaĸ torĸorfigiumavdlugo, tauva inuit ánilârtorssuángorput; taimáitoĸ isumaĸalerput, ungalûgaĸ igpiliugkamik ungalulik sorssugtunut tigugatdlásángitsoralugo; kisiáne Igpâtamiut ungalorssuaĸ kaĸingmássuk, isâvfîtdlo aserordlugit ajugaunermitdlo sapîtdlutik ungalûgkamut isângmata, tauva inue ásseĸángitsumik ánilângâĸaut sujôrangârdlutigdlo; igdlue Igpâtamiut ikivkarpait, angutitdlo inûsugtutdlo akerssũtut toĸorardlugit, arnatdlo ĸitornaitdlo nivdliassut ĸimânialersut tiguvdlugit pigilerdlugitdlo; iláinait aniguíput, orpigssuartûmut kanigtumut ánagdlutik, táukualo ilagait Ugkûjume arnâlo. — uvdlut ĸavsît orpigssuartûme támartakajârput táuko mardluk, avdlamik îssagssaĸarnatik kisiáne sordlangnik pilutanigdlo, tumángulerdlutigdlo orpigssûp atânut natdlariartorput kasuersaratdlatsiarumavdlutik, eĸitdlutik nipangerdluínardlutigdlo sujôrangâramik, malerssúsasorigamik. tauváinaĸ angutit mardluk orpigkanit erssersut sãssúkâtik, ardlât oĸardlune: arnâ uvanga písavara; áipâlo oĸardlune: ĸitornâ uvanga písavara. arnánguákuluata ĸínutailo ĸuvdlîlo merdlertuvdlo kápialanera nivdlianerssualo soĸutiginagit avigsârtípait autdlarutdlugitdlo. uvdlut ĸavsínguit nângmata Igpâtamiut kingumut nunaĸarfingmingnut uterput, anguterpagssuit arnarpagssuitdlo tigussatik angerdlautdlugit kivfarilerdlugit peĸu-

tigalugitdlo. inuit 10,000 taimane tigussáupúngôĸ, táukualo amerdlanerssait tássunga Igpâtamut pisíneĸarput, iláinait pajugutauvdlutik nunaĸarfingnut avdlanut autdlartitáuput.

98.

2. Ugkûjume ajoĸersuissut ilasiarigât.

Igpâtame kuisimassunik ilagîgsoĸarpoĸ ajoĸersuissut pârissainik, táukualo ilagât angut piginеĸartûgaluaĸ ĸavdlunât kivfaujungnaersitât; táuna ajoĸersuissoĸarfingme sáningassulingmik oĸáussut tusartardlugo Nâlagkamut Jîsusimut sâgsimalerame nunagigaluaminut uterpoĸ, nunaĸatiminut Gûtimik nalussunut oĸautigiartordlugo îvangkîlio Jîsuse Kristusimik Gûtip ernituanik inúngorsimassumik. ilãne angutip táussuma arpagdlune ornigpâtigut — mássa ajoĸersuissup nulia taima agdlagtoĸ — ima oĸardlune: igdluma nalâne niviarsiaránguaĸ ineĸunartúnguaĸ nuisíkât, ĸilamik pisiniartoĸángigpat sinânut pisíkumârĸôrpât umiarssuarnut inugsiniartunut tuniniardlugo; ilivse merdlertúnguaĸ pisiariniarsiuk, autdlarúneĸarĸunago. angutip taima oĸarfigingmatigut akuerârput, pisiniutigssânik tunivdlugo autdlartíparput imalo inatdlugo: inungnut oĸautigísavavtigut inugsiniángitsugut, kisiáne merdlertúnguaĸ igdluvtínut isilerpat pisiáungitsutut ísavoĸ; ilasiariumagaluarparput ajúngitsunik tamanik ajoĸersorniardlugo; angajorĸaile navssârineĸarunik, táukua kingumut pigilísavât, isumamingnigdlo angalaĸatigalugo; uvagut pârînásavarput perorsardlugulo, kivfautísanago. ĸîmassûvdlune angut táuna autdlarpoĸ, sôrdlo paggatigissagssaminik arsârneĸásassoĸ, ĸilamigdlo uterfigâtigut merdlertoĸ agssaisigut tasiordlugo. kisiáne ĸanoĸ ilivdlunga niviarsiarĸap ánilângârssusia oĸautigísavara, issigilerĸârmatigut? inûtitdlune inungmik ĸaĸortumik kînalingmik takussaĸángisáinarame nivdliangâlerpoĸ ĸimarratiginiardluta; ulapisarumavdlugo merdlertunut pârissagssavtínut ĸamane nerissunut pisípara, táukunúnga ilagerĸuvdlugo. táukua takornartánguaĸ ûligtoĸ ernerdlugo iluvât ersísaerĸuvdlugo oĸarfigalugulo: ĸianak, iluaitsuliorfigísángilãtit tássane; ati-

ssagssangnigdlo nerissagssangnigdlo tunísavãtit Gûtivdlo okausianik ajokersordlutit; tássanîtitdlutit inugsiniartunut tuninekásángilatit. tugpatdlersaiumanermit nangminek nerissagssamik ilainik nerdlerpât; tauvalo niviarsiarak kilamik ersiungnaerpok, iseramalo kungujugdlune issigilerpânga, igtôriungnaerdlungalo aperssûtíka akiniarpai. kinguninguagut ungagilerpânga, anânaminik kakortumik taissardlunga najortuínarumavdlungalo; takornarissânik isertokarângat atissavkut tigussarpânga autdlarúnekarkunane, ivko sorssugtut puiornek ajoramigit anânaminit avigsârtitsissine; kisiáne sanivne natermĩtarpok agdlangnernik ilíkarniaraluardlune, merkutdlũnît nuipalârniaraluardlugo, merssorniánguákulugkaluardlunilũnît. tipaitsungnermit misingnaitsôrtarpok, taimátaok tugsiarajugpok Gûtivdlo okausîsa ilait uterdlugit ilíníararai. agdliartokatai sêrkúmerângata ánáussissok tugsiarfigiumavdlugo, táunánguartaok sêrkúmeraraok, agssane pârdlagdlugit tupigusugdlunilo merdlertokatinilo uvangalo kiviartardluta, taimailisitdlugo issigalugo takoránekaok. ilãnile tauváinak avdlángorpok, igdlásaerdlune kîmajungnaerdlunilo, avdlamik perusungnane kisiáne niakúngue kiviûssanik nujalik sâvnut ilissardlugulo kakutigutdlo issigissardlunga. aperigavko: Ugkûjume sokait? akíngilânga. tauva aperâra: ilingnik ínardlîssokarpa? akivânga: nâgga. tamânîtdlutit ajoraiuk? issigilerdlunga okarpok: ila nâgga; ivdlit sakíminarpatdlâkautit. tauva okarpunga: sôrme aliasokait? kíssaserdlune nivdlialerpok: »ajamê, ajamê,« imáipok: anânaga, anânaga. tássa arnaminut kipisangârdlune taimailivok, sumĩtok nalugamiuk. tugpatdlersarniaraluardlugo arnâ aperkutiginiarparput, kisiáne ungalûgkame inuit untritilingnik tûsintekarnersut amerdlavatdlâkingmata ajornakaok, naníngilarput; mássalo nalunarpok Igpâtamĩnersordlũnît asimĩnersordlũnît. merdlertúnguak ilumut aliasungârpok nauk asangârdluta ungagingâraluaramisigut; taimáitumik okarfigissarpâra: Ugkûjumi-â, tamânîtdlutit Gûtimut tugsiarnek ilíkarputit ilâ? ãma ánáussissok ilisimavat, merdlertut kínutainik tusarajugtok, táussumalo kisime arnat ilingnut utersarsínaugamiuk, tugsiarfigĩnaruk, arnangnik kingumut tunerkuvdlutit, iluarigpago. tamána kigdligalugo nungutdlugit sêrkumiarânga-

me Gûte ĸínuvigissarpâ, arnaminik tunerĸuvdlune. kisiáne nâme, arnâ tikiutíngilaĸ tusarneĸaranilo. Ugkûjume tugpatdlerdlunilo kingumut ĸîmasuleraluarpoĸ, taimáitoĸ arne asasse támaisse puiorneĸ saperdluínarpâ, kipilerpatdlâĸigame.

99.

3. Ugkûjumip arne kingumut takugâ.

ĸáumatit ĸavsît ĸímûngmata, ilãne Ugkûjume uvdlârordlune ilane ilagalugit kũnguamut imertariartorpoĸ, tássanilo ikagtalerput mêrĸat ilerĸue atordlugit, nivdliangârdlutik kĩnamíkutdlo serpartaĸátautdlutik. taimailisitdlugit arnap sarssutilerpai, kisiáne mêrĸat ĸernertut ĸaĸortunik ánorâgdlit takuleramigit unigpoĸ tupigusugdlunilo, ikagtut issigingnâratdlásavdlugit. tauváinaĸ táukua akornánit nipe tusarnagaríngisane tusalerpâ; nuioragaĸ tuvimiugissane arĸarasuardlugo nunamut ilivâ tusarĸingniardlunilo. ãma tauva nipe ilisarisse tusartarpâ; ûlíssutigalugo tordlulavoĸ: Ugkûjumi-â; táussuma arnaĸ ĸiviardlugo imungatsiaĸ issíkúpâ, tauva nivdliavdlune eĸíkiartorpâ oĸardlune: anânaga, anânaga. ilagissaisa igdlorssuarmut arpagdlutik silatangilerpâtigut, suaordlutalo: Ugkûjumip arne nanivâ, Ugkûjumip arne nanivâ. anigavta arnaĸ takulerparput tipaitsungnermit ilisimajungnaingajagtoĸ; tássa ĸitornara? panisuara táunauva? Ugkûjume táunauvit? taima oĸartáinarpoĸ. niviarsiaraĸ tipaitsungârnermit ĸiáinarpoĸ; tauva arne oĸáupâ igdlorssuarmut iserĸuvdlugo, ikíngutinilo ĸaĸortut takujartorĸuvdlugit; táussumale ĸavdlunât ersigeĸai; kisiáne paniata oĸarfigâ: ila ersigissariaĸángitdluínarput, inugsiarnerdlutik pitsaoĸingmata; táukua ilasiaríngíkaluarpánga kingumut takúngerĸajaĸâvkit; mãna inugsiniartunut tunineĸarnaviángilanga. taimailisitdlugit igdlorssûp inue katerssorterput táukomardluk iluvdlugit, tamarmigdlo ĸiáput. arnâta ĸutsavigiaraluarpâtigut, kisiáne ánilârnermit tipaitsungnermitdlo oĸausigssaerúpoĸ; nunamut patdlordlune manigtordlunilo ĸiáinarpoĸ. kîsa ulapisarumavdlugo isertíparput, ĸitornâ oĸalugtuaralugo nangminerdlo misigissai aperĸutigalugit;

tauva nalunaerfigâtigut Igpâtame nunaĸarame piginеĸaraluardlune isumagigsumigdle nâlagaĸardlune. tauva oĸarfigigavtíne; piumassangnik ĸitornat takujartortarsínauk, oĸarpoĸ: Gûtip ĸitornánguavnik áipagssânik tunivânga; mãna tugpatdlerdlunga sulioriartorniaratdlásaunga nunáumut nâlagkama sanarferĸussânut, soraerumalo tássunga utísaunga ĸitornánguara takusardlugo. — uviminik ernerminigdlo arnaĸ táuna tusagaĸángitdluínarpoĸ, uvia sorssungnerme toĸutaorĸôrpoĸ. paníngua kisíngorungmat arnâta asaneruvâ, takusartáinardlugulo nuánarâ, táussumale ĸîmátuínardlune Gûte ĸutsavigingârpâ, arnaminik kingumut tuningmane.

tauváinaĸ uviga nápalerpoĸ — mássa ajoĸersuissup nulia taima agdlagtoĸ —, ikíngutivtalo tamarmik ĸernertutdlo ĸaĸortutdlo sujúnersorpâtigut, katsorsagagssaugatdlarnerane Ajarûpamut tikerâriartorĸuvdluta. pârissavta ĸernertut aliasûtigigaluarpâtigut autdlalerssârtugut tusaramisigut, kisiáne Ugkûjume ajulivigpoĸ. ãma tauva taimane arnâta takusásaerpâ, inungnutdlo aperĸutigissarângavtigo oĸartarput: nâlagkame nunautainut ungasigsunut sanarfiartornerpoĸ; ilaitdlo oĸarput: ungalûgkamut avdlamut autdlartitaunerpoĸ. ĸernertut táukua tamána ilerĸoringmássuk, sût nalingínait taissardlugit, inuk náparsimassordlũnît toĸussordlũnit oĸautigiumanago; kisiáne erdlorĸutingâleravtik náparsimangârtumik nalunaerfigâtigut. isumaleravta Ugkûjumip arnâ toĸúsasoralugo, nápaut táuna Avfríkame inûnángitsûssarmat, pisiarârput igdlorssuavtínutdlo pisitdlugo, panínguanut paorĸivdluarĸuvdlugo, ajortuliartutdlo ánáussissãnik oĸáuneĸarĸuvdlugo toĸutínago. — kinguninguagut Igpâta ĸimagdlugo tuluit nunãnut autdlarpugut. ingerdlatitdluta anernivkut Ugkûjumip nipâ tusartarpara, anânaminut Jîsusimik oĸalugtoĸ, silamiut tamarmik ánáussissigigât, tugsiutdlũnît atortarâ imáitoĸ: Nâlagaĸ-â, Jîsuse Kristuse pivdlugo anernernik ivdlernartumik tunínga. autdlartínata nakorsaĸ inápara, arnaĸ táuna náparsimassoĸ takusartarĸuvdlugo, sapíngisaminigdlo katsorsarĸuvdlugo. merdlertut pârissagssaraluavut ajoĸîtit ilãnut pâritíkavtigik, táuna ináparput, akulikitsumik agdlagfigissarĸuvdluta. sujugdlermik agdlagkame Ugkûjumip arnâ agdlautigâ atauseĸ naligigâ;

kingugdlermik agdlagkame ajorungnaitdlatsiarnerarpâ; pingajugssãnik agdlagkame ajungãngínerarpâ, nalunaerfigalutalo igdlorssuarme igassúngortoĸ, tamarmigdlo iluarigât. kingugdlermik ajoĸîtip táussuma agdlagfigâtigut imána: Ugkûjumip ĸatángutaisa ardlât tusarparput ungalûgkame ĸanigtume kivfaussoĸ piginеĸartoĸ; ajornángigpat pisiniutigssavnik nagsiússiviginiarsinga pisiarerĸuvdlugo. ikíngutivta ilâta aningaussanik nãmagdluartunik tuningmatigut, ajoĸît táuna akiniarasuarparput nagsiússivigalugulo, Ugkûjumip arnâ pisiarerĸuvdlugo. ãma isumaĸarpunga arĸaluanik tusarumârtugut arnânutdlo utersarsínaujumârdlugo.

ímaĸa Ugkûjumíkut tipaitsúsassut kingumut atautsimîlerunik, tamarmik timimíkut kivfaujungnaersitauvdlutik; angnermigdle tipaitsûtigísagaluarpavut Gûtip anernerata tarnaisigútaoĸ ĸilerússailerpagit, Gûtivdlo ĸitornaisa kivfáungíssusiánut usornautãnut ilángutitdlugit.

100.

ĸilangmio nersordlíssuk
oĸausigdlit tamarmik,
sanaisa nalunaermássuk
píssaunera tamarmik.

savssarunik atautsíkut
kúngerssuit ilaitdlo,
nautísínáungilait pilut
sivkertísángilaitdlo.

nautsîavdlo karríngua
inertoĸ tupigâra,
ĸanordle pínerssusia
oĸautigísaĸâra?

amerdlangârtut inuit
kisínialeráine,
súsaunga tauva, nerssutit
tamaisa takugáine?

Ayer
PM
62
.S67
1900

súsaunga issigalugit
imarmiut tasavko
sulugdlitdlo ĸavsêrssuit
oĸilassut tagpavko?

súsaunga, ĸimerdlôruvkit
ĸilagdlo peĸutailo,
seĸernup kînâ ĸáumatdlo
uvdloriánguitdlo?

súsaunga, takordlôruvkit
atâtama inâne
kisíneritsut íngilit
ĸeĸartuartut sâne?

sáimáunera, píssaunera
sanailo tupigãka,
tamaisalo oĸautsima
nersûtait sugdlugãka.

agpingmata anernigdlit
nâlagtut Gûtip sâne,
nersormássugdlo nipigdlit
tamarmik nunap ĸâne,

nivdlerdlunga ilârdláka:
ĸilangmio píssauvoĸ!
tamatigut pârssinera
tamâne takugssauvoĸ.

(Efter P. Kragh og J. Kjer).

15

AYER
Eskimo
127